

V

126
H

مکتبہ اسلامیہ

A-SCI

پیشہ

✓ 4/20 (مکتبہ اسلامیہ)

126

1021

21

اهداءات ٢٠٠٤
جامعة عين شمس
القاهرة

فزانہ مبعوثی عباسی

طرابلس غربیت

صحرای کبریا و شری

صحرا تشکلانی و اقوامی حتمندہ تدقیقات

۷۲ فوطوغراف ۳ خریطہ پی محتویدر

در سعادت نشان-بایکیان مطبعہ سی ۱۳۲۷

قزاق مبعوثی مامی

طرابلس غربیت

صحرای کبیر و شرقی

صحرانک تشکلات طبیعیہ سی ، اقلیمی ، حیوانات و نباتاتی ؛ صحرا
بلدانی ایله بلدی و بدوی اقوامک طرز حیات و معیشتلری ،
عراقلری حقندہ تدقیقات و تتبعات

الشمس سکز فوطوغراف ، درت رنگلی رسم ، اوج
خریطہ بی محتویدر

مقدمه

طرابلس و صحرای کبیره عائد شو ناچیز سطرلری
قارلریمه تقدیمه جسارت ایدرکن موضوعیه متناسب بر اثر فنی
عرض ایتش اولمدیغمی تمامیه ادراک ایدرک سوزه باشلیورم.
طرابلس غربک شاک قسمنده اون دوت سنه دئیری واقع
اولان مختلف مأموریتلر و اخیراً فزان سیاحتی و توارق
آراسنده کچن مدید و زحمتلی فات ماموریتی اشناسنده کی
مشهودات و حیاتی عرض ایدرک و سودان تجارت یولی
اوزرنده کی صحرا منطقه لریله اورالرده یاشایان انسانلردن بحث
ایدرکیم. سیاحت اخیره مک و قایغی کونی کونیه یازهرق
قارلریمه کلال ویرمک ایسته مدم. بو صورتله رفیق سیاحتیم
انکلتره دولتنک بورنور زیدانی موسیو هانس فیشرله برابر کچن
ایام لطیفه بی یاد ایدرک ۱۹۰۶ سنه سی تموزتدن ایلولنه قدر
یعنی طرابلسدن مرزق بلده سنه قدر اولان یول آرقداشلغمیزی
بوتون خاطراتیله برابر یازهرمدیغمه پک متأسفم. بوذات
عالیقدره قارشى بالاخره وطنداشلیریمه ایتش اولدیغی معاونت
انسانیتکارانه دن دولاییده بروظیفه تشکر و منت ایفاسنه مدیونم :
۱۳۲۴ سنه می اوائلنده مرزقندن فراره موفق اولان اون
سیاسی قلعه بنددن بورنویه سفیل و محتاج بر حالده واصل اوله

بیلن سسکزینی تحت حمایه سسه آلهرق وعظیم مصرفلر اختیار
ایدهرك سوداندن تخلص ایتش وانکاتره یه قدر کتیرمشدی .
موسیو فیشرله معارفه مک حصوله وبواوزون سیاحتک قسما
بک قیمتی بر رفیق ایله امرارینه سبب اولان طرابلس غرب
انکاتره قونسول جنرالی موسیو الوارث جنابلرینه ده بو
مناسبتله نا چیز بر تشکر عالی تقدیمیه کسب مباحات ایدرم .
استانبوللیریمز ایچین بر چوق زمانلردنبری ، قرون
وسطی برنسارینک اسکی شاتولرنده ، انکیزیسیون تحسارینک
زمین قاتلرنده کی مخوف ومظلم زندان حجره لری قدر قورقونج
بر معنا افاده ایدن طرابلسی ، دها جنوبیده فزانی وآراده کی
چول یوللرینی کورمک اوزره ؛ معنای تامیه مدید ، طاقتسوز
بو صحرا سفرنده قارئلریمک براز صبرله بی تعقیب ایتلرینی
رجا ایدرم .

اداره سابقه نك منفا اتحاد ایتدیکی طرابلس ولایتی وفزان
آرتق بوتون عثمانیلرک دقتله تدقیق ایتمه مجبور اولدقلری
بر ساحه وسیعدر . مقصد ، جرأتکار ، کیتدکجه امتداد
استعدادینی کسب ایده بیلن صلح ومسالت دوره لری
سایه سنده تزايد نفوس و ثروتله وطننده چالیشجق بر ،
سرمایه سنی ایشله ده جک چوق کارلی ایش بوله مدیغندن دولایی
بوتون ربع مسکونک صاحبسز یرلرینه طوغری طاشان
بوکونکی اوروپانک ؛ قرون وسطی نك مجادلات داخلیه سیله
اوغراشدیعی ضعیف زمانلرنده ، عثمانیلرک برقاج جسور
کیجیلری طرفندن ضبط ایدلش اولان امویه حکمدارلری

مکراتیلس غرب بلاد سی و لسانی

انقاضندن و آفریقای شمالی ساحلی اوزرندده بوتون بربرستان
قطعه اسلامیه سندن خطوه خطوه رجعت ایدن عثمانلی
سینجاغنگ الك چوك مرکزی اولان وسقیم بر حکومتك
نظرندده حریتی ، انسانیتی سوهن ارباب ادراکی سینئه آتشین
پر سکوننه دفن ایچون منقالتق ایتمکدن باشقه بر منفعتی اولیان
طرابلس ولایتك ارتق افریقای شمالیده و بحر سفیدك تام
وسطنده کی موقعیه متناسب بر اهمیتله تقدیر اولنسه جغنی ظن
ایدرم . اداره سابقهك طرابلس حقنده کی طرز تلقیسی
اوزمانکی داخلیه ناظرینك — ارتق فزان زندانك منقیلری
استیعاب ایده میه جك بر حاله کلدیکنه دائر واقع اولان اشعار
محلیه جواباً — فزان حبسخانه سنك بزه قطعاً لزومی
وارد ، توسیعی ایچین نه قدر مصرف لازمه سریراً
اشعاری یولنده کی امرندن اکلایلیر .

طرابلس ولایتی واسع مزرعه لریله اسکی رومانك ذخیره
انباری ایدی . حالا ساحل بویجه و داخله صحرالره دوغری
یاییلوب کیدن و واسع بر قطعه اراضی بی اشغال ایدن قدیم روما
خرابه لری ، صوب بندلری ، وادی بتاقلرنده کی سد عملیاتی
انقاضی شیمدی آتشین صحرا کونش لریله قاورولان بو قطعهك
پارلاق و مسعود بر ماضیسی اولدیغنه شهادت ایدر . طرابلس
قرون اولیده یالکز بونکله قالماش ورومالیلر مملکت وضعیت
فطریه سنك بخش ایتدیکی باشلیجه منفعتدن یعنی افریقای
وسطییه دوغری قریبتندن ده استفاده ایده رک جنوبه دوغری

ایلریله مش اولدقلری ، جرما و غات کبی قدیم صحرا تجارت دربندلرنده بوکون تصادف ایدیلن آثار ایله نابتدر.

فنیکه و قدیم روما زماندنیری افریقای وسطی ایله مناسباتده بولنش اولان طرابلسده بو زحمتلی کاربان تجارتیه آلیشمش برعنصر وجوده کلمشدی . بوتون سودانجه طرابلسیلر عرق ابیضک مثلی اولمق اوزره طانیلمش واجداددن ارتا انتقال ایش اولان بو الفتک اورپا دول متجاوره سنک افریقاده حاصل ایتدکری انقلابره ، یاغما کر صحرا قبائلنک تعرضلرینه تجاوزلرینه و حکومتیزک سوء اداره وضعنه رغماً حالا باقی قالمش اولدیغنه تشکر ایتیلیز .

افریقای وسطی نک عالم مدنیته قارشى بر پرده ظلام مجهولیتله مستور بولندیی زمانلرده بو پرده یی قالدیرمغه و ماورای ستره یی تدقیق ایچین صحرای کبیرک اعماق مخوفه سنه آتیلغه جسارت ایدن سیاحین مشهوره دن رولفس « سودانه حاکم اولمق ایستین طرابلسه صاحب اولمى » دیوردی . طرابلسدن جنوبه کیدن سودان یوللری ، بحر سفید ساحلندن افریقانک قلبکاهنه متوجه طرق اتصالیه نک اک قیصه لرندن اولمى ، منزللری و نوعما کاربان سرایلر دیمک اولان معموره لرك همان متساوی ابعادده بولمى بو قناعتی حاصل ایتدیرمش و بحر محیط اطلاسی ساحلرندن چاد کولی اطرافنه متوجهاً خطوه خطوه ایلریلیان اوروپا استیلا قوللری افریقانک خزائن مرکزیه سنه صاحب اولنجه یه قدر بو قناعت باقی قالمشدر . بو کون سودانی الده ایتک ایچین طرابلسه صاحب

اولق قولى حکمدن ساقط اولمش ايسه ده افريقاي وسطى به
 اك سريع بر طريق مواصله مدنيه تأسيس ايتك ايچين
 طرابلسه صاحب اولق فكري حالا قوتى غائب ايتمه مش
 واستقبالاده اهميتنى تزييد ايدە جك بر حقيقتدر . فرانسزلرك
 سنه لردنبرى كاغد اوزرنده قالان ترانساهاريەن شومندوفر
 پروژه لرى محل تطبيق بولسه بيله استقبالده — مع ماقية بعيد
 بر استقبالده — اوروپايى افريقاي وسطى بازار تجارتنه
 ربط ايدە جك اك قيصه خط مواصله طرابلسدن جنوبه
 كيدە جكدور .

اداره ساپقەنك شمالي افريقاده صوك موضع رجعتن
 اولان — طرابلس حقنده كى نظرى طرز اداره سنى بوراده
 تدقيق وطرابلسك بحر سفيد موازنه سى پوليقيقه سننده كى
 موقعندن وبو خصوصده كى احتمالات سياسيه مستقبله دن بحث
 ايتمه جكم . يالكز سياحت ايتديكم منطقه لرى كوره بيلديكم
 آكلايه بيلديكم قدر تعريف ايدە رك طرابلس حقنده وطنداشلىرى
 بر فكر حاصل ايتديره بيلير ومتشبت ، قوى ، نفسنه معتمد
 كنجلريمزك نظر دفتنى بوزواللى بو متروك ، منفرد ومادر
 وطنك معاونتندن اوزاق قالمش وبناء عليه ديكر ولايات
 عثمانيه دن زياده ذكى ، فعال وفداكار بر عنصر اداره به
 محتاج بولنمش اولان بو ولايته جلب ايدە بيلير سەم بختيار
 اولوروم .

طرابلس غرب ۱۲ كانون اول سنه ۱۳۲۴

(اخطار مخصوص)

بعض اسامی بربریه و توارق گفته لرینگ حروف عربیه ایله ضبطی
قابل اوله مدیغندن بالضروره لاتین حروفیله یازلشدر .

طرابلس غربى بلدهسى و جنوبى كبرى يوللار

افرىقاي شىمالىيى غرىدن شرقە دوغرى استىلا ايتىش
اولان صحراى كبرى سكون مديد ميتانه ايله امتداد ايدن واسع
قوملقلرى، عقيم حمادىلرى، طاشلق سىرللىرى شمالە تقرىبە
بر رقيب غالب كىي يوكسلن اطلس سلسلە جبالىك كندىسندن
آيردىغى بحر سفيدىك صاف و براق امواجنە قاوشدىغى محل
طرابلسك سرت ساحلىدر. اوروپالىرك ايكى سرتلر اسمنى
ويردىكلرى ايكى بويوك انحنای داخلى بحر سفيدىك جنوب
ساحلىنى افرىقانك مركزىنە ياقلاشدىرر. يونان قديم و فنىكە
كىي بوتون اقوام قديمە مدنەدن بو كونه قدر بالجمله ملل
بحرىە كىيچىلرىنە جولانكاه اولان بحر متوسطك ساحل
جنوبىسندن افرىقاي وسطىيە كىدن اك قىصه طرق تجارىەنك
مبدئى و صحرانك مديد و طاقتشكن كاربان يوللرىنك اسكلەسى
اولان طرابلس بلدهسى ايسە بو ساحلك اك قديم مركز
تجارتىدر. طرابلس معنای تامىيە صحراى كبرى بحر سفيد ايله
برلشدىكى محله شمالدن كلن طرق بحرىە ايله جنوبدن كلن
قافله يوللرىنك ملتقاسىدر.

طرابلس بلدهسنە دكزدن باقىلدىغى زمان منحنى بر ساحل

اوزرنده یشیل بویالی علملریله بیاض مناره‌لری و دگز دالغه‌لرینک
 اویدیعی قصر قدیم حکومتیله شهرک الک یوکسک محلی تنویج
 ایدن قنار قله‌سی و ساحل بجرده اولدجه منتظم مبانیسیله هیئت
 عمومی‌سی شرقه دوغری امتداد ایدن واسع خرماقلرک
 کنارنده نظربا بر بلده منظره‌سی اراثة ایدر. بو خرماقلر
 شهرک همان جنوبیدن باشلیان واسع قوملقلرک فسحت عقیمه
 و سطح مقسی و نظرسوزینی ستر ایدن یشیل بر پرده حالنده
 ساحلی تعقیب ایده‌رک دوام ایدر. غربدن شمال شرقی‌یه دوغری
 دوام ایدن بر صره قیالقلرله مستور و شرقه تامیله آچیق
 کنیش و طبعی بر مرسادن عبارت اولان طرابلس لیماتی
 جرئی همتله مکمل بر حاله افراغ ایتک قابلدیر. ساحل بویجه
 امتداد ایدن نسبة معمور محلاتی کچیلرک ایچری کیریلنجه
 ازمئه قدیمه‌نک سورله محاط بلداننده کوریلان تضیق بلیه‌سندن
 متولد دار سوقاقلر، پنجره‌سز، منفذسز بوغوجی اسکی بنالرک
 تشکیل ایتدیکی بلده قدیمه کندیسینی کوسترر. طرابلسک بوتون
 فعالیت تجاری‌سی ایشه بو بلده قدیمه‌نک «سوق» لرنده تمرکز
 ایدر: سودان و افریقای وسطی‌نک مستحصلاتی، صحاری وسیعه
 واخلرینک خرما محصولی، معمولات محلیه ایله اوروپا ادخالات
 صناعیه‌سی ایشه بو دار و مضیق چارشیلرده یکدیگریله تماس
 ایدرلر. کانم و بورتونک طرابلسده تربیه و استحضر ایدیلن
 قوش‌تویلری، هر سنه ادخالات مقداری تقلل ایتکده اولان فیل
 و هیپوپوتام دیشلری، قانو معمولات صناعیه‌سندن سختیانلر
 و بوندن معمول یرلی طاقلر، داخل ولایت معمولاتی مختلف

احرام و بطانيه لريله مصراطه نك كليملري هپ بو سوقلرده و استانبول چارشيسنه بکزه ين اوستي کمرلي بدستانك لوش دکانلرنده کوريلور. اوروپا ادخالاتندن مواد صنايعيه و اينجه ثوالت لوازمي ساتان بر مغازه ايله بر اجزاخانه آراسنده منشيه باغچه لرينك سبزه و يمشلريني ساتان بر ماناو دکاني، دها اوتوده کوچوچك بر بقاليه مغازه سي وبر قوندره جي دکاني هپ شرقزه مخصوص بر قارغاشالق ايچنده غير متجانس بر منظره ارائه ايدر.

بلده قديمده آفريقا اقوامندن هر جنس حلقك بحر سفيد ساحل اهالي سندن مختلف عرقلرک نمونه لريله مختلطاً قايناشدقلى کوريلور. بالنسبه سرين بر ياز صباخنده بومضيق چارشيلرده اوروپا ملل مختلفه سندن انسانلر، عثماني مأمور و عسکرلري، مختلط العرق قول اوغللري، بربري و جبالي قبائلدن بدويلر، مغربي و اسيای صغري ساحلندن گلش موسويلر، فزان اهالي سي و نقلیه تجاريه ايله مألوف عرباني، نادراً بر قاچ نقابلي توارق، آفريقاي وسطى نك الك اوزاقلرندن کتيرلمش بورنو، واداي و باغرميلي زنجيلر عمومي بر آمدوشد ايچنده بر مشهر اقوام وجوده کتيريرلر. بلده نك منتهاي شرقيسندن باشليه رق ۲۰ كيلومتره امتدادنده ساحل بويجه دوام ايدن و حقيقتده ساحل و احلرندن اولان خر مالح باغچه لرينك سکنه سيلاه برابر طرابلس نفوسي عموميسي ۳ الى ۴ بيکي غير مسلم اولمق اوزره ۴۲ بيک راده سنده در. طرز معيشت و لسان اعتباريله

آفریقا اقوام بربریه‌سنه يك يقين اولان مالطیزلر جماعت غیر مسلمه میاننده اکثریتی تشکیل ایدرلر .

خارج سورده‌کی بلادۀ جدیده‌نك جاده‌لری اولدقجه‌کنیش و ابنیه‌سی منتظمدر . انجق شرقه مخصوص قارغاشالق و عدم تجانس بوراده‌ده حکمنی اجرا ایدر . مزین بر بنانك یانی باشنده بوش بر عرصه‌ده زنجیلره مخصوص خرما داللرندن معمول زربهلره ، ده‌ها اوتده‌ده خرمالق کنارنده‌کی باغچه‌لرده اسکی بر چادرک دلیک دشیك جدارلرینك حمایه‌سنه صیغمنش بر بدوی عائله‌یه تصادف اولنور . سور قدیم بویجه دوام ایدن اسکی پنجره چرچوه‌لری ، بربری یتاق کره‌ودلرندن قوندره‌چیویلرینه قیریق نعللره وارنجه‌یه قدر هر نوع خرده تجارتیله مشغول باراقه‌لر بر از اوتده‌ده‌کی کنیش جاده‌لری تزیین ایتمکه باشلایان مبانی جدیده ایله تضاد تام تشکیل ایدر .

طرابلس واحه‌سنك خرماقللری بر ربع عصر اول سور قدیمك کنارندن بدا ایده‌رك صوك زمانلرك اثری اولان خارج سورده‌کی واروشلرك اولدقلری محاللری ده‌اشغال ایدردی . بحر سفیدك متلاطم سطح بی‌قرار یله قیزغین قوملقلرك روی مواجنی یئدی‌کرنندن آیران بو مدید خرماقللرك ظل کشفنده و تحت‌الارض واسع بر صو سطحی سایه‌سنده ابتدائی اولان طرز اسقاواروایه‌رغمأ هر نوع اشجار مشمره و سبزیه‌یتیشدیرن باغچه‌لر شرقه دوغری دوام ایدر . بحر سفید حوضه‌سنده یتیشن هر نوع اشجار مشمره‌دن : پورتقال ، لیمون ، انجیر ، شفتالی ، قایسی ، نار و زیتون اغاجلرینك سویه حضراسی فوقنده

طرابلس غرب (سورك باب الجديد مدخلی)

طرابلس غرب (موسوی فادینلری قیافتی)

ميليونلرجه خرما اغاچلرينك سايه دوغري يوكسلديكي و ضربات امواج ايله هر دقيقه پارچه لقمده اولان ساحلك رسوبى اوچوروملرى اوزونده قويو يшил بر پرده كې شرقه دوغري دوام ايتديكي كوريلور. بو سايه بانلر آلتنده اينكلرله جرايديلن جلدن معمول دلوهرلك ۴ الى ۱۲ متره عمقنده كي قويولردن چيقارديعى صاف و براق صولر آفريقانك حاروفياض كوشنك تاثيريله بغدادى ، آربه و دارى كې حبوباته و هر نوع سبزه يه حيات ويرر .

طرابلس ولايتنك اك زياته معمور و مسكون جهاتى ساحل بحريونجه امتداد ايدن معموره لرى و بونلرك آراسنده ده اك اهميتلىسى طرابلس غرب بلده سى اولوب نفس قصبه و جوار خرماقلرنده ساكن اهالى يكون عمومىسى غير مزروع و غير معمور جوار اراضيسنه نسبت ايديلنجه كيلومتره مربعنه آنجق ۱۵ نفس اصابت ايدر .

خرماقلرك جنوب كنارندن اعتباراً ارتق صحراي كيرك عقامت نظر سوزى باشلار. جنوب روزكارلرينك نفخه محرقيله شاله دوغري سوريلن متحرك قوم تپه لرينك ستر ايتديكي واسع بر ساحه عريان تموجات متواليه ايله دوام ايدهرلك افق ايله قاووشديعى ودها جنوبده غريان و ترهونه سلسله جبالنك كشيف ماوى مديد بر پرده كې افق ايله ساي كبودى آراسنده بر خط فاصل تشكيل ايتديكي كوريلور. آفريقانك صحرا قسمنه مخصوص بو تضاد مدھش وله رساندر: باغچه لرك، نخلستانلرك سايه حضر اسندن بر خطوه اوتھى مديد و عقيم

بر چولدر. حرارتله رطوبتك برلشدیكى نقطهده فیض طبیعت
 بوتون قوه نامیه نوجوانیسيله فیشقیره رق اوزون و مشقتلی
 صحرا سفرینك تأثیر الیمی التنده زبون یولجییه ناصل روی
 ابتسام قبول عرض ایدرسه؛ بو واخلرك حدودینه وداع ایدن
 قافله لرهده صحرانك مدیدو متموج تو ملقلى، طاشلق سریرلرینك
 فسحت مدهشه سی بوتون عقامت و چییلانلیغیه عدم و مماتك
 شكل ماتیسنى اراآه ایدر.

بوتون طرابلس ساحلی شمالدن اسهن بحر سفیدك راطب
 وفیاض نسیم لطیفیه، جنوبدن كلن صحرای کیرك نفخه خار
 و محرقك تصادم نقطه سیدر. ساحل قسمنده یاز موسمی
 منتظم ملتملر شمال شرقیدن و جنوب غربیدن داوم ایدر.
 بعض کونلر ایسه یرلیرك (قبلی) دیدکلى جنوب روزکارلى
 اعصابی صوك درجه ده یوروجی بر تأثیر ایله هرشیئی، بوتون اذهار
 اوراق اشجارى بيله قورودوجی، بوروشدیرمچی پیوست
 مدهشه سيله دوام ایدر. افق جنوبی اتشین بر رنك حمراه
 بورونور. شدید وزانیله قالدیردیغی ذرات ترابه، کوچك
 قوم دانه لری طرابلسك فوقنده قرمن متراق کثیف بر پرده
 حالنده سمانك صاف و براق ماویلکلى ستر ایدر. قبلی کسب
 خفت ایدنجه میلیار لجه ذرات طائره یاغمه اشیا، وملبوسات
 اوزرنده تراکه، صندیقلره حتی ساعتلك ماکنه اقسامنه
 وارنجه به قدر هریره نفوذ اتمک باشلار. بوغوجی، یوروجی
 قورودوجی نفخه خار صحراوی افریقای شمالینك بوتون
 فیض طبیعتی بر کفن عظیم ماتمی التنده اولدیرن بی اتها صحرای

عقيمه نك شاله دوغري بر حمله استيلاسي كيدر . اكثر زمانلر قبل يي متعاقب شدتلي شال روزكارلري سايي ستر ايدن سحاب غباري جنويه دوغري سورورك ، صيره رق سمانك بو مملكتة مخصوص صافيتني اعاده ايدر .

قبلي روزكارلرينك دوامي اثناسنده متقدمينك بيك تعبيرلر ، تفسيرلرله علامت شئامت اولديغنه حكم ايتدكلري بر حادثة غريبه وقوعبولور : اهانك (دمع القبلي) ديدكلري ايري ، سيرك قطرات مطر اكثر حال معلقيته بولنان قوم وطوپراق ذراتيله قاريشيق قرمز متراق قان رنكنده ياغار . ۱۳۱۳ سنه سي بو حادثه يي بالذات مشاهده ايتمش ونزول ايدن چامور قطره لريله بياض بادانه لي ديوارلرك بر قاچ دقيقه ده قيرمزي بنكلي قپلان پوستي حالي آلدیغی کورمشدك . قبل روزكارلري صحرائك قوملري ، توزلريني يالكز طرابلس ساسنه قدر سوروكلكله قالماز . بونحفة عقامقي بحر سفيدك شال ساحلنده كي ممالك متمدنه يه قدر سوروكليرك بوضورتله هر سنه افريقادن بر قسمي اوروپايه نقل ايتمكده در . قبل نك ساحل قسمنده كي تائيرالهي ، يبوست مده شه سني صوكره لري فزانده كورمدم . ساحله قدر حماده لري ، سريرلري ، چيلاق قياتق يايلالري كچدكجه دها زياده حرارت ويبوست حاصل ايتمكده اولديغنه شبهه يوقدر .

يازك مطرد ملتملرينك طرابلس ساسندن سوروكليوب كچيردكي بلوطلر بر قطره ياغمور براقماز ؛ انجق راطب ملتملرك بحر سفيددن جنويه دوغري سورديكي بخار كتله لرينك

نصف اندیادن سوکره حاصل ایتدیکی شبنم قطراتی ساحله قریب اووه لرده کی نباتاته حیات تازه ویرر. بر یاز کیجه سنك صباخه یقین آچیقده وساحله قریب بولنانلر شبنم قطراتی ایله عادتاً ایصلانیرلر .

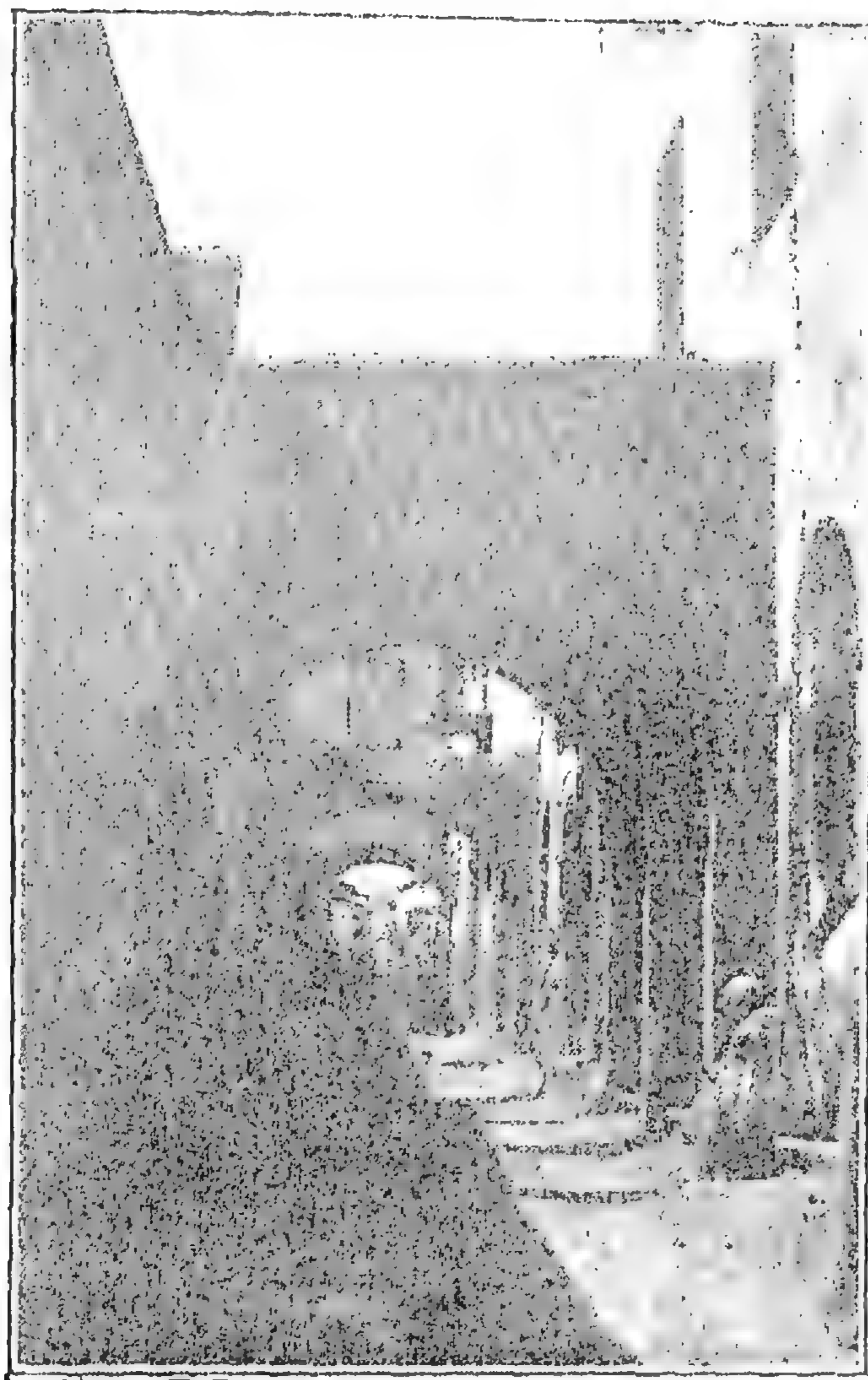
یاغمور دورلری صوگ بهار نهاینلریله قیشده در . بوتون ولایت اراضیسی افریقای شمالی ده سنه غال ساحلندن شرقه دوغری و جزئی میلله مدار سرطانی قطع ایتک اوزره دوام ایدن یاغمور سر منطقه نك مرکزنده واک زیاده قوراقلغه محکوم اولان صحرا قسمنده در . ساحل قسمی عموم سطح ارض اوزرینه نزول ایدن بارانك موازنه سنه نظراً بوتون ربع مسکونك اک قوراق محلاتنددر .

*

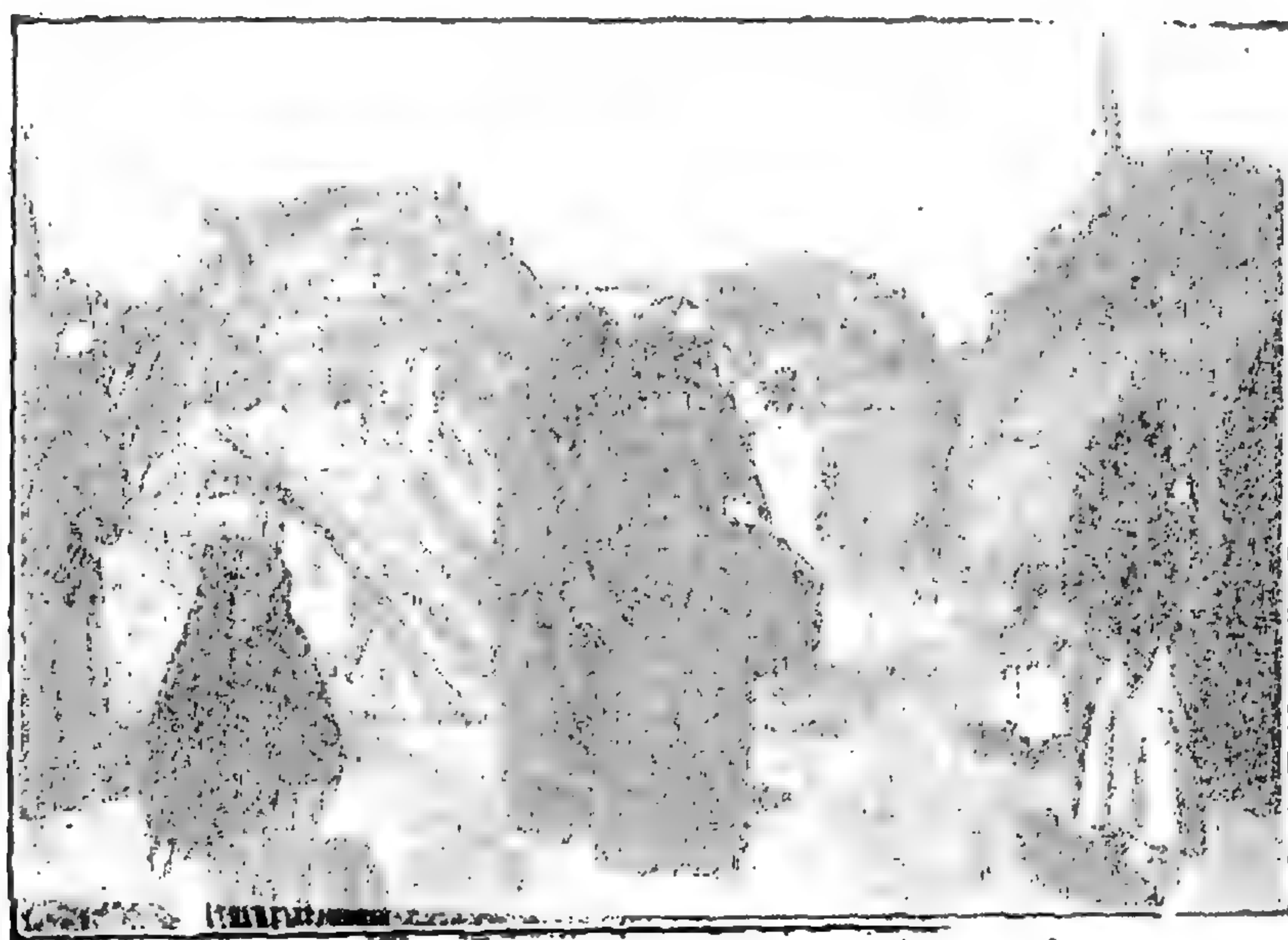
* *

طرابلس بلده سی خرماقلر حدودندن چاد کولنه وسودانه قدر دوام ایدن صحاری وسیعنه نك ممرلری وپاشلیجه قافله گذرگاهلری تدقیق ایتدندن اول اصل طرابلس ایله فزان قطعه وسیعنه سنك وضعیت طبیعی لرینه سریع بر نظر عطف ایدلم :

اصل طرابلس دنیلان شمال قطعه سی غابس کورفزی نك منهای شرقیسی تشکیل ومطراطه یه قدر دوام ایدن قسمی وجنوبه دوغری عظیم برکیرتی تشکیل ایدن سرت کورفزی ساحلی اولوق اوزره شمالدن دکزله ؛ جنوبدن ایسه حماده چولی ، جبل سودا سلسله سی ایله سریر بن عفرین کی کاملاً صومرز و

طرابلس غرب (داخل سورده برسوقاق)

طرابلس غرب (خارج سورده زوبه)

ایصنر صحرالرله محدود یعنی بر طرفدن صو، دیگر جهندن
ایسه طاشلق وقوملق دکزیه محاطدر .

اهالیسنک طرز معیشتی و اخلاقی وقسماً عرفی تمامیه
یکدیگرنندن فرقلی اولان طرابلس وفزان قطعاتی آراسنده بر
خط فاصل طبیعی اولان بو طاش وقوملق دکزلری غریبه
غدامس جوارندن وتقریباً ۱۰ ، ۳۰ عرض وپارس مبدأ
طولنه نظراً یدنجی طول شرقی دائرهسندن باشلیهرق
۲۵ ، ۳۰ عرض و ۱۱ طول دائرهسنه قدر جزئی بر میلیه دوام
ایدر ؛ بو نقطه دن اعتباراً جنوب شرقیه و ۴۰ ، ۲۸ عرض
و ۱۳ طول دائره سنک تقاطع نقطه سنه قدر دوامله حماده الجرا
نامی آلیر . بو صوسز چپلاق وغیر مسکون صحرا دکزلری
بورادن اعتباراً شرته دوغری یورویره رك جبل سودانك سیاه
قیالق یایلاری وبو سلسله نك قسم جنوبیسی اولان سریر بن
عفینك واسع طاشلقلرینی تشکیل ایدر ، وبورادن ده جنوبه
تبدیل استقامت ایدر . بو صحرای عظیمك غدامسندن
شرقه وفزان — اورقله یولنی قطع ایتدیکی نقطه یه قدر
امتدادی اثناسنده کی عرضی یعنی شمال کنارندن جنوبه قدر
اولان بعد ومسافه سی اصغری ۱۳۰ اعظمی ۲۵۰ کیلو متره
بیننده متبدلدر . بو صوسز قوردونك یکدیگرنندن تفریق
ایتدیکی طرابلس وفزان قطعه لری تشکلات طبیعی و منظره
عمومیه جغرافیجه تمامیه یکدیگرنندن قرقلیدرلر . شمالده کی
اراضی امتدادلی سلسله لرله ، خط تقسیم میاهلرله شمال ، شمال
شرقی و شرق سطح مائللرنده کی اراضی لحقیه دن عبارت واسع

اووه لر وکنیش وادیلردن مرکب اولوب یاغمور موسملرینک جنوبه نسه دهامطرد اولسندن دولای صولرک سطح ارضدهکی تأثیراتی روزکارلرک کی ایله متوازن ، جنوبده ایسه واسع سریرلر ، صحرالر اوزرینه سرپش یشیل آداجقلر حالندهکی واحلرله ازمئه قبل التاریخیهده بویوک یاغمورلی دورلرک وجودینه شهادت ایدن کنیش وغایت امتدادلی فقط بحر ای سفلیسنه دوغری روزکارلرک غلبه تأثیری ایله دوزلنش ، سیلنش منقطع بویوک وادیلردن عبارتدر .

*
* *

جنوب یوللری اوزرندهکی مشهوداتی وقایع روزمره شکلنده یازارسق کلال ویرمکدن اجتناب ایده جکم . یالکز عمومی استقامت و باشلیجه تشکلات ارضیه دن ، قبائل بدویه دن و صحرایه دوغری قطع ایتدیکم ایکی بویوک طریقدن منابوه بحث ایدرک ولایتک منهای جنوب غریبسندهکی غات بلده سته قدر مشهوداتی عرض ایده جکم:

سقوط ، قانو ، بورنو ، کانم و وادی طرق تجاریه سنک و صحرای خطوط مواصله سنک طرابلس بلده سندن صوکره ایلک منزل نقطه لری جنوبده مرزق و جنوب غریبده غات بلده لیدر . طرابلسدن بوتقاطه متوجهاً : اولاً جنوب غربییه و غدامسه و اورادن جنوبه توجله غاته منتهی اولان غرب یولی ؛ ثانیاً جنوبده شاطییه متوجهاً ایکییه آیرلق وینه شاطیدن جنوب غربییه بر قول ایله غاته توجّه ایتک اوزره دوام ایدن جنوب

يولى، ئالسا فزانك حاكيت عثمانيه يه انتقال ايتديكى تاريخدن
اعتباراً پوسته طريپنى اتخاذا اولنان عامره يولى اولمق اوزره اوج
طريق اصلى واردى . بولاردن اصل جنويه دوغري كيدىرك
غريان سلسله جبالنى كچىككن صوكره ايكي يه آريلان
وشايطدن كچىرك ينه مرزقه و غاته دوغري آبرى آبرى
استقامتله انقسام ايدىن طريق تجارت اك ايشلك يولدى.

بو يوللر عوارض زمين ويا وادىلرينك تشكلى وياخود
غاته و مرزوقه و بناء عليه سودانه سرعتله امتعه تجاريه يي
يتشديرك كى بر مقصدله اختيار ايدلمه مشدى . سودان
تجارلرينك نقلياتى اجرا ايدىن قبائلك توطن ايتدىكرى نواحى
ايله مناسبتدار اولان استقامتله تأسس ايتمشدى . غاته يعنى
ايلاك منزل نقطه سنى قدر امتعه تجاريه سنى نقل ايتدىره جك
تاجر، قافله سنى توديع ايتدىكى عربان دوه جيلرينك مملكتلردن
كچمكه مجبوردر . اساساً بو نقليات ايله توغل و تأمين معيشت
ايدىن عربان طرابلسه قدر اوزون بر سفر اختيار ايدىرك كلىش
اولان يورغون دوه لرى تبديل ايتىك و بىدل كرا مقابلنده افراد
عائله سى ايچىن طرابلس بازاردن اشترى ايتىش اولدىنى منسوجاتى
ودىكر اشياى بيتيه يي اولنره ايصال ايتىك ايچىن كندى قيله سنىك
ساكن اولدىنى محالدىن كچىر، و بناء عليه صاحب احوال اولان
تاجرى ده عين طريق اوزرىدن كچىر .

طرابلسدن فزانه و غاته قدر باشليجه مناقلات تجاريه يي
اجرا ايدىن شاطى عربانىدر . ولايتك منتهاي غريپسندن كچىن
غدامس — غات يولى اوزرىنده ايسه سيناوون عربانى ايله

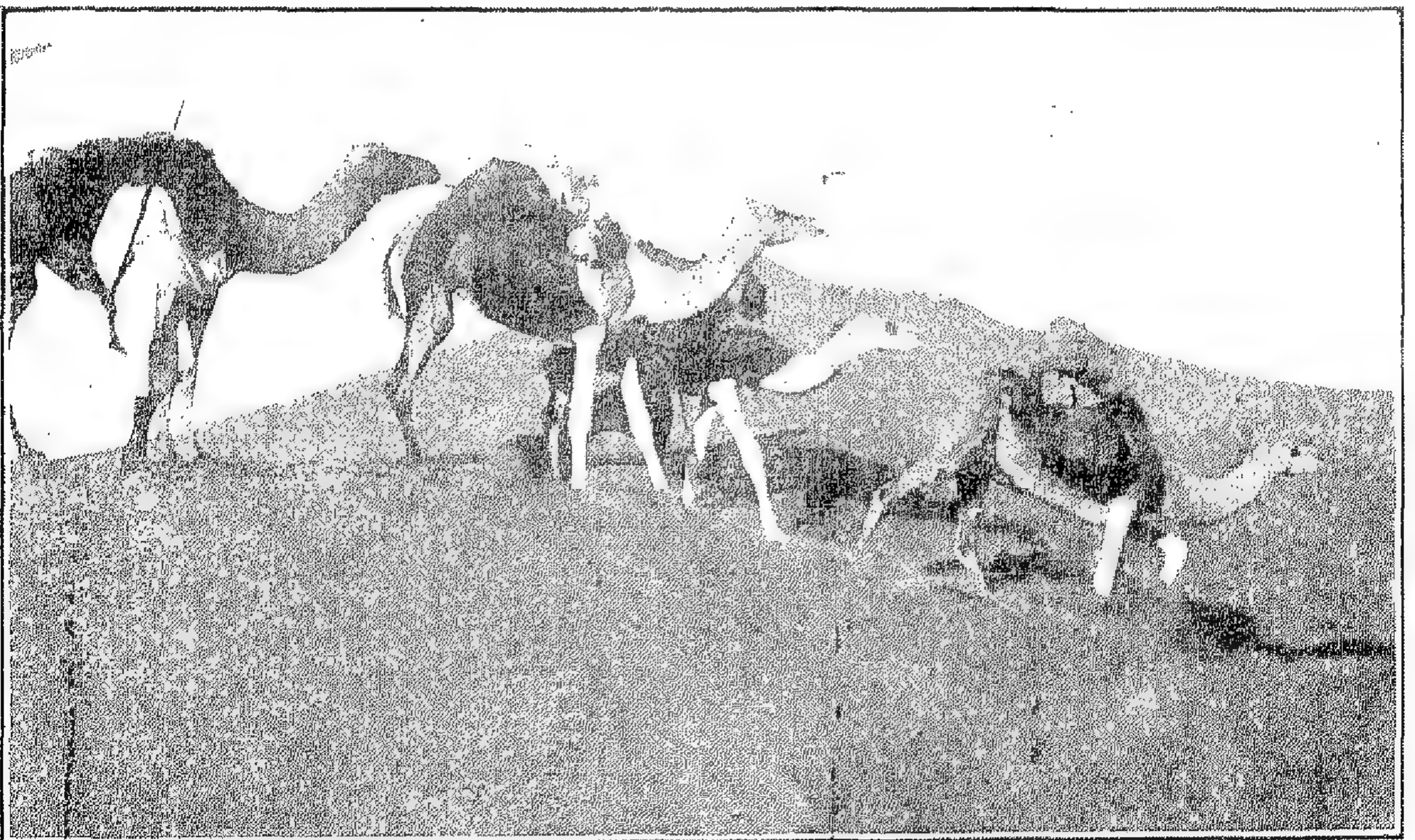
توارق دوه جیلری ایشله مکده درلر . شری عامره طریقی اوزرنده اورقله ، سوکنه جوارنده کی عربان طرفدن منزلدن منزله تبدیل اولنق اوزره نطع مسافه ایدیلر .

طرابلس واحی حدودندن خارجه بر خطوه آتیلنجه واحك منتهای جنوبیسی تشکیل ایدن باغچه لر کنارندن اعتباراً باشندان جفاره وعین زاره قوملقری ایچنه کیریلر . غایت رفیق ومتحرک قوم ییغینلرینک تشکیل ایتدیکی سیار تپه لر اراسندن یول هر سنه تدریجاً تبدیل موقع ایدن اعوجاجلرله دوام ایدر . ساحل قطعاتی بویجه امتداد ایدن بو قوم تپه لری فزان داخلنده کی صحرای کیر قوملقرینه نظراً ارتداعلری ده آ زودهاسیال اولوب نسبة سرعتله تبدیل موقع ایتمکده درلر . جفاره قوملغنک غربه دوغری تدریجاً ومنتظماً ایلرولمکده اولدیگی کوریلور . یارم عصر قدر اوللری قوملقلرک غرب حدودنده واقع مزرعه لر ورسوبی اووه لرک بوکون قوم استیلاسنه اوغرامش اولدیغنی یزایلردن او زمانی دوخاطر ایدنلر حکایه ایدیورلر . تبدیل موقعده کی بو انتظام حرکتک شمال شرقیدن منتظماً وزان ایدن ملتاردن ایلری کلدیکنه شبهه یوقدر .

یاغموور وسیل صولرینک غریبان وترهونه جبالندن کتیردیکی مواد رسوبیه دن تشکل ایتش اولان بو واسع اووانک طرابلس بلده سی جوارنده واقع شمال قسمی بوسیار قوم تپه لرینک استیلاسنه اوغرامشدر . قافله لر بوسیار تپه لرک اراسندن سوزیلهرک بوکوله رک اون بشر کیلو متره قدر جنوبه

فوطو. فیشهر
مقارحه قبیله‌سندن بر بدوی

فوطو. فیشهر

قافله قوم تپه‌لری آشارکن

دوغری قطع مسافه ایدنجه آرتق صاری رنکلی قوم تپه لری
کیریده براقیرلر و جنوباً غریان جبالی اتکلرینه و شرق
جنوبی استقامتندده ترهونه داغلرینک کنیش وامتدادلی
وادیلرله کسلمش متقطع برقدمه تشکیل ایدن اوچوروملرینه
قدر دوام ایدن قرمزی اوزون بر اووا داخلنه کیررلر .
طاغ اتکلرینه قدر دوام ایدن بو اووا وهله اولیده دوزظن
اولنورسده حقیقتده مائل و تقریباً بیکده دوت نسبتده
خفیف بر میلده در .

قوملقدن چقدقدن صو کره جنوب یولی کدوه (عزیزیه)یه
قدر ، جنوب شرقی یولی ده مجین اوواسنه قدر قوتلی اراضی
الحقیقه دن کچرلر . غریان داغلرندن یاغمور صولرینی ساحله
قدر اساله ایدن وادی هیره و ترهونه جبالندن دوغریجه
زراپلس بلده سی جوارینه آقان مجین وادیسیله ترهونه نک
شمال شرقییه دوغری دوام ایدن یوکسک یایلارینک یاغمور
صولرندن متشکل سید بالتور وادیسی و بوتون بونلره عائد
دیگر کوچک وادیلر هر سینه یاغمور موسملرنده یتاقلرینی
تبدیل اتمکده و سلسله جبالدن کتیرمکده اولدقلری مواد
عضویه ایله زراعته صالح کنیش وامتدادلی مزرعه لر حاصل
ایتمکده درلر . ترهونه سلسله سندن اعتباراً غربیه دوغری ،
غریان و نفوسه داغاتکلری بونجه دوام ایدن بوتون بواراضی
قوة انباتیه جه سلسله فوفنده کی یایللره فائق ایسه ده مع التأسف
زراعت برکتلی یاغمورلره و وادیلر بونجه فیضان میاهه متوقفدر
سلسله جباتک شمال و شمال غربی استقامتده کی ایلك

دو کونتیلرینه قدر دوام ایدن اووا سطحی موسم صیفک
 حار و مؤثر کونشی التده چاتلاقلرله منقش سرت بر زمین
 تشکیل ایدر ، یالکز وادی يتاقلرنده کی طینه نسبة قومله
 قاریشقدر . اووا سطحی سترایدن سدره چالیرینک کومه لری
 کوکلریله حبس وائتکالنه مانع اولدقلری طوپراق تومسکری
 اوزرنده نظر ربا یشلککر حاصل ایدرلر . سدره کومه لریله
 مستور اولان اووانک منظره عمومی سی قویو یشیل کوپوکلرله
 قبارمش فورطنه لی صاری بر دکزه بکزر .

یول سدره کومه لرینک ازاسندن دولامباجلرله و بعض
 کوچک خرمالق و اینجیر باغچهلرینک کنارندن کچهرک
 کدویه قدر دوام ایدر . کدوه اووا سطحندن یوز متره
 قدر ارتفاعده بر تپهدر . عزیزیه قضااسنک مرکزینی تشکیل
 ایدن بویوک بر قصر حکومتله بر قاچ دکان و بر جامعدن عبارت
 اولان قصر الکدوه قریه سی بوتپه نک غرب اتکنده کائندر .
 صیجاق و دفعة آچیلان بر فرون مدخلنک حار ویابس نفحه
 جهنمیسی کی قاووروجی قبلی روزکارلرینی متعاقب وزانه
 باشلیان راطب شال روزکارندن استفاده ایتک ایچین بر تموز
 اقشامی کدوه تپه سنه چیقمشدم . قبلی روزکارینک تأثیریه
 قاینار کی سرابی بر منظره اراهه ایدن افق غریبده کونش
 قویو قرمزی شعاعاتی ایچنده غروب ایدرکن شمالدن کثیف
 بر بولوط حالتده کلن بخار طبقاتی اووه سطحته و سدره لره
 سورونه رک ایلریلیهن بر پرده کی یناشمقده و بوتون اشیایه
 دونوق بر شکل مبهمیت ویرمکده ایدی . بر قاچ کوندنیری

دوام ایدن قبل روزکارلرینک قوروتدیگی ، صوکه عصاره سفی امدیکی یشیل سدره حیاتی ایشته بویخار کتله سنک نصف الیلدن صوکره دوکه جکی شبنملره مدیوندر . بر جهتدن ده بو سدره لر غریبان سلسله جیبالنک جنوبه قارشى تشکیل ایتدیگی سد عظیم سایه سنده قبل روزکارلرینک دوغریدن دوغری به تهاجم و تماسندن بر درجه به قدر مصون قالمقده درلر .

کدوه دن صوکره اراضی عین طبیعت ترابیه ایله سلسله جبال اتکرینه قدر دوام ایدر . داغلره یاقلاشدیجه سدره لر کیتدیجه سیرکشمکه ونسبه بویومکه وبعض محلاتده ایسه اوج متره به قدر ارتفاع کسب ایدرک منفرد آغاچلر حالنده کوریلیمکه باشلار . ساحل جهتلرنده اراضی لحقیه نك ستر ایتدیگی طاش طبقه لری آرتق کندیلرینی کوسترمکه وقافله منفرد تپه جکلر آراسندن کچمکه باشلار . عموم اووه داخلنده تحت الزمین صو سطحی ۵ الی ۶۰ متره ییتنده جنوبه دوغری علی التدریج عمق حاصل ایدرک سلسله جباله قریب محلاتده قویولر ندرت حاصل ایدر . بورالرده اکثریا طین طبقاتندن اوج متره قدر اشاغیده سرت طاش طبقه لرینه تصادف ایدیلدیگی جهتله قویو حفری بویوک مشکلاتله اجرا اولتمقده در . وادی یتاقلرینک طاشلق اقسامنده اسکی رومالیلردن قایله صهرنجر یازین صو احتیاجنی تأمین ایتمکه وبدویلری قویو حفری مشکلاتندن بر درجه به قدر قورتارمقده در . قدیم رومالیلرک وادی صولرینی ضبط و جمع ایتمک اوزره وجوده کتیرمش اولدقلری بندلره بورالرده ، یعنی وادیلرک غیر متبدل بر اساس متین تشکیل

ایدن طاشلق مجرای علویلرنده و سلسله جبالک شمال قوتتر
فورلری آراسنده تصادف اولنور .

طرابلس ساحل قسمک اکثریاده قابل زرع اولان اووه
سطحنده و کدوه اطرافنده یالکز ورشفانه قبائلک ساکن
اولدی بو اراضی هیئت مجموعهی تخمیناً ۱۳۰۰ کیلو متره
مربعنده در .

بوساحه دائره سنده کی مزارع و وادی بتاقلری وسطی
برکتلی زمانلرده ۲۴۰۰ طونیلاتو اریه و انجق ۳۵۰ طونیلاتو
قدر بغدادی یتشدر مکده درلر

طرابلس غرب شهرینک اون بش کیلو متره
جنوبندن اعتباراً غریبان سلسله جبالی اتکلرینه قدر بو
ساحده توطن ایدن ورشفانه لیلرک مجموع نفوسی ۱۵
بیکدر ؛ اتساع اراضی به قیاس اولوتجه بهر کیلو متره مربعه
انجق ۵ ، ۱۱ نفوس اصابت ایدر . اووه داخلنده یاشایان بوتون
بدویلر خیمه نشین و کوچهدرلر . وسطندن تک دیرکلی ،
مستطیل الشکل و اکثریتله سیاه و بعضاً قویو بال رنگی قیلدن
معمول چادرلرده یاشارلر . بو چادرلردن عبارت کوچیه بر
قوناق هیئت عمومیه سنه یرلی عربان « نجع » و « نزله »
ناملرینی ویردرلر . اکثر یاغموور وسیل صولرینک اسقا ایتدیکی
اقسامده زراعت ایچین نزله لر تبدیل موقع ایتدکلری زمان بر
عائله نک ارزاق چواللری ، دکرمن و بر ایکی تحته یمک قابندن
واکثریا بر باقیر تجره دن عبارت اولان ارزاق و اشیا
یتیه سندن باشقه بویله بر قیل چادری تفرعایله برابر نقل ایتک

ايچين آريجه ايکي دوه يه احتياج واردر . قيش موسمي بو چادر ديره کني يره کومهرك اتککريني زمينه ايصال ايدرلر ، يازين ايسه بالعکس اتککري اوزون قازيقارله قالديره رق واتککري بويجه جريان هوايه مانع اوليه جق صورتده حصيردن اوج جدار شاقول وجوده کتيرر ويالکز برجه يي مدخل اوله رق آچيق براقيرلر .

تموزک صيبحاق بر قابله (*) سني ورشفانه چادرلرندن بريسنده کچيرمشدک . بولنديغمز چادر و سطندن وديرک حذاسنندن قيل برکليم ايله ايکي يه تئريق اولونمشدي . اوکلين يممکني احضار ايجون خدمت ايدن ال دکر منتک حاصل ايتديکي مطرد ايلکتي و ايشيديلن قادين صدالري بو قسمک حرم دائره سي اولديغني افهام ايدوردی . چادرک جدار شاقوليسي بويجه آتيلمش ارزاق چواللرينه اتکا ايدک يره سريمش قيل چواللر اوزرينه اوزانديق . صاحب بيت بزي يممکه دعوت ايتمشدي ؛ يممک زمانه انتظاراً ال دکر منتک آهنگ مطرديني ديلکيه رک بر آز اويقويه دالديق . اويقومن بعضاً باشمز اوزرندن آتلايان کچي اوغلافلرينک متقطع باغيرتيلري ، بعض کره بر قاچ طاووغه رياست ايدن عظمتلي خروسک غلغلهلري وارزاق چواللرينک اراسنده يکديکريني قوواليان بياض کويک ياورولرينک ، يوارلانهرق باجافلرمن اوزرندن آتليه رق قوشوشملري وبوغوشملريله

(*) زوالدن ايکي ساعت اول باشليه رق بعد الزوال ساعت ايکي يه قدر دوام ايدن کونک صيبحاق زماني ناطق بر تعبير محليدر .

دوچار انقطاع اولیوردی . چادر صاحبك بوتون حیواناتی تموزك سیجاق کونشدن محافظه نفس ایچین چادرك نسبة سرین کولکسه التجا ایتشاردی . انسان و حیوان هیمز اوراده بر جمهور مختلط حالده استراحته چالیشیوردق .

تخته برقصه (قاواتا) آرپه اونندن معمول بزین(*) خیریینه تخته بر قاواتا ایچنده هر حالده بدوی بزینندن دهالذتلی اولان اکشی عیرانی ایچدکن صوکره چای طاقی اورتایه کتیرلدی . کوچك بر تخته اوزرینه دیزلمش کوچك جام قدحرله ، کوچك بر چایدان ، بویالی تنکدن چای وشکر قوطیسی هر حالده صاحبیتك قیله جه متمولاندن ودهادوغریسی اوسنه برکتلی بر محصول افتطاف ایتدیکنه دلالت ایدیوردی ، قحط سنه سی بدویلر هر شیرینی حتی زوجهلرینی بیله باشلارندن آتارلر . طرابلس اهالیسی ایچون اوروپالیلرك مشروبات کئولیه ایتلارندن دهالذتلی اولان یشیل چای ایتلاسی کرک صحتاً و کرکسه مالاً بویوک بر آفتدر . اوروپانك مضر بویالره ملون یشیل چایلری طرابلس بدویلری تزدنده بازار رواج بولمقدهدر . زیرا بدویلرجه اک قویورنك ویرن چای اک مقبولدر . یشیل چای استعمالی افریقای شمالیده وعموم

(*) بزین طرابلسلیلرك مقبول بر عکیدر . بغدادی ویاخود آرپه اونندن معمول خیر بر تخته قاواتانك وسطه نصف کره شکنده بر قبه کبی قونیلور . اوزرینه ات صوی صالحه سی دوکیلور و ات پارچه لری ایله تزین اولنور . بوخیردن بر پارچه آلتوبات صوی ایله یوغورلدن صکره ال ایله ینیلر .

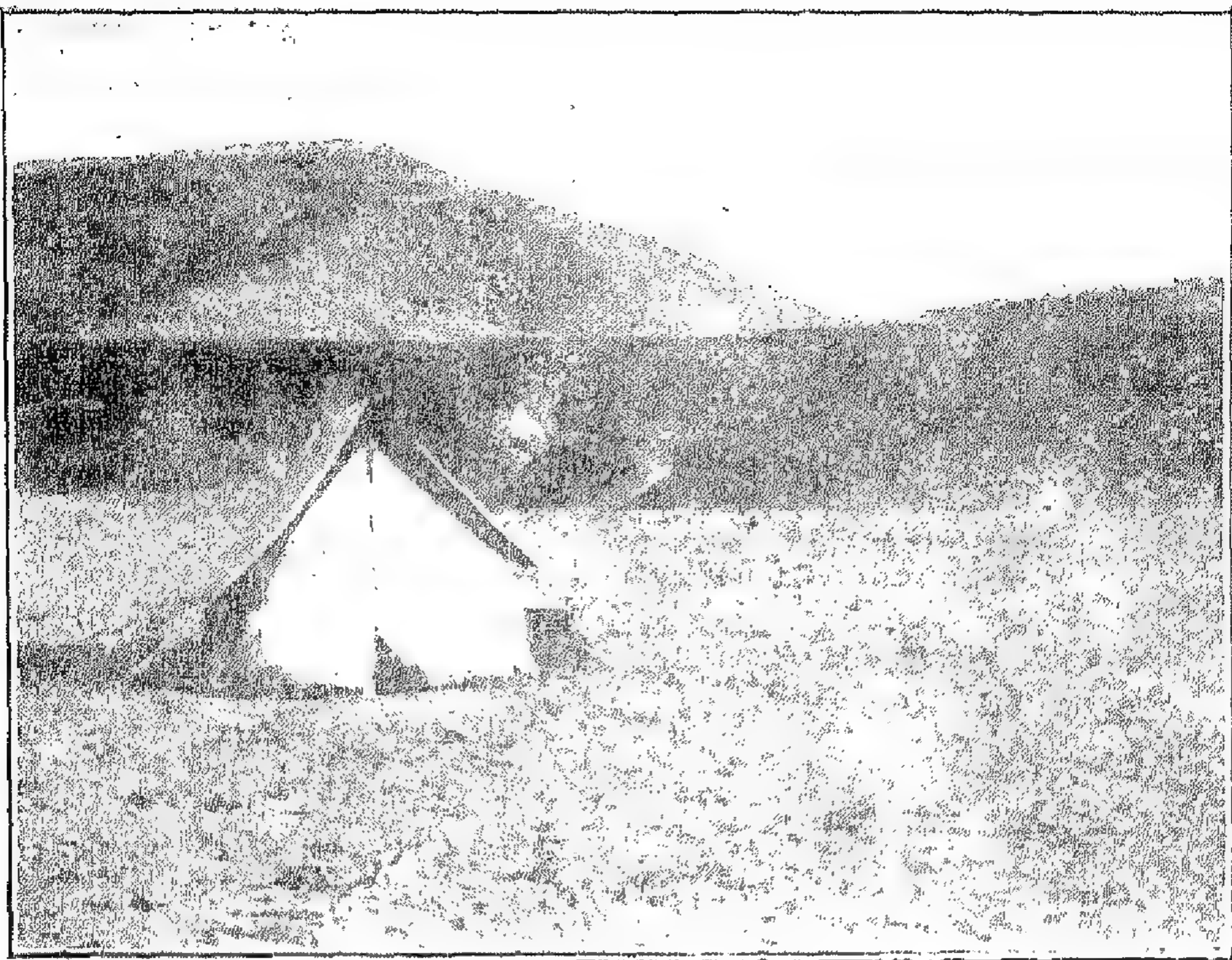
بر برستانده سنوسي زواياسي طرفندن کتيرلش واهالي به تعميم اولونمش بر بليهدر . بو منشادن دولاييدرکه چاي ياييق و حاضرونه توزيع واکرام ايتمکده اهميت و آداب مخصوصه به رعایت شرطدر . چاي يايان ذات بر زاويه شيخنک اخوان و سریدانه قارشي طاقدیبي اوضاعي تقلید ايدر .

جماعتمزدن شاطیلی قوايده قيلهسي شيعی احمدین علی معروف تجاردين و کباردين و سنوسي اخوانندن بر ذات اولغله اوکون بعدالطعام چاي احضاري خصوصي کنديسنه توديع اولونمشدی . شيخ احمد ، سنوسي زواياسنجه مرعي اصول دائره سنده هرکسه اوچر قدح توزيع ايتدکدن صوکره سفره نك قالديرليني تکليف ايتدی . حالبوکه بوتون ورشفانه ، مجنين و بالخاصه ترهونه بدويلری اوچ دکل حتی دو قوز قدحله اکتفا ايدر طاقدن اولمداقلرندن چایده دوام ایده بيلمک ايچين صاحب بيت تحت سفره بي اوکنه چکدی . اودقيقه به قدر فوق العاده اوزون بويننک اوزرنده و بويوک ماوی بوسکلی تونس فسنگ آلتنده ؛ پارلاق ايری سياه کوزلری ، منقاری برونی ، اينجه دوداقلری و او اوزون چهره سيله سيوری چکه سنک خطوط عموميه سي برازمستیزی فقط شاطر بر تأثير اجرا ایدن صاحب بيت چاي احضاري ادابه رعایت ايتمک ايچين اوزون بويننک عضلاتی کهره رک ، باشنی دیکه رک کنديسنه بر اهميت و وضعیت مخصوصه ویرمش و دردنجی قدحنی طولديرمغه باشلامشدی .

غریان سلسلهٔ جباله یاقلاشلدقچه ، داغلرک شمال اتکارینی تشکیل ایدن اوچوروملر و اوچوروملرک التنده ییقتی آثارندن بویوک کتلهلرک حصوله کتیردیکی میلی خفیف یماجلر و بو اوچوروملرک آراسنده آچیلش بویوک و طرفینی دیک وادیلرک فتحه لری ده و وضوحه کوریمکه باشلار . یول منفرد تپه لر آراسندن ، دوکوتی اثری اولان یماجلرک کنارندن وطاشلق سیل مجرالرندن کچهرک بو وادیلره ودها ایلری سلسلهٔ جباله دوغری دولامباجلرله دوام ایدرک صرپ یماجلر اوزرنده زیقزاقلی تنیه (یوقوش) لره منتهی اولور .

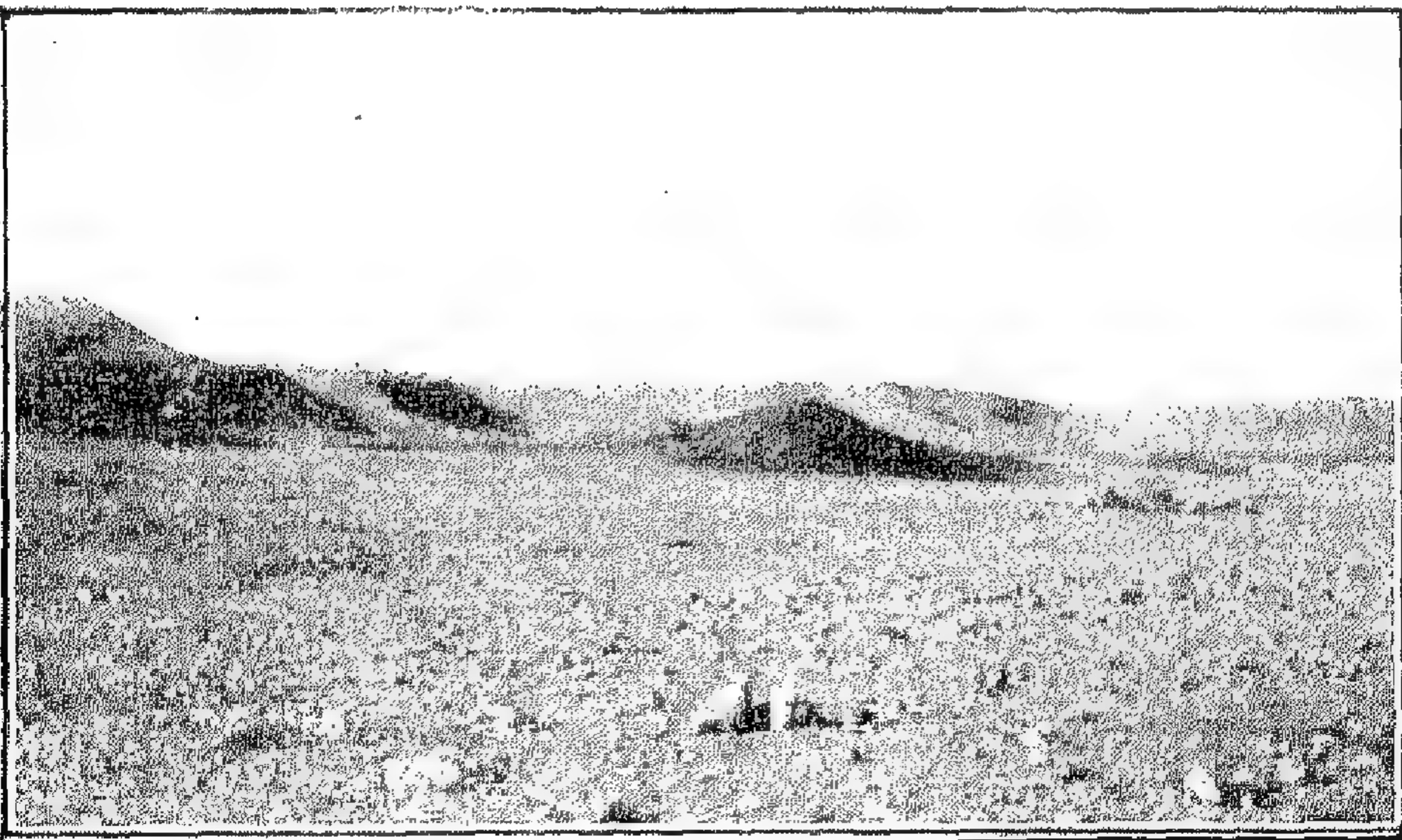
بر تموز کوننک کولکده وسطی ۳۸ درجه سانتیغراده واصل اولان درجهٔ حرارتی ایله کچن بر قافله یولجیلری ایکی طرف یماجلرینک قیالق اوچوروملری وسیل صولرینک وادی یتاغنه سرمش اولدی بیاض چاقل طاشلرینک انعکاساتیه تضاعف ایدن درجهٔ حرارت وکوز قاماشاسندن صوک درجه یزار اولورلر . بوتون قافله ده برکسلان عمومی اثری کوریمکه باشلار . بوسیله یتاقلرینک چپلاقلی ونادر اتصادف اولنان بر قاچ منفرد سدره کوتوکلرینه رغماً منظرهٔ عمومیه نك حال عقامتی ایله تپه لر اوزرنده کی یایلائی تزین ایدن غریان باغچه لری وزیتونلقلرینک منظرهٔ لطیفه سی آراسنده بر تضاد کوریلور .

اهالی محلیه نك تنیه تسمیه ایتدکری دیک یوقوشلر چیقیلنجه جبل نفوسه وغریان سلسلهٔ جبالنک خط بالاسنه وغابس ، سرت کورفزلی ورسائلرینک خط تقسیم میاهنه

فوطو، فیشەر

غریان ایله مرده پیننده (سوف جین مضافاتی)

فوطو، فیشەر

وادی سوف جین

يعني طرابلس غربك منبت ومسكون اولان شمال قسمك
عمود فتريسي اوزرينه مواصلت ايدلمش ديمكدر . طرابلس
غربك حيات زراعيه سنجه اهميتي حاز اولان بو سلسله
جياث تشكلاتي وايكي كورفز سطوح مائله سني تماشا ايچون
شوراجقده براز توقف ايده جكم :

تونس جنوبه قدر ياپيلان آطلس سلسله سنك قوللري
طرابلس غرب داخلىنده نالوت جوارندن باشليهرق غريانه قدر
جبل نشوسه ناميله دوام وبو امتدادى ائناسنده جنوبه
وجنوب شرقيه دوغري بر جهتدن حماده يايلاسيه برلشمك
اوزره قوت قورلريني تمديد ايدر . سلسله غرياندن اعتباراً
شرقه وشرق شماليه دوغري دوام ايدرك ترهونه ومسلاته
يايلالريني تشكيل ايدر . اصل طرابلس غرب نامى آلان
ولايتك شمال قسمك عمود فقري سني واضلاعتي تشكيل ايدن
بو سلسله جبال باشليجه اوچ ورسان وجوده كتيير .

برنجيسي — شمالده دوغريدن دوغريه طرابلس ساحلنه
وغابس كورفزينه منجر اولان واديلري وسيل يتاقلريني
وجوده كتييرن شمال سطح مائلي ؛

ايكنجيسي — جنوب وجنوب شرقيده ، يفرين ،
غريان وترهونه جبالنك خط بالالري ويوكسك يايلالرينك
ياغمور صولريني سرت كورفزينه ايصال ايدن وبن وليد ،
سوف جين ، زمزم ونفد واديلريني وجوده كتييرن شرق
سطح مائلي ؛

اوچنجيسي — غدامس وسيناوون استقامتده صوف قوملقارينه

منتهی اولان صحرا وادیلرینک سیل صولرینی حاصل ایدن
جبل نفوسه نك نالوت قسمندەكى جنوب غربى سطح مائیلدر .
بو سلسله جبال اتكلىرنده و یقرین ، غریان و ترهونه
جبالنك فوقندەكى یایلارده موجود منابع جاریه نك اووه
سطحندهكى زراعتە هیچ بر قائده ومدارى یوقدر .

طرابلسك حیات زراعیه سی یا غمورلره وبالخاصه قطیس و مجنین
اووه سبله قدیم روما امپراطورلغنك اصل ذخیره انباری اولان
شرق سطح مائیلندەكى کنیش واوزون وادیلری، سیل صولریله
اشباع ایدەجك مبدول یا غمورلرك اوچ سطح مائلك خط تقسیم
مایه اوزرندهكى یایلارله منتظماً نزولیه تأمین وادامه ایدیلە
بیلیر . حالبوکه سلسله جبالك خط بالاسی اوزرنده غریان
تپه لری و بعض وادیلر ایچنده قدیم روما آثارندن اولان
سدلی وادیلردهكى زیتونلكرله جبل نفوسه نك محدود
وادیلرندهكى اشجاردن ماعدا هیچ بر اغاچه تصادف اولماز .
دیگر جهتدن ترهونه یه دوغری اولان جبالك شمال شرقی
قوللری اوزرندهكى واسع یایلارده ، خفیف میللی تپه لرده
واوفله یه قدر اولان میلی جزئی و دوز یتاقلی وادیلردهكى
آثار قدیمه انقاض و خرابه لرینه نظراً معمور بر ماضیسی اولان
بوساحه عظیمه نك شیمدیكى چیلانلی مطرد و برکتلی یا غمورلرك
نزولنه مانع اولان اسبابدنر . بر طرفندن ده بدویلرك باشلیجه
بر منبع ثروتی اولان حلقه اوتنك كوكنندن سوکیلمه سی
اراضی نی بوسبتون چیلانق براقده در . حلقه اوتی اولجه
خمس ساحلی بویندن باشلیرق داخله دوغری ترهونه واورفله

اراسنده کی یوکسک یا یلا ایله ترهونه جبالنک شرق ورسائی اوزرنده یولنور ایکن شیمدی خمس ساحلندن قرق بش کیلومتره جنوبه قدر دوام ایدن بوساحده اجرا اولونان تخریبات دن و حکومتک بو منبع ثروتی محافظه خصوصنده کوسترمش اولدییی لاقیدی یوزندن آرتق حلقه اوتی قالمشدر.

جنوبدن و صحرای کبیرک حار و جهنمی سطحندن طرابلس حماده لرینک متعالی و یابس سطوح عریاتی کچهرک کلن جنوب روزکارلری جبل نفوسه یا یلالرینی یالایه رق قوریتقمده ورطوبتدن اثر برافقامقده در. بوچپلاق خط تقسیم میاهک بو صورتله یابس بولنمی و انعکاسات شمسیه ایله هوای نسیمی طبقات سفلیه سنک تزايد حرارتی نزول بارانه مانع اولمقده و منبوتات ایله محافظه اولنه میان سطح زمین اوزرنده روزکارک تخریباتی دوام اتمکده در.

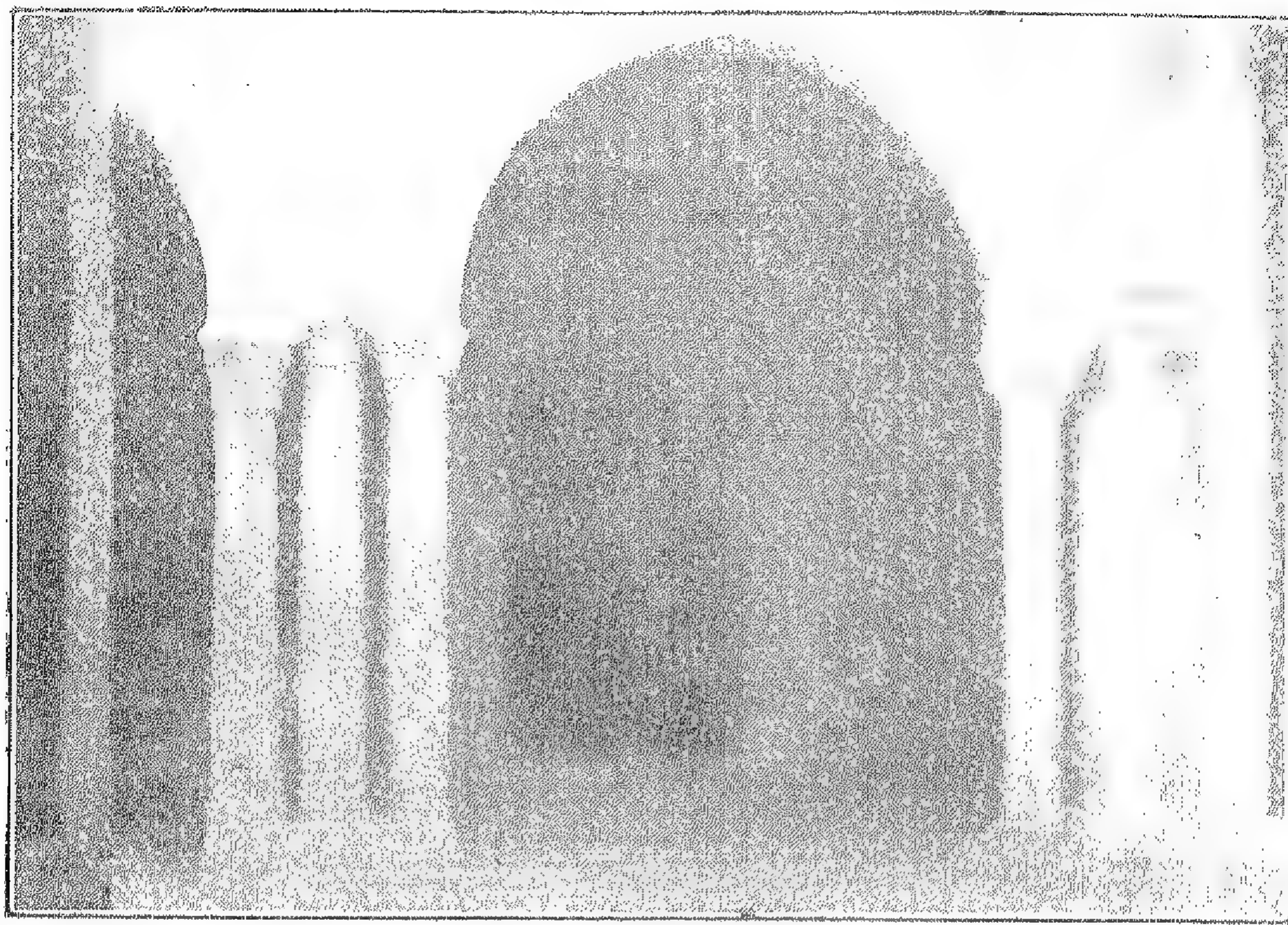
طرابلس غربده زراعتک ترقیسی ایچون آنجق موضعی فوائدی جامع اولان ارتیزیه قویولرینک حفری و یاخود منابع موجوده دن فن دائره سنده استفاده ایدلمسی کبی وسائطدن زیاده خط تقسیم میاه اوزرنده کی یوکسک یا یلالرده اورمان یتشدیرلمسی و بو صورتله یاغمور موسملرنده نزول بارانک تأمین ایدلمسی لازمدر. نالوتدن اعتباراً مسلاته یه قدر جبالک سطوح علویه سی و بالخاصه اسکی روما زماننده میلیونلره اشجار مشمره یه وطن اولمش اولان ترهونه ایله اورقله یتینده کی واسع یا یلالده اورمان یتشدیرمک ایچین صرف اولنه جق همتله کیتدکجه انقراض بولان ثروت عمومیه تزیید اولنه بیلر.

مع التأسف شیمدیکی شکل حکومتی رومالیردن قالمه اعصار
دیده زیتونلکلره معموره لر قریبنده کی مغروسات جدیده بی
بیله کچی سوریلرینک دندان خرسندن تخلصه موفق اوله میور،

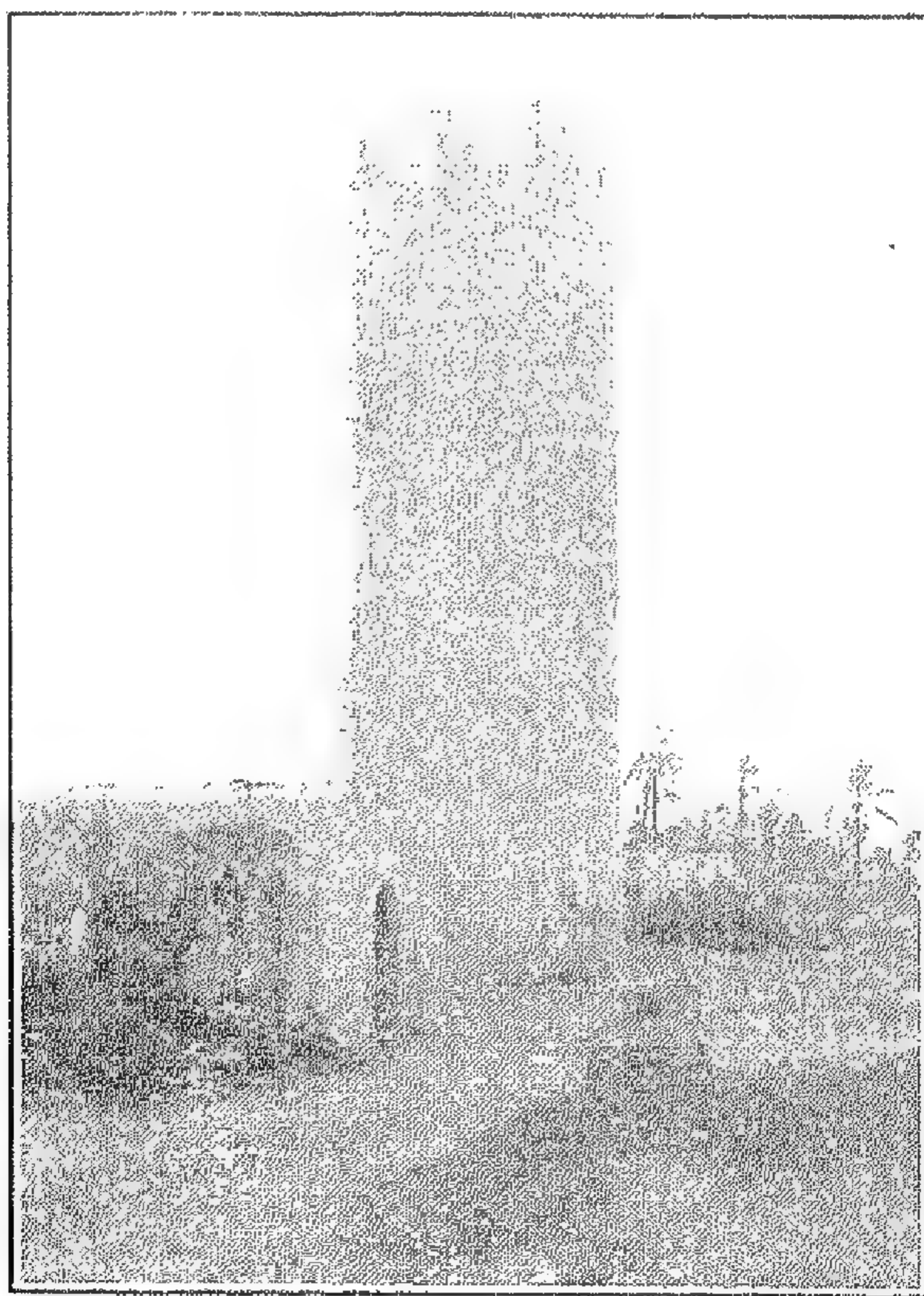
*
* *

على العموم سلسلة جبال اوزرنده وسوف چین وادیسنه دوغری
میللرده، یتاجلرده تصادف ایدیلن لاو پارچه لری صحرانک
طرابلس قسمنکده ازمئه قبل التاریخیده ادوار بر کانیه کچیرمش
اولدیغنه دلالت ایدیور. غریانک دیک و اوچوروملی شمال
اتکرنندن یوکسک یا یلارله چیقلاقدن صوکره تپه لرده
و وادیلرک نسبته خفیف اولان مجرای علویلرنده کی یشیل
زیتونلقلره آچیق یشیل رنگلی اینجر یا پراقلرینک سطح ترابه
سریلن لطیف کولکه لکلری یتاجلرک قوری، قیالق منظره سیله
تضاد تام حاصل ایندر.

غریان قصبه سی زیتونلکلر آراسنده کوریلان بر قاج فوقانی
مربوعه (اودا) لر ایله تحت الزمین مساکندن عبارتدر. یفرین
قصبه سی و جوازی مستش اولق اوزره همان بوتون جبل
نفوسه اوزرنده یاشایان اهالی بر آلتی اولرنده و مغاره لرده
ساکندرلر. مسلاته دن اعتباراً نالوته قدر اولان جبال اوزرنده
یاشایان قبائل اووه دهه کی قیله لره نسبته ده ها صاف بربر نسلندن
اولوب یفریندن اعتباراً غربه دوغری کاملاً بربری لسانیه
متکلمدرلر. افریقای شمالینک مروض اولدی بی قدیم استیلار
زماننده اهالی محلیه بی تشکیل ایدن بو بربریلر دائماً جباله

طرابلس غرب (احمد پاشا جامی مدخلی)

طرابلس غرب^{۳۳} واحه سنده بر مسجد

التجا ایدرلردی . بربریلر من القدیم استیلای اجانبه قارش
برودت و خشونتله مقابله ایدهرک لسان وعادتلرینی محافظه
خصوصنده شدتلی بر تعصب کوسترمشله و بو استیلالر میاننده
اک شدید واک عظیمی اولان عرب استیلاسنه و خصوصیه
اولاد هلال سیولنه قارشیده دائماً آطلسک منیع التسخیر اولان
شواهنه التجا ایتمشلردر . حالا بوکون طرابلسده احوال
وانقسام قبائل عین حال و وضعده نمایان اولمقدهدر :

سلسله جبال شالنده واتع اووهده مقداری پک جزئی
اولان عربلر و برابره مستعربه خیمه نشین ونیم بلدی بر حالده ؛
جبالک فوقنده یایلاده کی مغاره و طاش قووقلرندهده خالص
بربرنسلی موجود بولمقده وینلرنده کی عداوت قدیمه شدتله دوام
ایتمکدهدر . غریانک تحت الزمین مساکنی بوز مره دن دکلدرلر . انحق
فریندن اعتباراً غریبه دوغری بربریلرک قریه و مساکنی
عادتا قارتال یووه سی کی اک صرب اوچور و ملرک تپه سنده
و مدافعهلری سهیل اینجه پاتیه قهله یکدیگریته متصل اولدینی
کوریلور .

غریان اولری تقریباً بش متره قدر بر عمقده کنیش بر قویو
ایله بو قویونک جدارینه اویولش اودالردن عبارتدر . ظلمات
لیل ایچنده بر ییانهچی ایچین بو اولرک حولیسنه سقوط ایتک
تهلکه سی کیجهلری قصبهده کز مکه باشلیجه بر مانع تشکیل ایدر .
اودالره ، دها دوغریسی بو حجره لره کوچک و آلچق بر قابودن
کیریلنجه اوزون بر کمر قبه و قیشین اودا داخلمده احراق ایدلش
اودون دومانندن قارارمش و قازمه اثرلریله بر سطح معوج

تشکیل ایتش جدارلر و قاباصابا» موزه سک» قورنیش تزیناتیه
چوریلش دیوار حجره‌ری منظرهٔ عمومیه‌ی تشکیل ایدر .
بویر آلتی مسکنلرینک حولیسنه اینک ایچین اوستی قبالی مائل
برتونلدن ده‌ا دوغریسی معوج بر رامپه‌دن استفاده اولنور .
سلسلهٔ جبالی قیشین شدتله قامچیلايان قارایل روز کارلریله ،
یازین محرق جنوب روز کارلرینه قارشى اهالی محلیه بویر آلتی
حجره‌لرینه التجا ایله مقاومت ایده‌بیلیرلر . انجق شدتلی یاغمور-
لرده حولیده طوپلانان صولر حجره‌لره قدر هجوم ایده‌رک
بعضاً انهدام ته‌لکله‌سنه بیله سبب اولدیغی روایت اولنور .

غریان سایه بانلرینی ترک ایتدکدن صوکره یول خفیف
برمیل تعقیب ایده‌رک سوف جین وادیسنه آقان برقاج کوچک
وادی‌نک قیالق بحرالرینی قطع ایتدکدن صوکره مزده‌یه واصل
اولور . ارتق غریان یایلاسندن صوکره صحرايه مخصوص
اولان حال یعنی کیجه ایله کوندوز حرارت درجه‌لری آراسنده‌کی
تفاوت عظیمه کندیسنی کوسترمکه باشلار . سلسلهٔ جبالک
جندوبه [*] کی دوز ونسبهٔ نباتاتدن عاری اولان محللرنده
تموز کیجه‌لری بیله ائک قالین یون بطانیه‌لر مزی اورتمکه وشدتله
اجرای حکم ایدن آیازه قارشى تحفظه مجبوریّت حاصل اولیوردی .
سلسله‌نک سوف جین وادیسنه اولان اینیش محللری نسبهٔ ده‌ا
طاتلی میلده‌در . مزده قریه‌سنگ مبنی اولدیغی محله وادی‌نک
طرفینده‌کی یتاجلرک میلی آز وطاشلق تپه‌جکوردن عبارتدر .
طاشلق وادی یتاغی ایچنده زیقزاقلر ترسیم ایدن سیل مجراسی

[*] غریان زیتونلک‌لرینک غربنده یوکسک و دوز بریایلانک اسمی .

بویوک قیالر وچاقل طاشلریله مستور وزراعته غیر صالحدر .
 مزده موقعی وادی يتاغندن تحمیناً ۴ الی ۵ متره عمقده کی
 صو سطحی سایه سنده وجود بولش برقاچ یوز خرما آغاجیله
 روما حرابه لری اتقاصی آراسنه بنا ایدلش کوچک برقریه دن
 وفزان یولی اوزرنده ، اصل طرابلس غرب قسمنک صوک
 معموره سی اولقدن باشقه بر اهمیت حائز دکلدر . بک قلیل
 اولان اهالیسی نیم بدوی برحاله چامور حرجله یاییلمش کوچک
 طاش بنالرده سا کندرلر .

غریاندن مزده یه قدر نفوس عمومی کیتدکجه قلیل
 ایدرک دوام ایدر . غریانک معموره لر اطرافنده و زیتونلق
 باغچه لری ایچنده کی نفوس مجموعه سی قضانک اتساع عمومیسنه
 نظراً بهر کیلو متره مربعه اوچ درجه سنده ایسه ده اوچ ربی
 غیر مسکون اولان قیالق و طاشلق اراضیده بر قاچ یولجیدن
 باشقه هیچ کیسه یه تصادف اولنه ماز .

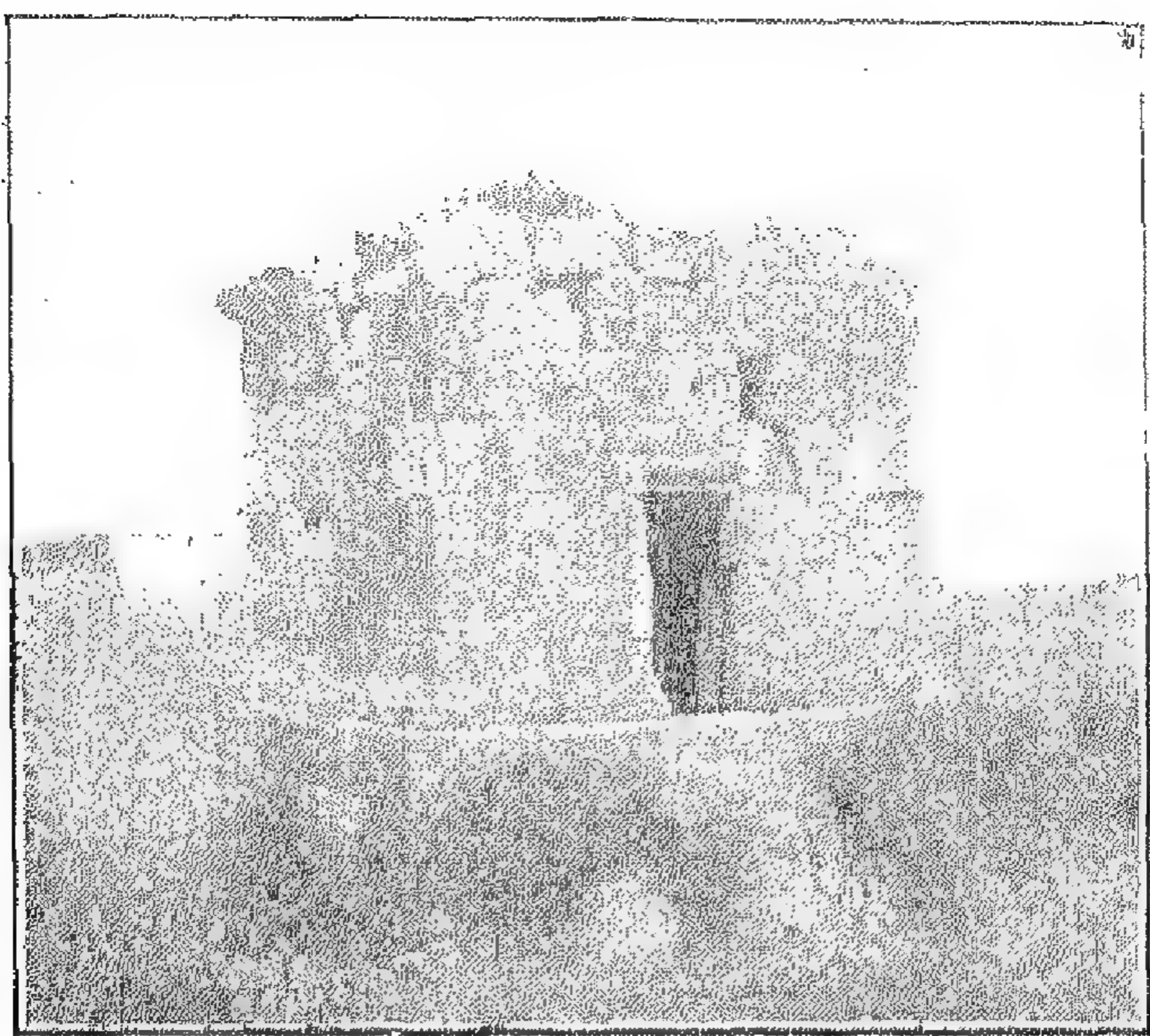
قسم اعظمی بدوی و طرز معیشتجه طرابلسک شمال غربانندن
 فرقت اولان مزده ناحیه سی عربانی ایسه مزده وادیسی
 قوللری و « جبل خدامیه » داغلرنده ساکن اولان اولاد
 بوسیف قبیله سی ده داخل اولق اوزره ده قلیل المقدار و ناحیه نک
 بک واسع اولان ساحه امتدادینه نظراً انجق تحمیناً دوت
 کیلومتره مربعه بر نفر درجه سنده در . طرابلسدن اعتباراً
 مزده یه قدر اولان اراضیده نفوس تدریجاً آزالقده ونهایت
 زمزم وادیسنک جنوبندن اعتباراً فزان اراضیسنه قدر کاملاً
 غیر مسکون صحاری وسیعه یه منجر اولقده در . ساحلدن اعتباراً

بوسبوتون ایصسر طاش دکزی حدودینه قدر اولان اراضیه
نسبه نفوس مقیاسنجه طرابلس بلده سی جوارنده کی کثافت
نفوس ساحل بحرك شرق و غربنده تقریباً تشمیل اولوتجه
ساحل معوره لری جوارنده کی نفوسك اك کثیف و حماده
سریرلرینه قدر کیتدکجه سیرکلشهرک دوام ایتدیکی و بناء علیه
ولایتک بوتون فعالیت اقتصادی سی ساحلرده و ساحله قریب
اووه لرله بویوک وادی یئانلرنده ترکز ایتدیکی تظاهر ایدیور.
غریبان داغلرندن صوکره مزده یه قدر قویولر محدود
ایسه ده تحت الزمین صو سطحی عجنین ونطیس اووه سنه نظرا
دها یقیندر. مزده دن اعتباراً زمزم وادی سی قوللرینه و حماده
حدودینه قدر موجود قویو صولری املاح معدنیه وبالخاصه
چوئجه مقدارده کوکرت مرکباتیله مخلوط و انحق الجای
ضرورتله قابل شریدر.

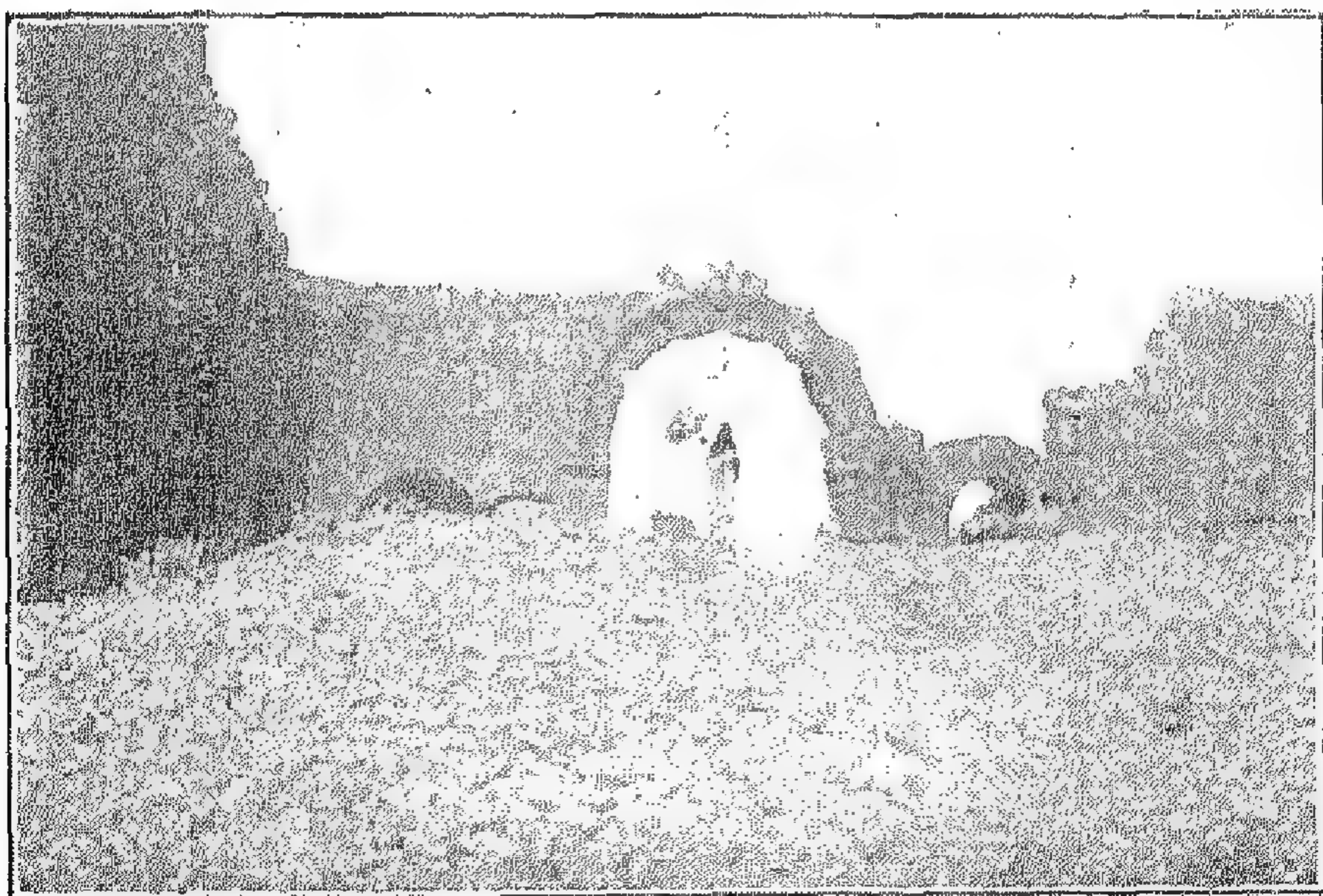
*

**

طرابلسدن مزده جوارینه قدر بر خط اوزرنده دوام
ایدن فزان و غات یوللری بورادن اعتباراً اوچه انقسام ایدر.
باشلیجه بو طریق اوزرنده سفر و نقلاتی اجرا ایدن شاطی دوه جیلر.
ینک کچدیکی بویوللردن الكسهل المرور اولانی غریبان جنوبندن
اعتباراً آریله رق (وادی بی) دن کچن شرق یولیدر. حساونه
و مقارحه قیله سنه منسوب دوه جیلرک نزله و مسکنلرندن کچمک
اوزره التزام ایتدکلی بو طریق باشلیجه بورنو و وادیه کیده جک
تجار حوله لرینک و مرزقه مخصوص امتعه تجاریه نک نقل
ایدلمکده اولدی یولدر.

روما بقیہ آثارندن

قوطو. فیشہر

قریہ غریبہ ده روما خرابہ لری

دیگرلری شاطی غرب عرباننک تعقیب ایتدکری حماده
 بوللریدرکه شاطیدن صوکره وادی غرییده ایکیه آریلهرق
 سودان قافلهلرینی غاته ؛ بورنو و وادی قافلهلرینی ده مرزوق
 تجارت دربندینه ایصال ایدر . بویوللر ، مزده کوی ایله سوف
 چین وادیسنک طاشلق ، قیالق یتاغی ترک ایدرک زمزم
 وادیسنک قوللرینی تعقیب ایله شرقدهکی یول زمزم ایله وادی
 بی آره سندهکی صرتلره ، غرب یوللری حماده سریرینک
 شالی حدودینه منتهی اولور .

زمزم وادیسنک یتاجلری دیک و قیالق وادی یتاغی بو
 یتاجلر اراسنده محبوس ایسه ده سوف چینک مزده جوارندهکی
 مجرای علویسنه نظراً ده خفیف میلده اراضی لحقیه دن
 متشکل و طلح اغاچلریله [*] مستور اولدیجی جهته نظره ده
 لطیف بر تأثیر اجرا ایدر . برکتلی یاغمورلی سنه لرده کنیش
 و خفیف میلده واقع وادی یتاغنک حصوله کنیردیکی صرعا
 و مزروعلریله زمزم وادیسی بوجوارده بوسیف وزنتان قبائلنک
 و مجرای سفلیسنده اورقله قبائلنک حیواناتی لایقیه بسلر ، وسیل
 صولرینک یوزلرجه کیلومتره مسافه دن سور و کلیوب کتیردیکی
 مواد عضویه ایله قوت بولان مزارعی ده کلی محصول ویریر .
 زمزم مدن کچدی کمز زمان وادینک کنیش شعباتی و قوللری ایچندهکی
 واسع مرعالرک یشیل اوتلری و بو اوتلر ایچنده یایلمش دوه و قویون
 سوریلری کوزل برلوحه تشکیل ایدیوردی . بولوحه دلربانک
 اوچنچی پلانی اولان براق ، ماوی برتموز سها سیله یشیل وادی

یتاقلری آراسنده زمزمك اوچوروملی شال یماجلری ایسه قرمزی
 ومهیب برپرده حالتده خط قاضل تشکیل ایدیوردی .
 غات طریق تجارتی زمزم دن صوکرآ آرتق کاملاً غیر
 مسکون اولان حماده سریرینه داخل اولور . حماده الحرایه
 کیرمه دن اول بورایه قدر دوام ایدن ۳۰۰ کیلومتره طولنده
 واولدجه مهم عوارض طبیعییه قطع ایتیش اولان یوللری تعقیب
 ایدن قافله لر ، بویکی وطاقتشکن صحرامشیتته باشلامه دن اول
 طابونیه قویوسی باشنده مدید بر استراحت و صوسر منطقه دن
 معدود اولان حماده صحراسنی سریع یورویشلره قطع ایده بیلمک
 ایچون جمع قوته محتاجدرلر . بوقویو صحرانک شال حدودنده
 واقعدر .

طابونیه جوارنده وزمزم وادیسی قوللری اوزرنده قریه
 الشرقيه ، قرية الغربیه اسملرنده ایکی واحه بولمقدهدر .
 رومالیردن قلله انقاض وخرابه لر اوزرینه بنا ایدلش اولان بو
 قریه لرده فزانك شاطی عربانندن مقارحه لر توطن ایدیورلر .
 بونلردن قرية الغربیه یی زیارتهموفق اولمشدم . وادی ملاقی نك
 شرق قولنده ، وادی سطحكك تحتالزمین صو طبقه سته پك
 یقین بولنسی وکوچك برمنبعك باطالقلر حاصل ایدن ، هوایی
 افساد ایدن صولری سایه سنده وجود بولش قویویشیل وصیق
 بر خرمالق ، تپه لوك چیلاقلغیه تضاد تام تشکیل ایدیوردی .
 وادینك شال صرتلرنده قدیم خرابه لر ، اقسام علویه سی ییقلمش
 یوکسك قله لر وبوصرتلرک وادی یه دوغری ایلریلمش جنوب
 قوترفورلری اوزرنده طاش وچامورله یاییلمش بر قریه

کوریلوردی . طرابلسک ساحل و شال قسمنده روما خرابه لری متروک براقلمش و یکی بلده لرا ککتریا بو خرابه لره جوارنده تأسس ایتمش اولدیعی حالده قریة الغربیه ده کی مقارحه لر چامور خرجه کوچک طاشدن وجوده کتیرمش اولدقلری خزین المنظر بنالرینی تمامیه خرابه لر اوزرینه قورمشلردور .

بویوک کسمه طاشلرله بنا ایدلمش اولان سور قدیمک قایسندن کیریلنجه بوسورک و روما مبانی جسیمة قدیمه سنک ییقلمش ، دوریلمش طاشلری آراسنده دار سوقاقلی کوچک برکویجکزر کندیسنی کوسترر . حالا لطافت وانتظامی محافظه ایده یلمش اولان روما سور قدیمک ، شیمدیکی حالده بر متره دن زیاده انقاض التنده اشیک طیقانمش وقاپانمش اولا قایسنگ طرفینده دیواره موضوع ومحکوک تصاویر ملائک بومدخک رومالیرک خرسیتیانلق دورنده وجوده کتیریلمش اولدیغنه دلالت ایدور .

سور قدیمک شیمدیکی زمین سطحنه نظراً اوج متره قدر یوقاریسنده کوچک طاشدن یاییلمش مازغاللی یکی بر صره دیوار قریة الغربیه نک استیلای اسلامدن صوکره متروک براقلماش وقابلیت تدافیه سی تزید اولونمق اوزره عرب فاتحلری طرفندن یکیدن تحکیم ایدلمش اولدیغنه دلالت ایدور .

غریاندن اعتباراً دها زیاده کوریلتمک باشلایان روما آثاری قریة غربیه به قدر دوام ایدر واک زیاده وادی بویلرنده تصادف اولنور . زمزم قوللرندن وادی مرصیده تصادف ایتدیکمز قسماً خراب بر مرقد قدیم ، وبونک جوارنده شیمدی طوپراقله طولمش قدیم بر صهر نجه کوچک بر بنا خرابه سی اساساً رومالیر

زمانندېرى فزان وغات طريق تجارتشك بورالردن كچمكده
اولديغنه حكم ايتديره بيلير . رفيق طريقم موسيو فيشرله برابر
زيارت ايتديكمز بو خرابه ده قسماً قيريق ، سيليك بر «باروليهف»
ده بر قارتاك بر جيلانى هوايه قالديرمىنى مصور منقوشات
ولوحه نك ايكي طرفنده اكلىل اوزاتمش تصاوير ملائك بومباينيك
روما امپراطورلى اديوار اخيره سنده وجوده كتىرلمش اولديغنه
دلالت ايتيوردي . موسيو فيشر بو منقوشاتك اوكنده :
« قارتالر محو اولدى ، جيلانلر حالا مملكتلرنده ياشيورلر »
دېمىدى .

سوف جين وزمزم وادىلىرى ايچنده بوكي سراقدو كوچك
قصر خرابه لرى چوقدر . فقط غريان ، ترهونه يايلازلرنده
ونسلسله جبال فوقنده كي وادىلر ك مجارى علويه سنده كوريلمكده
اولان سدرلر كي مديد وفعال بر حيات زراعيه نك اثارينه
بوكنش وادىلرده تصادف اولونمور . غريان ، ترهونه واورفله
يايلازلرنده كي مجراى علويلرى ديك اولان وادىلر ك سيل صولريله
سوپوريلان زراعته صالح اقسام رسوبيه يي توقيف ايتك وبو
صورتله مزراع مستويه وجوده كتيره بيلمك ايچين انشا
ايدلمش اولان قدمه لى سدرله ، اساساً وادى يتاقلرى خفيف ميلده
اولان زمزم وسوف جين وادىلرنده لزوم و احتياج كوريله مزدى .
طرابلسك ساحل قسمنده كوريلن قديم معموره لرك مهيب
ومعظم خرابه لرى ، بويوك كمرلرى و قالين بوكسك ستونلرى ،
اسكى آغير روماله ژيونلرينك ضربه آهينيله دنيايه حا كيتنى
طانتش اولان جهان امپراطورلغنىك عظمتيله نه درجه بلنغ

بر آهنگ تناسب تشکیل ایدرسه ؛ خمس ومسلاته دن باشلیه رق
غریانه قدر بوتون سلسله جبال اوزرنده وبالخاصه ترهونه
واورقله یایلاسنده کی وادی یتاقلرنده وجوده کتیرلش اولان
آثار زراعیه ، بیکلرجه سدلرله حبس ایدلمش وادیلرک نظره
عرض ایتدیکی متمدن زرعلر ، بودمیر پنجه لی مستولینک اصل
حیات فعالانه سندن ، صدمات اعصاره رغماً باقی قاله بیللمش
شاهدلریدر . انسان بومعظم مباینک ، بو واسع عملیات تراییه
وزراعیه اثارینک اوکنده مستغرق تخلیات اولدی بی زمان ؛
بیکلرجه اسیرک ، مرختسز قامچی ضربهلری آلتنده اینله یه رک
سوریکلنهرک ، افریشانک خارومحرق کونشنک آلتنده صبورانه
چالیشه چالیشه جان ویردکلرینی کورر .

فزانک اراضی محرومه سنه نسبتله فیضلی وبرکتلی اولان
شمال قسمنده یعنی حماده ودها شرقده سریرسوده ایله آیریللمش
اولان اصل طرابلس غرب اراضیسندنه اسکی رومانک ذخیره
انباری ترهونه واورقله یایلالرنده کی بوسدلی و یوکسک وادیلرله
بالخاصه مدید بر بحرای تعقیب ایدهرک یرچوق مواد عضویه
انقاضنی سورو کلیوب کتیرن و بناء علیه الک قوتلی مواد رسوبیه یی
حاضر اولان بن ولید ، سوف جین وزمزم وادیلرینک بحاری
سفلیه سیدر . بو وادیلرک اورقله جنوبنده کی سطح مستوی به
قریب خفیف میلده کی کنیش بحرالری ویتاقلری برکتلی برسندده
یره یوزاللی به قدر محصول ویردیکنی یرلیر ادعا ایدیورلر .

*

**

حماده الحمر اصحراسی ، غدامس دن باشلیه رق شرفه دوغری

۵۸۰ کیلومتره طولنده واک کنیش محلنده ایکی یوز الی کیلومتره عرضنده اولوب دوز، کوچک قیرمزی رنگده طاشلارله مستور یوکسک بریایلادر . فرانسلرک « پلاتو » تسمیه ایتدکری جبال فوقنده کی دوزلکله یایلا دیمک جائزه حماده الحمراء بویه فقط ، قوری وکاملآ صوسز ، غایت دوز وکنیش بریایلادر . حماده وشرقنده کی سریر بن عین صحرالری ، سوده سلسله جبالی ، غربدن شرقه دوغری تمتد بوجسیم صحرالر ؛ صوسز ، عقیم ، چیلاق و طاشلق سریرلر ؛ اصل طرابلس غرب دنیلن شال قسمی جنوبده فزان قسمندن آیران عظیم بر بحر جامد اعتبار اولنه بیلیر . طرابلس - فزان خط تجارت مرکزینک وادی بی طریق اوزرنده و بوسوز خط قاصل عظیم داخلنده واقع « الحاد » قویوسی یا غمور صولرینک عین اسمده کی وادی قورنده و قایالرک آراسنده حاصل ایتدیکی موضعی بر صوطیقه سی اولوب ایکی سنه یا غمور سز کچن دوامی بر قور اقلق بر قویوبی ده قوریده رق طاش دکزینک آهنگ عمومینسی اعاده ایدر . الحاد قویوسنک وضعی سبیله وادی بی طریق طرق مرکزیه دن اک سهل المرور اولانیدر .

طرابلسدن زمزمه قدر دوام ایدن قفل نفوس آرتق بوراده تامیله صفره منجر اوله رق فزان حدودینه قدر اراضی کاملاً غیر مسکون و حتی حیوانات وحشیه طرفندن بیله متروک وایصنر صحرالر دو .

طابونیه قویوسی باشنده استراحت ایدن قافلهلر حماده نك اعماق مخوفه سنه دوغری ایلری آتیلدقلى زمان ، انسان

بو عظیم بحر جامدك بی اتها افقلره دوغری اوچوب کیدن
 قیرمزی دوزلکلرینک غریب بر تاثیر آلتنده مبهوت قالیر .
 طابونیه قویوسندن آیریلنجه قافله اون کیلو متره قدر ضعیف
 سدره لر ، چالقلر آراسندن کچدکن صوکره عظیم بر صحرائنک
 یکنسق قیرمزی افی ایچنده ابخار محیطه ده اجرای سفر ایدن
 بر سفینه کی یولنده دوام ایدر . حماده بی بدرتام حالنده کی
 قمرک بویابس نواحی به مخصوص صدفی ، ماوی متراق ضیالریله
 منور تموز کیجه لرنده ، دوامی ویوروجی بش کیجه لك
 یورویشله کچمشدك . قمرک اشیایه مهیمیت ویرن ارتعاشات
 ضیائیه سی آلتنده بخارلی بردکز افی کی سهایله قاریشان حماده
 فسحت معظمی ایچنده دوه لرک کاه اوراق غروپلر تشکیل
 ایدهرک ، کاه منقر دأ داغیلهرق ، دائما اسرار انکیز ذرات
 نیم مضیه پرده سیله مستور بر ساحه بی اتها به دوغری بر سیر مطرد
 ایله آقوب کیتملری دونوق بر سطح معدنی اوزرنده جریان ایدن
 سیاه بر دره جک منظره سنی ارا تها ایدر . دوه جیلرک صحرا یوللری
 قدر مطرد نعماتی آراسنده صبور ، ساکن ، بوتون موجوداته
 بر نظر بی قیدی ایله باقان دوه نك فیلوزوف طور ی صحرا
 سفرینی دوش تحمله آلانلره درس صبر وقناعت ویریور ظن
 اولنور .

شمالدن جنوبه دوغری کاه داغیلهرق کاه برلشهرک دوام
 ایدن وعصر لر دنبری مشرو حرکتدن تولد ایتش اولان یکر می بی
 متجاوز پاتیقه لر سایه سنده یارلاق قمرلی بر کیجه ده یول غائب
 ایدلر . مظلم کیجه لرده ایسه حماده نك صافی ویابس سهایه

وقت ماوی ضیالری نشر ایدن پارلاق نجمیه تعیین جهاته
پك مساعدد. کیجه دن زیاده کوندوز وخصوصاً شمسك
سمت الرأسه قریب بولندیی زمانلرده بویاتیقه لردن شرقه و غربه
تباعده جرأت ایتك پك تهلكه لیدر .

حماده یولاری بعضاً کاملاً دوز بعض یرلرده اوزون
فقط ارتفاعی آز ، زمین دالغهلری تعقیب ایدر . قافله من آفشام
غروب دن اول یوروشه باشلار و اهالی محلیه نك « سروه » اطلاق
ایتدکلی مشی تامی اجرا ایدهرک فجر زمانسه قدر داوم
ایدردی . شمسك حرارتیه قیزمش طاش پارچه لری و سریرك
سرت طوپراغی کوندوز آلدیی حرارتی کیجه لین سرعتله نشر
ایدهرک نصف الیلدن صوکره صوکره درجده صوغور . غروب
شمسی متعاقب یایورویانلر زمیندن انتشار ایدن شعاعات حرارتی
و آشاغیدن یوقاری به دوغری صیجاق هوا ذراتنک یوزه
اوردیغی حس ایدرلر . کیجه یاریسندن صوکره ایسه بومدید
صحرا یوروشی ایله تعبنك اولان عضلات و اعصابه جزئی راحت
و یرمك ایچین شویله جه زمینه اوزانیو یرمك ، سطح ترابك
اضاعه ایتش اولدیجی حرارتك فقدانندن دولای قابل اوله من .
على العموم صحرا ده بو حادته هوانك فوق العاده یبوستی و دائماً
سطح زمینده قوم و چائل کی ذات الزوایا ذراتك حرارتی سرعتله
نشر ایتلرندن ایلری کلیور . بوجهله تقریباً ۱۱ الی ۱۲
ساعت قدر یوروجی بر یوروشی متعاقب فجرك قری صولدرن
ایلك شعاعاتیه دوه لر اوطورتیلیمیه ، یوکر چوزیلیمکه و طلوع
شمس دن صوکره یرلر ایصنمه دن اول سرعتله چادرلر قورولمغه
شتاب اولنور .

هاده الجمرانك جنوب اتكلري

حماده ده غروب و طلوع شمش، قرص خورشيدك تيرمزي
 وكسكين خطافق اوزرنده دفعة دنيله جك قدر سرعته ظهوري
 وغائب اولسي ايله عجيب وغايت عظمتلي برمنظره ارايه ايدر .
 كوندوزلري قرمزي وواسع بردائره حالنده هر طرفدن سهايله
 برالشمش برافق منتظم ارايه ايدن حماده سطحك نظره عرض
 ايتديكي يكنسق منظره اعصابي يورار . بو واسع ، سرايلي ،
 بعضيلري سياه و بعضيلري ده تيرمزي طاشله مستور فزان
 صحرالريني كچركن نظري اشغال ايدنه جك بر شي بوله مامقدن
 متولد تعب بي آمان چوق كره لر جهاز رؤيتك عصياتي انتاج
 ايدر ؛ انسان آرتق بوسطح مقسي يه باقامق ، كورمه ملك ايچين
 كوزلريني قاپارويا مديد برخيالك اثري صفحاتي تعقيب ايدنه
 كوزلري آچيق كور اولمايه چاليشير . بو صحراي وسيعده سراب
 وعين حادثه طبعيه اثرى اوله رق اشيانك بويوك كورونمسي ،
 مثلاً بش التي كيلومتره اوزاقده كي بر دوهنك اوج درتيوزمتره
 يقنده ايمشجه سنه برجسامت حاصل ايتسي كوندوزلره مخصوص
 بر حالدر . سراب ايچنده كن بر قافله نك هيئت عموميه سي اوزاقدن
 تماشا اولنديكي زمان دوه لر ورا كبلري طولاً اوزا يه رق ، حيوا .
 فاك انجه واوزون قوللري راكد بر صو سطحه مركوز بر
 عمودك معوج و منكسر خطوط منعكسي كي آشاغي دوغري
 اعوجا جلرله اوزا يه رق مسحر آميز برمنظره تشكيل ايدر .

حماده نك وسطارنده خزين ومنفرد برقاج قبر متروكك
 بو صحراي وسيعده صومزلقدن هلاك اولش يولچيلرك مسكن

ابدیلری اولدیغنی دوه جیلر مژدن اوکر نیشدک . بش کون دوام
ایدن بو منطقه یایسه ده قافله لر صوسز قالمقدن قورقلار .
فقط اک زیاده بونوع ضایعات قافله دن آیریلهرق یوللرینی غائب
ایدنلرک یوزندن واقع اولور .

بوطاشلق وچپلاق اووه کلیتلی یاغور موسملر نندن صوکره
یشیل و مزهر بر طبقه منبوتات ایله ترین ایتدیکنی و بوتون فزان
وشاطی عرباننک حیوانلرینی رعی ایچین، یالکز دوه سوتی ایچهرک
وبوصورتله ده صو آرامق احتیاجندن وارسته قاله رق چادرلرله
فصل ربیعی بوا یصسر اووه لرده کچر دکلرینی دوه جیلر مژ حکایه
ایدرکن اینانمقده و، یازک محرق کونشاریله قاورولان بو صحرای
عظیمده بویله برفیض نوجوانی به احتمال ویرمکده دوجار مشکلات
اولیوردق . تموزده حماده سطحنده انحق « نصی » دیدکلری
کوچک وقوری اوت پارچهلرندن باشقه دوه لر مزی دیوره جق
برشی بوله میوردق . چایمزی ، ییمکزی طابونیه قویوسی
جوارنده کی وادیلردن طویلایه رق دوه لره یوکتوب برابر
کتیردیکمز قوری چالیر سایه سنده پیشیریوردق .

طابونیه دن عوینه قویولرینه قدر ۲۵۰ کیلومتره امتدادنده
دو کش دکز سطحی کی دوز ویکنسق صحرا ده « رجم » تعیر
اولنان طاش ییغینلرندن باشقه هیچ بر علامت کوریله مژ . یولک
وسطنه قریب ویکدیگریته یقین اولان اعظمی ایکی متره ارتقا
عده کی بو رجمار ، یولجیلرک اوست اوسته یایدقلری ، قویدقلری
طاشلردن حاصل اولش غیر منتظم اهراملردن عبارتدر . حماده نک
جنوب اتکلرینه یاقلاشلدیغنی زمان افق شرقیده بر قاق تپه جک

مرايلىر ايچنده تترەك وسياه خطوط مديده خالنده كوريلمەكە باشلار . يول جنوب اتكرىنه قدر دوزلكده دوام ايدەرك اتكلىرە واصل اولونجه اوچورملردن دولامباچلارە عوينە واديسنه اينر . عوينە قويولرى زمزم وشعباتنده كى تحت الزمين صوسطحى كې عین طبقات معدنيەدن كچمكده وبناء عليه چوق مقدارده كو كورتى حاوى بولمقده در . غرياندن بورايە قدر صولرده كى املاح معدنيە و قويواغزلارينك سطح تراب ايله عین سويه ده بولمىسندن دولايى روزكارلرك ايچرى آتدينى حيوان كويرەلرى ومختلف مواد عضويه اممايى شدتله تخریش ايتمكده در . بومنطقه ده اكثريا يىانچيلر شدتله امما ومعدە راحتسزلقرينە دوچار اولورلر . صولرك سوزكچدن كچيرلسى وحتى قابلسه قاينادلسى پك لازمدر . حماده نك جنوب اتكلىرینه وداع ايتدكدن صوكرە . يول ايكي يە آيريلەرق غريبدن قوملق وشرقدن طاشلىق وحماده يە نسبتله دها زحتلى ۱۵۰ كيلو مترە برسرىرى دها قطع ايتدكدن صوكرە غرباً شاطى واديسنك متهاسنده كى ايدرى يە وشرقاً « وئزريق » و « برغين » واحەلرينە واصل اولور .

مزدەدن برى انسان يوزى كورمك نعمتندن محروم اولەرق كونلرجه دوام ايدن بو صحرا يورويشندن يورولمش وجودلر يمز ، بى تاب قالمش دوه لرمنزلە صوك طاشلىقى ده قطع ايتدكدن صوكرە بر صباح ، فجر ك آچيق صارى ، قناريە رنكنده كى ضيالريلە منور خفيف ميللى قوملى بر سطحى تعقيب ايدەرك وئزريق كوينك خرمارلى ايچنە كيرديكمز زمان بزم ايچون

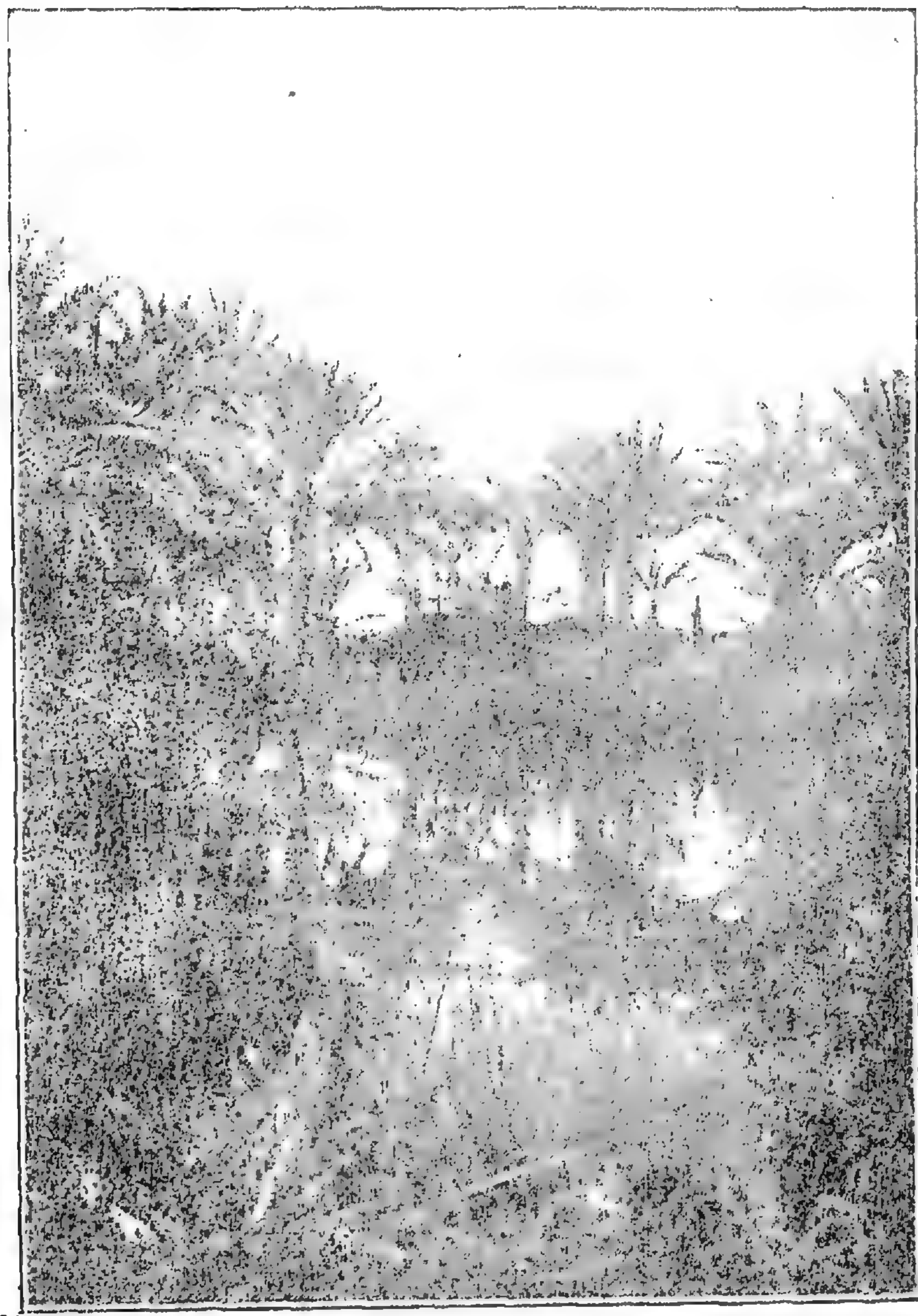
کۆیدن کلن خوروس صدالرندن دها لطیف ، روحسواز
وتلاییش برنغمه اوله مزیدی .

کونش قوم تپه لرینک آرقاسندن بوتون عظمتیله ظهور
ایده رک کنج ، بودور خر مالرک قویو یشیل یلپازه لری آراسندن
یکی اصفراره باشلامش خرما محصولی آلتون یالیزیلی سیل
شعاعاتیله پارلاتیرکن بوتون قافله مزده اوزون برمقارقت الیمهی
متعاقب وطنه عودت ایدن غربت زده لرک حس ایده جکی . انبساط
شوق و سرور علائقی کوریلوردی .

*

* *

شاطی وادیسی شرقدن غربه دوغری ممتد وایکی طرفی
غایت منحنی تپه جگرله محدود کنیش بروادی اولوب برچوق
معموره لره مزین و مسکون اولان قسمی ۱۶۰ کیلو متره
امتدادنده در . حماده نکهان جنوب اتکرنده شاطی واحه لرینک
وجود پذیر اولماسی تحت الزمین صوسطحنک پک یقین برعمقده
بولمسی واکثر محللرنده قوتلی میاه جاریه منابعنک واحه لری
ونخلستانه ی اسقا ایتسی سایه سنده در . وادی طرابلس ایله
فزان بیتنده کی صوسز منطقه جنوبینده واقع ایسه ده جنوب یعنی
سودان سطح مائلندن اولیوب ازمنه قبل التاریخیه ده فزان
وبوتون بوکونکی عقیم و یابس صحرا قسمنک متمم اولدیغنه شبهه
ایدیله میهن طوفانی یا غمورلرک حکم سوردیکی دوره عائدوسرت
کورفزینه منتهی اولان شمال شرقی سطح مائی وادیلرندندر .
غربدن شرقه دوغری برصره واحه لرو جزیره لر حالنده کی
معموره لره شاطی عربانی بر وجه آتی منقسم بولنیورلر:

فزانده بر واحه

ایدری قریه سی	، زوائد عربانی	تقریباً نفوسی ۹۰۰
وتزریق	، قوایده	« « ۵۰۰
برغین	، خطمان و ساهکه	« « ۱۳۰۰
غوطه و قرده قریه لری،	حساونه	« « ۱۲۰۰
براق و جوار قریه لری،	مقارخه	« « ۳۰۰۰

ایشته طرابلس صحراسنده بر عنصر مهم تلفی ایدیلن
شاطی عربانک نفوس عمومیسی اک صحیح تحمینه نظر انجق
یدی بیکه بالغ اولمده در .

عربانک و اهالینک مختلطاً ساکن اولدقلری بو واحه لردن
ایدری قریه سی مبدول میاه جاریه سیله فقط بو منابعدن حاصل
اولان باتاقلقلارندن متولد مالاریاسیله ده مشهوردر . وتزریق
و شرقه دوغری دیگر واحه لرده الهی قدر میاه جاریه
منبعلری موجوددر . بالخاصه مرکز قضا اولان براق قصبه سنده کی
عین کیر حقیقه شاطینک اک کیر منابعنددر . بوتون فزان
صولری و خصوصاً منابع جاریه صولری قابل شرب ایسه ده
بومنبعلرک اطرافنده کنیش بر حوض حالنده بریکندی حاصل
اوله رق صولری ایچیله میه جک بر حاله ارجاع ایتمکده در .

شاطینک اهالی صنفی قسماً کریچله و قسماً چامورلی خرجه
بنا ایدلش طاش خانه لرده ساکن و عربانک اکثریسی ده بوکی
مساکنه مالک ایسه لرده ینه نیم بلدی عد اولنورلر؛ زیرا
سنه نک قسم اعظمی مرعالرده حیوانلرینی اوتلاقمغه اصرار
ایدولر .

وزریقدن کچدیگمز زمان موسم یازہ تصادف ایتش
وعربانک قسم اعظمی قریه ده مجتمع بولش ایدک . وزریقیلر
کوندوزک صیجاق زمانلری اولرنده اصرار ایتکده ، کیجه
ایسه اودالرده و طرز انشاسی بر چوق یووه لر تشکیلنه مساعد
اولان دیوارلر ایچنده سمی ، فزانک دیگر محلاتنده کیلرینه نسبته
دها مؤثر اولان عقر بلك قورقوسندن ذکور و اناث ، قریه
خارجنده کی قوملقلره چیقهرق قسماً خرما داللرندن یاییلمش
زربه لرده ، اکثریسی ده اچیقده و قوم اوزرنده یاتمقده ایدیلر .
وزریقیلر علی العموم مملکتدن کچن قافله لری ، یبانهچی
کوزلردن قیصقاندقلری بو کیجه حالندن اوزاق بولندیرمايه
چالیشدقلرندن ، بزیده قریه دن اوزاق بر محله ایندیرمشر
و مساکن و بیوت کوریه میه جک قدر اوزاق بر خرمالی —
طانی صو قویوسی اولق بهانه سیله — قوناق محلی اوله رق
ارائه ایتشاردی .

شاطی سکانی عمومیت اعتباریه اهالی و قول اوغلی اولق
اوزره ایکی قسمه آیریلرلر . قول اوغلیلری ده زوائد ، قوایده
خطمان که غرب عربانی و ساهکه ، خساونه و مقارحه ده شرق
عربانی اولق اوزره باشلیجه ایکی قسمه آیریلرلر . همان اوج
ربی دائمی بادیه نشین اولق اوزره بولردن الک کثیر النفوس
اولان مقارحه قبیله سیدر . فزان قطعہ سی حکومت فعلیه عثمانیه
آلته آلدینی زماندنبری بو قبائل قول اوغلی نامی آلتنده
و نفیرعام صورتنده خدمتی قبول ایتشار و نوعاً صحرا میلیسی
اعتبار اولنمشردر . بولر اصل وجدلرینک شرقدن هجرت ایتش

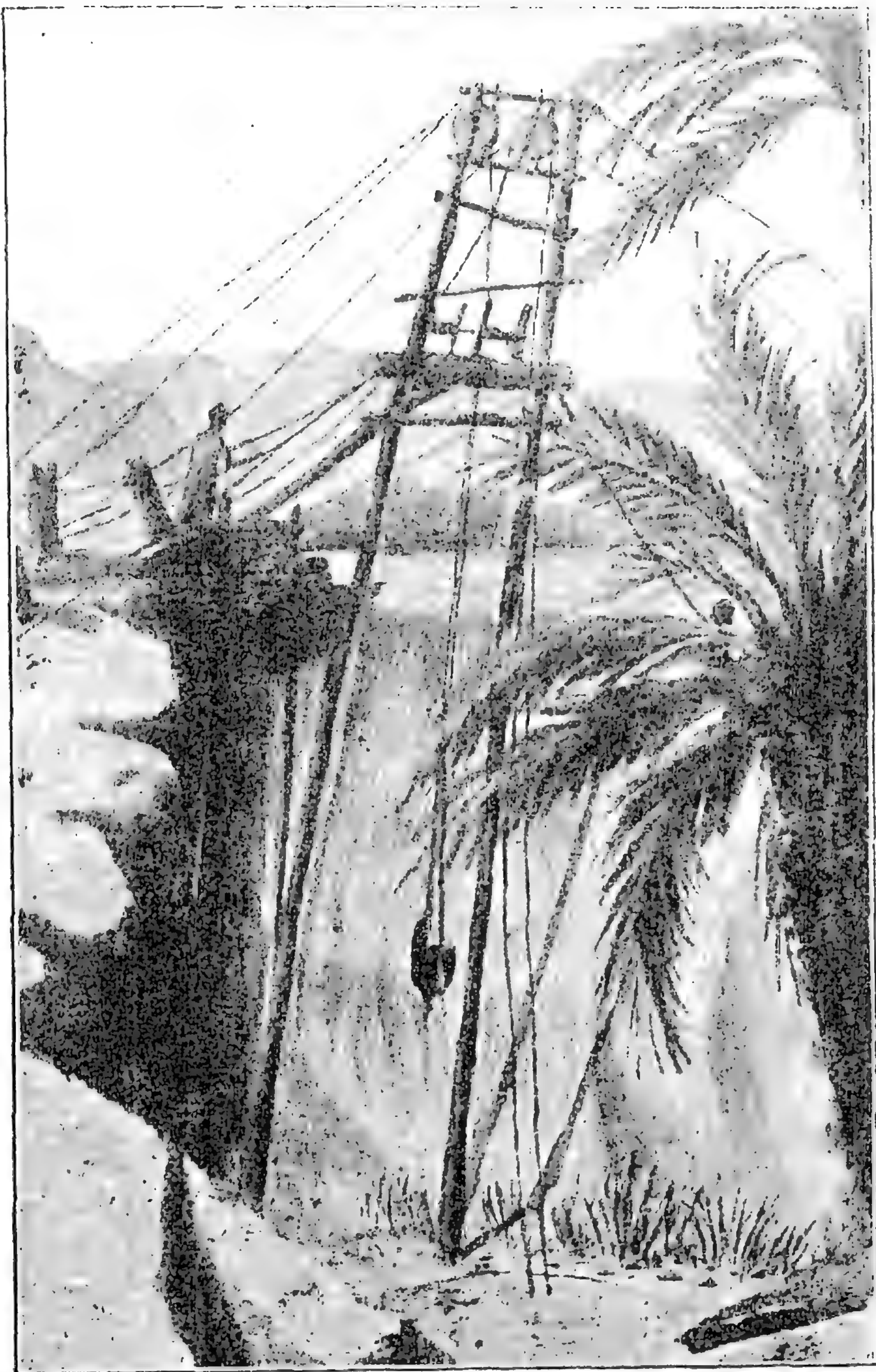
عرب نسلندن اولدیغنی ادعا ایتمکده و بعض شجرات انسابده
ارائه ایتمکده درلر .

طرابلسک قرون وسطی قوه مدافعه سنی تشکیل ایدن
و اصل قرمان اوغلی اوجاغنک غونه سی اولان اناطولی
یکچریلریله بربری نسلنک اختلاطندن حاصل اولمش و قرمان
بکلیکی زماننده یته مدافعه محایه نی تیرعام صورتیله اجرا ایتمش
اولان بو صنف اهالی طرابلسک ساحل اقسامنده ۱۳۱۸
سنه سنه قدر غیر منتظم بر قارالتی حالنده بقا بولمش و اوتاریخده
الغا اولونمشدی . شاطی قول اوغلی عربانی ایسه شمال قول
اوغلاری کبی اولیوب ، فزان معموره لرینی یاغما و ضبط
ایدن رک داعیه استقلال ایله او زمانلر دولتی اشغال ایتمش اولان
اولاد سلیمان قبیله سی رئیس شیخ عبدالجلیل اوزرینه سوق اولنان
قوه تأدیه یه اشتراک و ده ها دوغریسی اولاد سلیمان ایله
بینلرنده موجود ندیم قان دعوالرندن دولایی ، عبدالجلیلک
تنکیلنه مأمور اولان حسن پاشا قومانداسنده کی قوه تأدیه یه
معاونت ایتمش اولدقلرندن تکالیف امیریهدن معاف طوتیلهرق
فزانه مخصوص قول اوغلی اعتبار ایدلمش و اوزماندئیری برچوق
کره لر قوه ضابطه محلیه کبی خدمت خصوصلرنده فزان
حکومته ویرمش اولدقلری تعهداته هیچ بر کره اعتبار
ایتمهرک کاملاً باشی بوش بر اقلعشاردر . علی العموم اداره
حکومتزده کی کوشکک و سزلیتییه میدان ویرلمک مسلك
قدیم و سقیمندن دولایی قوت و قدرتمجه اهمیت اولیان بو
بر آووج بدویلر بوسبوتون شیاردرق اوامر حکومتی قطعاً

اصفا ایتمه مکه ، نفوذ حکومتی استخفاف و استحقار به باشلامش
حق بر قاج دفعه ده عسکر علیه بنده استعمال سلاحه بیه جرأت
ایتمش در .

حکومتک شاطی عربانندن طلب ایده جکی خدمت دیگر
بر قبیله بی باصمق و اموال و حیواناتی یاغما و نهب ایتمک
کبی بر احتماله زمین احضار ایدرسه در عقب اجابت و او صره ده
تصادف ایتدکری حیواناتی غصب و حق معموره لر ایچنده
بیه غارته جرأت ایدر لر . شاطی عرباننک اخلاقی و بالخاصه
کثرتلی و فقیر اولدقلرندن دهها زیاده شقاوته و یاغما کر لکه میال
ومنه مک اولان مقارحه لک طبعتی ۱۳۱۴ سنه سی و نوبولان
تیو مسئله سی دهها زیاده ایضاح ایدر : طرق تجاریه اوزرنده
قوافله تعرض ایدن تیو قبائل و خشیه سی تأدیب ایچین سوق
ایدیلن بو قول اوغللری نسوانه ، عجزیه تسلط و بیکلرجه
حیوان نهب ایدرک و کوله لر ، جاریه لر سوزرک مملکتلرینه
عودت ایتمش و بو منهوباتی استرداد ایچین علیه بنده ایکنجی بر
قوت سوقه فزان اداره سی مجبور ایتشاردی .

شاطی عربانی همان عمومیتله دوه جیدر . بورنو و قانو
طرق تجاریه سی اوزرنده مرزق و غات صحرا دربندلریله
طرابلس ییننده کی مناقلات تجاریه بی اجرا ایدر لر . غدامس
طریق مستتا اولدی بی حالده غاته و مرزقه کیده جک و کله جک
امته تجاریه بی مرده شماندن آریلان شرقی وادی بی طریق
اوزرنده شرق عربانی وبالخاصه مقارحه لر ، غربی حماده
بولی اوزرنده غرب عربانی اجرا ایدر لر . مقارحه لک حدود

فزان قوبولرنده جر ترتیباتی

تقلياتي طرابلسدن فزانه قدر عرب بانيك ايسه غاته قدر در .
 بو تقليات دوه لرله و اوزون مسافه لر قطع اولنهرق ، طاقتشكن
 سفر لر اختيار اولنهرق تا مين ايديله بيلديكي جهته موسملره
 تابعدر . بر بدوي قيشك قيصه كونلرنده بوتون زماتي مشيته
 حصر ايدهرك دوه سني اوتلاته جق وقت بوله مديعي ايچين قيش
 سفرلريني هيچ ارزو ايتمز . قيش موسملريني عادتاً بولو طلري
 تعقيب ايدهرك كچيرر : زهيه ياغمور دوشرسه دوه سني اورايه
 سورمك ايچين قوشار . ياغمورلري متعاقب نيسانك قاووروجي
 روزكارلرينه ندر حيواناتي مرعاده براقهرق ايجه بسله دكدن
 وسميزلندكدن صوكره ارتق نقل ايدهرك اشيا آرامغه وقازاناچي
 اجرت قايه مقابلنده طرابلس ، غات ، مرزق كي تجارتكا .
 هلدن عائله سنه هديه لر كتيرمكه ، خوايج بيتيه سني تا مين اتمكه
 قوشار . كوندوز قايه زماننده دوه سني اوتلاته جق زمان بوله
 بيلديكي ايچين ، بدوي ياز موسمنك سروه (كيجه يورويشي)
 لرني قيشك كوندوز يورويشلرينه ترجيح ايدر . بناء عليه
 نيساندن اعتباراً باشلايان تقليات فصل خريف اواسطنده ختامه
 رسيده اوله جي جهته قافله لك غات و فزان ايله طرابلس
 بينده كي آمد و شدي هپ بو آيلر ظرفنده واقع اولور .

بو وجهه بر دوه سنه ده انجق بر سفر يعني كيدوب كله
 اعظمي ايكي بيك كيلو متره قدر بر مسافه قطع ايده بيله جكدن
 طرابلسه قدر كلهرك احوال تجاريه بي آلاان شاطي عرباني يولده
 ضعيفيان دوه لرني مملكتلرينه عودتلرنده تبديل ايدهرك يولك
 جنوب قسمي يكي و قوتلي دوه لرله قطع ايدرلر . بدوي علي

العموم اشيا وبالخاصه صقيجه صارلش متوازناً دنكلمش امتعه
تجاربه حملرينك نقلنى يولجى نقلنه ترجيح ايدر . يولجىلك
ركوب و نزول ايجون دوه يي چوكديروب قالديرمى كى
يوروجى حر كتر دوه جىرى چوق اغضاب ايدر .

شاطى عربانى نيم بلدى اعتبار اولنه جق قدر مدنى ايسه .
لرده بونلردن يالكز مقارحه اكثريله وادى بى ده و « ام
الحيل » قويسى جوارلرنده كوچه حالنده ياشادقلرندن وحشى
وخشين اولوب بونلره سياحت ايدن يولجىلك دائماً شكيتلرني
موجب اولمشلردر . مجاور قبائله تسلط و ياغماده و حكومه
قارشى عصيانده ديكر قول اوغلى قبائله هروقت رهبر و دليل
اولمشلردر . شاطى غرب عربانى ايسه اولدجه متمول و بلدى
اولوب نسه دها ذكى و دها زياده حسن اخلاقه مالكدرلر .
غرب عربانى باشليجه غات يولى تجارت منافلاتى اجرا
ايتدكلرندن اوتهدنبرى سودان تجارتنك كار وكسبى كورمش ،
اكلامش واولا غات بلده سندن باشليهرق كيتدجه توسيع دائره
ايله بالفعل قانونيه قدر سودان تجارتى اجراسنه باشلامشلردر .
غرب عربانندن وبالخاصه خطمان و قوائده دن هر سنه سودانه
بالذات كيدنلر و بالوكاله امتعه سوق ايدنلر چوقدر .

شاطى عرباننك حيات و معاشرت جهتيله طرابلسك ديكر
عربانندن بك فرقى اولدقلى قىلدن معمول چادرلرى ، تحت
قصه نريله بزين حامورلرى ، قادين واركل طرز تلبسلرى و غزوه ،
كلين آلايلرنده ، وليمه جمعيتلرنده كى طرز تغيلرينك تمامي
مطابقتى ايله حكم ايديله بيلير . بو بدويلره دائره دها ايجه تدقيقات

اجرا ایدہ بیلیمک ایچین شاطیبدہ طول مدت اقامت ایدہ مدیکمہ
چوق متأسفم . انحق کچدیکمز یول اوزرندہ کی غرب عربانی
اولدقہ مکرم و مونس ، طرابلس ایله غات ارہ سسندہ کچن
حیات سفر و مجبوری اختلاطردن دولایی مدنیته استعدادلری
چوقدر . غرب عربانیدن بالخاصہ خطمان و قوایدہ مستقبلاً
ایی برادارہ یہ و احتیاجلہ متناسب تعلیم و تربیہ یہ مظهر اولور لرسہ
طرابلسک اورقلہ و ترہونہ کبی بادیہ اہالیسندن دہا چابوق
تنور ایدہ جکریبہ شہہ یوقدر .

*
* *

شاطی وادیسنی قطع ایدن طرق تجاریہ شرقدن شہہ
اوزرندن فزان مرکزی اولان مرزقہ و غربدن بویوک
برقوملی قطع ایدہ رک اولاولادی آجالہ سوکرہ شرق استقامتندہ
مرزقہ و وادی آجالدن بر قول ایریلہرق غرب استقامتندہ
غاتہ کیتیمک اوزرہ ایکی قسمہ آریلیر . شاطی وادیسنک کنیش
قوملق اووہ لری کچدکدن سوکرہ قافلہ چوقچہ حدید مرکباتی
حاوی قویو قرمری غایت خفیف بر میلی تعقیب ایدہ رک وعین
رنکدہ کوچک طاشلق تپہ جکر آراسندن کچہ رک واسع بر
قوملغہ داخل اولور . زمانک یورولماز ساعیلری اولان عوامل
طبیعیہ نک تأثیریلہ سحق ایدلش ادوار قبل التاریخیہ نک سلاسل
جبالی انقاضی اولان بو واسع قوملقلر عرضاً ۱۵۰ کیلو مترہ
امتدادندہ در . قوملغک حدود شالیسندہ شرقدن غربہ و شاطی
وادیسنہ موازی اولہرق قوم تپہلری و دالقلری آراسندہ

وادی تعبیر ایدیلن منحنط و نسبة قوة انبائیة بی حائز محللرده
« زلاف » نخلستاننک خرما اغاچلری غروپلر حالنده صاری
قوملق اوزرینه یشیل لکهلر سریر . شاطی عربانه عائد بو
خرمالقلر قوملقلرک ایچنده وقوم تپهلری آراسنده پک یقین
اولان تحت الزمین طبقة مپاهدن استفاده ایدهرک یاشایان
اغاچلردن عبارتدر . بویوک قوم تپهلرندن عبارت اولان ده
جنوبدهکی منطقهیه کلهدن زلاف داخلنده کوریلن کوچک
قوم ییغینلری، یکدیگرینه ملاصق تنبت ایدهرک هیئت مجموعهمی
یشیل برقه تشکیل ایدن خرما فدانلقلرندن عبارت « وشکه »
لرک کوکلریله قاهره بوخرما قادرولری آره سنده تبدیل موقع
ایده میورلر .

زلافدن صوکره یول کیتدکجه بویومکده اولان قوم تپه-
لرینک تشکیل ایتدیکی سلسله جبال آراسندن و بو سلسله لرک
بویون نقطه لرینی آراشدیره رق ، اعوجاچلر و زیقزاقلر ترسیم
ایدهرک جنوبه دوغری دوام ایدر . بوصله آلتی ایله قافله بی
معین براسقامتده سوق ایتک، یاخود اساساً ثابت قالمسی قابل
اولیان ایزلری بولق ممکن اوله مدیی جهته بو قوم منطقه سنی
مطلق آیدینلقدیه ویا بو نواحیه مخصوص صاف و براق قر
ضیاسنده کچمک مجبوریدر . قراکلق کیجه لرده قطع مسافه بی
وقافله سز یالکزه مشی و حرکتی کوزه آلدیران بعض جرأتکار
یرلیردن بیله قوم تپهلری آراسنده وابدی زیقزاقلر ایچنده
یولنی غائب ایدهرک بو جرأتی حیاتی بهاسنه او ده ینلرده
اولدیغنی دوه جیلرمن حکایه ایدیورلردی .

حرارت مکسوبيه يي سرعتله صرف ايتيش اولان قوم
ييغينلري آراسنده اولدقجه سرت و دوز بر محله کيجه يي ، يول
قاريوله سي قورمق ، چادر رکز ايتمک کي کلفتله حاجت
قاله دن کچيرمک ، صاف ، رطوبتسز و قويو لاجورد سياه
پارلايان ، قايناشان ميليونلرجه اجر امک ماوي پارلتيلريني تماش
ايدهرک زمين قوم سطحی اوزرينه مبالا تسزجه اوزانمقده
کنديسینه مخصوص وحشی و مونس بر لطافت واردر . بوتون
قافله فحرك ايلک شعاعاتيله تکرار يوله چيجه بيلمک ايچين اشيا
دنکريني آچمه دن قوم اوزرينه يرلشير . ييلديز ضياسنک قوم
سطحنه بخش ايتديکي دونوق آيدينلق ايچنده چوکديرلمش
دوه لرک ، ييقلمش اولدقلى يرلرده بر اقليمش اشيا دنکرينک
هيئت عموميه سي کومه ، کومه قارالتيلر حاصل ايدر . فچردن
قايله زمانه قدر کيتدکجه قيزمايه باشديان قوملقلر آراسندن بيک
زحمتله قطع مسافه و قايله دن اول منحنط و اولدقجه دوز بر يرده
تکرار قافله اينديريله رک چادرلر رکزينه مجبوريت واردر .
قوملقلرک کيجه سننده کي سحر آميز ، اسرار انگيز لطافتي ،
کوندوزلرنده وبالخاصه کونشک سمت الرأسه قريب زمانلرنده کي
التمعاتي ايله اعصابي و جهاز رؤيتي صوڪ درجه اتعاب ايدن
عقامت نظر سوزي آيري آيري ايکي حالدر .

تپه لر و سلسله لر منتظماً شرقدن غربه دوغري دوام
ايدهرک بو منطقه ده اک منتظم روز کارلرک شمال و جنوب
جهتلرندن اسمکده اولديغني کوستريورلر . بعض محللرده
خفيف ميللر تشکيل ايدن قوم سلسله سنک ده دوغريسي

عظیم ییغینلرک شمال یماجلری دیک و اوچورو ملی ، جنوبه
دوغری دها خفیف و امتدادلی اولسی جنوب روز کارلربنک
نسبه دها زیاده اجرای تاثیر ایتدیکنه حکم ایتدیریور .

قوملقد ایچنده تحت الزمین صو سطحی پک یقین و حتی
«نطرونه، فردغه، نشوشه، مانداره و غبره اون» اسمنده کی کوللر
صو سطحنک تظاهر ایتش اقسامندن عبارتدر . فزان لواسنک
باشلیجه بر منبع وارداتی تشکیل ایدن نطرون معدتی چیقارمقده
اولدقلری کوللردن اک اهمیتلیسی اولان نطرونه کولی و خرما
لغنه غروب شمسدن صوکره واصل اوله بیلمشدک . بوکول
۸۰ : ۱۰۰ متره ارتفاعنده عظیم، امتدادلی بر قوم سلسله سنک
اتکنده ، خرما داللرندن انشا ایدلش مساکن ایسه بوسلسله
نک دیک یماجلری اوزرنده صره لیش اولدیگی کوریلوردی .
نطرونه کولندن اعتباراً « وادی آجال » ه قدر قوملغک اک
کشیف ، اک عارضه لی قسمنده توطن ایدن اهالی « دواده »
قبائلیدر . بونلر قوملق داخلنده کی کوللرک اک بویوکی اولان
« غبره اون » کولندن چیقارمقده اولدقلری ، کوچک قرمری
صو قورد (دود) لرینی چکردکسر خرما ایله ازهرک یمکده
و فزان اهالیسنجه مقبول اولان بو قورد پستیلنی مرزق
پازارنده صاهرق تجارت ایتکده اولدقلرندن دواده تسمیه
اولنمقده درلر . دواده لر غایت قورناز، یالکز بریولجی یه تصادف
ایدرلر سه حیاتنه قصد ایده جک قدر متجاسر ، زبونکش ؛
خرما اغاجی عصاره سنک تخمیریه حصوله کان « الاکی »
ایچکیسنه مبتلا و اخلاقسز بر زمره خلقدرد . مالک اولدقلری

برچوق نخلستانلر و دود تجارتي سايەسندە فزانك ديكر قباثلندن دها زنکينجه درلر .

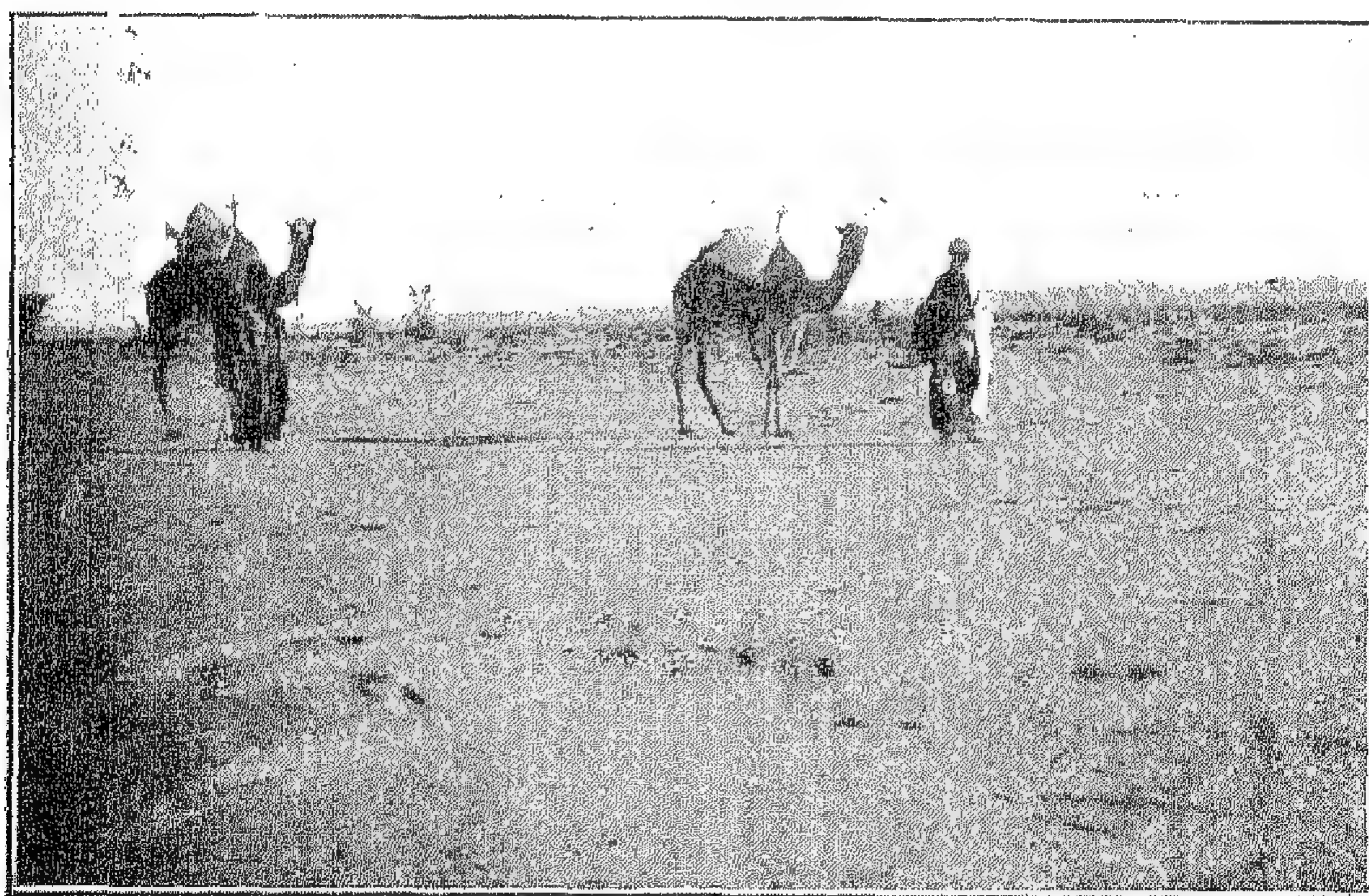
نطرونه كولندن صوكره يول كيتدكجه ارتقاعلري تزايد ايدن قوم سلسله لرينك بويون نقطه لرندن كچمكه باشلار . قافله و دوه لر ديزلرينه قدر كومولهرك بيك مشقتله قوم يماجلري ارزرنده زيقزاقلر ترسيم ايدهرك بويون نقطه لرينه دوغري چيقمغه باشلار . اكثر يرلرده ۶۰ الى ۸۰ متره يه قدر ارتفاع آلان بويونلرك بعضيلري ايكي طرفنده كي ميللري غايت ديك اولان اوچوروملريه عادتاً پچاق صرتي كي كسكين بر كچيد تشكيل ايدر كه . بو بويونلرك كرك يماجلرنده وكر كسه خط بالاسنده دوه جيلر قافله نك اوكنه كچهرك ايكي ويا اوچرله كيدن عسكر يورويش قوللري كي دوه لرك اوكنده يورورلر و بويون خطي اوزرنده اعلا بر خور اتيهرك كريدن كلن دوه لرك كچه بيله جي قدر بر سطح مستوي افني وجوده كتيرلر . بعض محللرده ايسه بويون نقطه لري كنش و منتظم و ايكي طرفك يوكسك تپه لري اراسنده روز كارلردن محفوظ قالدقلرندن اولدقجه سرتلشمش اوله رق سهولتله قابل مشي و حركت كچيدلر تشكيل ايدرلر . بو كچيدلرك كردباد حاصل اولان بعض محللرنده خوني شكلنده عظيم قوم چوقورلري كورينور .

جنوبنده كي يوكسك قوم تپه سنك وقت عصر كوشنك شعاعاتيله بر جهتي پارلاق آلتون رنگنده پارليان ديكر جهتي كسكين كولكه لي عظمتلي براهرام شكلنده دوران زروه لرينك مكس خيالي اولان «مانداره» كوليله ، كولك چوره سننده كي كثيف خرما قلر

اوزاقدن قوم سطحی اوزرینه موضوع قویو یشیل چرچیوولی
 برآینه کی پارلهرق کورنمکه باشلایغی زمان نسبة دوز و سرت
 و خفیف بر میل تعقیب اولنهرق کولک جنوبینده کی سلسله رمالک
 اتکترینه موصلت اولنور . الی کون دوام ایدن قوملق
 سیاحتیه نهایت ویرمک ایچین ارتق بوسوک سلسله پی کچمکدن
 باشقه بر زحمت قالمش دیمکدر . کولک جنوبینده عظیم قوم
 تپه لرینک اک مرتفع محللری تقریباً کول سطحندن یوز الی
 متره قدر ارتفاع آلهرق ، دیک میلرله کوله حاکم بر وضعده
 و بعض محللرنده خرما اغاچلرینی ده استیلا ایدهرک مهیب ،
 صاری بر ردای کشف حالنده مد نظره حائل اولور . بعض
 نقطه لرده تهاجم رمال ایله تا پراقلرینه ، دالارینه قدر قوم
 ایچنده محبوس قالمش خرما اغاچلرینک اکلیل خضراسی قوملق
 اوچوروم سطحی اوزرندن اوزاقدن قویو یشیل برلکه حاصل
 ایدهرک صاری یکنسق منظره پی احلال ایدر . مانداره ده
 دواده لرك خرما داللرندن معمول مسکنلری بو اوچوروملرك
 وسطنه دوغری کولک ۵۰ متره قدر فوئنده کوریلپوردی .
 دواده لر غلبه ایدهمیه جکری کثرتلی قافله لره معاونت
 مجبوریتنده قالمق ایچین قوم تپه لری اراسنه اختفا ایدرلر .
 مانداره یه کلدیکمز زمان اولا کیمسه پی بوله مامش ضوکره
 قوملقلر ، خرما لقلر اراسندن برقاج کیشی پی و بالخاصه بوینه
 قدر صویه باطمش ، صاقلانمش اولان شیخ قریه پی بولمشدق .
 فزانک تحت الزمین سطوح میاهی اک زیاده سطح ترابه
 قریب و بناء علیه واحه لری و قویولری کثیر اولان وادی

تکرتیبا قریہ سی

حمادہ المرزق داخلندہ ابرجوش وادیسی و ایکی توارق

آجالدن جنوبه دوغري صيتمه‌لى انديميه مشهور وخيم منطقه داخلىده مالاريا ميقر وباريني نقل و تلقىچايدن سيورى سينگر مانده دن اعتباراً قافله مزي زيارته باشلايلار . ارتق بورادن اعتباراً مرزوته قدر چاي و قهوه كي منبهاتي كثرته استعمال ايتك و هر صبح منتظاً براز كنين آلق مجبوري حاصل اولور . مانداره دن صوكره سرت و اعوجاجاتي آز اولان قوم سطحى كچيلهرك صوك تپه لر آراسندن قافله سوزولمكه باشلايجه وادي آجال و وادي سطحنده كي « تكريتيا » واحه سي و وادينك جنوب صرتلريني تشكيل ايدن قىالق اوچوروملر كورولمكه باشلار . قوم تپه لري وادينك شمال صرتلرينك يماجلري اوزرنده بريكمش اولديكي و بعض محللرنده قىالق اوچوروملري كورولور . قوم ييغينلرينك آلتنده كوريلن بو طاش طبقه لرته نظراً نظرونه و ماندار جوارنده كچمش اولديغمز عظيم سلاسل رمالاكدده التنده كي متين و ثابت طبقات اساسلري اوزرينه بريكمش و بو صورته طرابلس شالنده مشهود قوم تپه لرته نظراً ده ها يوكسك ارتفاعلر آله بيلمش اولديغنه حكم ايديله بيلير . اساساً فزان و غات جوارنده تصادف ايتديكم واسع قوملقلرده كي تپه لرو سلسله رمالك وسطى اوله رق ۳۰ الى ۴۰ متره ارتفاعى تجاوز ايتماكدده اولسي شاطى جنوب بنده كي بو تپه لرك ثابت و مرتفع اساسلر اوزرينه روزكارك ييغمش اولديكي فوقانى بر طبقه كشيئه رمال اولسي فكريني تأييد ايدنيور . برجه تدنده صحرا منطقه سنده كي شديد ودائمي الوزان روزكارلرك تأثيريله تجزي فعلنك شمال و ساحل منطقه لرندن ده ها زياده واقع اولسي و بو صورته قومك چوق

بولمى ده محقق بر كى قىتىدر . انجق بو عظيم ارتقاعلرك يالكتر قومدن متشكل اولمى براز كوچىجه قبول اولنور . وهله اولى ده يولچىلرى اخافه ايدن فزان و صحرائك بو واسع قوملقلىرى ، طاشلق سرىرلر و حماده لر قدر مخوف دكلدر . انجق صحرا روزكارلرينك كوندوزلىرى صاووردىنى قوملر حقيقتة من عجبدر ؛ بعض كره لرده مشى و حر كتى امكانسىز بر حاله كتيره رك قافله لرك كاملا توفقه و روزكارك كسىلمسى انتظار ايتىسنه سبب اولور . قوملقلر ايچنده صو و قافله حيوا ناتنك قوتى ادامه ايدى بيله جك قدت اوت ويشيللكلر مبدولدر . قوم سلسله لرينك آراسنده كى منحنى محللر اولدقجه بويوك چاليلر و اوتلرله قافله لك يورغون حيواناتنه قارشى وظيفه مسافر پرورى يى ايفا ايدى بيلير .

سيار قوم تپه لرينك مياى جاريه منابعه و صو سطحلرينه تسلطى صحرا نواحيسنه مخصوص مهم بر كى قىتىدر . منابع جاريه حوضلىرى و آچىق كوللر سطحنه صاووريلان قوم دانه لرى ثقلنى حسييله قعره دوغرى شتاب ايدى رك قعرى دولديره دولديره نهايت صو سطحنه قدر واصل اولنجه غلبه قطعيه سنى تأمين ايدر . برياندن روزكارلرك يىغدىنى قوم كتله لرى صو ايله مشبوع اولان طبقات سفليه نك رطوبتندن نملنه رك ثقلت پيدا ايدر و روزكاره مقاومت ايدى رك تبديل موقع ايتامكه باشلار ، برياندن ده نشوونما بولمايه باشلايان سازلرله ده مقاومتنى تزويد ايدى رك منابع جاريه يى كاملا تحت حكمنه آلير و صولر

ارتق قوملرک التئدن صیزه رق طبقات زمین ایچنده غائب اولمغه باشلار .

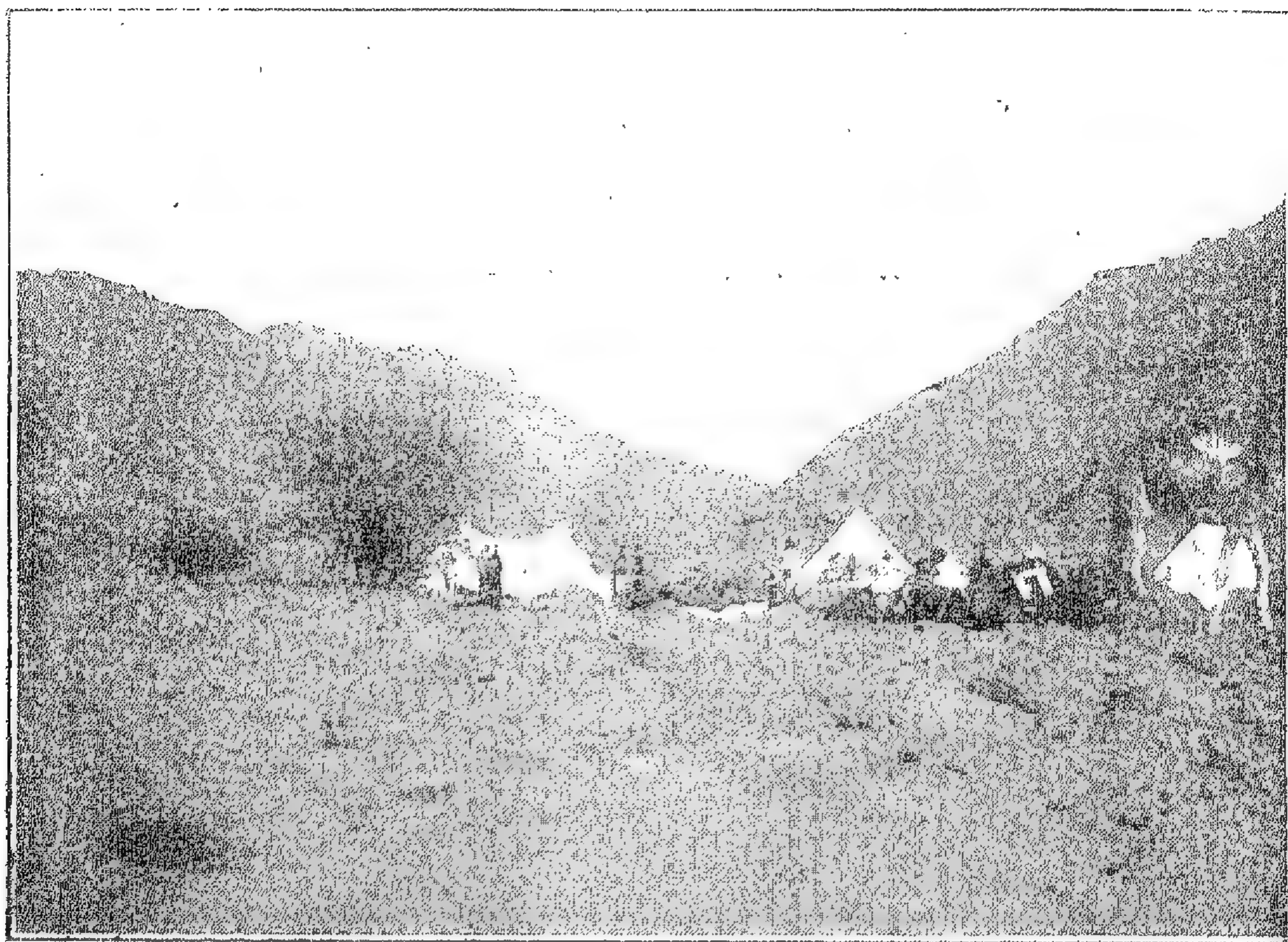
*
* *

وادیء آجال شالدن قوم تپه لری و جنوبدن حمادة المرزق یایلاسنک کسکین و قیالق اوچوروملری آراسنده واقع کنیش و شمال شرقییه دوغری ممتد ، خرماقلار و متعدد معموره لری حاوی غایت محصولدار بر وادیدر . ادارهء ملکیه اعتباریله « وادیء غربی » ، « وادیء شرقی » ناملریله ایکییه تقسیم ایدلمش اولان وادیء آجالده تحت الزمین صو سطحی ۱ متره دن اعظمی ۴ متره یه قدر بر عمقده بولندیعی جهته مواد رسوبیه دن مرکب مزروعه لرنده کلیتلی بغدادی ، داری ، مصر و قافولی (بیاض دانه لی مصر) یتیشدیرلمکده در . علی العموم فزانجه مصری اصول دائره سنده اصحاب املاک ایله جیاد تعبیر اولنان رنجیز صنفی آراسنده مشارکة ایشلدیلن بومزارع ذی قدرت اولانلر ده مرکبلرله دهها فقراسنک قادین و ارکک انسان قوتیله جر ایتمکده اولدقلری قویو صولریله اسقا ایدیله رک فزانک باشلیجه ذخیره ده پوسنی وجوده کتیرمکده در . طولاً یارلمش خرما آغاچلرندن مرکب بویوک برکمی آرماسی کبی ایپلرله مختلف جهتلرندن قازیقاره مربوط ترتیبات جریه دن فزان جیادلرینک مطرد آهنکلی تغیلریله و قادین و چوجقلرینک ده انضمام معاونتیه صو چکمه لرینی و قویونک طولنه کوره آچیلمش اوزون و خفیف میلده « مرجع » تسمیه اولنان رامپه لی بر

خندق ایچنده ایلری وکری حرکتلری خزین برمنظره سفالت
تشکیل ایدر . وادی آجال اهاالیسی فزانلیر ایچنده کثرت
زوجات ایله مشهوردرلر؛ هر جیادک دوت زوجہسی زوجلریله
برابر صباحدن ایشامه قدر جر میاه و اسقای مزروعات ایله
مشغول اوله رق قارنجه لر و آویلر کبی بلا نزاع ولا فزاع غایت
آهنکدار بر جمهوریت حالنده یاشارلر .

خرمالقلر آراسنده کی کریچدن انشا اولونمش آلیق
ویقیق اولرک یانی باشنده خرما داللرندن معمول زربہ لرک
منظره عمومیهسی خزین و وحشی بر آهنک حاصل ایدر . وادی
آجال و قتیله اسرا تجارتنک منعندن اول مصردن نیژریا
حوضہسی وبالخاصه تومبوقو بازارینه کیدن قافله لرک کذرکاهی
اوزرنده ایدی . صحرای کیرک قسم غریبسنده متوطن قبائل
اسلامیه حاجی ده اولجه بو یولی تعقیب ایدرک مصر طریقہ
حجازه عزیمت ایتکده ایدیلر . اسرا تجارتی ارتق منع ایدلمش
و حاجده دیگر طرق بحریه بی التزام ایتمش اولدقلرندن شمدی
بو طریق متروک بولمقده در .

وادی آجال داخلنده تکر تیباده استراحت ایدن قافله لر
مرزقه متوجها وادی بی عرضاً قطع ایدرک حماده المزرق
یا یلاسنگ اتکرینه واصل اولورلر . بوراده یول یا یلا سیلرینک
یتاقلرنی تعقیب ایدرک نسبتہ میلی خفیف تنه لردن حماده
سطحنه چیقار . بویکی و کوچک حماده اولکنه نظراً
امتدادجه دها آز و تصادف ایدیلن وادی یتاقلرنده کی ائل[*]

مساق وادیلری ایچنده

عویئات منابی (سرداس)

و طالع آغاچلرينك موجوديتيله منظره سي دهالطيف و ميلی خفيف و كنیش واديلرنده کی مرعالييله قافله نك حيوانلرينی بسلامكه مساعدد.

آغستوس آينك صیجاق بر اقشام كونشيله وایکی طرف اوچورملرينك انعكاساتيله قیزمش اولان وادينك محبوس هواسی ایچنده ساعت سكزدن اعتباراً يورويشه دوام ایدهرك دولامباچلی تذهیبی چيققدن صوكره تپه لرك اوستنده نباتات مستحانه دن بويوك آغاچ كوتوكلرينه تصادف ايتدك. ۸ الى ۱۰ متره طولنده واعظمی بر متره قطرنده تحجر ایتش عظیم اشجار قدیه ديك میلی بر يماچك سطح مائلنه دوکواش دوریودی. صحرا شرائط انليمیه سنی كاملاً تبديل ایدن و شیمدی يالكز روزكارلرك دست تخریبه تودیع ایدن انقلاب عظیمدن اولکی ازمنه قبل التاريخیده بو عقیم چوللركده. برکتلی و کثرتلی ياغمورلرله متم اولدی بی بر دور مسعودی اولدیغنه بو آغاچ كوتوكلری دلالت ایدیوردی. صوكره لری تصادفك بويوك بر اثر لطفی اولق اوزره بو اورمانك شرقی و غربی حدودلرینی تقریباً تعین ایده بيله چك ائارده تصادف ایتدم. تکریتیا جنوبنده تصادف ایتدیكمز مستحانه لر و عین جنسدن انقاضه و سيل يتاقلرنده بولدیغ پارچه لره نظراً بو عظمتلی اورمان اولجه ۳۵۰ كيلومتره امتدادنده بر ساحه بی استیلا ایتش و شیمدیکی حمادة المرزق یا یلاسنگ شمال اتکری و قونترفورلری ایله غرباً «مساق» سلسله جباله و شرقاً «سریرالمعلا» به قدر امتداد ایتش اولدی بی اکلاشیلور.

حماده سطحه چيقدن صوكره يول جنوب شرقى
استقامتده دوام و «انجارن» وادي سنك ديكنلى طلح آغاچلريه
مستور خفيف ميللى كنش يتاغنى كچرك غايت واسع ونظري
يوروچى دالغالى بر زمينى تعقيب ايله ٣٠ كيلومتره لك بر مسافه
قطع ايله «وادي عتبه» نك خرماقلرينه واصل اولور .
بو متموج سطح مقبى ده زمين دالغلرينك مرتفع محللرندن
وادي عتبه خرماقلري سراب ايچنده خيالى بر لوحه كي
بردنبره كورينهرك و دالغنك اينيشى بويىجه تكرر غائب اوله رق
نظر و اعصابى صوك درجده يورار .

وادي عتبه اصل مساق سلسله سيله شرق ورسانندن كلن
ايرجوش صولرينك كترتلى ياغمور و فيضان سنه لرنده شرقه
دوغرى طاشه رق وادي زمينى تحتنده كي طاش طبقه لرينك
حاصل ايتديكى قبرى املا ايتش اولسى يوزندن تشكلى ايدن سطح
ارضه يقين سطوح ميايه سايه سنده وجود بولش امتدادلى
خرماقلردن عبارتدر . بو خرماقلرده قسماً اهالى و قسماً ده
صحرائك كورقونچ قورسانلردن معدود اولان توارقلردن
«كل تين القوم» لر سا كندولر . بو سياه پچىلى حيدودلره
قافله من ايلك دفعه اوله رق وادي عتبه ده تماس حاصل
ايتمىدى .

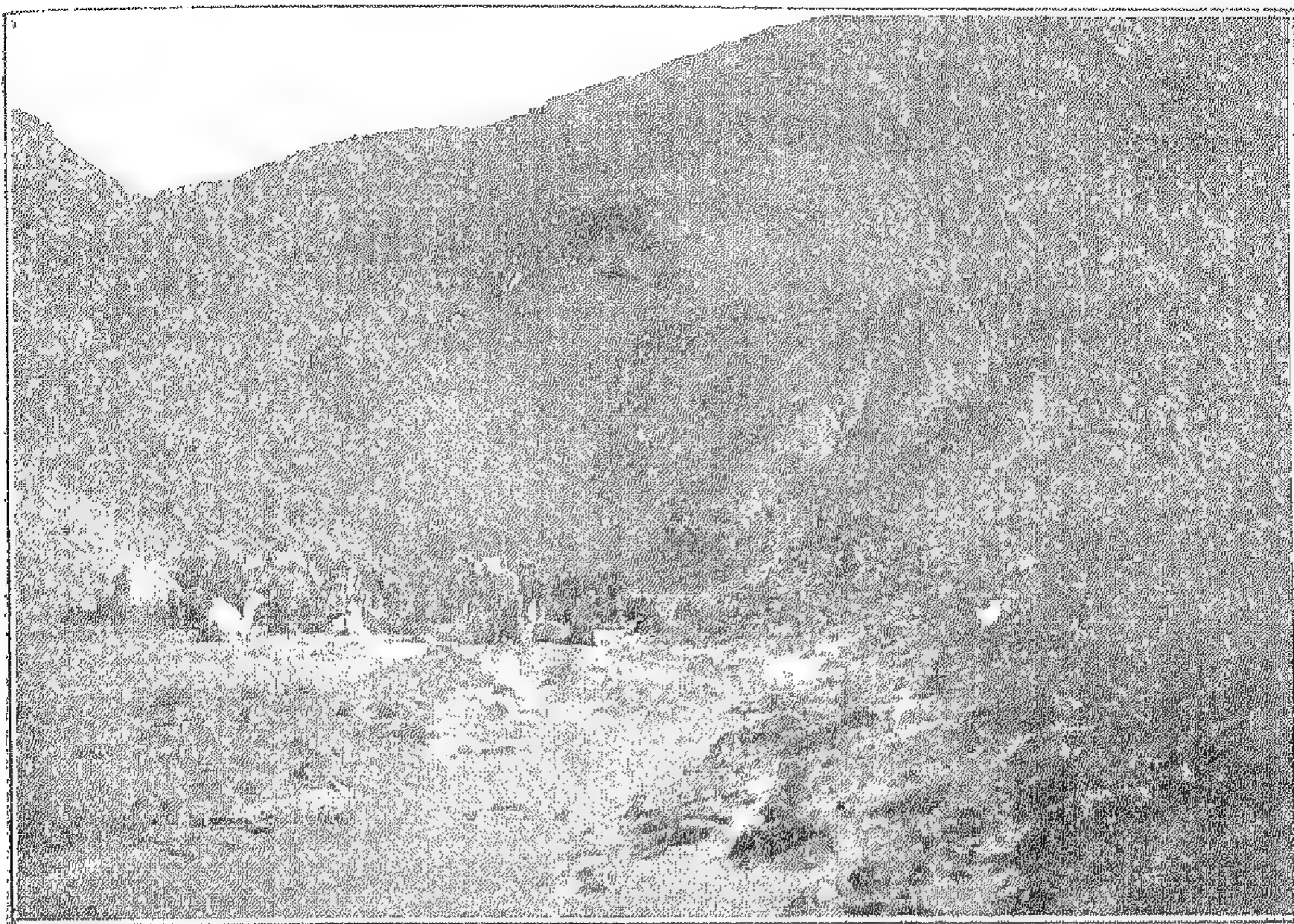
حمادة الحمراء صوكره جنوبه دوغرى و مرزق بلده سنه
قدر عرضاً قطع ايتديكمز وادي شاطئ ، وادي آجال
و وادي ايرجوشك شرقه دوغرى امتدادندن حاصل اولش
اولان وادي عتبه كي كنش وامتدادلى واديلر ؛ عموم صحرا

منطقه سنك ابدى روز كارلرى ضربايله سپوريلان فسحت
عظيمه سنك شيمدى محكوم اولديى قورائلق دورندن اولكى
مېذول ومطرد ياغمورلرك ياغديى زمان مسعودنده حاصل
اولش كنش واديلردن عبارت وبجرسفيد حوضه سنده سرت
كورفزي سطح مائلنه عائددرلر . بوتون بو واديلرك عمومى
استقامتلى دائما شېال شرقيه دوغرى جريان ايدەرك جبل
سوده سلسله سنك شرقندن سرت كورفزينه منتهى اولق اوزره
وتيله بويوك ومشترك بروادى تشكيل ايتش اولدقلىنه حكم
ايديله بيلر . انجق صحرا افليمنك ادوار اخيره انقلابيه سنده رطوبت
يېوستله توازن ايدە ميهرك دائما تجراتله ضياع مياہ چو غالمقده
وقورائلق تزايد ايتكده اولسى وبرجهتندن ده افريقاى شالى
چوللرينه مخصوص شديد ودائى روزكارلرله صاورولان قوم
ذراتى بوكنش واديلرك دوز ججرالرينى دولديره رق تسويه
ايتشى يوزندن بوكونكى سريرلردن كجن اسكى واسع مجرالرك
عمومى استقامتلىرى تقيماً اولسون تعيين ايتك قابل
اوله ميور .

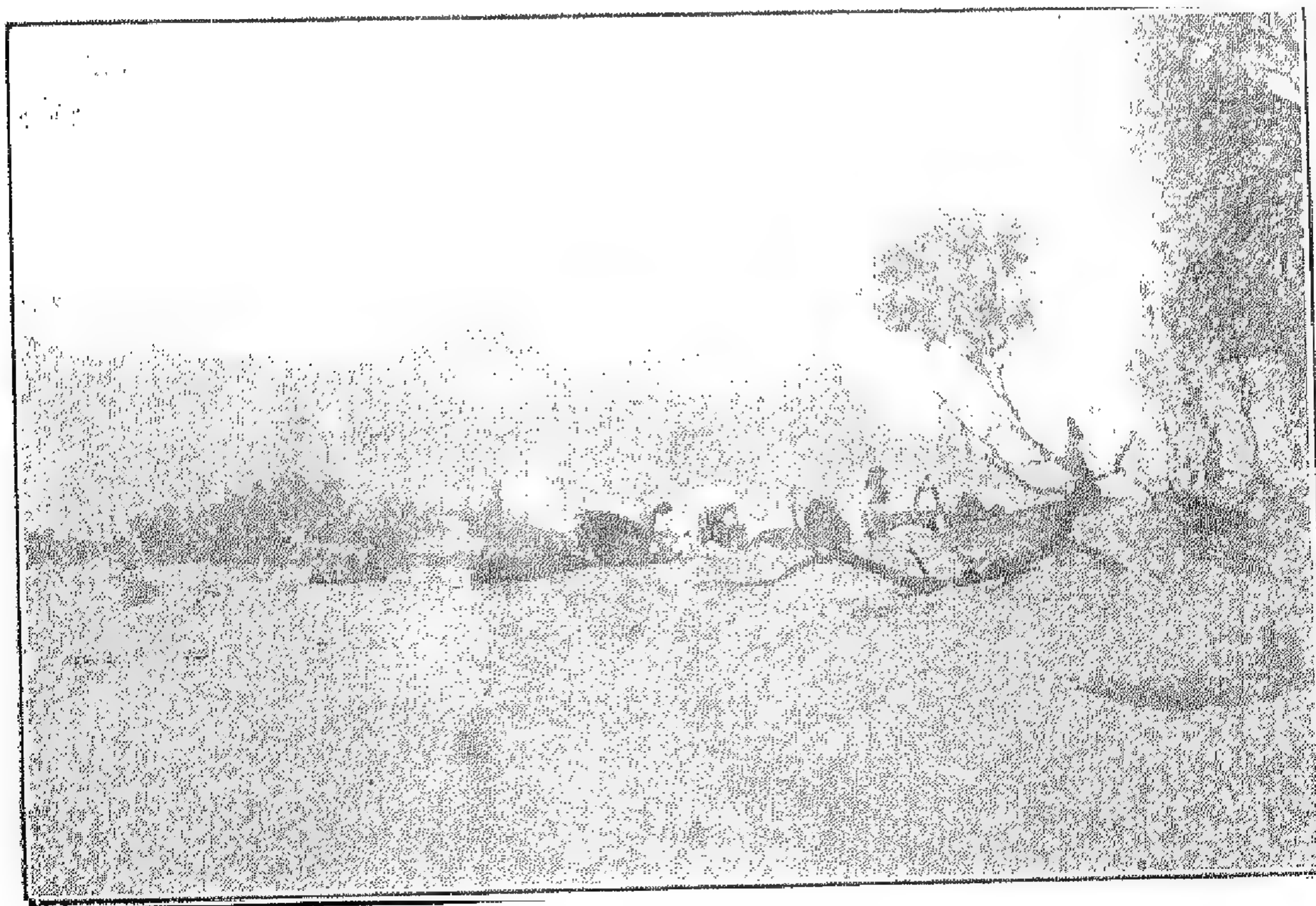
وادى عتبه دن صوكره يول كيتدكجه چورائقلر وقوملقلردن
وايكى طرفدن خرمالق غروپلرى آراسندن كجەرك كوچك
« ام زرغان » واحنه واصل اولور . وام زرغاندن ايكي ساعت
صوكره فزانك مركز اداره سى اولان مرزق بلده سنك شېال
وشېال شرقيسى واسع برهلال شكلنده سترايدن خرمالقه
مواصلت اولنور . تام جنوب استقامتده كوريلن وغربه
دوغرى امتدادلى برخط متلاطم حالنده دوام ايدن صحراي

کیرک الدواسع ریکستانک آلتون رتکنده کی تپه لری قویوشیل
 خر مالق برده سیله تضاد تام تشکیل ایدر . بو خر مالق ده کچلا کدن
 صوکره مرزق بلده سی قومی بر ساحه اوزرنده قویوشنجایی
 رنکده طوبراق نیالریله واولاد محمد حاکمی زماندن قالمه
 یوکسک قصر حکومتک برچی اوزرینه مرکوز سنجاق دیرکی ایله
 کندیسنی کویستر .

تادرات سلسلہ جبالندہ ایلاغلان کچیدی

تہنزوفت وادیسی و «اودان» داغی

عامره يولى

قدمانك بوز نوو چادكولى تجارتى اورفله — سوكنه
اوزرندن و فزان شرقنده كى زويله بلده سندن كچن خط مواصله
اوزرنده اجرا اولنوردى . فزانك حاكيت فعليه عثمانيه يه
انتقال ايتديكى تاريخدن اعتباراً طرابلس — فزان پوسته يولى
اتحاد ايديلن بوطريق اهالى محليه جه عامره طرينى ناميله
معروفدر . فزان تشكلات طبيعيه سى ، اداره ملكيه و تاريخى
نقطه نظرندن اهميتى حائز اولان بوطريق اوزرنده ده سرعتلى
برسفر اجراسى ايچون قارئلمك كرى يه دوغرى ارجاع نظر
ايتلمى رجا ايدرم .

عامره يولى طرابلس جنوبندن اعتباراً ، مجنين واديسنك
قطع ايتديكى كنش جفاره قوملقاربيله مستور منطقه متموجه يي
كچدكن صوكره ترهونه جبالى اتكلىشه قدر خفيف ميلده
اراضى لحقيه يي تعقيب ايدهرك بويول اوزرنده ده غريانه قدر
جنوب طريقنك كچديكى ورشفانه و قطيس اراضيسى كى
تشكلات وعين منظره طبيعيه كوريلور . ترهونه داغلىرى
واووا سطحنه حاكم اولان ديك اوچوروملىرى و يماجلىرى
چيقيلنجه سلسله فوقنده كى كنش يايلالىرى و وادى يتاقلرينك

بحر ای علویارنده کی حقیف میلاری و کنیشلکری جبل نفوسه نك
اقسام فوقانیه سنه بکزر . انجق ترهونه یا یلاسی مغروسات
ایچین پک مساعد ونسبته دهامتد بر ساحه در . سلسله جبال
اتکارندن نبعان ایدن بش بیوک پیکار ، قونترفورلر آراسنده
محبوس دیک میلی وادیلرک طاشلق یتاقلرینی کچهرک اوواسطحه
چیقنجه قومی رسوب آره سننده تکرار غائب اولور و تحت
الزمین شاله دوغری توجعه ساحده وادی رمله بی تشکیل
ایده رک دکره آقار .

یا یلاطاتلی میاده یاصی تپه لری ، کنیش وادیلری ایله سیئه
اهلک اک آجی بر مثالی اولق اوزره عمراندن حالی بولمقده در .
هر خطوده تصادف ایدیلن روما خرابه لری ، وادیلرده کی
سد عملیاتی اصل قدیم روما ذخیره انبارینک بونقطه دن اعتباراً
جنوب شرقیه دوغری دوام ایتمکده اولدیغنی کوستریور .
تعبیر محلی وجهله زمان جاهلیتده [*] ترهونه واورقلا یا یلا-
لرنده و معموره لر آره سننده کی طرق مواصله اوزرنده کاربانلرک
کولکده شد مراحل ایتدکلرینی یرلیر اجداددن منتقل خرافات
صره سننده حکایه ایدیورلردی . رومالیر زماننده واسع
زیتونلکلره مستور اولان بوساحه فیضدار ایچنده بو کون موجود
برقاج منفرد زیتون و بادم آغاچلرینی بیله شکل حاضر حکومتز
کچی سوریلرینک دندان تعرضندن قورتاره میهرق یکی غرسیات
ایچین اهلینک جسارتی کسر ایتمکده ویغین ، یغین خرابه لری ،

[*] بورا یرلیرنجه ده ظهور اسلامیتدن اقدم محوسیلک و عبادت
اصنام دورینه اطلاق اولتور .

وامتدادلی سدریله ماضی ده مسعود و مبتسم بر روی حضرا اراثة
ایتدیکنی افاده ایدن بو قوتلی ، برکتلی یایلاپی برپوشیده غمکین
عقامتله مستور براتهرق بوتون عالمه قارشی نزاع حیاته ده کی
استعداد سزلغنی کو ستر مکرده در .

شیمدیکی حالیه ترهونه یایلاسی آرپه و بغدادی محصولندن
باشقه طرابلسک الک کثرتلی اوزوم یتشدیرن محایدر . اهالیسی
عمومیتله بدوی وخیمه نشین اولوب باشلیجه حیوان یتشدیرمک
وطرابلسه حلقه اونی نقل ایتمکه تآمین معیشت ایتمکه درلر .

ترهونه سلسله سنک دیک و دولامباجلی یماجلرینی وقونتر .
فورلر آراسنده کی دار و طاشلق وادیلری کچدکن صوکره
یایلا سطحه چیقان عامره طریقینی یایلانک منفرد تپه لری وامتدادی
جزئی خط بالاسلسله لرینک بویونلری آراسندن کچهرک بن ولید
وادیسنه قدر میلی پک خفیف وادیلری تعقیب ایدهرک سلسله
جبالک خط بالاسندن صوکره شمال شرقی و رساننه منتهی اولان
« وادی تماسلن » ک کنیش یتاقلرینی قطع ایدر - طرابلسدن
اورفاهه کیدن اوچ مختلف طریق بو وادی ده برلشهرک و طاتلی
میلی ، یاصصی و کنیش تپه لری آراسندن کچهرک وادی « ووکره »
یه واصل اولور . بورایه قدر یولک طرفینده منفرد قصر
خرابه لری ، وادی داخلنده سدر و صویوللری اتقاضنه
پک چوق تصادف اولنور . موسمیز کسایلمک ، کوکندن
سوکیلمک دقتسزلک لرنندن دولایی خمس ساحلندن ترهونه یه
قدر هجرت ایتش اولان خلفه اوتی بو کنیش تپه لرده تنبت ایدر .
ووکره دن چیقنجه وادی طاشلق ، قیصه برسر یردها کچدکن

صوكره وادی غلبون و متعاقباً وادی دیناره داخل اولور؛ جنوب غربی استقامتده کوریلن « جبال ترهونه » سلسله‌سی شمالدن جنوبه دوغری کثیف ماوی رنگده بربرده کبی افقی ستراید. وادی دینار داخلنده کنیش و خفیف میلی وادی یشاغی هرایکی یوز مترده برقدمه تشکیل ایدرک ۲۰ کیلومتره قدر دوام ایندکدن صوكره یولایکی طاشلق صرتی آشهرق بو سرتلر اراسنده واقع « قصر اووه » و « تاوتانت » اسمنده کوچک ایکی وادی بی کچر و بویوک « بن ولید » وادیسنه داخل اولور. دینار وادیسی بوتون امتدادنجه رومالیر طرفندن انشا ایدلش سدرل سایه‌سنده کنیش و سیل صولرینک برافندیی اقسام رسوبیه ایله زراعته صالح بر واید. ترهونه جبالندن بن ولید وادیسنه قدر بویایلا اوزرنده کی اثار عمران، طوپراغنک فیض و برکتی، وادی یتاقلرینک کنیشکی اقلیمنک لطافتی رومالیر زماننده کی معموریت قدیمه‌سی ایله شیمدیکی حال متروکیت و خرابیتی خزین بر تضاد تشکیل ایدر. اوتتوده بریده تک، توك کوریلن آغاچلر و سدره چالیلقلری ده بر جهتدن تخریب ایدلمکده و هر سنه کوکنسدن توپاریلان خلفه اوتلری ده انقراض بوله‌رق عقامت سنه‌دن سنه‌یه ترقی ایتکده در. مملکتک شمدیکی بو خرابیت و عقامتی اداره عثمانیه‌نک اثری دکدر. حقیقه قارتاجلیلر زماندنبری بر چهرق استیلالر، مدهش و متعدد انقلابلر واختلاللر کورمش و نهایت الامر طوائف ملوک حکومت ظالمه‌سنگ جبر و تضییعی آلتلنده خراب اولش اولان بو ملکی حکومت عثمانیه بو حالده

بولاشدى ، فقط تأسف اولنورکه اوچ ربع عصر ظرفنده بولديى کي براقدي .

يول صوك طاشلق بايردن دولاماجلرله ايندكدن صوكره وادى بن وليدك صيق زيتونلكرى التسدن كچهره شرق صرتلرينك اوچوروملرى اورادن ده معوج و اولدجه كنيش بر يولدن خراب و خزین المنظر اورفله قريه سنه داخل اولور . صنع بشره جزئي بر تماسنى كوسترن و اورفله بلده سى سكه سنى صو احتياجلرينى تأمين ايتك ايچين وادى به قدر هر كون اينوب چيقمه لرينه خدمت ايدن بو يول بيله صحرا سياحين مشهوره سندن مادمازل « تينه » نك [*] اثرى اولديغنى اورفله ده سويلورلردى .

وادى بن وليد اورفله قصرينك مبنى اولديى محله اعظمى ۱۵۰۰ متره عرضنده و ديك ميللى صرتلرله محاط دولاماجلى بر وادیده يكرمى كيلومتره طولنده زيتونلكرله مستور اولان كنيش و دوز وادى يتاغى و يتاجلرنده كى كوچك قريه جكلرله مزين ايكي طرف تپه لرينك صرتلرله طرابلس غربك بو سفورى عد اولنه بيلر . اكثريسى رومالير زمانندن قله اعصارديده اغاچلردن عبارت اولان بو زيتونلكر وادى قمرنده انشا ايدلش سدرل سايه سنده حاصل اولمش تراچهلر

[*] مادمازل Mlle Tinne هولاندالى بر سياحه اولوب ۱۸۶۹ سنه سى اغستوسك برنجى كوني مرزقك ايكي كون غربنده وارجوش وادي سنده توارقلر طرفندن اتباعيله برابر قتل و قافله سى ياغما اولومشدر .

اوزرینه غریس اولمشلردر . ترهونه دن اعتباراً اورفله یه قدر آقار صو و قویو بیله موجود اولیوب بن واید وادیسی ایچنده و زیتونلکدر اراسنده رومالیردن قالمه ۷۵ متره عمقنده کی قویولردن صو چکیلرک بو آغاچلرک اسقاسی قابل اوله مدینی جهته هر سنه ترهونه یایلاسنه دوکیلن یاغمورلرک حصوله کتبردیکی سیلرله اسقا ایدیلن بو زیتون آغاچلری یاغمورسنه سنلرده قورومقده درلر . بعضاًده سیل صولری درجه کفایه ده اوله میهرق انجق وادینک بر قسمی اسقا ایده بیلر . بویله قوراقلق سنلرده زیتون محصولی کلی تناقص ایدر .

طرابلسک اک زنکین و اک محصولدار نسمی تشکیل ایدن بو شمال شرقی ورسانی داخلنده کی کنیش وادیلر عین صورتده فیضان میاهه محتاج مزارعدن اولدفلری جهته بو وادیلر اراسنده کی یایلا اقسامی ایله بوتون جبل نشوسه نك یوکسک یایلالری اوزرنده منتظماً نزول بارانه خدمت ایده جک صورتده اورمانلر یتشدیرلمسی طرابلسک حیات زراعتی ایچین یاشلیجه بر شرطدر .

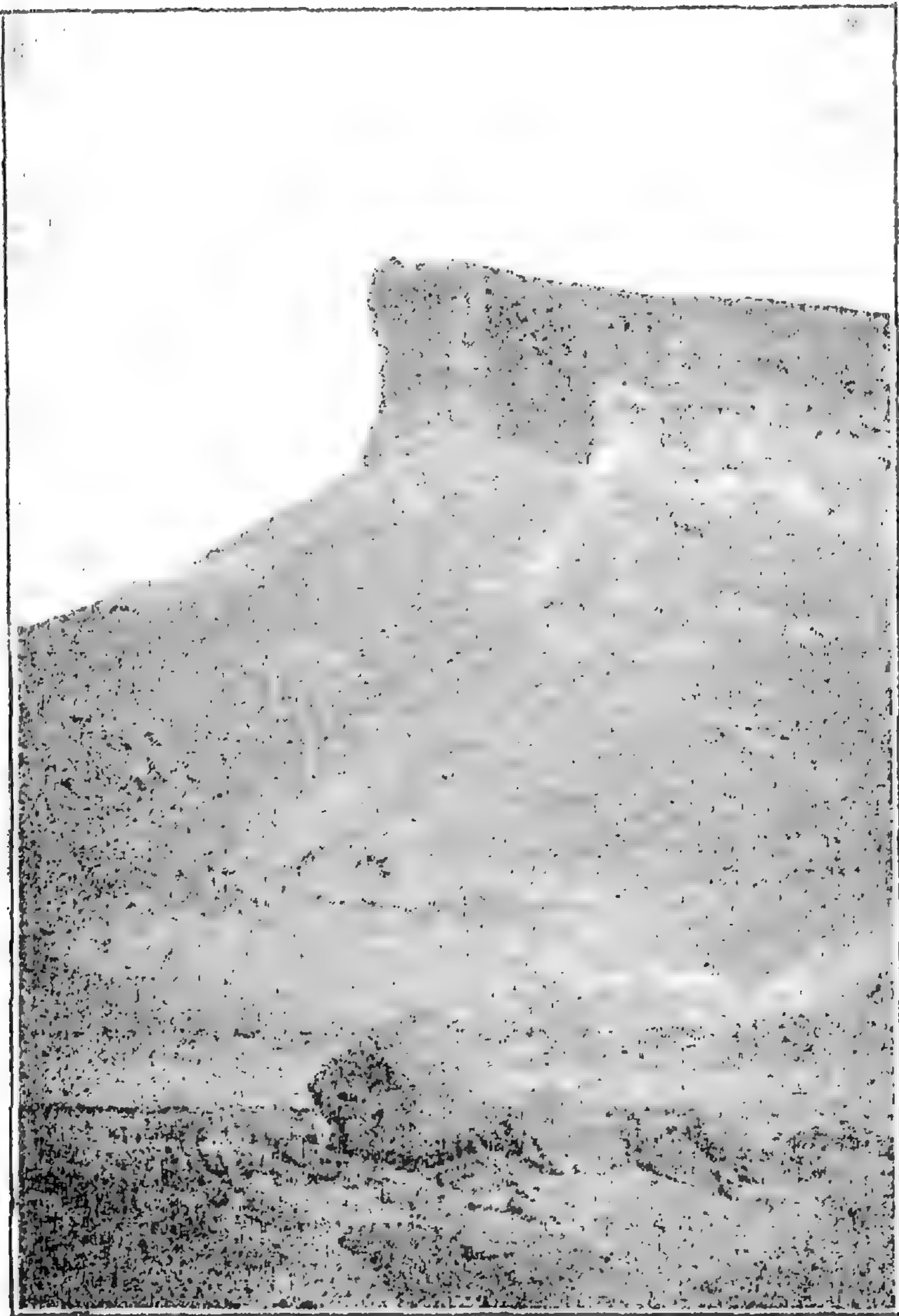
سیاه طاشرله بنا ایدلش کوچک اولری وخراب وجسیم بر قصر حکومت و قشله سیله قسوت انکیز بر قریه جکدن عبارت اولان اورفله قضاسی مرکزندن چیققدن صوکره عامره طریقى اولاً کنیش وقیالق بر صرتی کچهرک اولدجه دیک میلی بر خط اجتماع میاهى تعقیب ایله « غوین » وادیسی ایچنده دوام ایدر؛ صوکره ده اولدجه امتدالی صرتلری آشورق « وادی میمون » داخل اولور . غوبین و میمون وادیلری

آغاچقلی و کنیش مزارعدن عبارت اولوب بوراده جبالی اثار قدیمه مشاهده اولمقدهدر. وادی میموندن صوکره طریق ینه طاشلق صرتلری و اولدقجه امتدادلی قیالوق حمادهلری تعقیب ایدهرک خفیف میلردن سوفجین وادیسنه نزول ایدر. سوفجین وادیسنک بوراسی مجرای سفلامی اولدیغندن غایت کنیش و امتدادلی بر ساحه تشکیل ایدهرک بش کیلومتره قدر وسعت پیدا ایدن عریض و مستوی وادی یتاغی ایچنده کمال سکونتله یاییلان سیل صولری اک قوتلی مواد رسوبیه بی براقهرق چکیندکن صوکره قبائل زراعت ایچون بورایه قوشوشرلر. وادی بویجه دوام ایدن سدره آغاچلری و جداری [*] کومهلری ایکی طرفک امتدادلی فسحتلری ایچنده سراب تأثیرله تهرهک، امتدادلی یشیل بر چیزکی کبی اعوجاجلر ترسیم ایدهرک افق شالینک ماویلکلی ایچنده غالب اولور.

سوفجین وادیسندن صوکره یول صاغده «القطار» منبعنک دیک قیالوق یماجلرندن ترشح ایتدیکی «نله» تپهسنی صاغ طرفده ترک ایدهرک ۲۰ کیلومتره قدر دوز و کنیش بر ساحه بی قطع ایله «دور واعر» سلسله جباله واصل اولور. بو داغلرک سطح مائللری شمال شرقیه دوغری «نهد» وادیسنی و جنوب شرقیه زمزم وادیسنک قوللرینی وجوده کتیرر. وادی نهد حالا باقی قالابیلن متعدد اثار قدیمه ایلهده ثابت اولدیغی وجهله و قتیله طرابلسک اک معمور نواحیسندن

بری ایدی. بو وادی رومالیرک اثری اولان متعدد قویولری،
کنیش مزرحه و مرعاری ایله حالا بو وادیلر ایچنده اک مسکون
و معمور اولاتیدر.

نقددن صوکره زمزم وادیسنه قدر ۵۰ کیلومتره امتداد
ایدن خفیف میللی صرتلر، طرفین وادیلرینک قوللری ایله
کنیش مرعالر سورولرله چیلانلره اختفا کاه اولان سایه بانلر
تشکیل ایدهرک اولدجه نظرربا بر منظره ارائه ایدر. زمزمه
ایتمک ایچون یول بو شعباتدن «وادی مبلم»ی تعقیب ایدر.
زمزم وادیسی ده سوف جین کبی غایت کنیش مزراع و مرعاریله
مشهور و اورقله قبائلی ایله مسکوندور. عامره طریق یی بو
وادینک بحرایی سفلاسنی رومالیردن قالمه ۵۰ متره عمقنده کی
«طویله المعسل» قویوسی جوارنده قطع ایدر. اورقله دن
اعتباراً تصادف ایدیلن درینلکری چوق اولان بو قویولردن
دوهرله صو چکیلیمکده در. رومالیرک اثری اولان مقطعی
مربع الشکل اولان بو قویولرک وادی سطحنده ایکی متره
قدر یوکسک آغزلردن اعتباراً تحته بر مقارنده دن آشیرلش
اولان قویو ایی دوهمیه طاقیلهرق ۵۰ متره طولنده خفیفجه
بر میلده دوهرنک آشاغی، یوقاری بطی حرکتلری ایله کنج
بدویلرک صو چکمه لری قویو باشنده مصاحبتیه دالمش بدویارله
کنیش اوزون یالاقلره دولدیرلش صویي ایچمک ایچین ایتیشه،
قاقیشه قوشوشان دوهرلرک، قویون و کچیلرک منظره عمومیه سی
ساکن و ایسز صحرالر و کنیش وادیلرک منظره عمومیه سی
ایچنده اوزاقدن نظری جلب ایدر. صحراده و کرکسه صحررا

صحرا جبالنك طرز تشكلى

جبل جنوبى (ايدىنه)

بلداننده بو قویو باشلری وقایع روزمره نك نشر و اعلان اولندیغی مراکزی تشکیل ایدر لر .

زمزم وادیسی بوتون دیگر وادیلره نظراً ده‌ها یشیلکلی ده‌ها لطیف و کنیش یتاقلرینک وجوده کتیردیکی امتدادلی مزارعیله طرابلسک اک زیاده قوه انباتیه بی حائر بر وادیسیدر . ارتق زمزم مدن صوکره عامره یولی اوزرنده منظره و تشکلات طبیعی تبدله ، چیلاقلق و صحرائک رنگ خزین ماتمیسی وادیلرک یشیلکلیینه غلبه ایتمکه باشلر . زمزمک میللری غایت حقیف جنوب صرتلرندن اولان منفرد بر تپه نك ااتکنده وافع طویله العسل قویوسندن صوکره قافله اون کیلومتره امتدادنجه دوز و چیلاق بر اووایی تعقیب ایله « جبل دخله » قدمه سنی آشارق زمزم شمانده کی وادیلره نسبتّه ده‌ها مخفیف و جلییز سدره چالیلقلریله مستور « سییط » و « ام غربال » وادیلرینی متعاقب وادی بی دوزلکنه داخل اولور . وادی بی عامره طریقنک قطع ابتدکی محله یدی کیلومتره قدر کنیشلکده عظیم بر دوزلک حاصل ایدر . ارتق ساحله قریب اراضینک مستفید اولدیغی راطب هوادن محروم اولان وادی بی نسبتّه ده‌ها چیلاق و آغاچلری سیرک بر وادیدر . مع مافیه پک نادر اولان جنوب یاغمورلری زماننده کی فیضانلرده بوراسی ده عظیم حاصلات تأمین ایدن مزارع مهمه دندر . زمزم مدن اعتباراً ارتق صولرده املاح معدنیه چوچه مقدارده منحل اوله رق بولمقده و ده‌ها جنوبده فزان اراضیسنه کیریلنجه یه قدر بو حال کیتدکجه آرتقمقده در . کرک حماده الحما طریق و کرکسه

عامره یولی اوزرنده صوسز منطقهیه وصولدن اول تصادف ایدیلن بر کانی الطبیعیه منطقه اراضیده عین جنس طبقات معدنیه نك وجودینه دلالت ایدن تحت الزمین صو طبقاتی غربدن شرقه دوغری چو قجه مقدارده کوکورت و ماغزیالی مرکبات ایله مشبوع اولوب کوچله ایچیه بیلیمکده در . وادی بی دن جنوبه دوغری قافله لر بی الخائب تسمیه ایدیلن کاملاً عقیم ، چپلاق بر ساحه ده ۴۰ کیلومتره قدر دها اجرای سفردن صو کره اورفله قبائلنك جنوبده الك صو ك معموره لری اولان «بونجم» قریه سنه واصل اولور لر . یر لیلرک زعمنجه بی الخائب وادیسی جنوبده بورنودن اعتباراً کلن بوتون یاغمور صولرینك، سیلرینك مجیدر . حالبوکه بی الخائب انجق ۵۰ کیلومتره داخلنده نادراً نزول ایدن یاغمور صولرینی اصل وادی بیه ایصال ایدن کنیش و قوراق بر وادیدر .

*

بونجم یوزه قریب خرما آغاچلریله اوتوز قدر کوچك خانه دن متشکل کنیش بر اووا داخلنده کوچوچك بر قریه اولوب بر قاج دسته موم ، کبریت و بر چوال شکرله بر صندوق یشیل چایه منحصر بویوک سرمایه (۱) لی کوچك بر بقال دکانی ده تکمیل چارشیشنی تشکیل ایدیوردی . یول اوزرنده کی منزللرک بو حالندن دولایی علی العموم طرابلسدن جنوبه دوغری صحرا سیاحترنده بوتون ارزاق ، تجهیزات و مالزمه سفریه بی برابرجه نقل ایتمک لزوم قطعیمی واردر . بونجم قریه سی فزان پوسته چانطه سنك مبادله موقعی اولق اوزره

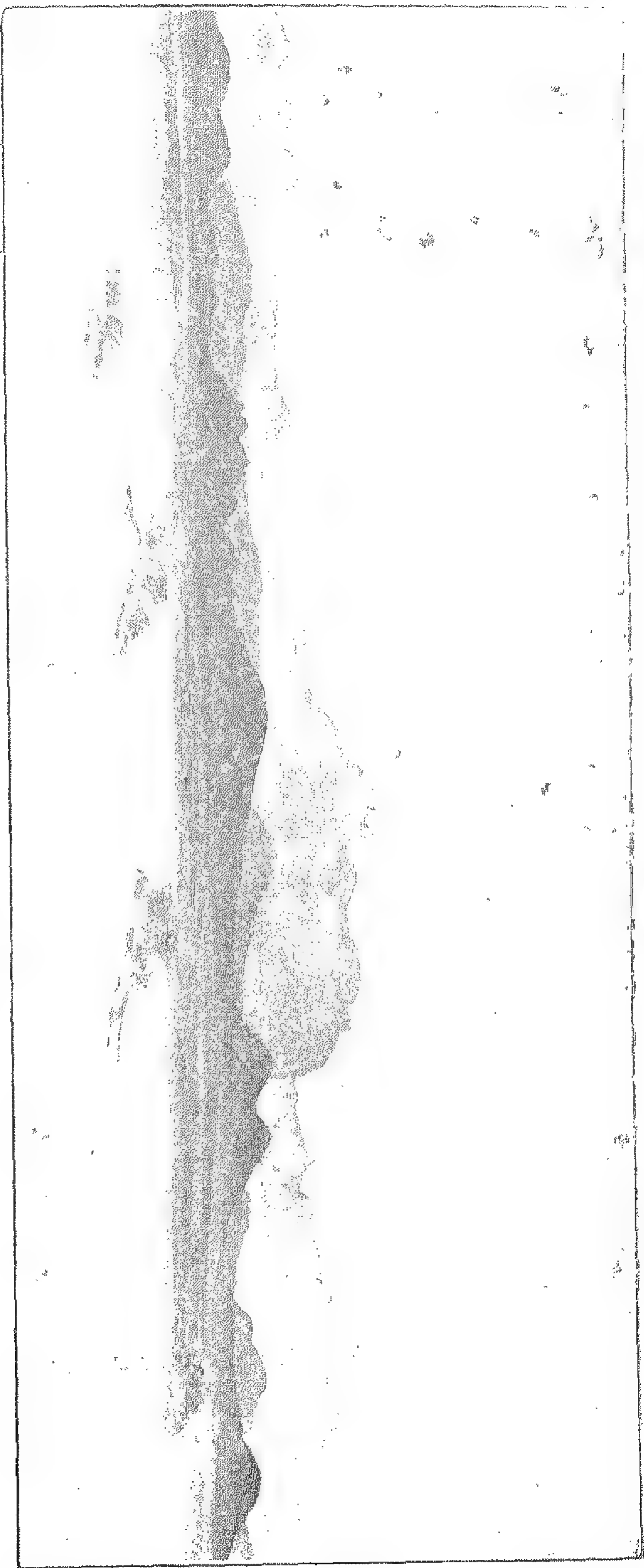
وجوده کتیرلمش بر مرکزك اطرافنه طوپلانتش بر قاق کلبه دن
وجود بولمشد. مع مافیه اورفله دن اعتباراً بش کون ایسز
وادیلری طاشلق صرتلری آشهرق کلن بر قافله یه طوزلیجه
صوینی، بر قاق خرما سی، خوروسلرینک لطیف الحانیه راسمه
خوش آمدی ایشا ایتسی یته انکار اولنه میه جق بر ممنونیتی
موجب اولور.

اورفله عرباننك حدود جنوبیسنی ارانه ایدن بونجم
قریه سندن کچا کدن صوکره ارتق عامره یولی، حکومت
عثمانیه نك طرابلسه ابتدای دخولنده تنکیله مجبور اولدی بی
اولاد سلیمان قبیله سیله سوکته و ریاح عرباننك ساکن اولدقلری
صحرا لره داخل اولور. بونجمنك جنوبنده صحرا روزکارلرینك
بازیجه سی اولان پارچه پارچه منفرد قوملقلر آراسنه صیقشمش
اولان بشر کلایانك طوزلی صوینی ده طانه رق قافله ۶۰ کیلومتره
جنوبده کی «توزیست» داغلرینك دار، صیقیشیق بوغازینه
کلنجه یه قدر پارچه پارچه قوملقلر منفرد آلچق تپه لر، ضعیف
و کوچك وادیلر و سیل مجرالری آراسندن منظره سی قسوتلی
بر قطعه اراضی بی قطع ایدر؛ توزیست بوغازندن صوکره
دوغریدن دوغری یه سرت کورفزینه منتهی اولان و «وادی
زمام» اسمی آلتنده طوپلنان صولرك اجتماع ایتدی کی کنیشجه
بر سریره داخل اولور. كرك توزیست سلسله سی کرکسه
خرمه الحله، خیمه تپه لری و دها سائر بوکی منفرد اقسام
جبال عمومیت اعتباریه ارتفاعلری اووه سطحندن ۵۰ متره دن
دون فقط سطوح عالیله ری غایت دوز عادتاً بر حماده حالنده

و منفرد اولانلری ده عین سویه ده زروه لری باصیق تپه لر
 شکنده درلر . خصوصاً توزیست داغلرینک منظره عمومیه سی،
 اوچوروم و کسکین یماجلری ، دیک خطوط اجتماع میاهیه
 کنارلری غیر منتظم کیلیمش بر طاش صفیحه سنه مشاهد ر .
 بو سلسله نك شمال قسمنده بولسان اقسام منفک نك احجاری
 آیریلیمش اولدقلری طبقات افقیه یه نظراً شماله دوغری بحر
 سفید استقامتنده صحور مائه حالنده بولنسی نظر دقتی جالب
 بر کیفیتدر .

بو داغلر کچلدکن صوکره شرقده ینه بو سلسله کی
 فقط ارتفاعی دها دون «شعب غورد» یوکسکلکری مدید
 بر پرده کی کوریلور ، غربده ایسه «بوطبل» داغلری شرق
 جنوبیه دوغری یاقلاشرق و وادی زمام ، وادی الحاد
 صولرینی جمع ایدن سریرده کیتدکجه بو سلاسل متقاربه ایچنه
 دالهرق دوام ایدر . الحاد وادیسندن صوکره جبل بوطبل
 منفرد تپه لر حالنی آلهرق یول بولنرک آراسندن کچر و «تمد
 المالح» و «تمد طار» ناملریله معرووف ، صولری آغزه
 آلمیه جق قدر آجی ایکی قویویه واصل اولور . بو صولرده
 املاح معدنیه اودرجه چوقدرکه ناقابل شرب بر حالده درلر .
 بویه اولمقله برابر بو صولرله الفت ایتمش اولان بدویلره
 یبانهیلرده مشهود اولان مسهل تأثیرینی اجرا ایتمیورلر . بو
 قویولردن کچیلنجه طلح آغاچلری و اولدقجه یشیل مرطالری
 حاوی دار وادیلر تعقیب اولنور و نهایت «دور محرق»
 سلسله سیله «هون» داغلرینک بوغاز تشکیل ایتدیکی بردن

تادرات سلسلەسىنىڭ منظرە غەرىپەسى

«الجوفرا» اوواسنه چیقیلیر. بو یوندن ایکی طرف داغ قوللری آره سنده تشکل ایتش اووه سطحی اوزرنده و جنوب استقامتده الحام منبئی اطرافنده کی قوم ییغلری ایله سیرک خرماقلار و دها جنوبده سوکنه بلده سیله دها کریده جبل السوده نك افق جنوبی بی کثیف بر پرده حالنده ستر ایدن قویو مور رنگده کی خیالی مشهود اولور.

الحام منبئی صحرا قوملقلرینک میاه جاریه منبعلرینه تسلطنه غایت بارز بر نمونه اوله رق کوستریله بیلر. شمدیکی حالده بر متره دن زیاده بر قطرده صوسطوتی اووه سطحندن اون بش متره ارتفاعده بولنان کثیف بر قوم تپه سنک ذروه سنه قدر ایصال ایده بیلن وینه اوقوم سطحی اوزرنده اوتوز متره قدر جریان ایتدکدن صوکره قوملر اراسنده تکرار غائب اولان بومنبعك، وقتیه اووه سطحنده دها قوتله نبعان ایدرك آقدیغنه شبهه یوقدر. انحق سرور زمانله صحرا روزکارلریله صاووریلهرق و منبع سطحنه وجوار راطبه سنه دوشهرک کسب ثقلت ایدن قوم دانه لری ارتق روزکارله صاووریلهمیه جق بر حاله کلنجه اوست اوسته ییغیله ییغیله منبئی حبس ایتشدیر. انحق دها جنوبده تصادف ایتدیکم ضعیف وقوتسز منابعده قوم ییغلری صویه کاملاً غلبه وسطحنده تثبت ایدن سازلرله ده قوت بولدقلری حالده، عین حامده بر متره قطرنده کی قوتلی صو سطوتی غلبه سنی وقوم ییغلری اوزرنده بیله اوتوز متره قدر جریانی تأمین ایتش بولنیور. الحام صوینک اساله سی ومنبعك وسائط صناعیه ایله محافظه سی ایله جوارنده بویوک

بانچه لر و معموره لر وجوده کتیلهرک و یکی بر واحه ده احدات
ایدیلهرک بوقسوت انکیز صحراده یشیل بر نقطه ده حاصل
ایدیله مامش اولدیغنه آجیماق قابل اوله میور .

*
* *

سوکنه بلده سی «الجوفرا» نامیله معروف کیلی قومدن
متشکل واسع براووانک وسطنده واتعدر . الجوفرا اوواسی
انجق شرقه دوغری امتداد ایدرک جهات ثلثه سائرده سندن
جبال ایله محاطدر . سوکنه وجوارنده کی هون وودان واحه لر یله
برابر بواووا طرابلس غرب ولایتک حاکمیت فعلیه عثمانیه یه
کچمسی آواننده فزان نواحیسنی تخریب ایتمش اولان عبدالجلیلک
جولانکاهی اولمش و سوکنه اهالیسی یو ذاته اطاعت ایتمش
ایستمدکری جهته عبدالجلیلده عونیه سیله سوکنه یی محاصره
ایتمش و هر نه قدر بلده یی تسخیره موفق اوله مامش ایسه ده
الجوفرا داخلنده کی سوکنه لیلرک خرما آغاچلرینی کاملاً
خراب ایتمش و بوکونکی حالک بادیه سی اولمشدر . دیگر فزان
یلدانی کی بوساحب ظهوره انقیاد ایتمش شین عدایدن مغرور
سوکنه بلده سی یدی قاپیسی و اوتوز اوچ برجه مجهز شکل
دوسبمه الاضلاعه کی سور دیوار یله اووه نك همان وسطنده
حالا ایکی بیک قدر نفوسی حائر بر صحرای بلده سیدر . ذویله
و قطرون اوزرندن کچن قرون اولیه نك بورنو خط تجارتی
کذرکاهنده واقع اولان بوبلده نك اوزمانجه ده معروف اولمسی
لازم کلور . فزاندن کچن بورنو خط تجارتنک ایشلک زمانلرنده
سوکنه معمور بر بلده ایدی ؛ سوکنه لیلرده غایت چالیشقان

و ذکی اولوب بو تجارتله متوغل باشلیجه تجار صنفی ده بو
مملکتدن ظهور ایتیش و هونلرله ، سوکنه لیلر بوکونه ندر
سودان تجارتنده یکدیگریله رقابت ایده کیشلردر . سوکنه
سوری داخنده کی بش جامعی ایله ایکی ابتدائی مکتبی سوکنه لیلرک
من القدییم نسبی بررقاه و سعاده نائل و مدنیته متحلی اولدقلرینه
دلالت ایدر . ایپک ایشلمه لی سختیاندن معمول آیاق قابلی
ویولکدن معمول احراملرکی سوکنه نك یرلی صنایعی ده واردر .
بورنو تجارتنک زوالندن صوکره عموم فزانجه اولدیگی کی
سوکنه ده تدنی ایتیش و انحق بلده خارجنده کی خرماقلری
وفزانله ساحل بلدان و قبائلی آراسنده کی کوچک صحرا تجارتیه
ادامه موقع ایده بیلمشدر .

بو نواحی یه پک نادراً دوشن یاغمو رلر زراعته مهم بر
تأثیر اجرا ایده مدیکی جهته سوکنه جوارنده ده زراعت
قویولردن جر ایدیلن صولرله باغچه لرده اجرا اولنمقده در .
الجوفره داخنده صو اویج الی بش متره عمقده اولوب بو
صورتله طرابلسده کی اصول داتره سنده جر ایدیلن صو ایله
امراسقا سهولته اجرا ایدلمکده ومع التأسف عددی پک نلیل
اولان باغچه لرنده هر نوع سبزه و حبوبات زرع اولنمقده و اکثریتی
خرما تشکیل ایتک اوزره بعض یش آغاچلری یتشدیرلمکده در .
بو سهولته برابر باغچه لرک عدداً تزاید ایتامسی اهلیده کی
تنبلیکدن زیاده صحرا بلداننک باشلیجه شرط موجودیتی اولان
تجارت وقوافل تجاریه نك آمد و شدی آرتق منقطع اولمسنددر .
بوتون سوکنه لیلرده بورنو مواردات تجاریه سنک انقطاعندن

صوكره ئىلكترىنىڭ دە انحطاطه يوز طومش اولدىغى
سويليورلر .

بلدەنك هيتت عمومىيەسى ، خرما كرستەسندن معمول
بويوك سور قاپلىرى ، دار سوقاقلرى ايله فزان بلدەلىرى
منظرەسى اراثة ايدروسەدە طرز انشاجە طرابلس ساحل بلدانى
ايله فزان آراسىندە برشكىل متوسطدە اولەرق كىللى چامورلى
خرجلە كسمە طاشدن وسقفارده بوتون فزان داخلىدەكى بنالر
كى خرما قنطرەسندندر .

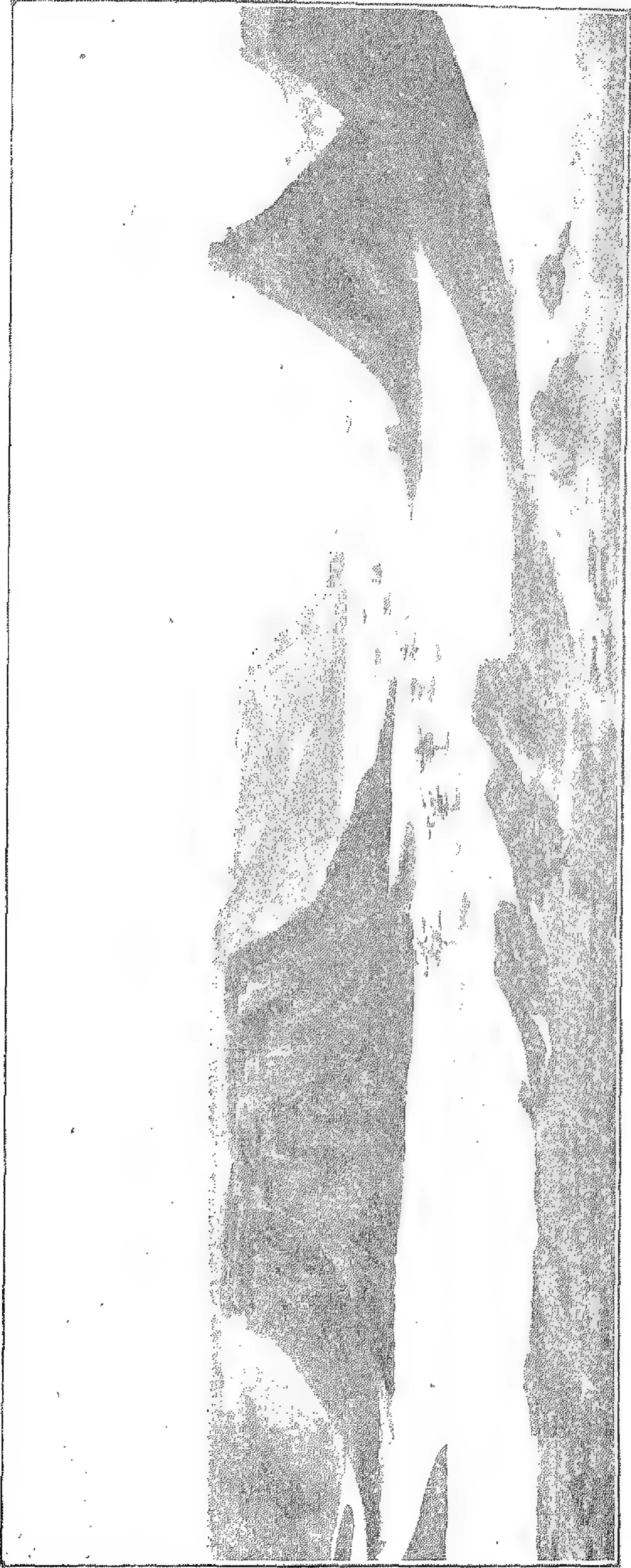
سوكنە اھالىسى طرابلسك جبل نفوسە وغدامس اھالىسى
كى بربرى الاصلىد . الآن سواكنە لسانى دىە معروف اولان
لسان محلى ، توارق لسانىلە مشترك بر چوق كلماتى احتوا ايدر
وتوارق لسانى كى اودە « تاماھاغ » وياخود « تاماجاق » نام
بربرى لسانى اصللرندن مشتقد .

* *

سوكنەدن جنوبە توجە اولدىغى زمان افق جنوبىيى
قويو مور رنكەدە بر پردە كى ستر ايدن « جبل السودة »
سلسلەسنە واصل اولنچەيە قدر يول ، اول سوكنەنك جنوب
خرمالقلىرىنى كچر ، صوكرە تىن زىكار خطىە (*) سنى صاغدە
ترك ايدرك اون بشر كىلومتەرە قدر دوزلكى تعقيب ايله
« قطيفە » وادىسنە داخل اولور . قطيفە وادىسى لايعداغوجا جىلرلە
۲۰ كىلومتەرە قدر كىتدكچە يوكسەرك بئر قطيفەيە منتهى اولور كە

(*) فزانده غيرمسكون واحەلرە ، داخلىدە مساكن اوليان خرما
اغاجى اورمانلىرىنە تسميە اولتور .

مباق سلسله سنده « تاميله لئ » واديسى

بو قویو ۱۹۰ کیلومتره امتدادنده کی واسع صوستر منطقه نك
شمال حدودنی تشکیل ایدر. الجوفرا اووه سی سطحندن ۲۰۰
متره ارتفاعده واقع اولان بو قویودن صوکره یول برازدها
اعوجاچلرله وادی غویره الریاحك طاشلی، قیالی سیل یتاغنی
تعقیب ایدرك نهایت جبل السوده نك خط بالاسنه یعنی
ظهرة المؤمن صرته واصل اولور. بورایه قدر وادیلرك
منظره عمومیه سی اوچوروم و ديك، یتاجلرنده کی کیلی تشکلات
ایله سطح بالا اوزرنده کوریلان قویو سیاه وولقانیق ذیلر
وبوفیالرك سیل یتاغلیینه یوارلانمش اولان ایریلی اوقاقلی
پارچه لری وحشی بر منظره حاصل ایدر سبده وادیلرده کی
مبذول چال یقلر وطلح اغاچلری بووحشی قسما ازاله
ایتمکده در.

اووه سطحندن ۴۰۰ متره ارتفاعده وانه ظهرة المؤمنك
منظره سی ایسه بك موخش و نظرسوز بر درجه ده در؛ اوج
کیلومتره قدر بر عرضده اولان بو صرت، شرق وجنوب
غربی یه دوغری کوز آله بیله یکنه قدر دوام ایدرك « غارة تاسقو،
ورقان، جبل کلاه» کی ديك و محروط ناقص شکلنده کی
ذروه لریله منطقی بروولقان منظره سی اراثة ایتمکده در.
بوتون بو سطح بالا اوتوز سانتیم عرضنده غایت سیاه،
وولقانیك بر طاش طبقه سیاه مستور اولوب عوامل خارجیه نك
تأثیریه پارچالانان بو پوشیده معدنی التددکی قویو قرمزی
آرژیل طبقه لریله بعض یرلرده کی بیاض طبقات کلسیه بو سیاه
سطحده نظردقی جلب ایدر. بو سیاه طاشلقدن کچنجه یه قدر

كونشك تأثيريله التماع ايدن بوقوزغونى سياه طاشلارك پارلتيسى
كوزلرى صوك درجده اتعاب ايدر .

ظهره المؤمنك جنوب يماجلرندن جبل السوده نك جنوب
ورسانى تشكيل ايدن «مزيرعات» واديسنه اينمكه باشلانديكى
زمان نادراً ياغان ياغمور زمانلرينك غيريسنده يابس بولنان
بو وادينك نسبتە حزين منظره مى و يماجلر اوزرنده يوارلاشمش
سياه طاش كتلهلرى كوريلور . جبل سوده نك اتكلرينى و شرق
ورسانندن نزول ايدن ياغمور سيللرينك حاصل ايتديكى واديلرى
تعقيب ايدن يولك امتداد نجه صرتلرده نسبتە يكدىكرينه قريب ،
يماجلرده دها سيرك وسيل يتاقلرنده داغينق بر حالده تصادف
ايديلن سياه طاشلر و بوتون عظيمتيله كوريلن سلسله جبال
خط بالاسيه زروهلرنده كى رداى مظلم ؛ بوتون بوسياه طبقه نك
مختلف اندفاعات بركانيه اثرى اوله رق و نتيله بوتون جبالى
واسع برمانتو حالنده قاپلامش اولديكى حالده عوامل طبيعیه نك
تعاقب اعصار ايله آچديكى واديلرده ايسه قريلوب دو كيلهرك
ستر ايتديكى التنده كى طبقات استداثيه سى ميدانه چيقمشدر .

مزيرعات واديسنده بر قويو حفري ايله صوسر منطقه نك
تقصيرى خصوصنده فزان اداره سنك تشبثاتى مع التأسف عقيم
قالمش و ۶۰ متره عمقه قدر صور بولنه ميه رق عمليات حفريه
على حاله ترك اولنمشدر .

جبل السوده نك صوك اتكلرينى كچدكن صوكره يول
شرقى و غربى قاف (كهف دن غلط اوله جق) نام ايكي تپه نك
اراسندن بالورور ، ياصصى و امتدادلى تراچه حالنده كى بو

تپه‌لری ده‌کریده براقه‌رق «سریر بن‌غفین» صحراسنه داخل اولور. شرقده واقع حماده صحراسنه نظراً امتدادسز اولان بن‌غفین سریری ده‌ا مزعج و ده‌ا یوریجی اولوب همان وسطنده واقع «رملة الکبیره» قوملقرینه قدر بر بحر جامد حالنده دوام ایدر؛ سریرك حدود جنوبیه‌سنی تشکیل ایدن «رملة الصغیره» به قدر اولان قسم تانیسننده ایسه بك خفیف و وسعتلرندن دولایی ناقابل فرق اولان اراضی دالغله‌لری حالنده «بئر قنیر» ه منتهی اولور. راکد بر صو سطحی قدر دوز اولان بو صحرای وسیع ایچنده قافله‌لرک قوناق محلی و بعض وقایع مهمه‌نک وقوعبولدیعی محلاته اسمار ویرلش ایسه‌ده بو اسامی به مسمی اوله‌جق ظاهراً بر شی کوريله من.

رملة الصغیره ایچنده‌کی بئر قنیر سنه‌نک برچوق موسملرنده قوراق اولدیعی جهته صوسز منطقه‌نک اصل حدود جنوبیه‌سنی تشکیل ایدن «ام‌العید» منبعلری و قتیله بورنودن سوق ایدیلن اسرا قافله‌سنک قوناقلادیعی کنیش بر وادیدن عبارتدر. اصل معموره‌لر ام‌العیدک ۲۰ کیلومتره جنوبنده واقع زیغان بلده‌سندن باشلیه‌رق سیپه‌یه قدر یول لاینقطع بو بلده‌لر و خطیه‌لردن کچهرک شمالده‌کی اقسامه نظراً طریقک‌السهل‌المروور قسمی تشکیل ایدر. بو قسمده‌کی زیغان، سمنو، تمنهند و سببه بلده‌لری عمومیتله کرییج بنالردن مرکب کوچک قریه‌لر اولوب انجق سببه بونلرک اک‌اهیتلیسی واولجه عبدالجلیلک مرکز حاکمیتنی تشکیل ایتش و عثمانلی قوای عسکریه‌سنه قارشى

مقاومت ایدرک آفات حربیه ایله خراب اولمش و حالا اثار خرابیتی محافظه ایش بربلده در.

سببه مصردن اوجله و جالو، زله طریقله سودان غربیه کیدن تدیم قوافل تجاریه کذرکاهی اوزرنده اولقلهده آریجه بر اهمیت تاریخی حائزدر. بو منزلدن صوکره طریق بعض منفرد تپلردن کچهرک بیان وادیسنی تعقیب ایله سریر معلابی قطع ایدر وفزان مرکزیه واصل اولق ایچین صوکره مرحله اولان غدوه قریه سنک خرمالغه داخل اولور. مجموعی الی باب کوچک کرییچ خانه بی تجاوز ایده مین غدوه قریه سنک اطرافنی احاطه ایدن خرمالقارک جنوب حدودندن صوکره قافله مرزق شهرینک باغچه لری حدودینه قدر ۷۰ کیلومتره امتدادنده واسع و طاشلق بر سریری ده کچدکن صوکره «شکوه» کوینک ضعیف خرمالقارینه مواصلت ایتدیکی زمان ارتق مرزقک جهت شمالیه سنی احاطه ایدن واسع بر نصف دائرة شکلنده کی نخلستان افقده برخط کثیف حالنده کوریلور.

فزانك منظره عموميه سي و فزائيل

تونسدن اعتباراً سرت كورفزي ساحلرينه ندر غربدن شرقه دوغري امتداد ايدن صوسز منطقه نك جنوب قسمي فزان ناميله معروفدر . بوقطعه نك تشكيلات طبيعيه سي ، انليمي ، اهاليسنك عرق و جنسي شالده كي طرابلس قسمه نسبتله فرقليدر . اطلس سلسله جبالنك ، تونس ساحلني تعقيب ايدهر ك جنوبه و اورادن طرابلس اراضي سنه داخل اوله رق اولاً شرقه و بعده شمال شرقيه دوغري تدريجاً تنزل ايدن صوك قوتفورلري ، جنوبه دوغري كنش بر يايلا حالنده توسع ايدرك غدامبدين اعتباراً بر آز جنوب شرقيه دوغري دوام ايدر و ۵۸۰ كيلومتره طولنده كي حماده يي تشكيل ايدر . حماده ايله جبل السوده سلسله سنك جنوب قسمي اصل فزان اطلاق اولسان تطفه اراضي دركه بورا يرلي حلفي ده حماده يي طرابلس ايله فزان آراسنده عاداتا بي طرف بر منطقه كي تلقى ايديورلر .

كوچك طاش قرينتيلريله مستور سرت بر زميندن عبارت اولان يوكسك حماده لر و دها بويوكجه طاش و قايا پارچه لريله مالي اولان واسع سريرلرله ، بعض معين منطقه لرده بريكمش

بویوک و سیار فقط بطی الحركه قوم سلسله لری و کنیش قوملق ساحه لر و بونلرك آراسنده ادوار ماضیه قبل التاریخیه نك طوفانی یا غمورلرینك اثری اولان کنیش وادی لر و تحت الزمین صو طبقاتنك رطوبتی کونشك حرارتیه نسبت مطلوبه بی حاصل ایتدیکی محلاتده ده نباتاتك محیرالعقول برفیض و برکتله ظهوریه حاصل اولان واحه لر، فزانك منظره عمومیه سنی تشکیل ایدر. صحرای کیرك اك بویوک آفتی و دها دوغریسی سبب موجودیتی اولان صحرا روزکارلری و فیرطنه لری اودرجه شدت و دوام ایله و زان ایدرکه حماده و سریرلر سطحنده بولنان کوچك طاش پارچه لرینك بیله قوملرله هم حال اوله رق ضربه صرصره سطح زمینده قوشوشدیغی، هوایی ایجه قوم ذراتنك اشباع ایتدیکی و روزکارك سمت جریاننه نظراً ایلک تصادف ایتدکلری مانعه نك اوکنده ییغلمغه باشلاندلری کوریلور. اکثراً فیرطنه لی زمانلرده خطوط متوازیه حالنده بولنان قوم سلسله جبالی، زروهلرندن قویان دودرمالک هواده صاوریله رق اوچسی ایله، وولقان منظره سنی اکدیرر. خصوصاً یازین همان هرکون وزان ایدن و اکثراً سرعتله وختی بعضاً بر قاج کره تبدیل استقامت ایدن شدتلی روزکارلر، فیرطنه لر صحرای کیرك سبب موجودیتی اولوب بر جهتدنده توسعنی موجب اولمقده در. یاز موسمنده صحرا روزکارلری همان کاملاً کوندوزه منحصر بر حادثه در. بعد الطلوع کونش سطح زمینی تسخین ایتمکه باشلادیغی زمان شاعات شمشیه نك انکسارندن دولایی حاصل اولان موضعی تفاوت حرارتندن

سطحه قريپ اولان هواي نسيمي کتله سنك دفعة انبساطي صحرا اقليمه مخصوص اولان دائمي روزکارلر سبب اولمقدد و بو شديد و مزعج جريانلر همان عموميت اعتباريله اقشام اوزري و کيجهلري کسب سکون ايتمکده در . بو انليمنده روزکارلرک سطوح مقاومت اوزرنده حاصل ايتديکي تاثير ذرات متحرکه نك دلت و تناسي نتيجه سننده حاصل ايتدکلري تجزي فعلندن دهها شديددر .

ايشته بو سييله درکه هرکون طلوع شمسي متعاقب وزانه باشليان مختلف جريانلرک تاثيريله صحراي کبيرک بارز صحور حجره سندن قوپان ذرات پک نادر يا غمورلرک آچديعي واديلري کنيشلتمکده، قعرلريني دوزلتوب دولديرمايه، کردباد حصوله کلن يرلرده چونورلر آچمايه باشلار . آقاليم معتدله نك اورمانلر ، چاليلقلر و دهها کوچک نباتاتله مستور صرتلرينه ، يماجلرينه اجرای تاثير ايده مين بومزعج ، ذرات تراب ايله مشبوع هوا جريانلري واديلرک طرفيننده کي يماجلرين و ميللريني آشنديره رق ديك اوچوروملر حاله کتير ؛ و انجق نادر ياغان يا غمورلرک خط اجتماع مياهنده حاصل ايتديکي طاتلي ميل بر حدمعين دائره سنه منحصر قالير . بو وجهله چوق کره لر فزانک بويوک واديلرينک ايچنه کريلديکي زمان پک معين زمانلرده اسه ن ملتم روزکارلرينه بر حوني کي آچيق دوران بعض وادي شعباتنه تصادف اولنورکه بوراده هوا جريانلري محبوس بر محله چارپنه رق دور ايتديکي جهته عادتاً اطرافده کي يماجلري اويهرق يارم استوانه يه قريپ بر شکل حاصل ايدر .

کیجه ایله کوندوز بېشنده کی تفاوت عظیمه حرارتک تحت تأثیرنده اولان فزان جبالی هر ساعت میلیونلرجه صاووریلن قوم دانه لریله ده اویولهرق وسیلنهرک اوچوروملر حاصل ایتمکده در . بوقیایدن اولهرق اک زیاده نظر دقتی جلب ایدن غاتک شالنده کی «ایدینهن» داغی بویوک «ته نه زو فت» وادیسنک وسطنده واقع اولهرق شدتله معروض اولدیعی شمال وجنوب جریانلرینک تأثیریه عادتاً بر دیوار دنیله جک کی هر ایکی جهتدن دوزلنمش و ملتله قارشى اولان شمال شرقی جهه سنده کنیش و بویوک بر اویوق حاصل اولهرق طاعنک هیئت عمومیه سی شمال شرقی یه متوجه هلال شکلنده قالین بر دیوار حالى المشر.

یوکسک حماده لر دائی بر جریان ایله سپوریلدیکندن بو اووه لر سطحنده مقاومتی زیاده اولان صحوره بارز برکته حالنده تسادف اولنمقده ، بر یاندن ده پارچلنان اقسام سائر روزکارک اوکنده صاووریلهرق سریرلرده یر یر بریکن قوم سلسله لرینک ذراتی تکثیر ایچین اوچه اوچه قوشوشمقده اولدقلری کورلمکده در. بوسیله بوتون بو ذرات، اوچوروم، بویوک برقایا، صولوق محل وحتی کوچک برچالی کی روزکارک سیرینه مانع اوله جق برشی بولدیعی محله بریکهرک قوم تپه لرینی تشکیل ایتدیکی جهته صحرا اسکیدن ظن اولندی کی عموماً قومله مستور اولیوب بالعکس اکثر محللری روزکارلرله سپوریلن سرت و اولدقجه بویوک طاس پارچه لریله مستور اولان سریرلردر.

سودان قافازسی

مرزق سوری وباب الکبیر مدخلی

صحرا واحه لرنده كى اشجار و نباتات ايسه اقاليم معتدله نك اورمانلى و چاللىرى، كوكلرى توتلى عظيم اشجارى كى اوليوب بر چوق خطيه لرده و بويوك قديم نخلستانلرده ، روزكارلر ك متمادى ذرات ترابيه ي اوچورمسندن خرما كوكلرينك بر متره يه نريب ميدانه چيقه رق صاچاقلر حالنده صارقدينى كوريلور .

فزانك ياغمورلى پك نادر در. اون، اون بش سنه فاصله ايله كلن بركتلى ياغمورلر اكثر بر منطقه محدوده يه منحصر قالير. فقط بونادر ياغمورلر اودرجه شدتله نزول ايدرلر كه بر قاج دقيقه ظرفنده صولر طاشلق حماده لر سطحنده طويلنه رق كنش واديلره دوغرى آقغه باشلدينى وكونشك تاثيريله قاورولان بوقورى واديلر ك بر از صوكره طغيان ايدرك و اوكنه تصادف ايدن هرشيئى قوپاره رق، سوروكليه رك سريرلر منتهى اولدينى و اوراده نيش بر كول سطحى كى ياييله رق نسبة منحط نقطه لرى دولديردينى كوريلور.

وادي يتاقلرنده قوملى اولان طبيعت ترابيه نك مساعده سيلاه امتصاص پك چوق اولدينى جهته بو ياغمور صولرى تحت الزمين ناقابل نفوذ اولان طبقات مقعره ي املا ايدر ك، صحرا سكنه سنك همت بازوسى وحيوانلرينك تايمين ابتدئى وسائط جريه ايله تكرار سطح ارضه كلهرك فزانك يشيل واحه لرينى، ساواته دوغرى اوزانان خرما آغاچلرينى بسار.

يالكز بو تحت الزمين صو سطحلرندن تيجراتدن دولاي ضايح اولو مقدار پك نادر ياغان موضى ياغمورلره تلافى

ایدیله میه جکی جهته صحرای کیرک فزانه عائد قسمنده هر سنه
یبوست رطوبته غلبه ایدرک حماده لر و سریر لر توسیع حدود
ایتدکری و — هر حالده پک بعید بر استقبالده — بر کون
کلهرک شیمدی صحرانک کر بانسرایلری و منزل نقطه لرینی تشکیل
ایدن و کنیش بر طاش دکزی ایچنده یشیل و منفرد ویا مجتمع
آطه جققلر حالنده بولنان واحه لر کیتدکجه تورومغه و بونلره
بدل ساحلن خط استوا یا غمورلرینک منتظماً اجرای تأثیر
ایتدیکی منطقه جنوبیه به قدر هر کون روز کارلرله چالقانان
واسع بر صحرانک مدید سکون ماتیمیسی قائم اوله جی کوریلور.

* * *

حماده نك جنوب اتکری وجبل سوده سلسله سیله بونلرک
جنوبنده واقع اولوب مرزق حماده سنی احتوا ایدن « مساق »
و دهه غربه دوغری « تادرارت » سلسله لری و آزرغ
توارق لرینک توطن ایتدیکی « تاسیلی » جمله جلیه سی آراسنده
اوج بویوک وادی اولاشرته و صوکره شمال شرقیه دوغری
استقامت آلهرق دوام ایله حاصل ایتدکری کنیش دوزلک لر
منتهی اولدق لری سریر لر شععی اصل فزانک منبت قسمی
تشکیل ایدر. بو وادیلر اولکی بحثده ذکر سی سبقت ایتدیکی
وجهله اوللری سرت کورفزینه منتهی اولان بحر سفید سطح
مائل وادیلر نندر. تادرارت سلسله سنک غربنده واقع اولان
توارق اراضی سنک برچوق وادیلری ایسه اولاشمال غربیه
وبعده تماماً شماله دوغری استقامت آلان « اینغارغار » وادی
عظیمی شعباتندن اولوب غابس کورفزینه منصب اولان بحر

سفید مائله‌سی وادیلرندندر. فزان لوحه صحرائیسنه شیرازه اولان جنوب جمله جلیه‌سی ایسه ده‌ها جنوبده کاملاً برلشهرک جنوب شرقی استقامتنده دوام ایله «تومو» داغرینه منتهی اولورکه ایشته بو خط مدید بحر سفید سطح مائلی سودان مائله‌سندن تفریق ایدر.

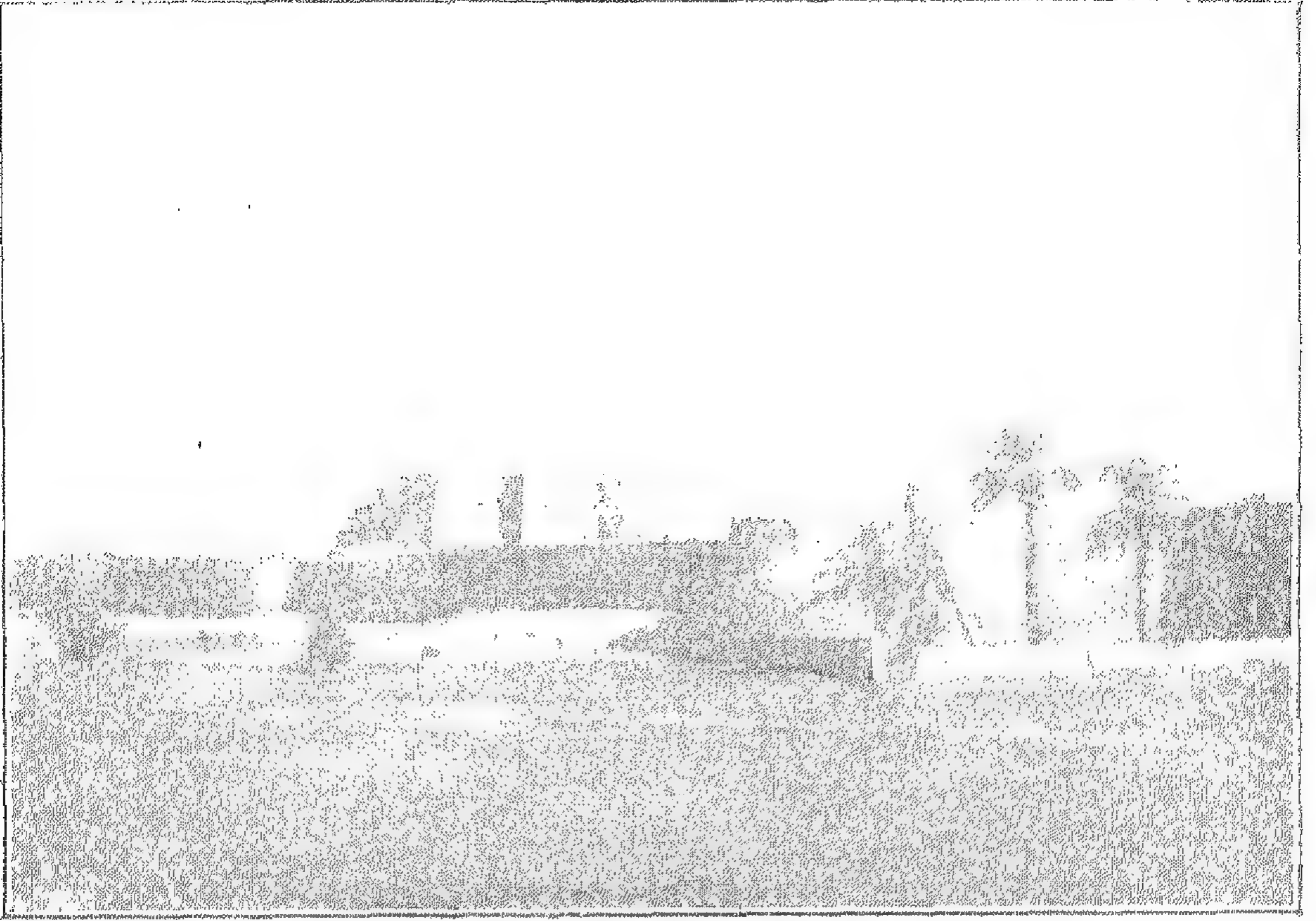
فزان داخلنده کی بویوک وادیلرک اک اهمیتلی اولان وادی شاطی ۱۶۰ کیلومتره دوام ایدن قسمنده کی معموره‌لری بو معموره‌لره موازی اوله‌رق جنوبده وقوملق ایچنده واقع زلاف نخلستانی‌ده داخل اولق اوزره تحمیناً ۱۸۰ بیک خرما آغاجی حاوی و مسکون بروادیدر. فقط بوندن ده‌ها مهم اولدیغی حالده مع‌التأسف قابیلی نسبتنده مزروع بولمیان وادی آجالده انجق ۱۶۰ بیک خرما آغاجی واردر. فزانک اهمیتلی برآرزاق دیوسی دیمک اولان حفره و شرقیه ناحیه‌سی واسع برساحه منقطه‌دن عبارت اولوب تحت الزمین صو سطحنک بیک قریب اولسندن بو ساحه‌نک نسبتاً محدود بر قسمنده ۲۰۰ بیک خرما آغاجی بولمقده‌در. بویوک وادیلردن باشقه فزان مرکزی اولان مرزق بلده‌سی ایله اطرافنده ۶۰ بیک، سه‌ده ۷۵ بیک، سمنوده ۴۰ بیک، وادی عتبه ۶۰ بیک و قطرون ناحیه‌سنده ۱۰۰ بیک اولق اوزره اصل فزان قسمنده ۸۷۵ بیک واداره فزانه مربوط بولنان سوکته هون، ودان ۱۳۰ بیک وزله ناحیه‌سی باشلی‌باشنه ۱۲۰ بیک وغات بلده‌سی ایله توابعنده ۴۰ بیک قدر خرما آغاجی موجود اولدیغی اولجه اجرا اولنان تعداد اشجار ایله ثابتدر. حالبوکه

ایلریده ایضاح اولنه جق اسبابدن طولانی تقلل نفوس بلیه سی یوزندن بو اشجارده متروک بر حالدده و بونک دها اوچ مثلی یتشدیره جک واسع وادیلرده بوش دور مقده درلر .

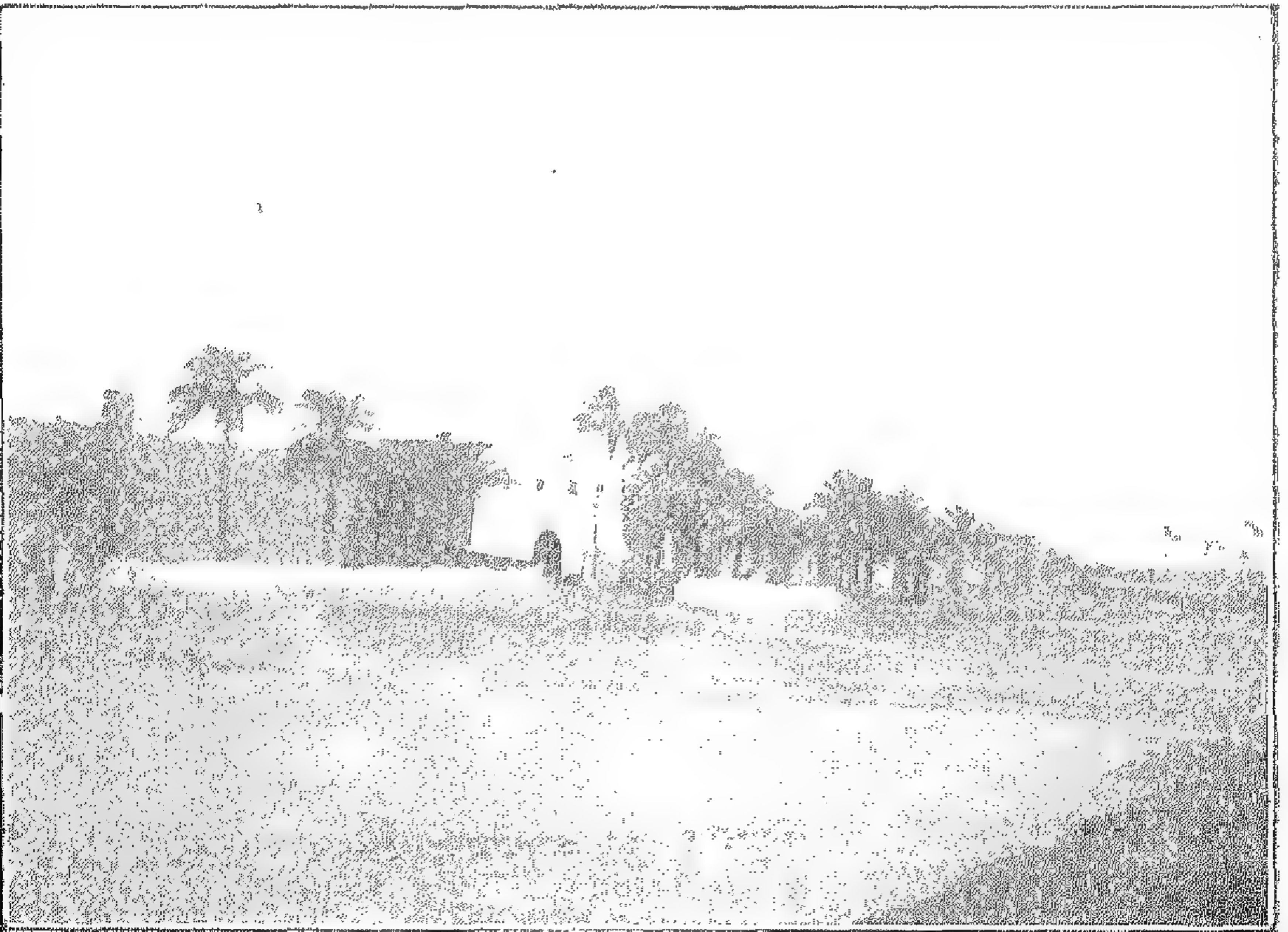
صحرا لک زینتی اولان بو شجره قیمتدار فزانک حیات اجتماعیسنده مهم بر وظیفه مدنیه ایفا ایدر . خرما آغاجنک محصولی ایله اقسام مختلفه سندن ایشه یاراماز هیچ برشی یوقدر . خشبه تسمیه ایدیلن کوتوکندن، دیرک، قنطره، سرتک، پنجره وقابی سوکهنی و قانادلری کی ممالک سائزده دیکر جنس آغاجلردن اعمال ایدیلن اقسام خشیه اعمال اولنور . جرید تعبیر اولنان دالارندن ایسه اطراف وادیلرده دیکر جنس آغاجلر بولندیی حالده محروقات مقامنده استعمال اولندیی کی زربهلر و یاغچه چیتلری، ییراقلرندن سیت وقادینلرک استعمال ایتدیکی برنوع چاریق و آغاجک اقسام لیفه سندن ده فزانده عمومیتله استعمال اولنان ایپلر اعمال اولنمقده در .

خرما محصولی تازه ان اولندیی کی برایکی سنه قدرده قومنقلرده کی مطموره (چوقور) لرده حفظ اولسنه بیلیور . محصول ایله انسانلر ادامه حیات ایتدکلری کی چکردکلری ایله ده حیوانات اهلیه بسلمکده در . بوندن باشقه طرابلس غرب ودیگر ساحل واحهلرنده اولدیغی کی آغاجک داللری کسپله رک و یوقاریدن قشری طراش ایدیلرک عصاره سی دستیلرده جمع اولنور و بعدالتحمر نوش ایدیلر . عموم افریقای شالی ممالکنده معروف اولان بو ایچکی یه «الاکبی» تسمیه اولنور .

خرما آغاجی علی الاکثر بویوک آغاجلرک دیب طرفندن

مہرقلدہ قصر حاکومت

مرزق . باب الشریعہ

سورن فداندردن غرس اولنه رق يتشدیریلر . بو فداندلر اصل
آنادن آیریلهرق دیکیلدکدن صوکره ایکی، اوچ سنه قدر اسقا
اولنه رق قوتلنمسنه خدمت اولنور . ارضك قوتنه نظراً اوچ
الی بش سنه صوکره یکی فدان محصول ویره جك حاله کلیر .
فزان داخلنده کی اجناسك موسم کمالنده جزئی، کلی تخالف
اولدیغندن اغستوسدن تشرین اول ابتدالریته قدر خرما
محصولی اقطاف اولنور . فزانده كرك محصوللرینك زمان
کالی و کرکسه حاوی اولدقلری شکر مقداری و یاشکل خارجیلری
وحقی قابل حفظ و ادخار اولوب اولسامسی کی فرقلره نظراً
۷۵ جنس مختلف خرما موجوددر . قابل ادخار اولان محصول
مطموره لره وضع اولمهدن اول تمیز قوملقلره فرش اولنه رق
کونلشده قورودیلور . خرما محصولی هر نه قدر وجود بشره
ضایسته نافع بر غذا ایسه ده، باشلی باشنه وجودك ضایعاتی تلافی
ایده مدیکی جهته بلدیلر بو غدایی دیگر حیواناتله، بدویلر ایسه
دوه سوتی و ات کی سائر مواد غذائیله ایله برابر اکل ایدولر .
انجق خرما دیشلرك سرعتله خرابیتنه سبب اولدیغندن فزانلیرك
اسنان طاحنه لری همان عمومیتله محو اولمش کیدر .

جسیم نخلستانلرك سایه لرنده واقع عمقی از قویولردن جر
ایدیلن طاتلی صو ایله بغدای ، آریه ، داری ، قافولی ایض
(بر نوع بیاض مصر) قافولی مصری (بیلدیکمز مصر) کی
حبوبات و قباق، پاطلیجان، ملو هیه کی سبزه و اوزوم و سائر
اشجار مشمره ده يتشدیرلمکده وتك توك سوداندن کتیرلمش
آغا جلره ده تصادف ایدلمکده در .

الده کی اعشار قیوداتنه نظراً بش سنه لک حاصلات عشریه تخمیس اولنه رق حاصل اولان نتیجه یه نظراً حاصلات سنویه تقریباً:

بغدای حاصلاتی ۱۰۸۴۰ کیله

آرپه « ۴۶۴۰ «

قافولی « ۸۸۲۰ «

درجه سنده تخمین اولنور. حقیقته پک قریب اولان شوعددلره نظراً فزان اراضیسی طرابلس مزاد عنده کی نسبتله معکوساً آرپه دن زیاده بغدای یتشدیر مکده اولدیغی کوریلور. فزان اهالیسنک قسم اعظمی بدوی، خیمه نشین و نفوسی ده مقید اولدیغنه نظراً یالکز نیم بلدی و واحه لار سکنه سی تخمیناً یکریمی الی یکریمی بش بیک راده سنده اولوب بوجسابه نظراً حاصلات سنویه سندن اولان مجموع حیواناتی نفوسنه نسبت ایدیلنجه آدم باشنه برکیله دن دون و یکریمی قیه قدر حبوب دوشرکه بوده مملکتک درجه فقرینی ارائیه کافیدر. فزان واحه لرینی تزیین ایدن خر مالرک محصولی اولماسه شو حال ضرورتی تهوین و بو نسل سفالتدیده بی ادامه قابل اوله مازدی.

* * *

بعض وادیلری پیننده جزئی وکلی فرق ایتمک اوزره مهرانک یبوسته تحمل ایدهرک یاشایه بیلن نباتات همان هر طرفده برکییدر. فزانک کنیش وادیلرنده کی طلح، اتل کی ضعیف آغاجلرله دیرین، سبط [۱] آتول [۲] حاد [۳]

Arthratherum pungens [۱]

Allagi Maurorum [۲]

Cornulca monacantha [۳]

سويد [۱] کي دودلرک يديکي نباتاته ورتم [۲] جداري و تنفافية [۳] لره تصادف اولنورکه آز چوق يا غمورلرله تازه حيات بولورلرسه آنجق فصل ربيعه يشيللکريني محافظه ايده بيلهرك يازك خارو محرق آيلرنده قوري کوکلرندن باشقه برشيلري کوريمز . يالکز تاسيلي واديلري وخصوصاً غات بلده سي جوارنده کي آفالالا (فالزلز) [۴] اسمنده کي مدهش سمدار نبات اصل فزان واديلرنده يوقدر . بوندن باشقه قرد [۵] تسميه اولنان غایت سرت آغاج نسبتاً طبقات مياه يقين اولان محالرده نادراً کوريلور .

فزان داخلنده کي حيوانات وحشيه محدود و عددآده قليدر . بوز مره دن اوله رق اک زياده صو ايچمه دن ياشامايه ويدکري اعضان اشجار و نباتات عصاره ليله اقسام مایعه وجوديه لرینک احتياجنی تأمین ایتمکه موفق اولان جیلان (غزال ، ریم) یابان صغیری (بقرا الوحش) کي حیوانات اکثر قوملقلرده وقوم سلسله لری آراسنده کي اراضی منحطه ده يشارلر . ودان (داغ کچيسي) اک زياده مساق ، تاسيلي کي جبال مرتفعه نك اوچوروملرنده بولمقده و طاشلق واديلرک قیالری آراسنده کي نباتات ايله ادامه حیات ایتمکه درلر . ديگر صحرا حیواناتندن اولان دوه قوشی، زرافه حتی ازمنه اولیه تاريخيه ده افريقای شالیده

Suaeda fruticosa [۱]

Retama [۲]

Calotropis procera [۳]

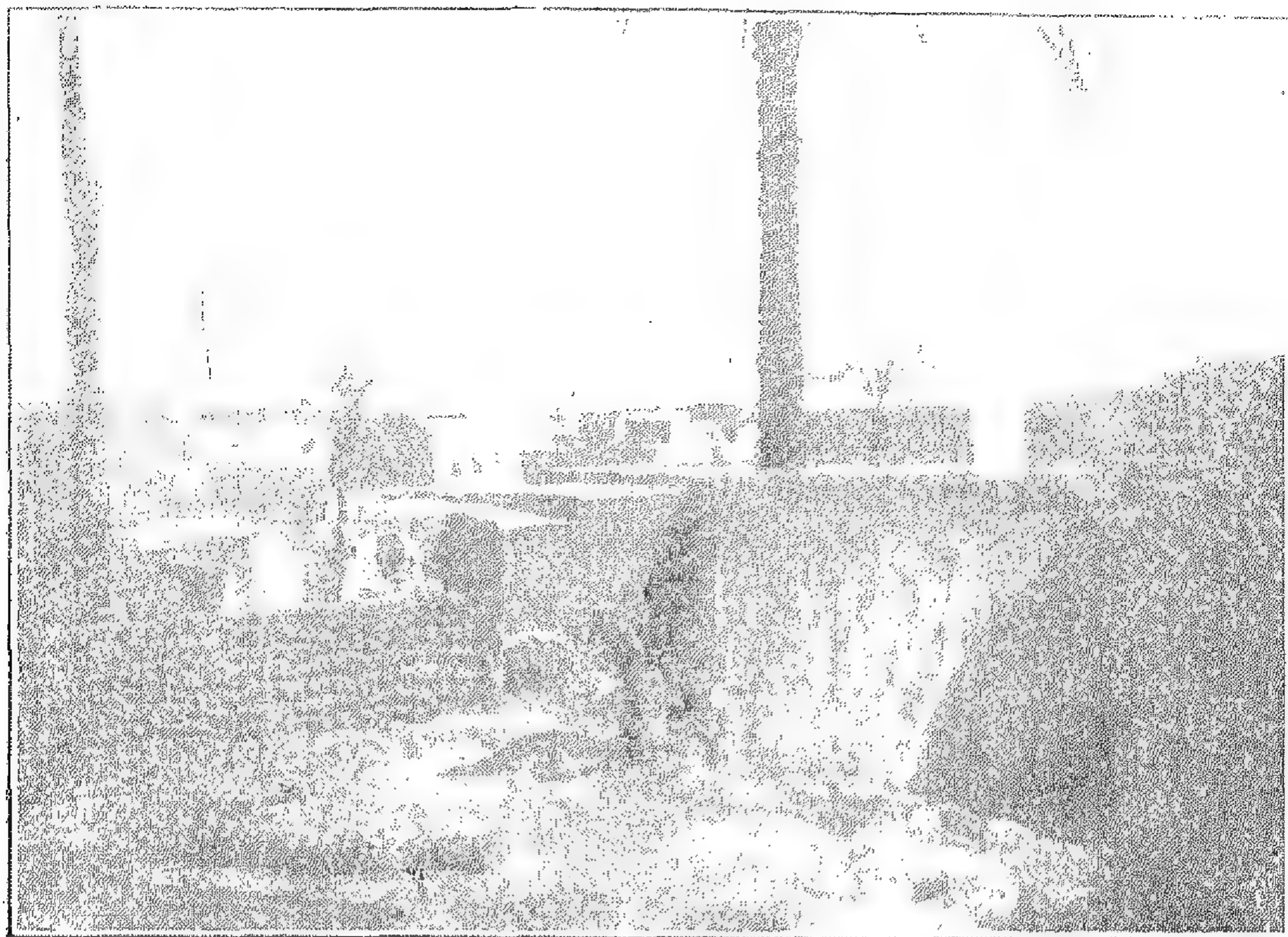
Hyoscyamus falezlez [۴]

Acacia nilotica [۵]

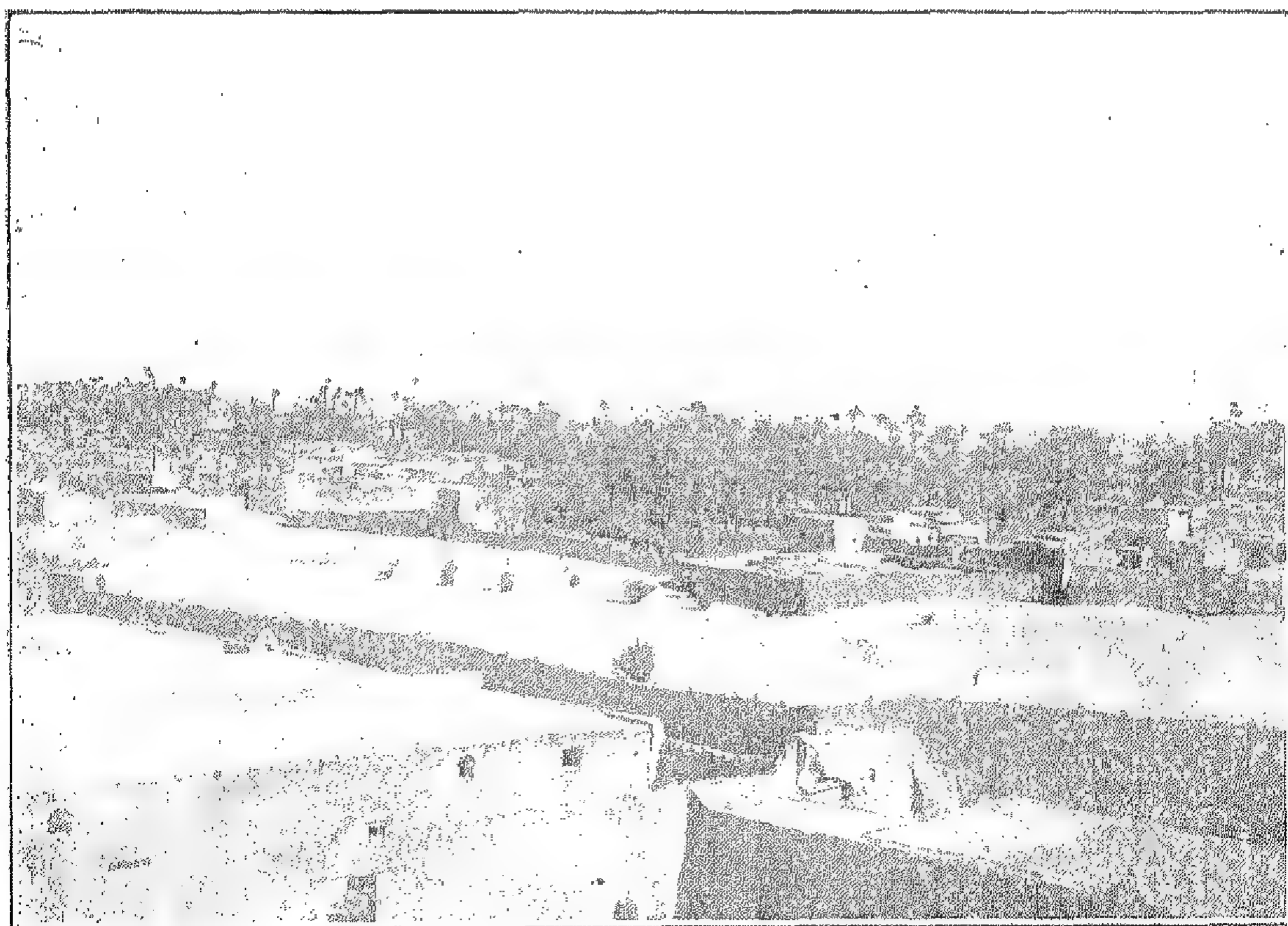
دخى ياشامقده اولان فيللىك آرتق نسللىرى منقطع اولمىشدر. فزان صحراسىدا ياشايان يىرتىچى حيوانلار صيرتلان ، چاقال ، فينهك (قوم تىلىكىسى) كې حيوانات اولوب قىلان و آرسلان كې حيوانات مفترسه بولماز. انجىك كې مهم اولان انكرىك جنسلىرىدىن سىملىرى شىددىد «الافعه» لره وعقرىلره وادىلرده وقوملىق اراضىدا پك چوق تصادف اولنور.

فزان داخلىدا حيوانات اهللىك مىقدارى ده پك محدوددر. جبال السوده ايله «هاروج» جبالى اراسىدا كى مىرغالر مستثنا اولمىش اوزره كىلىلى دوه بىلىپىلەجك قدر واسع مىرغالرك فقداىندىن دولابى اصل فزان قىسمى داخلىدا كىلىلى دوه سورىلىرىنه تصادف ايدىلەمىز. بلەلرده تىجارىك وسائر اصحاب مىصالحىك الله بىلە دىكلرى تك توك دوه لروھىنلرك امىراعاتلەلرى ده اوتىك فقداىندىن دولابى پك مىشكىلدر. قويون ده نادىرا بولنور؛ فزانك حيوانات اهللىسى مىيانىدا نىسبە كچى وطىاوق دىكلرىلە قاتتىدور.

بىرى جنوب و دىكلرى شىمال جىنسە مىخصوص اولمىش اوزره باشلىچە ايكى جىنس دوه بولمىقىدەدر. شىمال دوهلرىنىك ارتقاعلىرى آز، بويونلرى قالىن وقىصە، باشلىرى بويوك ووجودلرى قىش موسىمىدا اوزاىەزق كامىلا جلدى ستر ايدىن اوزون يوكىلە مستوردور. جنوب جىنسلىرى صحراىە مىنسوب دوهلراىسە اطراف سفلىلەلرى انجە و اوزون، وجودلرى ظرىف وتوىسىز، بويونلرى اوزون و باشلىرى كوچكىدور.

مرزق بلدهسى

مرزق بلدهسىنىڭ جەنۇب قىسمى

بر چسوق دوه سوریلری بسلین وتوارقلر طرفندن
مسکون اولان تاسیلی و تادرات جبالی وادیلرنده کی دوه
سوریلری کاملاً صحرا جنسندند. انجق دها جنوبده واقع
«کلهوی» جنسندن اولان دوهلر دها تویسز اولوب فزان
وقات جوارینک موسم شتاده کی شدتته تحمل ایده مزلر. کلهوی
دوهلری فزان جوارینه کتیرلکدن برسنه صوکره دها زیاده
تویلنرک اوانلیمک تأثیراته مقاومت ایده جک بر حاله کلیرلر.
توارقلر، بللری قیصه و صدرلرینک کنیشلکی حد مطلوبده
اولیان دوهلری یوک نقلنده قوللانمقده اولوب «باهول»
تسمیه ایدرلر. هجن دوهلری ایسه یته عین جنسندن یینک
اوله رق تربیه ایدلش دوهلردر که بونلرده آرانیلان شرط تناسب
بلک اوزون، صدرک کنیش و بیلک قسملرینک، قولک قسم
فوقانیسه نظراً قیصه اولمسیدر. تیپو دوهلریله توارق هجنلری
بینده کلی برفرق مشهود دکلدنر. انجق تیپو دوهلرینک دها زیاده
متحمل اولدقلری سویلنمکده ایسه ده توارق هجنلرنده کی تربیه
درجه سی بونلرده یوقدر. توارق هجنلری صحرا منطقه سی ایچین
اک اعلا بر یینک حیوانیدر. بو هجنلرده کی صبر و تحمل و تربیه ایله
برابر قوه حافظه و خصوصاً استقامت تعین ایتک، یول بولمق کی
ملکات عقلیه آتلرده تصادف اولنهمیه جق درجه ده مترقیدر.
دوهلرده اولدیغی کی فزان و غات جوارنده کی قویونلرده
ایکی جنسدر. بری ساحل بچردن جنوبده شاطی وادیسه قدر
تصادف اولنان شال جنسی اولوب یوکاری اوزون و یومشاق
مرینوسلر و دیکری، جنوب جنسی اولان تویلری قیصه

وسرت، قویروق و باجائلی اینجه و اوزون سودان قویونلیدر. بوندن باشقه تیو قویونی نامیه تیستی جبالنده یاشایان اوچنچی بر جنس دها واردر که همان عمومیتله یوکی سیاه رنگده اولان بو جنسکده توپلری سیاه وسرت و فقط سودان جنسی کی قیسه اولیوب اوزوندرد؛ کچلرایسه عمومیتله سودان جنسی، کوچک توپسز کچلردر.

جنس بقر و جنس فرسه منسوب حیوانات اهلیه نادرأ تصادف اولمقده و صحرالرك تورانغیله متناسب اوله رق کوچك قطعه ده و نحیف البنیه اولدفلری کورلمکده در. باغچه لرده صو چکمکده قوللانیلان مرکبیر نسبة دها زیاده بولمقده در؛ بونلردن غات جوارنده کی «جانت» واحه سنده یتشدیریلن کوچك و فقط تحملیه مشهور اولان جنس اورالرجه مرغوبدر. فزان عربانی، تیو و توارق قبائلی کی بادیه اهالیسی نزدنده تصادف ایدیلن و بلده لرده نادرأ کوریلن اجناس کلابده باشلیجه اوچ قسه آیریلرلر: عربانك کویکلری اوزون توپلی و طرابلس شالنده عموماً مشهور اولان بکچی کویکلردر. تیو و توارق قبائلی نزدنده کوریلن کویکلرایسه بری ودان و بقر الوحش صیدنده خدمت ایدن زاغار جنسی یرلی کویکلری ایله جیلان صیدنده استخداام اولتان صحرايه مخصوص غایت مقبول تازیلردر.

* *

شالدن ساحله قدر دوام ایدن بردیزی واحه لری و جنوبدن سودانه قدر صحرايه سرپیلش بر چوق صولاق

موقعی ساییه‌سنده فزان پک قدیم زماندنبری بر صحرا تجارت دریندی حالی آلمشدی. فزان اهالیسندن وقت وحالی مساعد اولانلر همان عمومیتله بوتجارتله مشغول اولورلردی. هر نه قدر رومالیر فزانه قدر ضبط و اشغال ایتیشلرایسه‌ده کرك اودورده و کرکسه فتح اسلامدن صوکره و خصوصاً افریقای وسطی حکومت اسلامی‌سنک تأسیسی متعاقب هر طرفدن مهم بر تجارت باش کوسترمشدر. شمال ساحل ممالکندن اولان مصر، طرابلس و تونسدن معمولات صناعیه جنوبه دوغری و بالمقابل چادکولی اطرافنده کی ممالک محصولات طبیعی و صناعیه‌سی‌ده شماله دوغری هب فزان طریقیه کچمش و تومسبوق و ایله مصر بیتنده کی سودان غربی تجارتی بیله شماله یعنی غات، سببه و اوجله طریقیه اولوق اوزره فزاندن کچمشدر.

شمالک معمولات صناعیه‌سنه مقابل آفریقای وسطی نک اک زیاده نقل ایدیلن مواد تجاریه‌سی: هاوسا و سقو طو دارالصناعه لرندن چیقان صاری و قیرمزی بویالی کچی دریمی، صو طولوملری، منسوجات قطنیه، چوید، پاپاغان قوشلری؛ بورنودن تهرهند و چوید کی محصولات طبیعه‌دن ماعدا آرسلان و قاپلان پوستی، کانم، و ادای و باغیرمی قطعاتندن ده فیل دیشی، زرکردان بونوزی کی مواد تجاریه ایسه‌ده بوتون بو افریقا قطعاتندن کاربانلرک کتیردیکی امتعه تجاریه‌نک اک مهمی فیل دیشی ایله دوه قوشی تویی وهله اهمی ارککلی دیشیلی اسرای زنجیه ایدی.

یکرمی عصر قدر بر زماندنبری دوام ایدن بو قوافل تجارتی،

نیشوریا ممالك متوسطه سنك توز و كوپله آلتونلرىنى مرزق بازارىنه جلب ايتىش ايدى. بر عصر اوله كلنجه يه قدر مرزقده «مثقال الذهب» واحد قياسي اعتبار اولونىش و دادوستد مثقال ايله اقسامى اوزرىنه اجرا ايدىلشدى. بوسورتله مصره متوجهاً تومبوق تودن كلن بىكلرجه نفوس حجاج و قوافل تىجار و عكسكه حركت ايدن كاربانلر فزان واحه لرندن كچهره و اورالرده توقفه مجبور اوله رق محصولات محليه يي استهلاك ايله اورايه آلتون براقعه مجبور اولمشلر و اسكى فزانك ثروتى حاصل ايتىشلردى. اول «بوطيره» [*] و بونا مائل اوروپانك كوموش مسكوكاتنى و صوكرده شمدى تداول ايتىكده اولان عثمانلى پاره لرى انجق كچن عصر ميلادى طرفنده مرزق بازارنده رواج بولمشدر. [**] حتى سكه حالنده آلتونك تداولى يك يكي برشى اولوب غات بازارنده بوسبوتون مجهول اولدىكى كې توارقلر بيع شراده حالا آلتون سكه قبول ايتىزلر.

ايشته فزان واحه لرى شالدين جنوبه ، شرقدن غربه و بالمقابل كلوب كچن تىجار قافله لرى آراسنده مراکز مبادله يي تشكىل و بوسايله ده معمور اولمشلردى. اعصار اخيره ده ساحل

[*] ماری ترز تالەری

[**] جهات اربعه دن كلن قوافل تىجاريه، كچن عصره بوتون اوروپا مسكوكاتنى مرزق و غات بازارلىنه كتىرمشلردى. دليك كوموش مسكوكات نسوانك باشليجه تزييناتدن اولغله دوكون و بايرام كونلرى قاديىنلر ك باشنده هر جنسدىن كوموش مسكوكاتك و اوزرنده پاپاده داخل اولق اوزره عصر سابقك بوتون اوروپا حكمدارلىرىنك تصويرلرى قارماقاريشيق معلق اولدىنى كوريلور.

بلدان و ممالك اسلامیه سنده رونما اولان فترت و تذبذب اداره ایلہ افریقای وسطی حکومت اسلامیه سنده کی متادی اختلالاتدن دولایی سودان تجارتی دوچار خلل اولغله فزان معمریتی ده تدنییه باشلامشدی . افریقا ممالك وسطیه سنک دیگر مخرجلردن دوغریجه اوروپایه کسب اتصال ایتیمی ده فزانی انقراضه سوق ایتیمکه باشلادی . فقط فزان یازارینک کلیاً سونمسنه سبب اولان اسرای زنجیه تجارتنک منعی وبالآخره قابده یتشدیریلن طیور اهلیه نك کثیر المقدار اولان مستحصلاتندن دولایی دوه قوشی تویینک تنزل قیمتی کیفیتدر . بر یاندن قانو ایلہ طرابلس یتتده کی طریق تجارت غدامسلیزک رقابتی یوزندن غاتدن دوغریجه غدامسه دوشمش و دیگر طرفدنده وادای و باغرمی اراضیسنک فیل دیشی محصولی اوجله - جالو اوزرندن دوغریجه بنغازییه طاشمنغه باشلامشدی . بو صورتله قافله لر سیرکشدکجه فزانده ده اسباب عمران ضایع اولغله نهایت ۱۸۹۳ سنه سی چاد کولی حوضه سنده بویوک تبدلاته سبب اولان « راج » وقایی اوزرینه ارتق بورنو طریق تجارتی کاملاً محو اوله رق مرزق مرکز تجارتی ده تماماً سونمش وبوشالمشدر .

بوکون فزان محصولات ارضیه سنی مبادله ایده مدیکی کی اولجه بورنو وهاوسا ، سقوطوکی دنیانک الک محصولات مملکتلرندن کلن اموال دنده محروم قالمشدر . شیمدی یالکز طرابلسدن قافله لرله کلن منسوجات ، چای و شکر ، موم کی مواد تجاریه مرزق بازارنده صاتیلمقده واسکی دوره رفاه

وعمرانك بقيه سی اولان نقود موجوده ده ساحله دوغری
هجرت ایتکده در . بر یاندن فزان بازارینه پاره دوکن اسکی
بویوک قافله لرك فقدانی ده بونا انضمام ایدهرک مرزقده اچیه
کاملآ مفقود برحاله کلمکده در .

مملکتده بو فقدان مسکوکات و تکلیف امیرییه تضیقانی
اهالی بی تونس ، طرابلس و بنغازییه هجرتیه و اورالرده ایش
آرایه رق کسب ثروته سوق ایدیور . طبعه پک چالیشقان
وناموسلی آدملردن اولان فزان اهالیسی اورالرده پک مقبول
اوله رق قولایلیقله ایش بولمقده وکلی ، جزئی نقود جمع
ایتدکن صوکره بونلره مخصوص برداء الوطن تأثیریه بر قاج
سنه صوکره مملکتلرینه عودت ایتکده درلر .

* * *

سطحنده دوام ایدن شدتلی یبوستدن دولایی صهرا
هواسی صوکره درجه ده موافق صحت ایسه ده فزان مرکزی
اولان مرزق کبی اطرافی سبجه تعبیر اولنان بطاقلقلره محاط
وقویو صولری سطح ارضه غایت یقین اولوب آغزی کنیش
اولان بو قویولرک دیننده بر چوق سازلقلرک نشوونامنه
مساعد اولان دیگر بعض محللرده امراض حکمفرمادر .
مرزقک مالاریاسی پک مشهور و حقیقه مدهش اثار تخریبات
ترک ایدهرک انسانی معلول ایتمکله معروفدر . صوکره بهارده
باشلیهرق ایلك بهاره قدر دوام ایدن بو حمالر وجودده
طاقتدن اثر براقمز . مرزق بلده سی ایله شاطی وادیسی و جفره
و شرقیه ناحیه لرنده مرزقه شبیه اولان بعض محللرده طول

مدت اقامت ایدنلر دوچار اوله جقلری حما هجومندن دولایی
برچوق زمانلر وجودلرنده کی اثار تخریباتی حس ایدرلر.
مالاریادن ماعدا واحه لرده ساکن اهالی پیتنده موجود برچوق
امراض واردر. اکثریا بو مملکته ایراث خسارات عظیمه ایتمش
اولان چیچک خسته لغی بورنو و سوداندن کلن اسرا قافله لرله
سرایت ایتشدر. فزانک بعض بلداننده همان بلدی خسته لق
دنیه جک قدر اکثریتله حکمنی اجرا ایدن امراض افرنجیه ده
قافله لرله وقوعبولان اختلاطلردن دولایی بورنودن سرایت
ایتش اولدیغنه شبهه یوقدر. یرلی خلق بو مرض مدهشی
داخلآ حنضل [*] و خارجآده تنقایه میوه سنک عصاره سنی
استعمال ایدهرک تدای و اشفا ایتدکلرینی ادعا ایدرلر. فقط
بو صورت تدای یه قربان اولانلرده پک چوندر.

فزان اهالی بلداننده امراض صدریه ده مجهول دکلر:
«بوجنب» تسمیه ایتدکلری ذات الحیب وذات الرئه و «مرض
الرقیق» نامنی ویردکلری ادران الرئه امراضنه کثرتله تصادف
اولنور. انجق بو خسته لقلر اکثریتله اطرائی قیالی واحه لرده
ساکن اهالیده کوریلور. غات وسبه بلدلری کی همان صحرائنک
اورتاسنده دنیه جک قدر یابس و قوملق و قیالقلرله محاط اولان
فزانک صحرا بلداننده هوا غایت صاف اولوب حتی بعض مهم
جریحه لر بیله بلاقیح التیام بولمقده در.

کاملآ صحرا نشین اولان قبائلده ایسه احوال مرضیه همان

[*] «Cucumis colocynthis» صحرا وادیلرنده پک

میدول اوله رق تصادف اولنور.

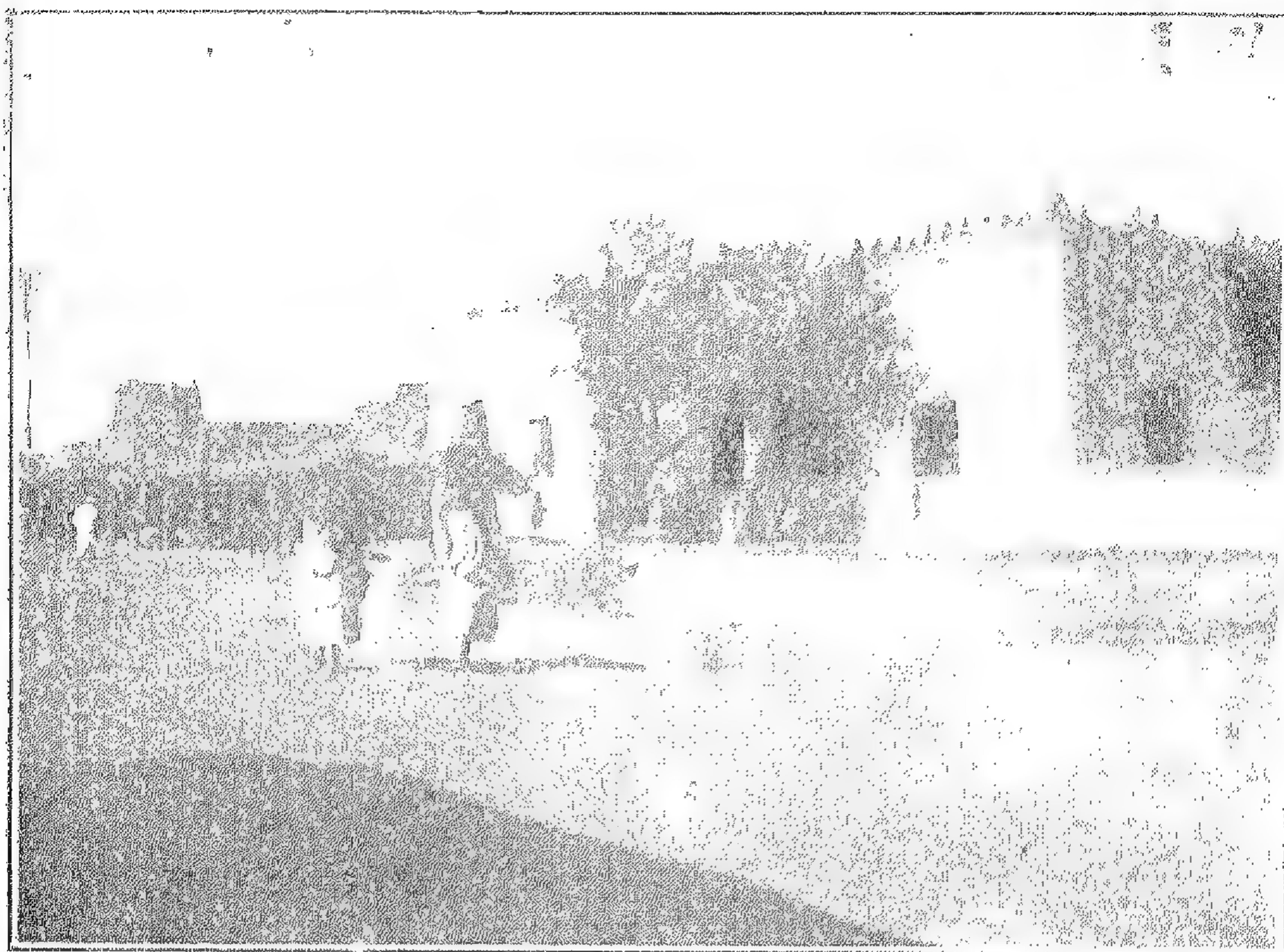
یوق کیدر . بو جمله دن اولان توارقلر ملبوسات و مسکن اعتباریه صوڪ درجه ده حال ابتدائی ده اولدقلری جهته بلده لرده حکمفرما اولان امراض ساریه دن و خصوصاً « تاغاراوت » نامی ویردیگری تزله دن چوق قورقلر . بر تارقى تاغاراوت اولان محلدن اولومدن قاچارکی فرار و تبعاد ایدر . معلومات طبیه جه حال ابتدائیده اولان صحرا اقوامی ایچنده تداوی امراض خصوصنده اول امرده « طب العجوز » ك معاونتته عرض افتقار اولنور و قادین علاجلری ایله تخفیف آلامه چالیشیلر ، اوندن اوتهمی آرتق قوه اعتقادییه ترك اولنور : یعنی نسخهلره و آفسونلره مراجعت اولنور .

* *

بوکونکی فزان قرون ابتدائیة تاریخیه نك ظلماتی آراسنده مبهم بر صورتده معلوم اولان ورومالیلر طرفندن « فازانیا Phasania » تسمیه ایدیلن قطعه در . لاتین مورخلرندن « پلین » طرابلس جنوبنده « قورنیه لیوس بالبوس Cornelius Balbus » ك اجرا ایتدیکی سفردن بحث ایدرکن : « فازانیا سرتدن یوقاری صحرایه دوغری « آله لا Aldela » و « چللابا Cillaba » بلده لرینی حاوی اولوب سابراتا [*] حدودنده کی « سیداموس Cydamus » [**] بلده سی رومالیلر طرفندن تحت انقیاده

[*] طرابلسك غریبنده بوغیله قرینده واق یوبوك بر بلده اولوب الان ساحل بحرده خرابه سی موجوددر . اسکی طرابلسك قسم غریبی اداره سابراتیه مربوط ایدی .

[**] تونس حدودی اوزونده کی بوکونکی غدامس بلده سی .

حمیده جاده سنده قره غول و دکاتلر

مرزقده قادین بازاری

آلنمشدی . براز دھا اینریدہ، شرقدن غربہ دوغری «سیاہ داغلر» [*] اسمندہ بر سلسلہٴ جبال دوام ایدرکہ بونکدہ ایلریسندہ «ماتہ لجهس Matelges» و «دبریس Debris» و غارمانترک مرکزی اولان غراما [**] موجوددر . «دیور» غارا مانترلہ مسکون اولان بونمالک غراما بلدہسی مرکز اولق اوزرہ فازانیا نامی آلتندہ روما مستملکہسی اولدقدن صوکرہ بونواحیہ برچوق کرہ لر رومالیر قوت سوق ایتمشلر واسفار مذکورہ میانشدہ «ژوایوس ماتہرنوس Juluis Maternus» فزاندن دھا جنوبہ وسودانہ دوغری ایلریلمشدر . قدیم جرما قریہسی جوارندہکی مساق جبالندن یونتلمشر بویوک طاشلردن مبنی اولان اثار قدیمہ خرابہلری رومالیرک فازانیا داخلندہکی دورہٴ حاکمیتلرینہ دلالت ایدیور . روماحا کمیتی متعاقب ایلک اعصار میلادیہدہ افریقای شمالی ساحل قسمی قاریشدیران وقایع مہمہ آرادہکی صوسز صحرالراہ آریلان وبذاتہ مقدرات خصوصیہسنہ تابع قالان فازانیایہ اجرای تأثیر ایتہمشدی . بونابناء تاریخک بوقسمندہ فازانیادن بحث اولونما مقدهدر .

فزان عصر اول ہجری نیک قرق بشنجی سنہسی «عقبہ بن نافع» طرفندن ضبط وممالک اسلامیہ عدادیتہ ادخال اولونمشدر . برنجی دور استیلای اسلامی متعاقب ایکنجی دفعہ اولہرق قبائل بدویہٴ عربدن «بنی ہلال» قبیلہسی ارض حجازدن آفریقایہ کچہرک بوتون بوقطعہ شالی غارت ایتدیکی زمان، قدیم فنیکہ

[*] سوکنہ نک جتوبندہ واقع جبل السودہ سلسلہسی .

[**] وادیٴ آجال داخلندہ بوکون جرما اسمیلہ معروفدر .

وروما بقیة ائارینه هجوم ایتیش اولان بوقبائل بدویه نك فزانده ایصال دست خسار ایتیش اولدقلرینه شپه یوقدر . طرابلس قبائلی میاننده اولدیگی کبی فزانلیرجده اولاد هلاک یادتخریباتی اودرجه مدهشدرکه بوبدویلیری فوق الطبیعیه خلق اولونمش مخلوقات کبی تللی ایتکده درلر .

وادی آجالده یکدیگرینه اولدقچه اوزاقچه مسافه لرده فقط برخط اوزرنده واقع بعض کوچک ودرینلکی آرز چوقورلری اولاد هلال سوارینک هجن ایزلری دیه بانا کوستردیکلری زمان بوخصوصده سرد ایتدکلری تفصیلاتدن اولاد هلاک فوق الطبیعیه برقامتده برطاقم مخلوقات مدهشده دن اولدقلرینه قناعت ایتدکلری اکلاشیلوردی .

هجرتک بشنجی عصرینه قدر قبائل عربک اداره سنده قالمش اولان فزان قطعاًسی اوتارینخدن اعتباراً افریقایی وسطی حکوماتندن کانم وبالاخره بورنو حکمدارلرینک ایادی استیلاسنه کچمش وبوحکمدارلر نامه اجرای حکم ایدن عامللر همان، همان مستقل برصورتده فزانی ادره ایدهرک «تراغن» بلده سنی مرکز اتحاد ایتیشلردر. شرقای غربدن «سیدالمستنصر بن محمد» فزانی بورنو حکمدارلرینک الندن قورتارمش و اخفادی «اولاد محمد» نامیه ۱۲۲۵ سنه هجریسنه قدر حکمران اوله رق فزانک الیوم مرکز اداره سی اولان مرزق بلده سنده کی قلعه یی بنا ایدهرک مقر اتحاد ایتیشلردر. اولاد محمد سلطنتک انقراضندن صوکره، طرابلس پرئسیرندن اولان قرامانلیرک امراسندن «المکنی» طرفندن اداره اولونمش ویکرمی سنه صوکره ده فزان مرکزی

اولاد سلیمان قبیلہ رئیس اولان شیخ عبدالجلیل طرفندن ضبط ویاغما ایدلمشدر . فزانك ادوار اخیرہ سی تاریخی طرابلسہ اجرای حکومت ایدن مستقل پاشا ارادہ سنك فزانی ویرکی بہ ربط ایتك خصوصندہ کی تضیقاری وفزانلیرك بونلرہ قارشى مقاومتلرندن عباوت برسلسلہ مجادلاتہ مالیدر . حالا اصل طرابلس اہالیسیلہ فزانلیر پیندہ کی منافرت بو قدیم خصوصتلك اثری اولہرق قالمشدر . عبدالجلیل فزانك قراوقصباتی نہپ وغارت ایدہرك اون ایکی سنہ قدر تخریبات ایلہ حکم سورمش ونہایت ۱۲۵۷ سنہ سی فزان حکومت عثمانیہ طرفندن بالفعل ضبط واشغال اولنہرق برسنباق اتحاد اولونمشدر .

* * *

كرك وادی آجال و شاطی کی واحہلردہ ساکن بلدیلر وكركسہ توارق وتیبوکی بدویلر اولسون ، عموم فزان سکنہ سنك اصل ومنشأری حقندہ بر فکر مخصوص حاصل ایدہ بيلمك ایچین افریقای شالینك قدیم اہالیسنہ وبونلرك اوغرا دینی تحولات عرقیہ بہ سریع بر نظر شامل عطفی لازمکیر: ازمنہ قبل التاریخیہ کی شالی افریقا سکنہ سی حقندہ قطعی معلومات فنیہ موجود دلدیر . بالکز شالہ کی ساحل ممالکندن جنوبدہ تومبو قتیوہ قدر صحرا قسمندہ بولمش اولان ادوار اولیہ و اخیرہ حجری بہ منسوب وچاقاق طاشندن معمول آلات وادواتہ نظر اوروپادہ اولدینی کی بورادہ دہ دور حجری بہ منسوب انسانلرك یاشامش اولدقاری ا کلاشیلور .

بوصحرا سکنہ سنك جنوبدن شالہ دوغری یایلمش اقوام

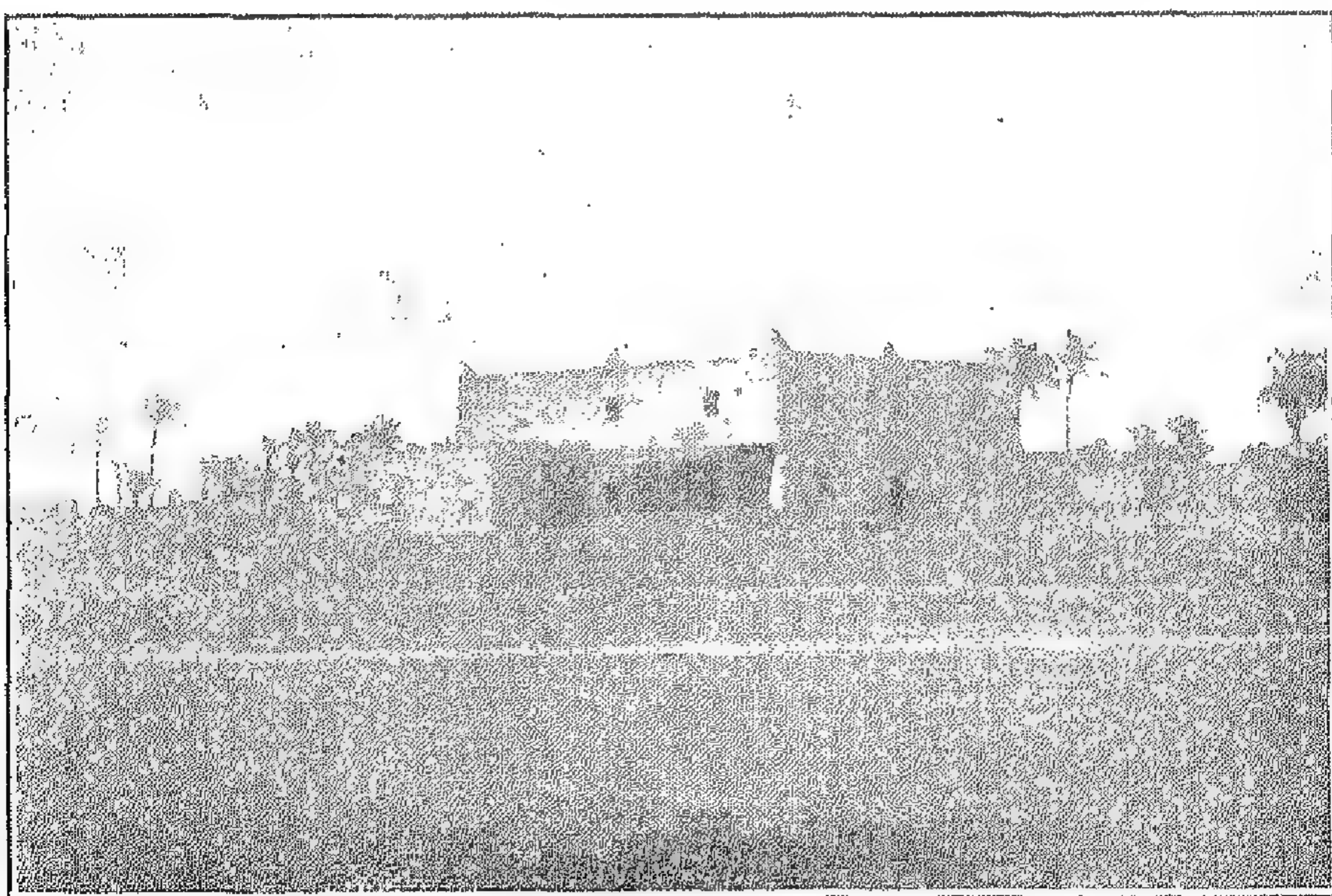
ابتدائیه دن اولدقلریته حکم اولنه بیلیر. بر جهتدن ده افریقانک
شمالاً آیریا وسجلیایه برأ مربوط اولدیغی زمانلرده ده اوروپادن
واقوام آریه دن برنسلک افریقایه کچمش اولدیغی محققدر .
زیرا اون دوقوزنجی سلالهٔ فراغنه دن مقدم اولان ادواراولیهٔ
تاریخییه عائد محکوکات مصریه ده افریقای شالینک اولا سیاه
صاچلی عرق سامیدن بر قوم ایله مسکون اولدیغی وصوکرده
بونلرک آواسنه صاری صاچلی بر عرقک قاریشدیغی مسطوردر .
حالا اطلس سلسلهٔ جبالنک مهم اقسامی اشغال ایدن صاری
صاچلی قبائل بر بریه نک اسلافی مصر قدیم مضبوطات تاریخیه سنده
« تاهنو Tahennou » اسمیله یاد اولنمقده در .

کندیلریله متعدد کره لر تماسده بولندقلری بواقوامه مصر لیلر
« لی بو Libou » اسمی ویریورلر سده ده دهها عمومی اوله رق
« تاماهو Tamahou » ، تاهنو و « ماشواشا Machouacha »
ناملریله ده یاد ایتمکده درلر . کتب مقدسه ده افریقای شمالی
سکنه سی « لوبیم Loubim » و « له هایم Lehabim » ناملریله
مذکوردر . لی بو ولوبیم کلماتنک بالآخره یونان قدیم وروما
مورخلری طرفندن بواقوامه ویریلن « لی بی یهن Libyen »
اسمنک اصلی اولدیغنه شبهه ایدیله من .

مصر قدیم مدینتنک بر برلر اوزرنده بر تأثیری اولمشدر .
انجق بر بریلر علیهنده مصر لیلرک ااجر ایتمش اولدقلری اسفار متعدده
اونلردن طونج دن معمول اسلحه ، التون و کوموش مسکوکات ،
یایلر ، و کوچک حربیلر و محاربیه آرابه لری اغتنام ایتدکلی
مضبوطات قدیمه مصریه جمله سنندن اولدیغنه نظراً لی بی یهن

مرزقلی برقادین

مرزقده عسکر خسته خانه سی

اقوامنك ميلاددن اون بش عصر اول و فنيكه ليرك افريقا
سواحلنده تاسيس مستعمراتندن مقدم واصل درجه مدنيت
اوله رق صنايعه انتساب ايتش اولدقلرى اكلاشيلور . بومعلوماتله
برابر ينه افريقاي شالي سكنه سنك اصلي مظلم قاليور . شمدي به
قدر سراقد قديمه و محكوكات حجر يه نك تدقيقندن ده فطاي برنتيحه
حاصل اوله مامشدر .

قرون اوليه تاريخيه ده بواقوامه | شرقدن غربه دوغرى
« لى بى يه ن » ، « نوميد Numid » و « مور Maure » اسمنى
ويريرلردى كه هرهدوتك روايته نظراً بولى بى يه نلردن شمال
قسمنده وبوكونكى طرابلس غربه « پسيل Psylle » لر
و « ماس Mace » لر بولمقده وساحل بويجه ده
نازامون Nasamon » لر سرت كورفرى ساحلندن اعتبارا
اوچله واحنه قدر اولان قسم شرقيه ساكن اولمقده ايديلر
« غارامانت Garamante » لر ايسه فزان داخلنده ، وجنوبى
صحراى كير قسمنده ايسه « ژه تول Getule » لر ياشامقده
ايديلر . لى بى يه نلر اولاد سام عرقه منسوب قسمندن اولان
ژه توللردن بالاخره زناته و صنهاجه قبائيله توارق قيله لرى
ظهور ايتمشدر .

فنيكه لير ميلاددن اون عصر مقدم افريقاي شالي ساحلنده
معموره لر وجوده كتيردكلرى زمان بوقبائلله تماس ايتديلر .
كرك اووقته قدر وكر كسه اوندن صوكره وقوعبولان استيلار
وهجرت اقوامدن الكزياده متأثر اولان قبائل ساحل شاليده
ساكن اولانلردر . اطلس جنوبنده كي ژه توللر وبونلر

شعبانی بو تأثیردن خارج قاله رق بو گونه قدر ازمنه قبل تاریخیه ده کی
حال وحشت و بداوتده قالمش لر در . بربری صنهاجه و متعدد
توارقلره منشأ اولان ژه تولاردن بحث ایدولرکن متقدمین
مورخینک تصویر ایتدکری الواح وحشت و خشونت شیمدیکی
توارق قبائلنک حالریله تماماً مطابقدر .

لجینی یه نلر استیلای اسلامدن سوکره کی مورخین اسلامیه
طرفندن « بربری » نامیله یاد اولنمقده درلر . بوسبب تسمیه
قطعی صورتده ا کلاشیله مامقده ایسه ده ، نشزدین و توسیع
حاکمیت ایچین جزیره العربدن غریبه دوغری مصر ، یونان
قدیم و روما مستعمره لرینی استیلا ایتش اولان عرب فاتحلری
بوتون شالی افریقایلی اهالیسنی مصر علیاده تصادف ایتدکری
« بربره » قطعسی سکنه سنه منسوب عد ایتدکرنندن دولایی
عموم بو عرقه بربری نامنی ویرمش اولدقلری ظن اولنیور .
فقط الان برابره اسمنده کی قبائل اطلس سلسله جبالنک قاس
داخلنده کی شواهننده و جنوب و رسائلی اوزرنده بولنمقده
اولدقلرینه نظراً بواسمک دها بشقه بر منشأ تاریخسی اولق
لازمکدیکی ا کلاشلیور . مورخین اسلامیه و بالخاصه ابن خلدون
بربریلرک ارض فلسطیندن هجرت ایدهرک شالی افریقای استیلا
ایتش اولدقلرینی ادعا ایدیور و بونی ده بعض مناسبات لسانییه دن
استدلال ایدیور لر سه ده حقیقتده ارض فلسطین دن کلش اولان
بو استیلارک تأثیری اولمغله برابر اصل اهالی مهاجرتله یرلشمش
بر عرق دکدر ؛ و قدیماً مستقل برلسان و خصوصاً استقلال
تامی حائز حروف و اشکال تحریرییه مالک یرلی بر خلقدر .

انجق اقوام سامیه طرفدن وقوعبولان بواسیتلارک لسان اوزرنده هر حالده بر تأثیری اولمشر .

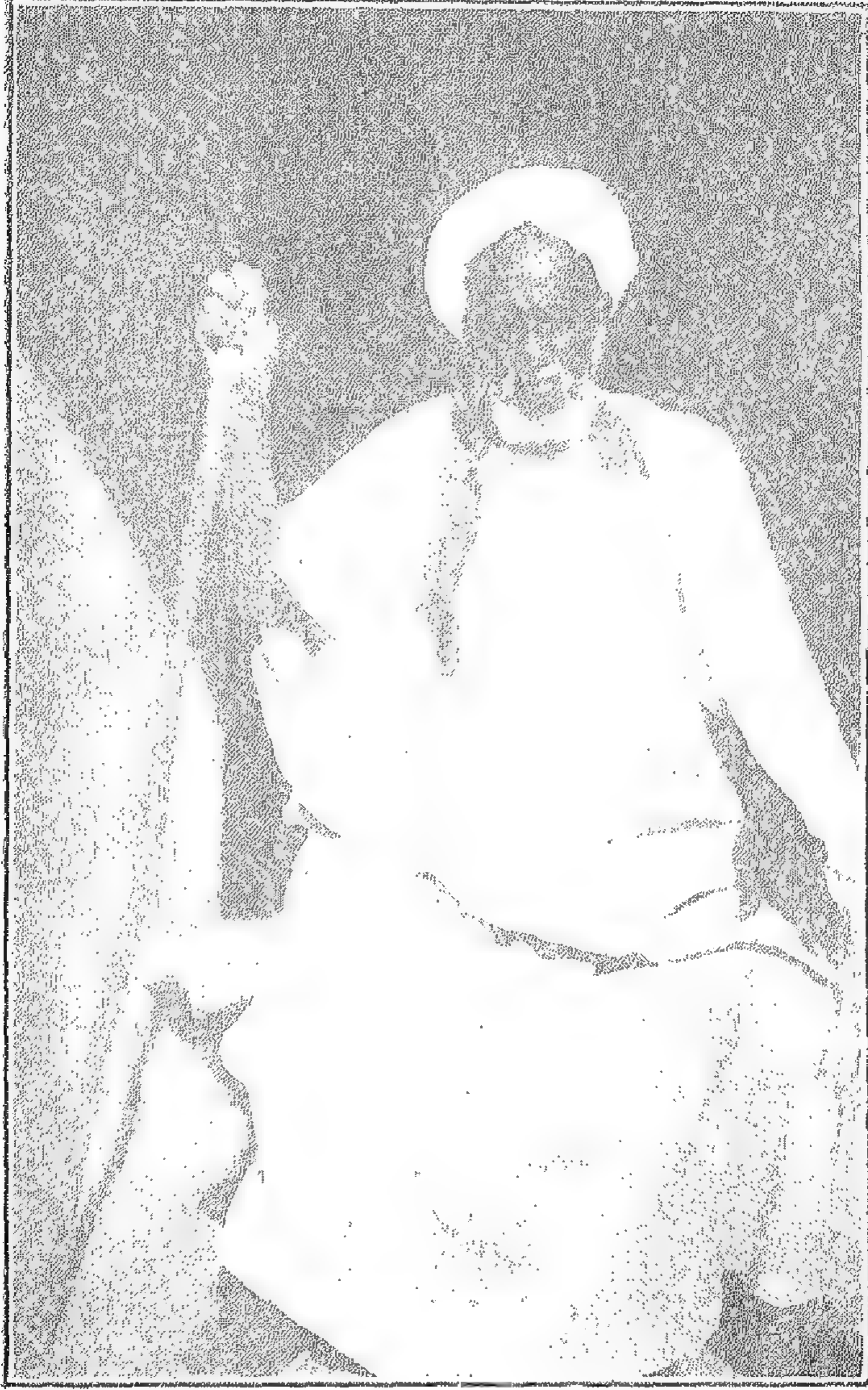
قدیم ویرلی انوام بربریه دن اولان غارامانتر ایسه ، فزانک وضعیت مرکزیسی و صحرا طرق موصله سنک تقاطع نقطه سنده بولمسندن دولایی هر طرفدن وبالخاصه جنوب جهتدن عرق اسودک استیلالرینه اوغرایه رق غائب اولمش وبونک یرینه شال و جنوب اقوامی یئنده متوسط بر نسل مخلوط حاصل اوله رق بوکونکی فزانلیرک اجدادی وجود بولمشر . بوکونکی اصل فزانلیر حقیقته ایکی عرقدن هیچ یرینه منسوب اولمیوب غایت بارز بر عدم تجانس و کثرت تنوع اظهار ایتکده درلر . جنوبدن شاله دوغری باقایدیی زمان تیستی جبالک سکنه سی اولان تیولر هر نه قدر سیاه رنگده ایسه لرده عرق اسوده منسوب اولمیوب ظریف فامتلری ، اوزون سیالری ، و خطوط وجهیه لرینک انتظامی ایله باشک تشکلاتی تماماً عرق ابیضدن و فقط اولاد سام جنسندن اولدقلرینه ویالکزی تیستی جبالک قیزغین سامی آلتیده پک زیاده قرارمش اولدقلرینه حکم اوانه بیلر .

ینه جنوبی فزان اهالیسندن معدود اولان توارقلر ایسه تماماً بربری النسلدرلر . فزانک قسم شالیسنده و شاطی وادیسیله سبه ناحیه سنک بر صره واحه لرنده ساکن عربان ایسه استیلای اسلام دورنده کلش اولان قبائل عرب اخفادندرلر . ایشته هر طرفدن بوصورتله محاط اولان وادی آجال ، وادی عتبه ، حفره و شرقیه کی فزانک مرکزی و احه لرده ساکن اولان فزان

اهالیسی ، اصللری غارامانتلردن اولدیجی حالده اقوام ساثره ایله اودرجه قاریشمیشلردر که بوخلیطه ایچنده غارامانتلرک بوکونکی اخفادی بولهرق سچمک قابل اولیه جق برحاله کلمشدر . فزانلیلرده الکیزیده عرق اسوده تمایل وارددر . بوتمایل یکدیگری متعاقب فزانی استیلا ایتیش اولان کانم وبورنو اقوام زنجیه سنک اجرای حکومت ایتدکلری زمانلرک نتیجه طبعیه سی کی کورینورسده سوداندن کتیریلن زنجیه لراه ازدواجکده بوخصوصده اجرای تاثیر ایتدیکی محققدر . بوضورتله بوکون عموم فزان سکنه سی اودرجه قاریشیق برعنصر تشکیل ایدرلر که بونلرده تام بیاض رنگدن قویو سیاهه قدر بوتون طبقات ودرجات الوانه تصادف اولنور .

اطرافنی استیلا ایتیش اولان بربری بادیه اهالیسنه نظراً فزانیلیر غایت چالیشقان ، جسور ، فناعتکار وخصوصاً ناموسکار آدملردر . طرابلس ، بنتغازی وتونس کی ممالک مجاوره دهده فزانلیلر شایان امنیت اصحاب استقامتدن اولمغله معروف ومشهوردرلر .

وادی آجال ، حفره وشرقیه کی واسع واحه لری حاوی قطعاعده ساکن اصل فزانلی زراع صنفی اونانکور ارضک بخلیله پنجه لشهرک یتشدیردکلری حبوبات وخرما محصوللری ایله فزانک نفوس عمومیه سی بسله مکده وبوطاقتشکن خدمته قارشی کمال صبر و متانتله کوکس ویرمکده درلر .

حاجی عبداللہ بن علوہ
(اوروپائی سیاحین نزدندہ معروف برسرزقلی)

مرزوق بلده سی

حاکمیت عثمانیه دن چوق اول انشا ایدلمش جسیم برطوپراق
قلعه نك اطرافنده وجوده گلش اولان بوبلده نك اصل اسمی
عریجه « مرزوق » اولسی لازمکیور . شیمدی فزانلیرجه
« مورزوق » دینلن بونیم خراب بلده اولاد محمد حاکمی
زماندنبری فزان خطه جسیمه سنك مرکزی اوله رق قالمشدر .
حماده الرزق نامیه معروف اولوب وادی آجاك جنوبندن
اعتباراً باشلیه رق مساق سلسله جبالنك جنوب و جنوب شرقی
سطح مائلی تشکیل ایدن دوز اوودنك ، غات بلده سیله قطرون
واجه سی بیننده واقع اولوب شیمدی یه قدر صحرا کاشفلیرینه
اك زیاده مظلم قالمش اولان بویوك قوملغه منتهی اولدی محله
وبوعظیم قوملغك همان شال کنارنده مینی اولان مرزوق بلده سی
عمومیتله بر سورله محاطدر . مرزوق سورى دینلنجه نظرده
بندان قدیمه نك عالی ، رصین و یونتمه طاشدن انشا ایدلمش اولان
سورلری خاطره کلسین . چوق یرلری منهدم ، بعض یرلری ده
مائل انهدام وسطی اوله رق اوچ متره ارتفاعنده ویکرمی سانتیمتره
قالینلغنده بر دیوار غیر منتظم فاصله لر ویرهك متعدد بر جلیترسیم
ایتمك اوزره بلده نك کاملاً اطرافنی احاطه ایتکده در . بودیوارك

بعض محالری، خصوصاً غرب و شمال غربی جهت‌ری ۵ الی ۶ متره قدر ارتفاع اخذ ایدر سده جنوب قسمند و با خصوص بطاقلر جهتده انحق ایکی متره قدر بر ارتفاعده در .

باب‌الکیر (شرق) ، باب‌البحری یاخود باب‌الخیر (شمال) و باب‌الغمم (غرب) مدخلرندن ماعدابر چوق یقلمش و ارتق تعمیره بیله لزوم کوریمه‌مش اولان محالردن شهره دخول امکانی اولدیغی کبی سورک همان هر طرفندن ده ایجری آتلانه بیلیر . بوسور آنحق صحرا اقوامنک شبخوننه قارشى بلده داخلنده بولنان تجار قافله‌لرینی محافظه فکرینه مبنی بنا ایدلمش اولوب ادوار اولیه تاریخیه‌ده مدافعات بلدان ایچین وجوده کتیریلن عالی سورلرله قابل قیاس دکلدر .

بلده‌نک اک بویوک مدخلی اولان باب‌الکیره تقرب اولدیغی زمان شمالدن جنوبه دوغری دوام ایدن نویو سنجابی رنگده طوپراق سورلر بویجه بیریکمش بر دیزی قوم تپه‌لرینک اورتاسنده ، ایکی متره وسعتنده و تقریباً بش متره ارتفاعده بویوک برسور قاپسندن ایجری کریلیر . داخلآ ایکی طرف دیوارلرینه دایانمش ایکی بویوک قانادک خرما کوتوکلری یارماسندن انشا ایدلمش اولدیغی کوریلور . ایکی طرفنده کی آلچق سور دیوارلری و کوچک برجارله غیر متناسب اولان بوقابی ایجری دوغری تقریباً ۵ الی ۶ متره قدر کنیش بر قوریدور کی دوام ایدر که بونسم مسقفک کولکه‌سنده فزانلیر یازک صیجاق کونلرینی کچیریلر . بوسقیفه[*] نک ایکی طرفنده واقع

[*] عموم طرابلس و فزان داخلنده قاپلردن کریلنجه ایلک تصادف اولنان اوستی اورتیلی قوریدوره اطلاق اولنور .

اوزون کار کیرسده لر ویان طرفده کی قوغوش ایله قاپینک اوست
طرفده کی مدافعه ترتیبانی ، بورنو و وادای تجارتنک روحلی
و مملکتک معمر اولدیغی زمانلرند بوزالره قوای مسلحه اقامه
ایدلکده اولدیغنه دلالت ایدیور .

باب الکیردن ایجری کیریادکن صوکره ایکی طرفدن
سورک قسم داخلیمی کورلمک باشلار . برجلرک نصف اسطوانه
شکلنده و هرتورلو تدایر تدافعه دن محروم اولان ایچ طرفلری
صیق ، صیق ویان یانه موضوع محرابلرکی دیوار بویجه دوام
ایدر کیر ؛ و انجق بعضلرند براقچ مازغال دلیکی کوریلور .
همان قاپیدن باشلیهرق دائره حکومتله قیشله پیشگاهنده واقع
میدانلغه قدر شال غربی یه دوغری دوام ایدن کنیش « حمیده »
جاده سی سرزوفک حیات داماریچور . بلده نك مدخلندن اعتباراً
وسطندن کچهرک عمومی میدان منتهی اولق اوزره بویوک کنیش
برجاده نك مملکتی ایکی قسمه تقسیم ایتسی بورنو بلداننده متعامل
بر اصول اولوب بوده فزانک طول مدت کانم و بورنو حکمدارلری
نامه اجرای حکومت ایدن وایلر طرفندن اداره اولندیغی زمانک اثری
اولدیغنه شبهه ایدیله من . باب الکیر طرفندن حمیده جاده سنه
باقیلدیغی زمان اولا قادینلرک بازار محلی و صوکره صولده بلدیله
دائره سی ایله ژاندارمه مرکزی ودها ایلریده براقچ خانه ایله
صاغده عسکری قره غولی ودها صوکره بر صره دکانلر واک
صوکره ده تشله و حکومت دوائرنک مدخل مشترکی اولان
« باب الشریعه » منظور اولور .

قادین پازاری محلنده هیچ بر ترتیبات یوقدر . تخمیناً اون بش

متره قدر بروسعتده کی میدانلغک برجهتی مرور و عبوره آچیق
 براقیله رق و دیگر طرفنده قادینلر ایکنیدن سوکره اوچ درت
 صف تشکیل ایدهرک صاتیلق ایتمکده، ویالکز بازارک وسطنده
 بعضیلرینک حصیر و خرما داللرندن معمول کولکه لکری
 بولمقده در . عسکر قره غولنی کچدکن سوکره حمیده نکه ایکی
 طرفنده کی دکانلر اوکلرنده برصره خرما ستونلرینک اوزرینه
 موضوع کولکه لکریله نظره چارپار . بعض ممالک و بلدان
 متمدنه ده تصادف ایدیلن برصره دیرکلردن عبارت بوکولکه
 لکر بوراده اودرجه نظر فریب دکادر . دو قنور «ناهتی غال»ک
 سیاحتنامه سنده کی مرزق تصاویر مخیله سنده حمیده نکه دکانلری
 وهیئت عمومیه سی کوریلدکن سوکره بویچاره یامری یومرو
 خرما ستونلرینک و کوچوچک مظلم دکانلرک حاصل ایتدیکی
 شکل سفالقی کورمک انسانه نه قدر فنا تاثیر ایدر .

حمیده دن چیققدکن سوکره ایلریده شالدن جنوبه دوغری
 دوام ایدن عسکر قیشله سنک سیره ک پنجره لی دیواری ایله ایکی
 طرفنده کی یوکسک طوپ برجلری و تام یولک قارشیسینده
 و اوستنده عبدالحمید خان طغراسنی حامل کتابه سیله باب الشریعه
 مدخل عمومی بلده نکه اقسام سائرهنه نظرا دها لطیف
 برتأثیر حاصل ایدر . قیشله نکه قارشیسینده و میدانلغک شال شرقی
 قسمنده واقع خسته خانه عسکری ایله قیشله آراسندن انجق
 ایکی متره ارتفاعنده اولان باب الخیرک باصیق منظره سی ایله
 قیشله نکه جنوبینده کی واسع قوملق میدانک منتهاسینده کی
 باب الغمغمک یوکسکلکی و کنیشلکی تضاد تام تشکیل ایدرلر .

بوميدانلغك جنوبىندەدە خانەلرى وخرمالقلىرى دھاسيرەك اولان
بلدەنك اك مفرح قسمى واردىر .

* * *

باب الشريعه دن ايچرى يە كرىلدىكى زمان طرفىندە واسع
برقىشلەنك قوغوش، دەپو، دكرمن ، فرون وساثرە اقسامى
ايله قديم جامع كير بناسى وبونلرك اورتاسىندە كوچك برميدانه
ومشاسىندەدە قصر حكومتە تصادف اولتور . اولاد محمدزمانىندە
بنايدىلش اولان تخمينا اون ايكى مترە ارتقاسىندەكى بوقصر
حكومت اوچ قات اوزرىنە مېنى اولوب آلت قاتى طوپراقلا
دولدىرىلشدر . فزانك وسائط انشائىسەنە نظراً مرتفع اولدىنى
جهتلە متانت لازىمەنى حائز اولەيلىمىسى ايچىن ديوارلرىنە بك
زيادە ثخن وىرىلش وتىل طرفلارندە برىچق مترەنى بىلە تىجاوز
ايتىلشدر . اصل مرزق بلدەسنىك اساسنى تشكىل ايدىن
بوقلەنك برچوق مناسبتىز ، يىچمىز چىقنى وكىرىنتىلر تشكىل
ايدىن زواياى خارجه وداخلەلر يله هيئت عمومىەنى غيرمنتظم
برمعين شىكلەندەدر بوقلە وقىشلە ايله جامع كير وفرون كې
باشلىجە مبانىء حكومت آرىجە برسور ديوار يله محاط اولەرق
بودە بلدە يە قارشى مدافەلى بر صورتە بنا ايدىلش اولوب عادتا
وسطىندەكى قلەدن اول برنجى رجعتكاه خالندەدر .

قصر حكومتك شىمدىكى زمىندىن ايكى مترە قدر ارتقاعدە
واقع قاپسەنە سردىونلە چىقىلير ؛ قاپىدن ايچرى كىرىلنچە تقريباً
درت مترە اوزونلغىندە بر دھليز كچلە كىن سوكرە كوچك برميدانچغە
چىقىلر كە قصر ك داخلىندەكى ترتيبات واوطەلرك پنجرە ومداخللىرى

هې بوميدانه آچيلر . خرما ستونلرينك اوزرينه بنا ايدلمش
 بويوك بركولكهك طرزندهكى سقفاك آلتده وميدانجفاك
 اطرافنده واتع كزيتيسنه چيقيلنجه متصرف مقامى ، مجلس
 اداره ، محاسبه وتحريرات كې دواثر حكومت كوريلور كه ايكنجى
 قانده موجود بولميسان خارجى پنجره لرله بواقسامك نظارت
 عموميه سندهكى وسعتى وداثا اكسيك اوليان صحرا روزكارلارندن
 متولد سرينلكى فزان مساكنه نظراً پك فرقليدر .

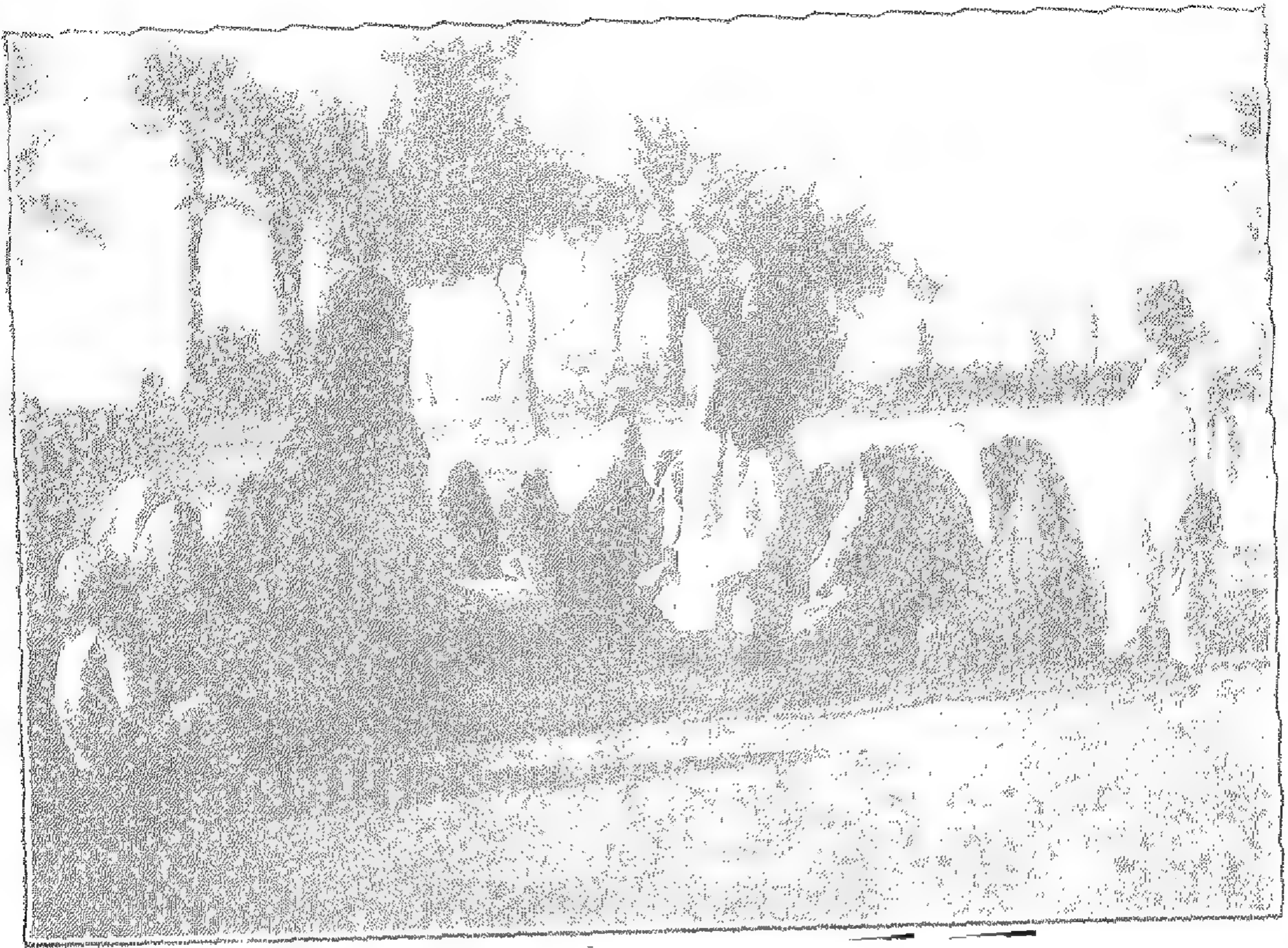
تلعه نك دامندهكى سانجاق ديره كنك موضوع بولندينى
 برج عالميه چيقلايدى زمان بوتون مرزق بلده سيله جوارندهكى
 اراضى هيئت عموميه سنه حاكم براحاظه نظر حاصل اولور :
 اورتاده حميده اولق اوزوه بلده نك شمال وجنوب قسمدى
 يك رنك وتك توك بياض بادانه لى خانه لريله سوقاق اراقلارندهكى
 خرما قللى وشرق طرفندهكى منفرد باغچه لكارله خانه لر
 وباب الحيرك شمانده واقع زربهر مجموعى نظره چارپار .
 سورك جنوينده واقع بياض طوزلى بركويوك حاصل ايدن
 كنش بطافلق ايله دها جنوبده وواواى افقه دوغرى ياييلوب
 كيدن واسع توملقلرك پارلاق التون ذراتى كې لمعه پاش اولان
 يك رنك صاريقللى ، متوالى قوم دالغعلرى وسلاسل رمالى
 ايله ، شالده وبلده نك ايكي كيلو متره قدر بعدنده واقع اولوب
 همان برهلال شكلنده مرزقى احاطه ايدن واسع وامتدادلى صيق
 خرما قلرينك تشكىل ايتديكى قويو يشىل كثيف پرده آراسنده
 غريب برتضاد واردر . ايسته يكديكريته ضد الوان واشكالده
 اولان شومختلف مناظر مرزقى چارچوه كې احاطه ايتشدن .

بورنو ووادای تجارتک پارلاق زمانه یتشمش اولان
عصر دیده بعض اختیارلرک حکایه لرینه و مملکتده موجود روایات
منتقله یه نظراً بوکون پک ایصسز و حرکتسز دوران مرزق
یازاری و حمیده جاده سی او معموریت و مسعودیت دورلرنده
باشدن باشه تجار و اسرا قافله لرله دولار ؛ کوندوزلری بلده
جوارنده کی « آتول » مرعالرنده اوطلانان تجار دوه لری ،
قافله حیواناتی باب الشریعه اوکنده کی میدانده ، و قشایه نک
جنوبنده کی قوملقده کیجه یی کچرمک اوزره یاتیریلر و اورالرده
کیجه لی ، کوندوزلی عمومی برحیات و حرکت اثری کوریلور
ایتمش . بوکون ساکت و صامت دوران و انحق خارج مالقلردن
عکس ایدن برایکی منفرد و متباعد تغیاته معکس اولان بو خرابه لر
اوزمانلر صباحلره ندر دوام ایدن زقره و زمزونلرک
آهنکیاه برنشوه و طرب برجه ره ایتسام عرض ایدرمش .

بومسعود ادوار قدیمه دن نشان ویرن حمیده جاده سی
مرزق بلده سی شمالده « نزله » جنوبده « زویه » اولق اوزره
باشلیجه ایکی بونیوک نسیمه تقسیم ایدر . حمیده نک وسعت
و استقامته رغماً اقسام مذکوره داخلنده کی یوللار دارودولا مبا جلی
سوقاقلردن عبارتدر . نزله محله سی دیگرینه نظراً دهها معمور
وایکی قاتلی بنالری حاوی اولوب حالا فزان تجارتی الارنده
بولندیرن و قدیم تجار عائله لرک انقاض ثروتیه قائم اولان سواکنه لرک
خانه لری بوراده در . اصل مملکتلرنده ده بونلره محاصم اولان
هونلیر (هوانه) ایسه زویه قسمنده ساکندرلر . بونلردن
باشقه قدیم اوجله دن مهاجرت ایتمش اولان بعض معروف

تائله لرده بوقسمده سا کندرلر . انجق زویه قسمی نزله یه نظراً
دها خراب اولوب برچوق بیوت منهدمه نك عرصه لرینه ده
خرما اغاچلری غرس اوله رق باغچه حاله افراغ اولمشلردر .
سپه ناحیه سی ایله شاطی وادیسنده کی بعض بنالرمستنا اولق
اوزره علی العوم فزان داخلنده کی مبانی طوپراق کریچدندر .
مرزق بنالری ایسه جوارده کی طوزلی چورافلرک سطح
مقشرندن قازمه ایله قوپاریلان « فردغ » دیدکلری برنوع
طوزلی سرت طوپراق پارچه لری ایله عین چورافلرک چامورندن
انشا اولنور . طوزلی چامورک یاغموره قارشى مقاومتی پك
آز اولدیغندن سرعتله اریمکه وسوره کلی بارانی متعاقب انهدام
اتاری کوریمکه باشلار ایسه ده صیجاق موسملرده غایت سرت
ومقاومتلی برکته تشکیل ایدر . مرزق خانه لرینک قسم اعظمی
خارجا صیوا و بادانه سزا اولوب صره صره دیزلش فردغلر آرالرنده کی
چامور خرج پارچه لرندن عبارت بر شکل حزین ومظلم اراثة ایدر .
زیرا فردغلرک لونى غایت قویو کولرنکی ، دها دوغریسی
قوبو سنجاییدر . پك مستنا اوله رق تباشیری برنوع بیاض
طوپراق صیواسیله ستر وتلوین ایدلش اولانلری ایسه نظره
دها خوش کورینور .

خانه لرك اقسام خشبیه سی: بویوك قنطره ، دیرك ، مرتك
وساثره كاملاً خرما آغاچندن اولوب انجق كوچك اوداقاییلری
و بنجره کی اقسامك قناد وسوکه لری بویوك توتون ، چای ،
موم صندقلری کی شالدن کتیریلن تحتلردن اعمال وهان عمومیتله
قویو آجی یشیل بررنکده بویانمقده در . مرزقده فزانک دیگر

زمروق رقصی (رقاصہ لڑے قارشی قارشی بہ)

زمروق رقصی (رقاصہ لڑے یان پانہ)

محللر نده کورولميه ن بويوك ودميرلي پنجره لره تصادف اولنور .
فقط مالز مه انشائيه نك تداركي تصادفه مربوط برشي اولديني جهته
براو داخلنده كي پنجره وقايلرك ابعادنده بر آهنگ موجوددكلدر .
اكثريسي داروباصيق اولان قايلردن كيريلنجه هر طرفه
عرب اصول معماريسنك اساسني تشكيل ايدن برميدان داخل يه
كيريلىر . بوميدانك اطرافده انشا ايدلمش اودالره اوست قاته
چقيه جق مرديون يوقاريكي . غره (فوقاني اوطه لر) دن عبارت
اولان مرزق خانه لر ينك آلت قاتنده كوريلن ايچ ايچه اودالره ،
اوزون مخزنلر ، آفريقاي وسطى ايله مناسبات تجاريه نك دائم
اولديني زمانلرده امتعه تجاريه وضعنه واسراي زنجيه نك اسكانه
مخصوص اولدقلىرى يكنظرده اكلاشيلير . بوكون ايسه بومخزنلر
همان كاملا دنياه جك بر حالده بوش قلمغه محكوم اولدقلىرندن
وبوصورتله مائل خراب اولانلر تعمير و ترميمينه رغبت اولنمديني
جهته بلده نك ثلثان مساكني خراب بر حالده در .

فزان اصول معماريسنده الك زياده جالب دقت اولان نقطه
اصول تسقيفدر . محلك وسعته نظراً برويايكي قنطره دن عبارت
اولان اساسي اوزرينه خرما يارماسندن عبارت كوچك برصره
مرتكلر ديزيله كدن صوكره اوزرينه مرزق باغچه لر ينك
قويولرنده اكثريته نيت ايتكمده اولان اوزون قامشار سطرانجواري
ديزيله رك يكديكريله تقاطع ايتدكلرى نقطه لرده بربرلرينه ايله
ربط اولنورلر . بوصورتله حاصل اولان شبكه افقيه نك
اوزرينه يكي اورولش حصيرلر فرش اولنهرق ده
اوزرينه ده طوپراق دوكلر . داخلا كوزل يونتمش
خرما كوتوكلرينك قويو صاري رنگريله آهنگ تام حاصل

ایدن قامش و حسیرلرک منظره عمومی سی مفرحدر . هر نه قدر
اندر ایسه ده و قوغنده صحرا اقلیمه مخصوص بر شدته نزول
ایدن یا غمورلرده ، انجق بر قارش طوپرائله مستور اولان
بوداملر طوزلی بر چامورسیلی وجوده کتیره رک خانه اشیا سی
محو و بر باد ایدر .

فزان داخلنده و سوکنه دن اعتباراً جنوبده کی منطقه ده
پیره یاشایه میور . بناءً علیه بوجهتدن فزانلیر راحت ایسه لرده
تخته قوری سی و سیوری سینک کثرتله بولمقده در . بوندن باشقه
داخل مسا کنده بعضاً تصادف اولان عتربلر فقط اکثریتله
طاوانلرده و دیوارلرده همان هر کون وبالخاصه کیجه لری لامبه
یا قیلدی زمان غایت عظیم بر سرعتله قوشوشان ایری ایری
«عقرب الریح» لر کوریلور . بونلر اورومچک قاملیاسندن
ایسه لرده وجودلری عادی اورومچکلردن اوچ مثل قدر بویوک
وباشلرینک قسم قدامیسنده ایکی قوتلی قصقاچلری واردر ؛
صحرا ده کی وادیلرده بدویلر بونلرک سمدار اولدیغنی ادعا و شدته
مجانبت ایتدکلری حالده هر خانه سنده کثرتله تصادف اولان
مرزقده شمیدی به قدر بو حیوان طرفندن وورولش کیسه یو قدر .
مرزقه ایلك واصل اولانلر دیری حلقک برنجی نصیحتلری
اموال و اشیا ی بیتی نه ک و خصوصاً کتاب و کاغذ کی شیلرک دیوارلره
یا قلاشدیرلمه سی و دوغریدن دوغری به طوپراق اوزرینه وضع
ایدلمکدن توتی اولتمسیدر . زیرا فزان قطع سی داخلنده افریقای
شمالینک ساحل قسملرنده موجود بولمیان «ارضه» (بیاض قارنجه) لر
اثار تخریباتلریله وجودلری کوسترمکه باشلارلر . باشنده کی

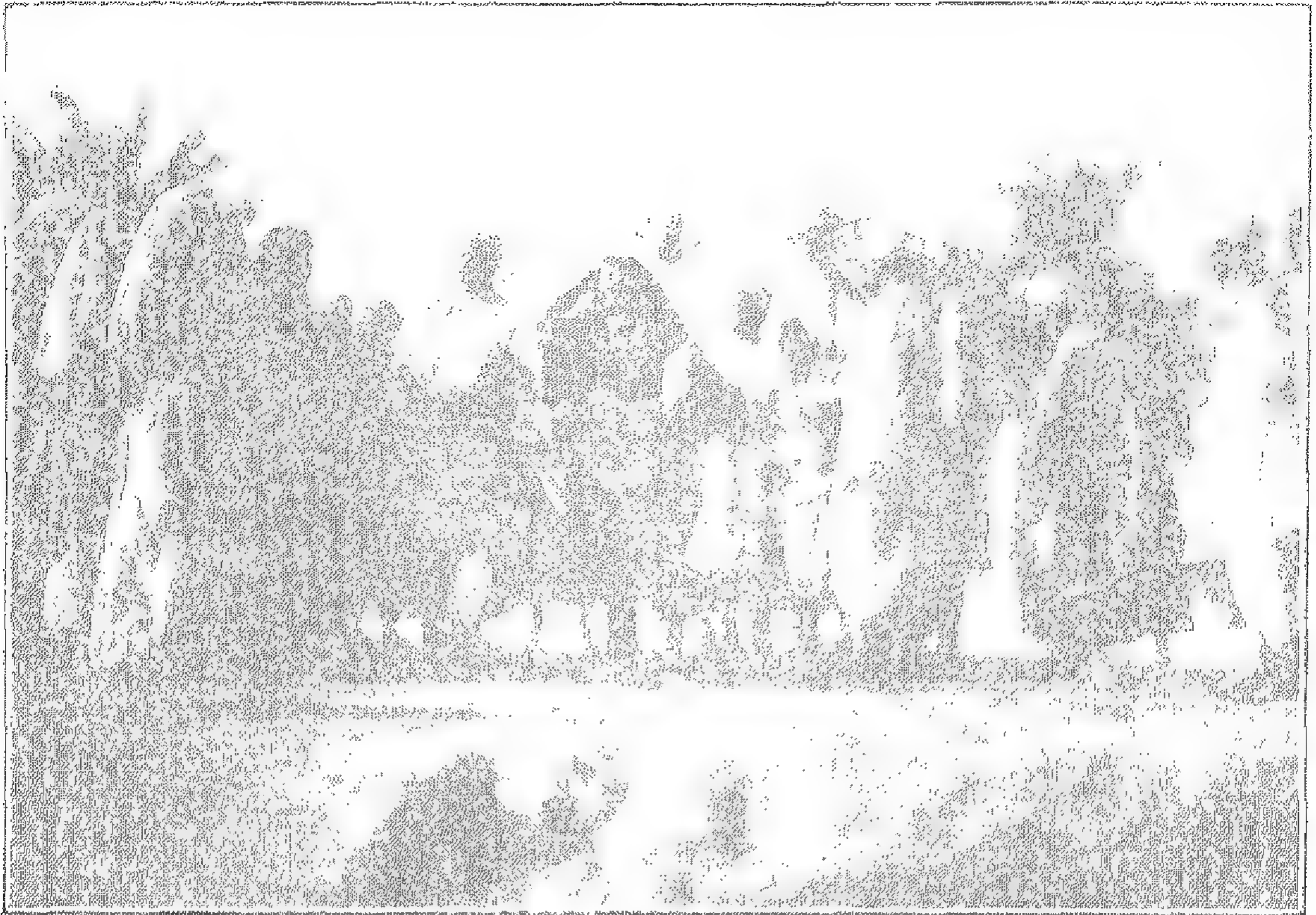
قصقا جاريلا طاشيدي چامور پارچه لرن دن ديوار لر اوزرنده تونلر
 انشايدن وبو وجهه كنديني كوستر مه دن تقرب ايدن بو حشرات
 بويوك بر قاموس جلديني بر كيجه ظرفنده دليك ، دشيك
 ايدە جك ، پارچه ليه جق بر قوت و فعاليتده درلر . بونلر الك زياده
 كاغدو مواد نباتيه دن اولان اشياي انرايتمكه چوق حريصدرلر .
 سرزق خانه لرنده بومو ذيات و حشرات دن صوكره تهلكه سز
 فقط صوك درجه ايكرنج اولان سينكلر واردو كه سسنةك
 ربيع و خريف موسملرنده تكثر ايدەرك انساني اودرجه از عاج
 و بيزار ايدرلر كه آرام و حضور منسلب اولور . فزانه ايلك
 و صوم خرما لرك ادراك موسمه تصادف ايتمش اولديعي جهته
 اودرجه مدهش بر سينك هجومه هدف اولمشدق كه بر ايكي لقمه
 يملك ييه بيلمك و حق مكتوبلر يمي يازه بيلمك ايچين جينللك
 قورمغه و ايچنه صافلا نغمه مجبور اولمشدم . بعضاده كولك و يايو كسك
 برشي سويلك كي احوالده چوق دفت اولنمق لازم كليور .
 بومستكره حيواناتك وجهك رقيق و حساس جلدی اوزرنده
 قوشوشنه لري انساني صوك درجه اغضاب ايدر . صوك
 زمانلرده ارتق جينللكده ده راحت بوله ميهرق اثنای طعامده
 بر خدمتجي يه يلازه صاللا نغمدن وعين زمانده اللريمز لده
 او كمزده كي اطعمه يي مدافعه و مهاجميني دفع ايتمكدن باشقه چاره
 بوله مامشدق .

* * *

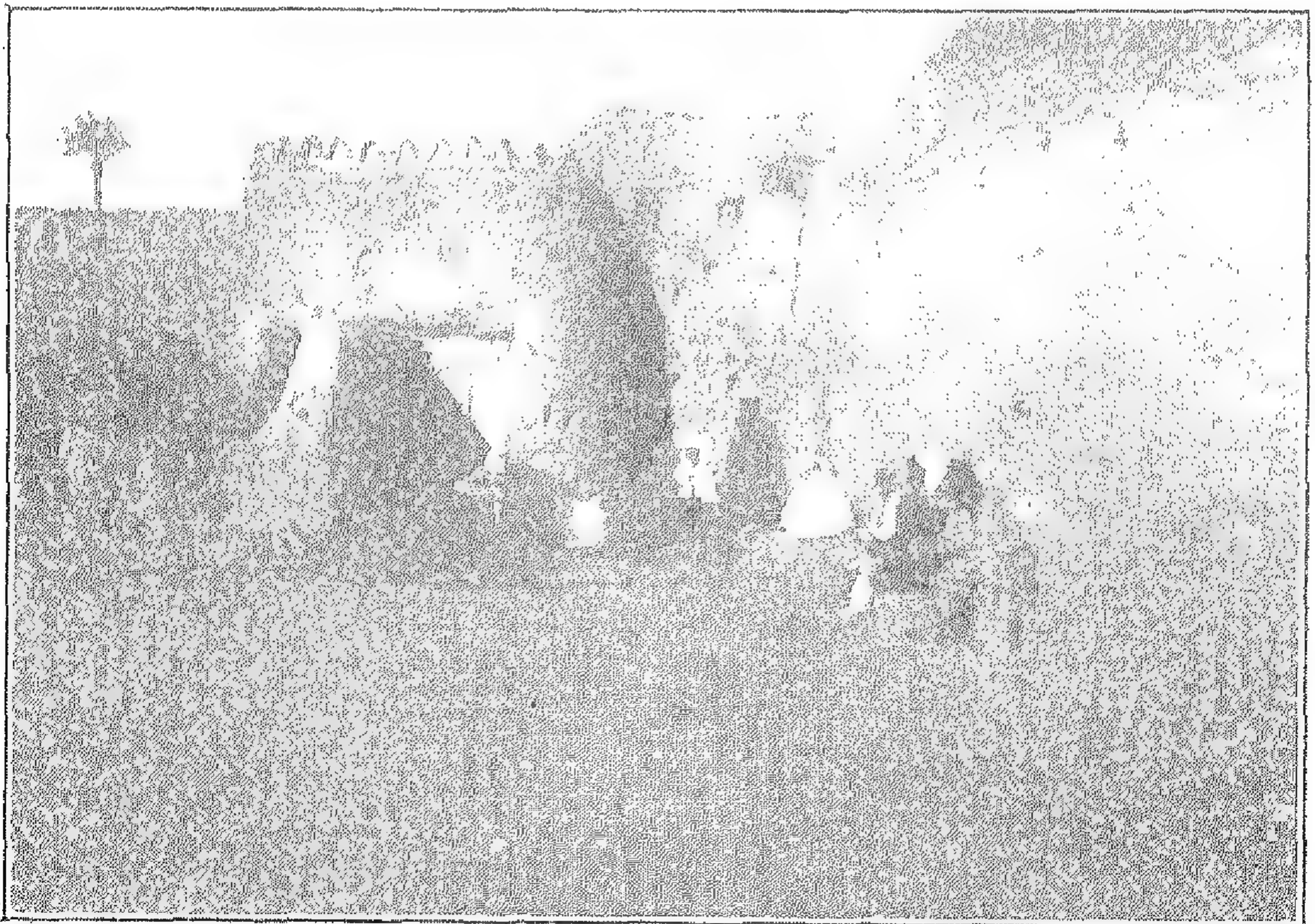
بلده نك داخل و خار جنده كي باغچه لرده و اعلا جنس
 خرما لرك كولكه لرنده قازيلمش بويوك چقورلره تصادف ايدر سكر :

بوچقورلرک دیک اوچورم کنارلری، اکثریا تادیب طرفلرنده بر متره قدر قوری طاش بر دیوارله ویا بر قاج خرما کوتوکنک تشکیل ایتدیکی بر سده نهایتنیر. فقط بو ترتیبات عمی نسبة زیاده اولان قویولرده موجود اولوب اکثریسی اوچ متره نی تجاوز ایتمین و عمی از اولانلرده ایسه هیچ بویله بر ترتیباته تصادف اولماز. ایکی خرما اغاجنک یکدیگرینه ربطندن حاصل اولمش دوت طرفه ایلرله مربوط و نظرده اولدجه مغلق بر ترتیبات عرض ایدن جراره (چقریق) طاقیله و جلدن معمول دلوه (قوه) سیله و بر آلائی ایلرله باغچه لرک اوتار سنده کوریلن بو قویولرک انشاسی ایچین مرزق جوارنده مقدار کافی طاش بولنه مدیغی جهتله بویله جه آچیق بر افلاقلرندن صوسط حنده و بونا قریب اولان اقسام سلفیه سنده اوزون سازلر و قامش لر تنبت ایتکده و بو نباتاتک کولک سنده ده بلده نک هواسنی افساد ایدن سیوری سینکر یتشمکده در.

مرزقده - خصوصاً فصل خریفده - شدتله حکمفرما اولان مالاریا خسته لقلرینک سبی باشلیجه بلده جوارنده کی وبالخاصه سورکجهت جنوبیه سنده کی بطاقلقلرک وجودینه عطف اولنیور سده بونلرک صوی عمومیته چوق مقدارده املاحی حاوی اولوب سیوری سینکرک یتشمه سنه مساعد اولدقلرینی و بوکی اثار حیوانیه نک موجود اولدیغی بالذات مشاهده ایتشدم. حالبوکه سیوری سینکر عمومیته باغچه لرده کی قویولرک و خصوصاً متروک اولانلرینک اعماقنده کی قامش لرک دیلرنده یتشه رک مالاریا میقرو بلرینی نشر و توزیع ایتکده در. مرزق

قاده رقصی

غالك بويوك مدخلی (باب نفاغت)

بلده سنه داخل اولان الكمتين وجودلر بيله انحق برايكي آي قدر
مقاومتدن صوكره شدتلي صيتمه لرك النده زبون دوشه رك
خسته لغه مغلوب اولور . وجودده مقاومتى تقليل ايدن اسبابدين
برى ده فزانده عموميتله مأكولاتك خواص غذائيه جه دون بر درجه ده
بولنسى وبلده نك وضع وحالى ايجابى اوله رق انسانك عطالته
محكوم اولمسيدير . بوصيتمه لرك قرق درجه سانتىغرادى تجاوز
ايدن شدتلي نوبتلى ايجنده قاووريلان وجودلرده اودرجه
باهر برضعف و فقراللم اثرى حاصل اولور كه مرز قده ساكن
بيابنجلر وعرق ابيضه منسوب اولانلرينك اصفرار وجهى انسانى
قورقوده حق بر درجه ده در . خصوصاً قوت لايىوت ايله كچمكه
محكوم اولان سياسى منفيلىر وقلعه بنديلرده بواصفرار وعدم
طاقت اثارى كورنلرده بر تأثير اليم اجرا ايدردى .

* *

يورغون وجودلر ، نصف اليلدن صوكره كيجه لرك صحرايه
مخصوص سرينللكى ايله براز استراحت وقوت حاصل ايتدكدن
صوكره ؛ همان هر كس كوش اورتالغى قيزدومادن اول يتاغندن
چيقار . قايله زمانسه قدر بوتون بلده نك حيات وحركتك
تمركز ايتديكى حميده نك دكانلى اوكنده كى كولكه لكرا آلتده
ودكانلر جوارنده كى قهوه خانه نك اوكنده ، بعضيلرى كوچك
تخته اسكمله لره ، بعضيلرى بوش پترول صنديقلىرته ، بر قسمى ايسه
كار كير سده لراوزرينه اوطور يرلر وياخود يرلره سريش حصيرلرك
اوزرينه شوييله مبالا تسزجه اوزانيرلر . كيجه نك سرينلكنده
قطع مسافه ايدهر ك كلن قافله لر و جوار قرا اهالىسى هپ بلده يه

بوساعتده داخل اولمغه باشلار. بمضاده غزى (قافله وورغونى) وسائرہ کي مهمجه خبرلرده قولاقدن قولاغه دوران ايتمکه باشلار.

بريده بردكانك اوکنده خارج باغچه لر سکنه سندن برقادينك مجموعى يکرمى پاره لق آليش و يریش ايتديكى، اوتده کولکه لکلى تشکيل ايدن خرماستونلرى دینده برايكى عرب وياتوارقك چومه لمش اوله رق اوتوردینى وساکن ساکن قونوشدقلى ونیم مستور نقابلى آلتدن نافذ برنظر تجسسله هرکسك حرکاتنى تدقيق ايتدکلى کوريلور. جوار واديلردن طولادىنى طلح اودونى وياخود محصول صنعتى اولان کومورله دولديرلمش چواللرى يوکلتديكى دوه سنى يولارندن چکەرک چکن کله تهنيل قوم توارقلىنك مشى مطردلى منظره يه بر حرکت ويرير. بونلر، هپ بوغير متجانس صحرائى وبلدى مناظر يکديکرىنه قاريشميه رق برلوحه ايچنده متوازيأ کويلور. مرزق بلده سنى توارقدن زياده يکديکرىنه عدوجان اولان تيوو قبائليله شاطى عرباننك بازاريدر.

بياض فقط اسمر، اکثريسى منقارى الخشم، سياه کوزلى برعرب بدويسيله، اوزون بويلي اينجه، سياه رنگلى فقط خطوط وجهيه سى عرق ابيضدن اولديغنى کوسترن پارلاق نظرى مغرور برتيوو حميده ده يکديکرىنه تصادف ايتدکلى زمان هرايكى طرفك ده کوزلردن برشعله برقيه کچر وانجق جوارده کى عسکر قره غولنك تفنگلى طرفينك يکديکرىنك بوغازلرينه صاريلسنه مانع اولور. بونلر مرزقدن چيقتنجه برى شماله ديکرى جنوبه آيريله رق هيچ آرقالرينه بيله باقمه دن قبيله لرينك

ساکن اولدقلری جباله ووادیلره توجه ایدرلر .
مرزق بازارنده کومورچی لقیله استصغار اولسان کال
تهنیل قوملردن ماعدا تک توك برایکی خالص تارقیه تصادف
اولنور . بوسحرا چقاللری نادراً کلدکلری بوبلدهده غاتده
کوردیکم درجه نك پك فوتنده بر عظمت وکبر ونخوت اظهار
ایدهرک ، مشی مطردلرینه تطیقا الارنده چویردکلری ، تهزیز
ایتدکلری اینجه دمیر خربه لرله صالح و مسالمتدن باشقه برغایه
امللری اولیان بیچاره مرزتلیلرک تلبلرینه القای هراسه غیرت
ایتمکده وکندیلرینه فضله براهیت ویردیرمکده درلر .

قالین بزدن ، محلنده دیکلمش ، یچمسز بیاض البسهلری
آرقالرنده حمیدهده کزینن هرتوم وهردیندن سیاسی ومنفی
قلعه بندلر [*] ، عسکر افراد وضابطانی بوبلدی وبدویشکال
محلیه به قاریشه رق منظره به برشکل دیگر ویررلر : دیرکلرک
آلتنده مجلس اداره اعضاسندن ومتحیزان محلیه دن برینک
کوچوجک بردکانی اوکنده طویلاش ، اوتورمش برایکی
ضابط ، بر صهییه مأموری ویاسیویل البسه لی حکومت مأمورلرینک
یانی باشنده تونسکاری رنگلی اوزون بر برنوس اکتسا ایتش
مرزقلی بر تاجرک قونوشدقلری ، ده اوتدهده بریدوینک بازاره
کتیرمش اولدی بی قویون وکچیلری بوینوزلرندن سورکله دیکی ،
دها بریده دلال باشی نك زیتون یاغی طارته رق اطرافنده
طویلانان تسوانه توزیع ایتدیکی کوریلور ؛ وبوجماعتلرک ،

[*] مرزقده کی مدت اقامت ۱۰ تموز ۳۲۴ سنه سی انقلابندن

اولکی دوره عاشر .

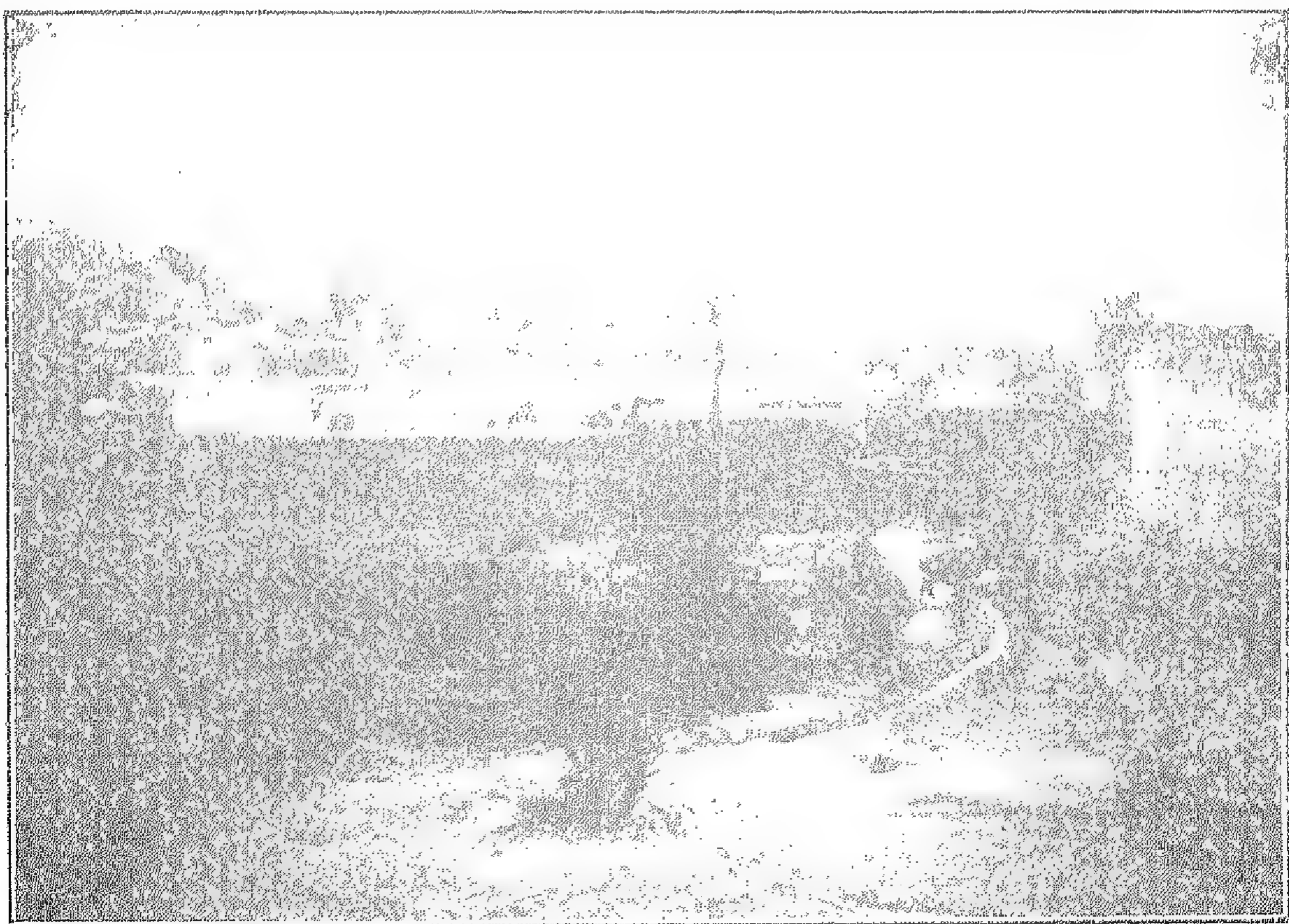
کومەلرک آراسندن کنج دلاللرک سودان امتعه سی ایله شالیدن
کتیریلان اقمشه و سائرہ بی صائمق ایچین باغیریشہرق قوشوشدقلری
مشہود اولور . چونکہ صباحک قایلہ یہ قدر اولان سرین
زمانلری حمیدہ نک دلالہ وقتیدر .

قایلہ زماننک کونشی ارتق اورتالی شدتلہ تسخینہ باشلادیغی
زمان مأمور وعسکرلر باب الشریعہ یہ دوغری چکیلیمکہ ، تجارہ ،
دلال وصایتچیلردہ خانہ لرنده کی سقیفہ نک سرینلکنہ التجا ایتیمکہ ؛
والحاصل بوتون حمیدہ نک اہالیسی یواش یواش داغلمغہ باشلیہرق
زوال زمانہ دوغری بوتون بوحرکتلرہ بدل مدید برسکونہ
قائم اولور . ہرکس اوکلین طعامندن صوکرہ سینکلرک کیرہ میہ جکی
تمامیلہ قارا کلک و پنجرہ سز محللرہ التجا ایدہرک تکمیل وجودہ
رخاوت نثار اولان کوندوز اویقوسنہ دالارلر .

وقت عصردن صوکرہ کونش افق غربی یہ دوغری تمایل
ایدنجه مملکتدہ یکی برحرکت باشلار . فقط بودفعہ بوتون
حرکت حمیدہ نک باب الکبیر طرفہ وقادین پازاری محلنہ دوغری
توجہ ایدر . باشلرنده خرما یپراقلرندن اورولمش قطرون طبقلری
ایچندہ حبوبات متنوعہ ویا صوفان ، تازہ دوماتس کی مقدار ی جزئی
سبزہ بی حامل قادینلر ، برطرفہ ماوی بونجوق ، کوچک جیب
آینہ سی ، کوچک عطریات شیشہلری کی امتعہ تجاریہ دولدیرلش
طبقلر اوکلرنده یرہ اوطورمش مختلف اللون والقیافہ نسوان
حصیردن معمول چرکہلر التندہ صفار تشکیل ایدہرک آلم
وصائمہ باشلارلر .

غانك سوری

غات بلده سی

دیگر طرفندہ جوار بانچہ لڑک مختلف الجنس سبزہ لرینی
 حاملہ ویاخود «حس حیل» کبی درت ساعتک کو یلردن، باشنه
 قویدیعی خر مادالارندن وچالی کوکلرندن مرکب اودون دمتلریله،
 قوللرینی صاللا یه رق و قالچہ لرینک بر حرکت مطرده جنیه سیله
 صاللانہ رق قونوشه قونوشه کلن قادین جماعتلری بلده نک بویوک
 مدخلرندن کورینمکه باشلارلر، براز صوکره وسطده چرکه لراه
 بریاندہ اودون و دیگر طرفده کی دیوار دیبلرنده حیوانلره یونجه
 صاتانلردن عبارت اولق اوزره اوچ قسمه منقسم اولان قادین
 پازاری جانلانمغه باشلار. انجق حمیده نک صباحکی غلبه لک
 و فعالیتنه نظر ابوراده مشهود اولان حرکت دها کثیف اولدیغی کی
 آلان وصاتان یوزلرجه نسوان ورجالک عین زمانده سویلدکلری
 سوزلر یکدیگرینه قاریشهرق عجیب بر غلغله تشکیل ایدر.

غروب شمسدن براز اول قادین جماعتلری یواش یواش قاپیلردن
 چیقهرق کو یلرینه، جوار بانچہ لرده کی زربه لرینه عودته باشلارلر.
 جماعت کیتدکجه سیرککشه، سیرککشه بعدالغروب انجق برقاج اکک
 صاتیجیسندن باشقه بازاریرنده کیمسه کورونمز اولور. قاپیلردن چیقان
 قادین جماعتلری حرارتلی حرارتلی حکایه لر اکلاتهرق، کندیلرینه
 خاص اولان لاقیدانه قهقهه لری صاوورهرق و بعضاده تغنی ایدهرک
 بلده دن تباعد ایدرلر. سرزقک بوتون دیدی و قودیسى بو بازار
 یرنده ویا قویو باشنده صوآلق ایچین طویلاندقلری اثناده قادینلر
 ییتنده تعاطی و نشر اولنور. مملکتده هیچ برشی حادث اولماز که
 اوکون قویو باشنده قادینلر ییتنده قونوشولماسین. ایشته بش،
 اون پاره لق آلیم وصاتیدن صوکره بوشن، شاطر، چالیشان

و فقط فقیر جماعت زربہ لرینہ ، یقیق و دوکوک خرابہ لرینہ
 چکیلدیگری زمان صحرا اقوامنه مخصوص قناعت و اندیشه فردادن
 آزادہ لک ایله باغچہ لردہ خرما دالترین یاقہرق حاصل ایتدیگری
 ایشیقار اطرافندہ نصف اللیلہ قدر تغنی و طربله وقت کچیریرلر .
 صوانی (خارج سورده کی باغچہلر ہیئت مجموعہ سی) دن
 بوبعید آہنک ذوق و طرب ایشیدیلدیکی حالہ داخل سورده
 عمیق برصت و سکون حکمفرما اولور . آنجق نادراً وقوعبولان
 دوکون و شنلکدر استتاً ایدیلنجه بوسکونی هیچ برشی اخلاص
 ایتمز . یالکز ماہتابک مساعد اولدیگی کیجه لردہ ، سودانہ
 مخصوص موسیقینک بزم ایچین غیرمونس اولان نغمات مطردہ سی
 آراسندہ عید صنفی « صامپانی » [*] اوینارلر . براز صوکرہ
 بلده نک بومانی سکونی تماماً اخلاص ایدہ میہرک انسانہ غریب
 واسرار انکیز بر تأثیر معنوی اجرا ایدن صامپانی موسیقینک
 یک آہنک و مطرد نغماتی صوانیدن کلن آہنک دورادور طربله برابر
 یواش یواش سونہرک نصف اللیلہ دوغری ہر ایکسی دە سکوت
 ایدرلر . ایشته اوزمان صحرانک سرین کیجه روزکارلرینک تأثیریلہ
 میرلدايان اوزون خرما دالترینک ، سعادت قدیمہ سنک زوال
 ابدیسہ مرثیہ ماتم اوقویان فشافش خزینی ایچندہ مرزق
 بلده سی درین براویقویہ دالار .

* *

ازمنہ قدیمہ مورخلرینک غارامانتلر نامی ایله تعریف
 ایتدیگری فزان سکنة قدیمہ سنک رومالیر زمانندہ کی مرکز

[*] بر نوع سودان راقیسی

جر ما بلده سی اولوب اولاد محمد حا کیتی زماننده وقرون وسطی نك
نهایتلرنده وجود پذیر اولمش اولان مرزق بلده سننده غارامانت
نسلنك اخفادینه تصادف ایدیلهمیه جکی امرطبیعیدر . اساساً
غایت محدود المقدار اولان جنوب غارامانتلری هر طرفدن
کندیلرینی احاطه ایتمش اولان صحرا اقوامنك تضییقی و صوکره لری
جنوبدن کانم و بورنودن کلن استیلارک تأثیریلده هان کاملاً
غائب اولمش وقرون قدیمه دنبری اسرای زنجیه تجارتیه متوغل
اولان بلدان مهمه ده ساکن تجار صنفی ده عرق اسودله چوچه
اختلاط ایتمش اولدقلرندن بوکون عرق مذکورک فزان اهاالیسنده
دها بارز بر صورتده غلبه سنی انتاج ایتشد .

قرون اخیرده افریقانك علت مزمنه سی اولان اسرای
زنجیه تجارتنك اك مهم برپازاری اولان مرزق بلده سننده ده
عین نتیجه حاصل اولشدر . مرزق سکنه اصلیه سنی تشکیل
ایدن اهالی بلده جوارنده کی صوانی ده اقامت ایدن جباد [*]
صنفیدر . داخل سورده مقیم وجوه و متحیزان بلده نك اکثریسی
وحتی هان کافه سی سوکنه ، هون ، زله ودها شرقده واقع
اوجله و جالوکی شال بلدانندن لاجل التجاره مرزقه کلهرک
بوراده توطن ایتمش اولانلردر . صحرا تجارتنك باشلیجه ایکی
مهم کاربانسرای اولان مرزق و غات بلده لرنده سوکنه و هونلیر
ایله غدامسلیرک وضعیتلری تماماً یکدیگرلرینه مساویدر . هرایکی
طرفندن ده شالی صحرا بلدانته منسوب اولان بوتججار صنفنك
جنوبده کی تجارتکاهلرده کندیلرینه مخصوص جماعتلری و آیریمه
ساکن اولدقلری محله لری کورلمکده در . بو حال بورنوو سقوطوده

[*] باغچه لرده چالیشان ونجبر صنفی .

دخی عین صورتله در. قانوده حالا غدامسلیله مسکون بر محله موجوددر .

لسان وعادات مناسبتلرینه نظراً شالی غارامانلردن اولدقلری اکلاشیلان سوکنه وهونلیر، تشکلات وجهیه ولونلری اعتباریله دیگر بر بریلرک عینیدرلر . مرزقده سواکنه همان عمومیتله نزهه قسمنده وهوانه ایسه زوییده محلهلر وجوده کتیرمشار ومملکتلرنده کی رقابت وخصومت قدیمه بی بورایه ده نقل ایتشاردر . خصوصاً برقاج بطن صوکره مرزقلی اعتبار ایدلمش اولان بوذوات بلده ده اشغال ایتدکلری مواقع مهمه نتیجه سی اوله رق مجالس اداره اعضالقلری وبعض مأموریتلری ده مناوبه اشغال ایده رک بوضورتله ده رقابتی تزید وتشدید ایتشاردر . اصل مرزقلی اوله رق اوراده انحق برکیاری عائله سی کوسترملکده در. وجوه ومتحیزان قدیمه واسکی مرزق عائله لری ایسه عبدالجلیل استیلاسی زماننده قتل عامه معروض اولشاردر.

اسکی تجار صنفک بقیه سی اولان متحیزان بلده شالی طرابلس اهالیسی کی تلبس ایدرلر . تحری سعی وعمل ایچین تونسسه یوزلرجه هجرت وبریاندن عودت ایتدکلرندن اورانک عادات وطرز تلبسی ده برجهتدن فزانه انتقال ایتدیکی جهته قوللری دوکمه لی اوزون کوملک اوزرینه قرمزی وصاری رنگلرده یاقلاری ایشله مه لی اوزون تونس بورنوسلری تلبس ایدنلرده چوقدر . باشلیجه سوکنه لیلرک چیره دستی مهارتی اولان ایپک ایشلمه لی « بلغه » (صاری ونکلی دریدن برنوع یعنی) لر تلبسی ظرافتک باشلیجه شرائطنددر .

اکثرتي تشکيل ايدن جباد صنفنک لباسي ايسه : باشده
 بياض تا کيه ، صرتمده ديزلرينه قدر وجودي ستر ايتمک
 اوزره بلندن برقوشاقله صيقلمش ماوي برکوملکدن عبارت
 اولوب آياغنه برشي کيه نلر پک نادر و بلکهده هيچ يوقدر.
 انحق صوانيده کي جرواسقا عملياتنده افریقانک اوبي آمان کونشنه
 قارشي مقاومت ايچين اوموزلرينه قدر باش قسمي محافظه
 وکولکسي آلتنده شعاعات شمس قارشي مقاومت ايچين باشلرينه
 خرما يپراقلرندن معمول کنيش برشايقه تلبس ايدرلر که بوسپر
 بوتون افریقای شالی اقوامنجه مستعمل اولوب بوکون اوروپاده
 کوريلن حصير شاپقه لرك بوندن مقتبس اولديغنه شمه يوقدر .
 مرزق نسواني باشليجه ايکي صنفه آيريلر : متحيزان
 ووجوه بلده طائله لرینک نسواني « محجوبه » ناميله معروف
 اولوب قطعياً سوقاغه وپازار محله چيقيمازلر وخارجله هيچ
 اختلاط ايتمزلر . اقوات يوميهلريني تدارک مجبوريتنده اولان
 ايکنجي صنف نسوان ايسه آليجي وصاتيحي صفتيله خارجله
 اختلاط ايدرلر وارککلر کي داخل جمعيت اولورلر . اوچنجي
 درجهده صواني ده ساکن جباد قاديئلري ايله اسرا ومعتوقه
 صنفلري اک پست بر درجهده درلر .

قسم ثاني نسوانک طرز تلبسي وتوالترنده اک زياده جالب
 دقت اولان باتس توالتيدر : صاحلري وسطدن ايکيه منقسم
 اولوب يان طرفلري شقاقلردن اعتباراً آرقايه قدر متعدد کوچک
 کوچک اورکوارله اورولدکن صوکره جبهه يه کلن قسم « محلب »
 تسميه اولنان بولاماچ قوامنده نباتي برنوع معجونله بولاشديريلير

و کونشده قورودلق اوزره کوچك توالت آلاتی ایله قیوریلر،
 و آنك قسم اعلاسنده منتظم قیورملرله طویلی بروضعیتده
 یکدیگرینه یاپیشیق برکومه صاحب حاصل اولور. قادینلر، بومحلب توالتنی
 اجراده صاحب صنعت اولان باش اوروجی قادینلره مراجعت
 ایدهرک بوضعتکارلرک اوکنده دیز چوکر و صوکرده ده
 بومعجونلی صاحبی قورتمق ایچین ساعتلرجه کونشه قارشى
 کمال صبر و سکون ایله اوطوردرلر. محلبك رایحه سی آلیشیمیانلرایچین
 مستکرهدر، یان اورکولرینك منتهاسنی تشکیل ایدن کوچك
 کوموش مسکوکات ایسه هر دوره و هر دولته منسوب مختلف الجنس
 یاره لر اولق اوزره باشقهجه نظر دقتی جالبدر.

زیتون یاغیله تدهین و بودرجه اعتنا ایله احضار ایدیلن
 بوباش اوزرینه قیرمزی و بویوکجه بریوک قماش پارچه سی اورترلر.
 ایپکلی اولان کنارلری اعتنا ایله ایشله نمش، یاقه سی کنیش
 و قوللری قیصه و کنیش، بوی اوزون، ماوی برکوملك تلبس ایدر
 و بللرینه علی اکثر قیرمزی و بیاض رنگلرده قالین بزدن قوشاق
 باغلارلر. اکثر نسوانك قوللرنده « طووقات » (بونجق
 ایشله مه بیله زیکلر) و آياقلرنده توتیادن دوکه قابخلخال
 (آياق بیله زیکلری) لر کوریلور. بعضیلری سختیان آياق
 قابلری، فقط فقراسی اکثریا چیلاق و بعضأده خرما یاپراقلرندن
 معمول برنوع چاریق تلبس ایدرلرکه بواوت چاریقلر انجق
 برایکی کون قدر دایاندقلری جهتله، مثلا بازار یرینه باشنده
 اودون کتیرمکده اولان برقادینك اثنای طریقه ده النده کی خرما
 یاپراقلریله بو ظریف چاریقلری اعمال ایتدیکی و بوررایکن

ایاغنده کی اسکې بی آنه رق یکینسی تلبس ایتدیکی کوریلور .

مواد تجاریه سندن الهممی اسرای زنجیه اولان آفریقای
وسطی تجارتنک باشلیجه مبادلله بازارلرنده عمومیتله کورولمش
برحال وارد رکه اوده سفاهتک ترقیسی وقواعد اساسیه اخلاقیه یه
قارشى عدم مبالا تدر . غایت اوزون سورهن و آشیان عائلهدن
طول مدت تباعدی استلزام ایدن بوشجرا تجارتیه متوغل
یبانجیلر اثنای عزیمت ویاعودت لرنده طریقک همان وسطنده واقع
اولان مرزق بلده سنه اوغراد قجه ، طول مدت ابجار محیطه
اوزرنده قاله رق ایلك اوغراد قلی اسکله ده بواوزون محرومیتلری
تلافی یه جان آتان کیچیلر کبی پری سفاهتک سوز کون انظارینه
مجلوب اولور لر . بو خصوصده اسرای زنجیه نك ده تأثیر کلیسی
اولمشدر . تجار ایچین ایسه مملکتندن اوزاق هر کسک مجهولی
اولمقدن متولد مبالا تسزلق ، جمعیت بشریه نك عرف و تعامله
مؤید قوانین اعتباریه و مشروطه سنه قارشى اولان اطاعت
حسنی تنقیض ایدیور .

ایشته بواسیابدن دولای مرزق بلده سنده اخلاق عمومیه صوك
درجه ده بوزولمشدر . اولاً مشروبات کثولیه یه انهماك همان
عمومی دنیه جك بر درجه ده در . الاکبی ایچکیسی و خرما محصولندن
مخلنده تقطیر اولنان برنوع خرما رافینی رجالک و آباق طاقندن
اولان نسوانک اکثرینی طرفندن استعمال اولنور . بو طاقم
نسوان و خصوصاً بونلرک ذات الزوج اولیانلری یبانجیلری دائره
محرمیتلرینه ادخال وچای ضیافته قبولی هیچ محظور کورمز لر؛

وبو کی مناسبات همان هر کسجه معلوم اولور وافواه ناسده
دوران ایدر. اخلاق عمومیه بوقیل نسوان ایچین بودرجه
سربستی بی خوش کوره جک قدر مسامحه کار برحاله کلشدر.
بونک نتیجه مؤسسه سی اوله رقد ده ذرتیک بر قسمی والده لر
طرفندن اتلاف اولمقده در.

* *

مرزق بازارینک قادین صایحیلر النده اولسی، قادینلرک
بوضعیت اجتماعیه دن استفاده ایدهرک حقوق و حیثیتلرینی مدافعه
ایچین تعطیل اشغال سلاحنی استعمال فکرینی حاصل ایتدیرمشدر.
بو تعطیل اشغاله «ناو» و فزانک دیکر بعض اقسامنده «شرماقشی»
نامی ویریلر. بلکه ده قدیم بربری عاداتندن اولسی ده محتمل
اولان بو عادت ارککلر طرفندن بر قادینه قارش حثیت شکنانه بر معامله
وقوع بولدیغی زمان ترضیه ویریلنجهیه قدر بوتون او محل
نسواننک دفعه وکاملاً تعطیل اشغال ایدهرک رئیسهرلرینک
اطرافنده اجتماع ایتلرندن عبارتدر. مثلاً بر قادینه تحقیر مقصدیله،
بشاون یاره کی قیمتسز بر مبلغ ویا بر اکک ویا خود ائت پارچه سی
ویرمک ناوک اعلانه سبب اولور. اکثر بوکی وقایع، نسوان
ورجالک مجتمع بولندقلری دوکون، فانتازیه، بازار محلی وقویو
باشلری کی یرلردر. دوچار تجاوز و تحقیر اولان قادین مدید
برزیغاریت [*] قوپاره رق شیخه النسوانه مراجعت ایدر،
شیخه ده معلوم و معین بر طرز ده بر زیغاریت ایله بوتون بازارده،

[*] افریقا اقوامنده قادینلره مخصوص بر نوع صیحه درکه دیکل آغز

ایچنده تدویر یله حاصل اولور.

غات بلدهسى (جىل قوقەن اوزرىدىن پاناروما)

غاندەجامەك كىرك صوك جامەت محلى

بلده ده اولان ایکنجی صنف نسوانی جلب ایدر . شیخه نك
بودعوتنه اجابت ایدنلر یمه دن ایچمه دن بساعتلرجه وبعضاده
برایکی کون شیخه نك اطرافنده طویلی اوله رق ناوه مخصوص
تغیات ایله وقت کچیررلر . بازارده ، بیوتده و صوانی ده خدماتك
تعطیلی مملکتی آچ براقق تهلسکه سنی حائر اولدیغی جهتله رجال
طرفندن تألیف یین ایچین مراجعتلر باشلار وبعضاً حکومت
محلیه بیله ایشه مداخله یه مجبور اولور . نهایت متجاوز اولان
ذات طرفندن وکیللری تعیین اوله رق شیخه ایله مذاکراته
ابتدار و متجاوزك درجه تروتنه کوره جزای تقدی تحصیل
اولنور و بونکله بعض عطریات و صاچ توالتی ایچین زیتون یاغی
اشترا و نسوانه تقسیم و توزیع اوله رق ارضا وایشلری باشه
سوق اولنورلر . بوکی احوالده ارضای نسوان خصوصنده
اوتهدنبری رعایتکارانه و توسطکارانه حرکاتده بولنانلر ایسه
قادینلرجه مقبول و مرغوب اولوب « ولدالناو » عنوانیله یاد
و تعزیر اولنورلر . بو خصوصده مرزق جوارنده کائن حس حیل
نسوانی ده ایلری کیده رك متجاوزه اطاله دست تعرضه قدر
واردلر . مرزق اکابرندن بر ذات حس حیلده تصادف
ایتدیکی برقاج قادینه حیثیت شکنانه بر معامله یه جرأت ایتدیکی
ایچین بوتون کویك نسوانی بالاجتماع کندیسنی حیوانندن اشاغی
ایندیرمشلر و کاملاً عریان بر حالده قوللری باغلی اوله رق مرزقه
سوق ایتمشلر ؛ بیچاره آدم بو حقارتدن متولد حجاب ایله خانه سناختفا
ایتمش و بر مدت صوکره وفات ایتمش اولدیغنی حکایه ایدیورلردی .

فزان دو کوئلر نده ده کلین جهازی ، طرابلسده اولدیجی کبی
تغنیات مخصوصه و موسیقی ایله نقل اولنور ؛ بوزاده فضله
اوله رق بوجهازك اثنای نقلنده تفك آتهرق ، آت یاریشی
یاپهرق اعلان شادمانی ده ایدیلر . جهاز آلایندن صوکره زفاف
کیجه سی كرك کلین و کرکسه کوکی خانه لر نده آیری آیری
ضیافتلر ترتیب اولنور : نصف اللیله ودها کج و قته قدر موسیقه
اجرای آهنگ ایدر ورقصلر دوام ایلر .

مرزق قانتازی سی و طرز رقصی متنوع ایسه ده صنعت
و ظرافتجه صوکره غاده کوردیکم درجه نك بك دوننده در .
« طیلله » نامیله معروف اولان طرز تغنی نصف کره شکانده
بویو کجه برداوولك اطرافنه ارکک وقادین طویلنهرق بر آغزدن
تغنی ایتملری وهپسنك عین زمانده داوول اوزرنده کی اللریله
مطرد بر آهنکی اجرا ایتملرندن عبارتدر . « دقدقه » ایسه
کوچك دنبلکلر اوزرنده دکنکلرله اجرا ایدیلن برنوع موسقیدر .
كرك بو طرز لرده و کرکسه علی العاده تغنیاتده گفته بی تشکیل
ایدن اکثراً مملکتک معاشقاته عائد وقایعی و بعضاً ده وقایع
تاریخیه سیدر . مثلاً ظلم واعتسافاتیله مشهر بر متصرفك بوتون
افعالی بوکی جمعیتلرده و بعضاً کندی زماننده بیله نسوان
طرفندن تغنی ایدیلر .

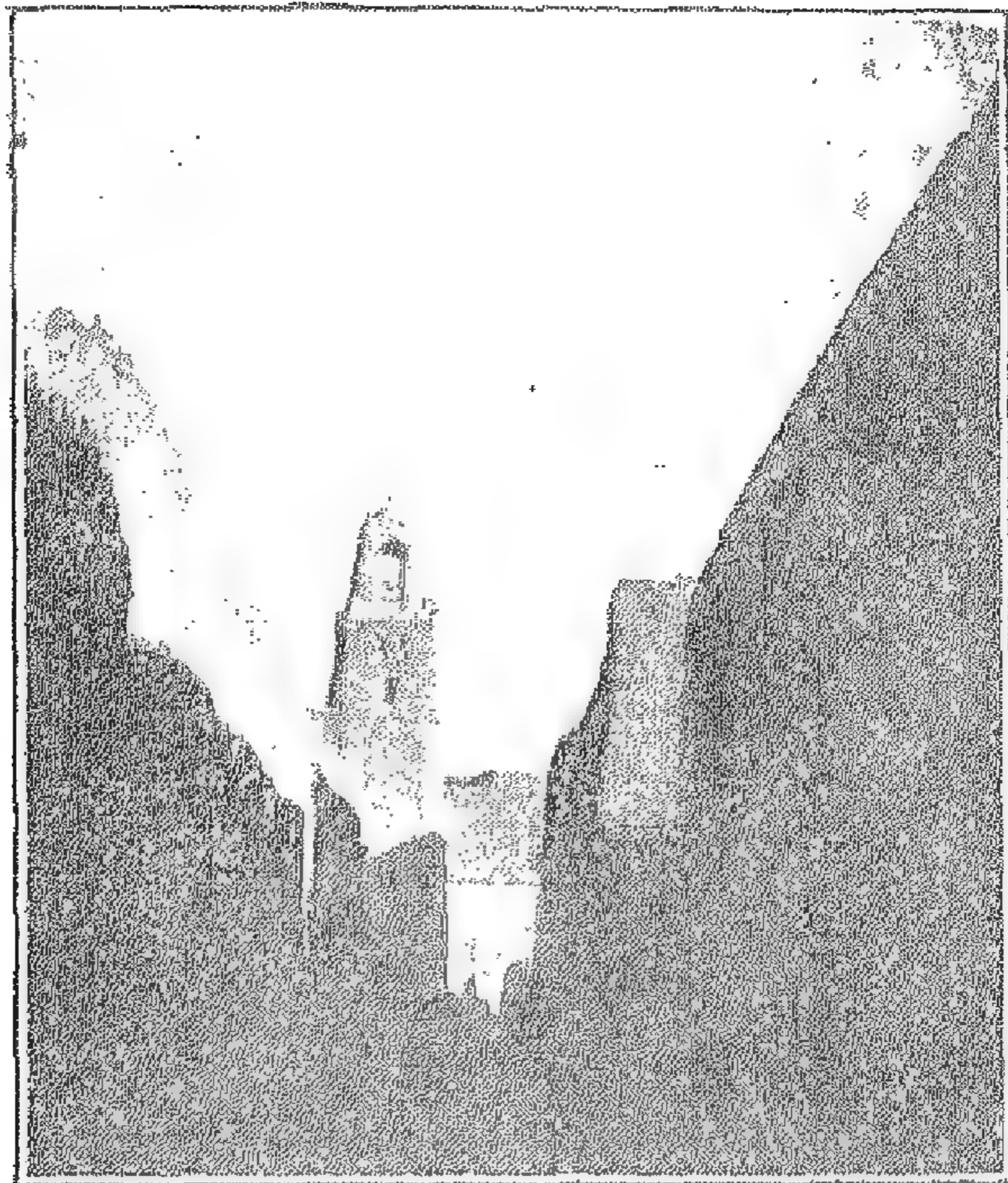
اویونلره کلنجه : « قاده » برنوع بور نورقصیدر . رقاصه لر
برقوس دائره اوزرنده اجتماع ایدر و مناوبه اورتایه چقارلر ؛
اورتایه چقان قادین ، بو اویونه مخصوص برنوع موسیقی
و تغنیات مطرده و مرقصیه آباق اویدیره رق ، صاغنده وصولنده

ایکی ارکک دومبه لکچی اولدینی حالده اوج دفعه ایلری و اوج دفعه کری حرکتدن صوکره کندیسنی آرقا اوستی یره آتار و آرتهده کی دیگر قادینلرک معاونتیه ینه صحرار . بوصورتله نوبتنی اکمال ایدنلر تکرار قوسه داخل اوله رق تغنییه اشتراک ایدرلر . رقاصه نك باشنك آرقاسنه قالدیردینی الیه افقی دیرسکنك وضعیتده و حرکاتنده برظرافت واردر . حالبوکه «زمزوق» اویونی اسمندنده اکلایشله جنی وجهله مع التأسف پک چیرکین و حرکات شهوانیه دن عبارت و وجودك اقسام سفلیه سنك حرکاتیه اجرا اولنان برنوع رقصدرکه بونی رقاصه لر اکثریا چیفت، چیفت فقط مطلق یوزلری قیرمزی باش اورتولریله مستور اوله رق اجرا ایدرلر . و اطرافده دیزیلی اوطوران قادینلرده برقاچ دومبه لك ایله زوقره [*] نك آهنکته تردیفاً تغنی ایتدکلی صوڪ درجه مرقص هوالرله رقصه رفاقت ایدرلر . دوکونلر و بونا مائل احولده اجرا اولنان زمزوقلرده رجال سیرچی صفتیه بولنه بیلیر ، فقط رجال ایله نسوانك مختلطاً رقصاری عادت دکلدیر . بخشیش انحق چالغیچیلره و یریلرکه مرقومون طرفندن صاحب عطا اولان ذاتك اسمی برطاقم مقدمات معلومه و معینه یه تردیفاً اعلان و بوتون نسوان طرفندن زیقاریتله سلاملانیر . رقاصه لره و مغنیه لره پاره و یرمك حقارتدن معدود اولوب ناواعلاتنه سبب اولور . مرزقده بیانچی کوزلره اك زیاده عجیب کورینن شی بوکی جماعتلرده تصادف اولنان

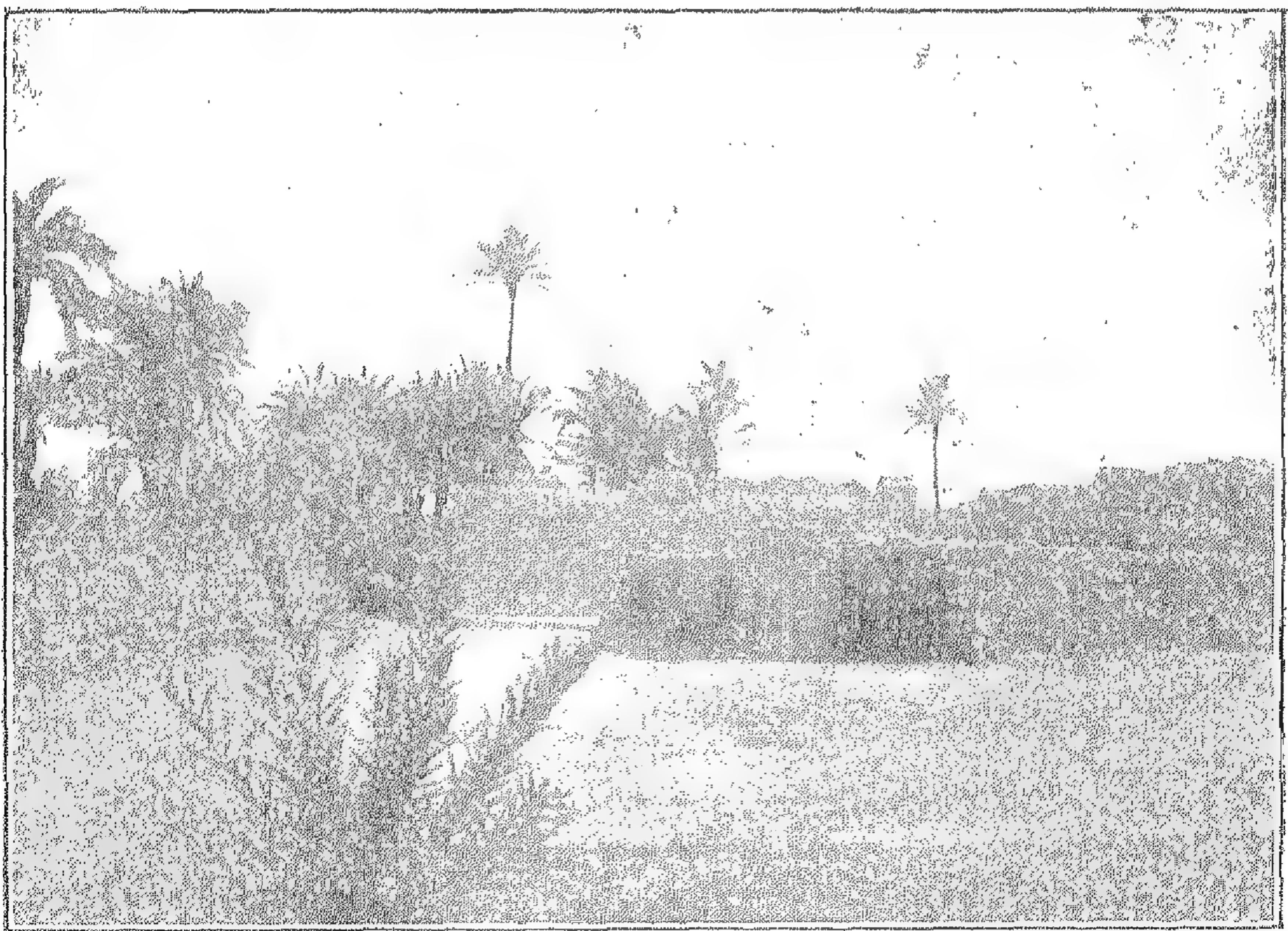
بدمست نسوانه بيله يرليرك نظر بي قىدى ايله باقمالرى كىفتيدىر.

* *

ايسته سعادت قديمه سنك فيضيله بويومش وبويوكلكى ايله
اخلاقى غائب ايتمش وشيمدىكى حال اندراسى ايچنده بيله حالا
اوزمان قديمك آهنگ ذوق وطربندن بر قسمته اولسون ،
آتى يه نقل صورتيله ، معكس اولمش اولان بولده صحرائى
شوصوك ادوار تاريخيده بعض جرائم عاديه اصحابنه واداره
ظالمة مطلقه نك دىرى دىرى قبرنسيانه كومدىكى مجاهدين حق
وعدالته منفا اولمشدى . چوق كره لر قراكلق كىجهلرده
نجره مدن مرزقك دار سوقاقرىنى تماشايه دالديغ زمان نسبة
يارلاق بر ساي مكو كيك قويو لاجوردى اعماق ايچنده وسماواته
دوغرى نازنين قامتلىيله اوزانان خرمارك متموج اكىللىرى
التده كى بلده نائمه نك ايصىز خرابه لرى آراسنده بياض وسياه
نسلدن ، بلدى وبدوى ، حاكم ومحكوم ، حر واسير برسورى
عجيب خيالاتك سير وحركت ايتدكلىرى وبونلرك ايچنده جانى
ومعصوم برچوق ارواح منفيونكده حزين ومغموم ديوار
ديبلرندن سوزيلان خياللركى كچدىكى كوردركى اولوردم .
۱۰ تموز ۱۳۲۵ صبح فلاخندن صوكره منكسر الامل
بكليان بوتون بومجاهدلك بقيه سى برزنده كى نوين بوله رق وانحق
مرزق خرابه لرى آراسنده برقاج قبر حزين براقه رق شاله
دوغرى قفسدن قورتيلمش قوشلركى اوچوشمشلردى .
فقط مرزق لاي صامته سنك آشنالرى اولان ارواح عجيبه
آراسنده منفيار خيالىده برامشلردى .

غائده سنوسی زاویه سی

غات . تدرمت محاسی

غات بلدهسى

آزغر توارقلىرىنىڭ وطن اصللىسى اولان يالچىن قىياقلى ،
يوكسىك تاسىلى يايلاسىنىڭ سىللىرىدىن تىكل ايدىن «تەنەزوفت»
وادىسىنىڭ،اولا جنوبە صوكرە برىصف دائىرە ترسىم ايدەرك تىماما
شالە توجە ايتىدىكى صوكرە، تاسىلى وتادىرارت داغلىرىنىڭ آراسىندە
كىشى بىرىتاق تىكىل ايتىدىكى مىللە كاڭن وشالدىن وجنوبىدىن كلن
طرابلس وسودان تىجارت قافلىلىرىنىڭ مىلتقىسى و فزان وتوات
قبائل بدوىەسىنىڭ بازار مىللى اولان غات بلدهسى صىراى كبرىك
الكمهم بىر تىجارت كاهىدىر .

يوكونىكى غات بلدهسى روماللىرىك مىللىتى زىمانىدەكى قىدىم
تىجارت كاهىك مىنى اولدىغى مىللە دىكلدىر . اثنائى فلاحىدە تصادف
ايدىلدىن بعض قىدىم دىستى قىرىقلىرىنە ، وازو پارچەلىرىنە و بعض
قىدىم كوموش مىسكوكاتە نظراً بلىدە قىدىمەنىڭ ، غاتىك اون كىلو
مترە جنوبىندە واقع «البرىكت» قىرىمىنىڭ مىنى اولدىغى مىللە
وبوىوك البرىكت مىنبىنىڭ جوارىندە بولدىغىنىە حكىم اولنە بىلىر .
البرىكتىدىن ايكى كىلو مترە قدر جنوبىدە قىالق بىر تىپەنىڭ
اوستىدە كوچوچىك بىر قىرىمەنىڭ خرابەلىرىنە تصادف اولنور .

سقفلی کاملاً خراب اولان درت دیواردن عبارت بوانفاضك قوری طاشدن بنا ایدلمش درت دیوارلری وغایت صیق و دولامباجلی سوقاقلری، قدیم بربری برفریه متروکه اولدیغنی کوستریور . رومالیره عائد مبانی قدیمه اثار واتفاضی ایسه مفقوددر . البرکت وغات بلدهلری جوارنده تصادف اولنان توارنلرك « ایدی بی نه ن » تسمیه ایتدکلی قیور قدیمه ایسه ادوار قبل التاریخییه و دور حجرییه عائد اثار دندرلر .

ایدی بی نه نلر شرقدن غربه دوغری قازلمش کنیش قیورلردن اولوب بونلرك اوستلری کوچك طاشلرله برقه کبی دولدیرلمش و اطرافنه کنیش برطاش دائره ترسیم اولنمشدر .

غات بلده سی و « تدرمت » و « تونین » نام واروشلری، ته نه زو فت فیضانلرینك حصوله کتیردیکی دوز و کنیش اراضی لحقیه دن متشکل اووه اوزرنده و جنوبدن شماله دوغری امتداد ایدن اوچ تپه دن عبارت « قوقهن » داغلرینك جنوب اتکلیری اوزرنده مبنیدر .

صحرای کیرك اك نامدار و تخوف حیدودلری اولان توارق وحشیلرینك قوت و شوکت زمانلرنده زراع ونیم بلدی یاشایان اهالی محلیه بونلرك هجوم و تعرضلرندن محافظه مال و جان ، وهجنلرك یازده صولتی اولمقدن تخلص تنس ایچین محال مرتفعه ده التجا کاهلر وجوده کتیرمشلردر . غات جوارنده بوکبی التجا کاهلرك بقیه اثارى الآن کورلمکده در .

قوقهن جبالنك اطرافنده کی متعدد میاه جاریه منابعندن

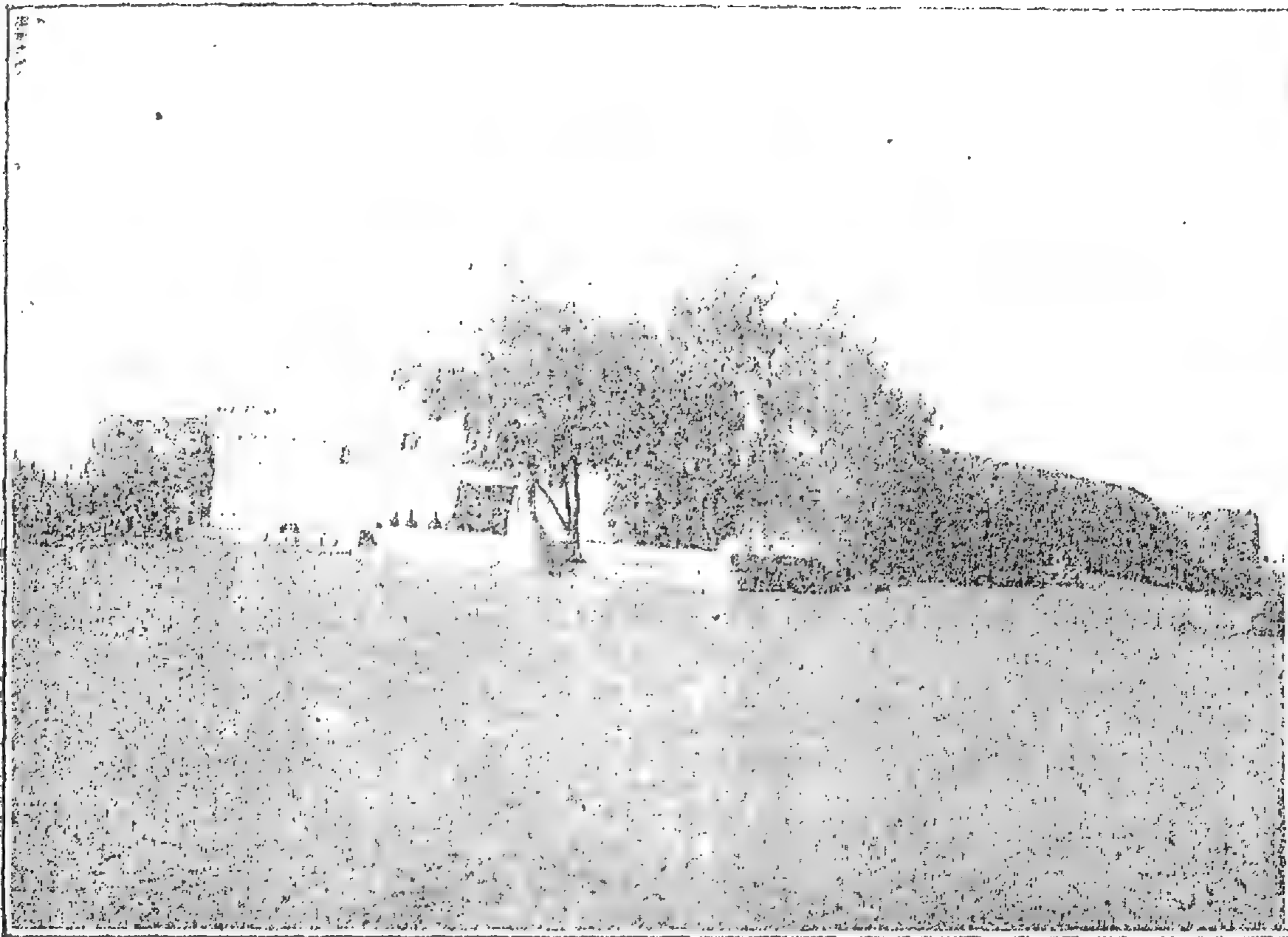
استفاده ايدن زراع اهالي بو هجوم و غارتلردن تخلص نفس
ايچين داغك يماجاري اك ديت و اوچوروملي اولان جنوب
زروه سي اتكلرنده وجوده كتيرمش اولدقاري التجاكاه، بوكونكي
غات بلده سنك اساسني تشكيلي ايدر . بوكونكي بلده نك شالنده
واقع تپه ده ايسه منتظم بر بنانك بتيه اتاري مشاهده اولنيور كه
انجق بر بچق متره قدر كوريله بيلن تل طرفلرنده كي
ديوارلرك واورته ده كيرچلي خرچاه صوانش كنيش صحرانجك
بربر اتارندن اوليوب دوغريدن دوغري يه روماليله عائد
اتاردن اولديغنه قطعياً شبهه ايديله من .

قوقهن جوارنده كي بويوك غات منبعندن استفاده ايدهرك
فلاحتله كچين اصل اهالي محليه توات مهاجرلردن اولوب بوصف
حلق ارتق هجوم و غارتلره مقاومت ايدهرك قدر قوت و كثر
پيدا ايتدكدن صوكره اووه سطحندن اون متره قدر مرتفع
اولان قوقهن داغك جنوب اتكلري اوزرنده مدافعه لي
بر رجعتكاه وجوده كتيرمشلردر . بر بولوك عثمانلي عسكرينك
محصوراً هلاكني انتاج ايدن توارق شجما تندن صوكره بر ده
كيمسه طرفندن اسكان ايدلمه مش ، خراب و متروك قالمش
اولان بوقلعه قديمه اصل شيمديكي غات شهرينك چكردكي مقامنده
اولوب بوكونكي صحرا دربند تجارتي بوقلعه اطرافنده ، تعدد
وتعاقب سنين ايله يواش يواش توسع ايتمشدر .

چامور خرچاه طاشندن بنا ايدلمش بوقلعه نك اطرافنده
كيتدكه تكثر وتشعب ايدن غاتليرك وجوده كتيرديكلري

مساكن جديده ديكر كار كير براحاطه ديواريله چوريش اولديغي
 كوريديور. اورتاده كي نلعه ايله اون قدر كوچك بنايي احتوا ايدن
 قديم غات قريه سي شيمديكي بلده نك تام وسطنده در . كرك
 مركزده كي قديم قلعه ، كركسه برنجي احاطه ديواري ايچنده كي
 مباني قديمه صحراي كيرك استيلاي اسلامدن اولكي ادوار
 حياتيه سنه عائد اولديغي غات جامعك بو برنجي احاطه ديواري
 خارجنده بولمىسندن اكلاشيلور . جامع كير ايله مباني
 متأخره يي حاوي اولان ايكنجي احاطه ديواري برنجينك
 اطرافنده وشرق وجنوبه دوغرى قىالق سطح مائللى اوزرنده
 وجود بولمىشدر . بو ايكنجي ديوارك داخلنده كي بالمله مباني نك ،
 دوردنحي عصر هجریدن يعنى عرب فاتحلىنك صحراي كيرى
 استيلالردن صوكره بنا ايدلمش اولديغنه شهبه ايديله من .

ايشته غات بلده سي و غات يرلىرينك مسكنلى بو ايكي احاطه
 ديوارينك ايچنده كي قسمده اولوب بوتلك خارجنده شرقه
 دوغرى اووه سطحى اوزرنده وغربده قوملق تپه لرى و منابع
 جاريه نك وجوده كتيرديكلى خرمالقره دوغرى اوزانوب
 كيدن محلات كاملاً ادوار اخيره ده وجوده كلهرك بوكونكى غات
 بلده سنى ميدانه چيقارمىشدر . ايكنجي احاطه ديوارينك شرقنده
 اووه سطحنه دوغرى تمادى ايدن محله غدامس تجارلىرينك
 وغربده كي محله لر ايسه طرابلس تجارلىرينك ساكن اولدقلى
 محلاتدر . طرابلسلىلرك محله لرى داخلنده كي سنوسى زاويه سي
 قرق بش سنه اول تاسيس ايدلمش بر بنا اولديغنه نظراً بو محله لك

غات قیشلایسی

غانده عین کبیر

ادوار جديده اخيره ده بنا ايدلش اولديى كوريلور ؛ اساساً
مبانى ومساكنكدها يكي ودها منتظم اولمسيلاهده كوزه چارپيور.
اسكى ويكي بوتون محلاتى احتوا ايدن محيط خارجى منتظم
بر هجوم ويا محاصره يه قارشى مدافعه فكريله بنا ايدلش بر سور
دكلدر. انجق بيوت ومساكنك خارجى ديوارلرينك يكد يكرلرينه
التصاى وخارجه منتهى اولان سوقاق باشلرينك ديوارلرله سديله
وجود بولش معوج ومنكسر بر ديوار سلسله سندن عبارت
اولوب توارق وتيو كى قبائل وحشيه نك شېخونه قارشى مدافعه يه
كان برسد تشكيل ايدر. انجق بعض محللرده وخصوصاً بويوك
مدخللر جوارنده تصادف ايديلن برجلر ودارمازغاللر اسلحه
ناريه نك بورالر قدر انتشارندن صوكره علاوه ايدلش
ترتيبات تدافعه دندرلر .

غات بلده سنه جهات اربعه دن اولق اوزره باشليجه درت
بويوك قايدن كيريلر :

جنوبده كى «باب تفاغت» مدخلى بلده نك البويوك قايسيدر.
جنوب سورى ايله بوديواره موازى دوام ايدن باغچه لرك
چيتلرى آراسنده كائن كنيشجه بر ميدانه آچيلان بو بويوك فقط
باسيق قاينك صول طرفنده كوچك بر ميدانه مركوز اوچ
آغاچ ستونه باغلى دوه لر ، قويون وكچى كى مواشى دن عبارت
صاتيلق حيوانات ايله بونلرك اطرافنه طويلانمش خلق و سور
ديواري بويجه ومدخلك داخلاً هرايكي طرفنه انشا اولمش
كزيچ سدرلر اوزرنده اوطوران غاتلى ، غدامسلى وطرا بلسلى

تجار صنفی ایله زنجی عتاره لر ؛ صوطاشیق اوزره چیقان و کیرن و جالیشان زنجیه عتیه لر و اوزون احراملری صائیه رق ، برارده سور و کلیه رك كلوب کچن توارق قادیلرینک حاصل ایتدیکی منظره عمومیه ایله باب تفاغت فات بلده سنک الك ایشلک مدخیدر . طرابلسدن ، سوداندن ، فزان و تواتدن والحاصل جهات اربعه دن کلن قافله لرك حوله سی باب تفاغت اوکنه یقیلر . بویوک بر قافله نك حرکت ویا وصولی کونی باب تفاغتک منظره سی برقات دها شایان تماشا بر حال آلیر : کمال قیدله صاریمش اشیای تجاریه دنکلیری ، خرما و ارزاق چوللری ، صوطلوملری و سهاریه صندوقلرینک آراسنده ، یولجی و تجاری تشیع ویا استقبال ایچین کلن یرلی اهالی و تجار و کیللی ایله اشیا طاشیق ایچین چکیشن ، قاپیشه ن زنجی حاملرک تلاشلری و قایناشمالری منظره عمومیه به باشقه بررونق بخش ایدر .

باب تفاغتدن صوکره غدامس محله سی مدخلی اولان «باب قلاله» دها ساکن و شهرک شرقنده قوم تپه لریله مستور کنیش اووه یه ناظر ، قراکلق و اسرار انکیز بر چشم متفکر کی دورور . باب قلاله نك سد لرنده ، افشامک سرینلکندن استفاده ایچین اوطوران بر قاق غدامسلی تاجر منظره نك سکون و وحشتی اخلاص ایده من . شمالده کی باب الحیر ، وغربده کی باب الزاویه ایسه بوسبوتون ایصسزدولر .

باب تفاغتدن شهره کیریلنجه ، قایلرینک اوکی مدیدسدرله مزین کنیشجه بر میدان آچیلش التی ، یدی دکاندن عبارت

غات چارشیبسی نظره چارپار. هر کون عصر زماننده بوسدلی
 اشغال ایدن تجار ویرلیله توارق وعتاره جماعتی یومی مزایده به
 اشتراك ایدرلر. اورویا امتعه تجاریه سندن پاموق منسوجات
 ورنکلی باصمه لر، طرابلس، تونس وتوات احراملری،
 سودان جلدلری، دوه قوشی تویلری وسودان معمولات
 صنایعه سندن جلد یا صدق، مندر، مدس (بویوک چاریق) لر
 هب بویازارده مزایده ایدلمکده در. کرك دکانلر و کرکسه آیاق
 کزیمچیلرله دلاللر طرابلسلی وغدامسلی تبارك امتعه سنی
 صاتمقده درلر. برطرفدن ایسه اخذ واعطانك مهم قسمی تبارك
 مسکنلرنده اجرا ایدلمکده در. غدامسلی ویا طرابلسلی برتاجرك
 خانه سنه کریلدیکی زمان اکثریا توارق ویا عربانندن برقاچ بدوینك
 پاموق منسوجات طویلری اورتاسنده چومه لمش قارشیبسنده کی
 تاجرله بازارلق ایتدیکنی ویا آچیق آووجنه سرپدیکی مختلف الجنس
 مسکوکاتك کندیسنبجه پك مغلق اولان حسانی بجره بیلمك
 ایچین رفقاسیله اوزون اوزادی به حسابلاشدیغنی کوررسکزر.
 بو بازار پرندن آریلان ایکی سوقاقدن بریسی اولاشرقه
 صوکره شماله دوغری دوام ایدهرک جامع کیره وقلعه ندیمه نك
 شرقنده واقع شیلی میدانه منتهی اولور. شیلی میدانی اوتهدنبری
 غات اجراری وتوارق کبارینك مجیدر؛ غاتلیرله توارقلر
 بیننده وقوعبولش اولان محاربات قدیمه نك مصالحه سی، مهم
 اختلافاتك تسویه سی و طرفینك اشتلاف هب بومیدانده اجتماع ایدن
 اکابر طرفندن اجرا ایدلمش اولغله بوراسی خصوصی برامیتی حائزدر.

بوندن باشقە غاتلىلار ، عتارەلر ك بويوك فانتازيا (شىنك) لرى
ھې شىلى ميدانىدە اجرا اولتور .

توارقلار ك محاصرەسىلە ھلاك اولان بربولوك عثمانلى
عسكىرىنك قلەئەلەرنىڭ اجرا ايتدىكلىرى اتىلاردىن دولابى
شىنايدىر مىياتىنك تائىرىلە ھالا دىك و دىك دوران شىلى
اطرافىدەكى ديوارلار و عسكىرلە توارق آراسىدە وقوعبولان
سونكو ، قلىچ مىجادلەلرىنك صحنە ونوعى اولان بومىدانىچى بزم
ايچىن اليم خاطرات ايلە مشبوعدر .

شىلى يە ناظر جامع كىرە كىرىلنچە كچن عصر دە توارقلارە
غاتلىلار يىتتە ظھور ايدىن محاربات اتناسىدە ، صوسزلقدن
دولابى توارقلارە تسلىمە مىجبور اولان غاتلىلار ك بووقعەدن صوكرە
تونىدىن آلات و ادوات جلب ايدەرك قازمش اولدىقلىرى يكانە
قويو ايلە اطرافىدە آبدست آلىق ايچىن صرە صرە اوزون
حفەرلەر كورىلور . ايكىنچى برقايدىن صوكرە جامعك صوك
جماعت محلى ايلە غىرمنتظم ، مختلف الشكل دىت كىردىن عبارت
اصل جامع بناسىنك مدخللىرى و اھرام ناقص شىكلندەكى كرىچىدىن
منارەسى ايلە ھىئت عمومىيەسى نظرە چارپار . جامع بناسى
عمومىيت اعتبارىلە كرىچىدىن اون عدد بويوك ستون اوزرىنە
مبنى اصول و شكللىرى مختلف غىرمتجانس باصىق كىرلەر اوزرىنە
موضوع ، اتل آغاچلىرىلە مسقف لوش برىنادىر . انىچى مىھرابك
آرقاسىدەكى كىرلەرلە برىنجى صفدىن امامى كورمك قابىلدور .
مىھرابك صاغىدە واقع ايكى قدمەلى كوچك برىمردىون جامعك

مېڤىنى تشكىل ايدىر . جامىك طرز بناسى ، اكرى وبوكرى
ديوارلىرى ايله غير متجانس و غير متناظر كمرلىرى شېجوعى
عجيب بر منظره اراڭه ايدىر .

چارشيدىن آيرىلان ايكنىچى سوقاق دوغرىچە شال استقامتى
تعقيب ايدىرىك ، جوانب اربعهسى خانهلرله محاط مربع بر ميدانه
واصل اولور؛ بوميدان غاتك سوق النساءيدىر . وقت عصر كوناىشدىن
متحصل مديد كولكلر ميدانك جهت غريبهسى بر پرده كې
ستر ايتىمكه باشلاينجه ؛ ديوار دىبارينه ديزيلمىش ، اوطورمش
عتريه لرك اوكلرينه موضوع زىبالرده كى حبوباتى ، بزيه
ومرچك كې قورى سېزه لرك يانى باشنده قاباق ، قارپوز صاتمقده
اولدقلىرى ، دها اوتوده اوج ساعت يولدىن باشنده طاشيهرق
كتيردىكى اودون دمتلىرى ديواره دايامىش برزنجيه نك اهالى
وعسكردن مشترياريله بازارلق ايتدىكى ؛ بریده بويوك ايكي
زنييله دولديرديى مختلف الجنس قورى خرمانك اوزرينه
موضوع ، دىي درى قابلى تحته اولچىكنه ايكي النى دايایه رق هر كسله
چكىشن شيشمان برزنجيه نك اطرافنه طويلانمش برقاج كنج
عتريه نك مديد كولشمه لريله ظاهر اولان ايكي صيره براق بياض
ديشلك پاريلتيلرى و؛ بوتون بوجامىتك ايچىدىن عظمتلى خطوه لره
صالنه رق كچن توارق قادينلرينك ساكن ووقور چهره لرى ،
اوزون عصاسنه اتكا ايتىش برنوسلى برقاتلى ايله احراملى
بر طرابلسلينك بر كوشه ده قونوشالرى و، هپ بومختلف يىبانجى
ويرلى سىپالرك هيئت عموميهسى غريب بر لوحه تشكىل ايدىر .

سوق النساءدن شماله دوغری دوام ایدن دولامباجلی
 وقسماً مستور دار برسوقاق طریقت سنوسیہ زاویہ سنہ منتهی
 اولور . مربع الشکل و جامع الکبیرہ نظراً دها منظم برینا
 اولان سنوسی زاویہ سی کوچک کمرلی قاپسی ، اوزون و آلچی
 ایله صیوانمش مناره سی ایله اطرافده کی کرپیچ بنالرك اسمرلون
 عمومیی آراسنده بیاض برقارلکسی کی کوریلور . قاپسینک
 اوک طرفنده کی آلچق سدر اوزرنده صلات عصره انتظاراً
 اوطورمش ، یاری اوزانمش برقاج تاجرله اخوان زاویہ دن
 بعضلرینک نسبة کورولتیسز وساکن اولان بومحله ، تجارت
 قافله لرینک سیر و سفرندن ، اسعار بلده دن ویاطرق تجاریه
 اوزرنده وقوعبولمش بروقعده دن ، نهبوغارتلردن بحث ایتدکلری
 وزاویہ ناک لوش بناسی ایچندن یوزلرجه صبیانک حفظ قرآن
 ایچین باغره باغره اوقودقلری آیات قرانیه ناک دریندن رفیق
 برزمزمه طائنده عکس ایتدیکی ایشیدیلر . آراده برچوجنک
 اوکون حفظ ایده جکی آیات قرانیه بی حاوی بیاض درس
 تحتہ سی قولتوغنده کچدیکی کوریلور .

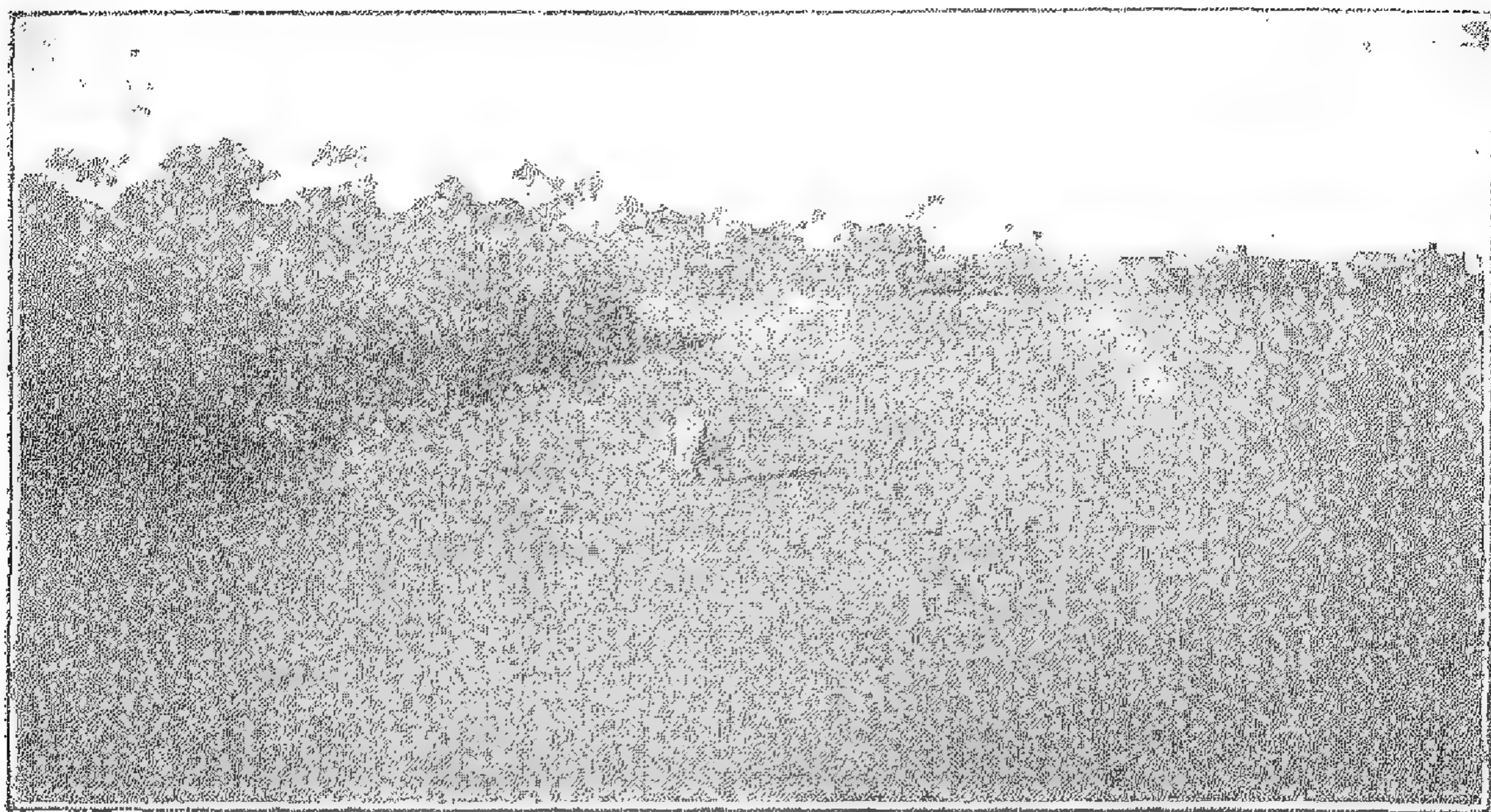
بورادن باب زاویہ یه دوغری کیدن دار و مستقیم بریول
 و کوچک ، باصیق سور قاپسندن چیقلدقن صوکره بلده ناک
 غریبنده کی قوم ییغنلرینک کریسندن کثیف خرماقلر ایله
 شرقده مدید قوقهن تپه لری آراسنده شماله دوغری کیدن
 نه زوفا یولنک کچدیکی دوزلک کوریلور . یولک صاغنده واقع
 بویولک و حزین «الارضه» قبرستانی و قبورک حاصل ایتدیکی کوچک

دالغه جيتلر زمينك اهنك استواسنى اخلالايدر . صحرائك مديد
وتحملشكن اسفارى ايله قواي حياتيه سى سونمش غريبادن
كيم بيلر قاچنى سينه سينه چكن بومقبره حزن انگيزده بيهاره
قبورك برقاج تيريق دستى پارچهلرندن باشقه نه برزىنى ونه ده
سنگ مزاري وكتابه سى كوريلور . يالكز جبل توقه ناتكندكى
للا رحمة نك تربيه سى بياض ، كوچك قبه سى و برقاج ملون علملريله
بوتنكناي ماتي ده نظرى اشغال ايدر .

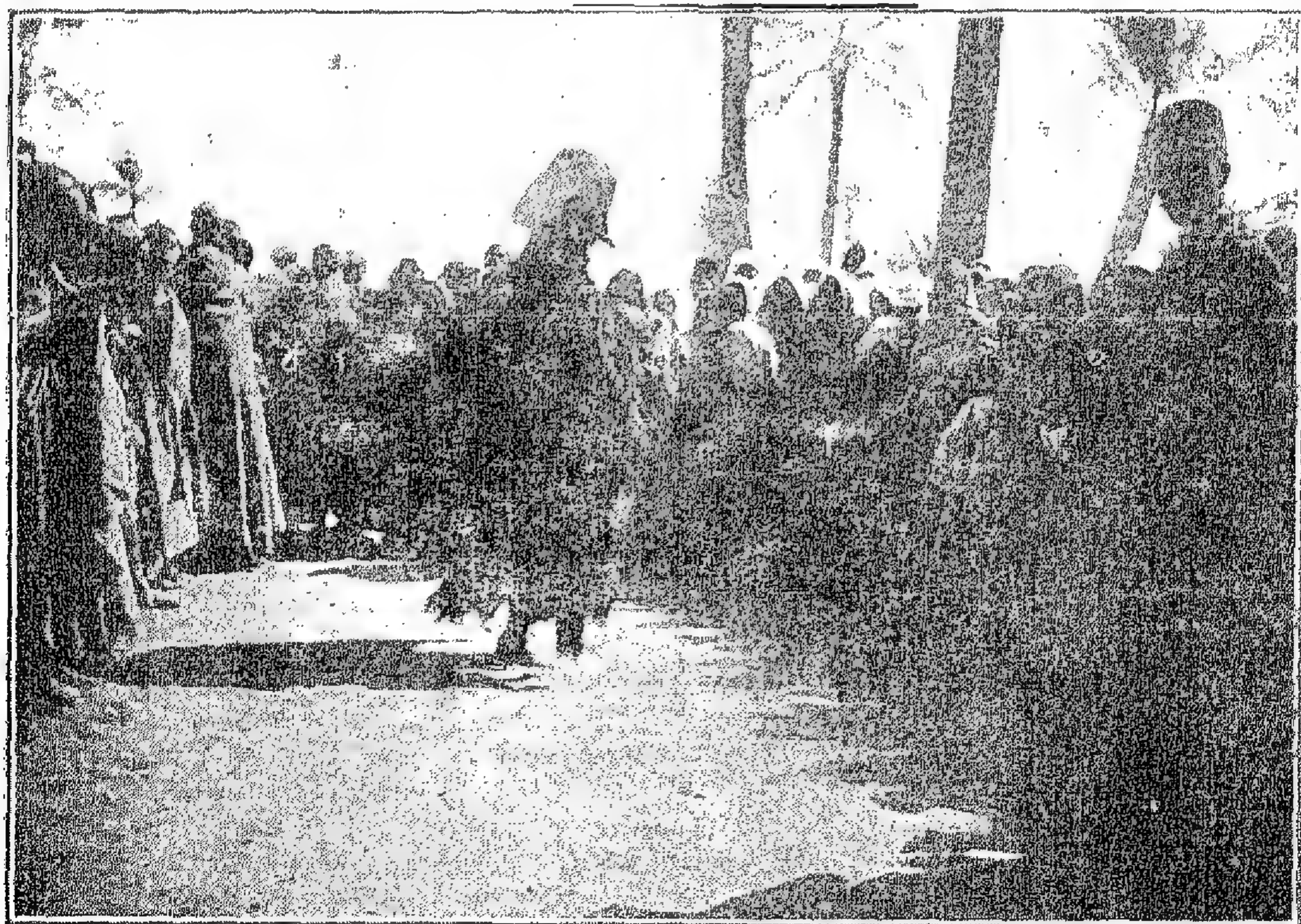
* * *

تديم نلعه ايله داخلى محيطلار ايچنده كى بعض مبانيدن
ماعدات شهريله واروشلرنده خانهلر كاملا كرپچله بنايدلمشدر .
بونواحى ده مع التأسف بك نادر اولان ياغمورلره قارشى مقاومتى
بك آز اولان بواوزون كرپچلر مرزقك فردغارينه نظرا
دهامتيندر . خانه لك طرز انشاسى و تقسيملى همان بوتون
بررستان قطعه سنده كى بادن صغيره مبانيه مشاهدر : دار
وباصيق قايدن كيريلنجه خانه نك حولىه منتهى اولان وسقيفه
تعبير اولنان اوزون واورتولو برقوريدوره كيريلر ؛ سقيفه لر
موسم صيفك حارو محقق صيجاقلرىنى امرار ايتك ايچين سكنانك
اك مساعد وسرين محلى تشكيل ايدر . اكثر غاتيلر و تجار يازين
زواري سقيفه ده قبول ايدرلر ، تيز و بياض قوم دوشه لى
سقيفه نك ديوار ديلبرينه سرلش حسيرلر و خاليلر اوزرينه
اوزانه رق ايچى قىل دولديرلش سودان معمولاتندن درى
ياصديقلر اوزرينه اتكا اولنور . همان عموميتله طولانى و دار

برتوتل حالنده اولان مسقیفه لرك نیم ظلمتی غاتده پك مدهش
اولان سینکارلرده هجومه مانع اولدیجی جهتلہ یاز موسمنده
أولرك اك تیز والک راحت برمحیدر . حولیلر ، اوستی آچیق
ومبذول ضیای شمس ایله منور بر میدان داخلی حالنده اولوب
درت چھتدن اودالر ، مطبخ وسائرہ کی انسام بیتہ ایله
محاطدرلر . كرك خارجی وكر كسه داخلی بوتون قاپیلر مالزمت
خشیدہ نك معدومیتدن دولایی پك دار وباصیقدرلر . عرضاً
یاریتمش نصف خرما کوتوكلرندن معمول بعض بویوك سورقاپیلری
استثنا ایدیله جك اولورسه همان عمومیتله غات اولرینك قاپیلری
بالطه ایله یارلمش ویونتولش معوج وغیر منتظم فلاصلرك ایکی
چفت دكنك قوشاقلر آراسنه دیزیلهرك حمام دوه دریسيله
صاریمسندن وجوده كیش باصیق ، كوچك تك قنادلردن
عبارتدرلر . بوقلاصلرده تاسیلی وادیلرندہ بولنان بویوك اغاچلردن
بالطه ایله یاریلان وسط حیجه دوزلتیلن غیر منتظم واکسرتخته لردر .
یباخیلر آلیشنجہ یه قدر خیلی زمانلر بوقاپیلردن هر كچدكجه
باش چارپق کی المناك برتعلمه مجبورقالیلر . طرابلس تجارینك
صوك زمانلرده وجوده كتیردیكری بزقاج خانه استثنا ایدیله
غات اولرندہ عمومیتله پنجره نامنه هیچ برمنفذ کوریلہ من .
بومبانی جدیدہ ده کی پنجره لردہ اکثر مارتہ ویافته لری بیلہ
اوزرندن سیلنمکه ، قوپارلمغه بیلہ لزوم کورولمەش اولان
چای وموم صندیقلری کرسته سندن معمول كوچك ، تك قنادلی

غات . تونین قریہ سی

غانده برھانٹاؤیا

دار منفذلردر که ياغمورلی و صووق زمانلرده قیادیلنجه اودانک داخلی مستغرق ظلمات اولور .

بوتون بربرستان قطعہ سنده انشات مالزمه خشیه سنک معدومیتی سیله سقفلر ایچین خرما و اتل کی متانت و مقاومتی قلیل کرسته یه مراجعت ایدلسی یوزندن اودالرك همان اکثریتله مستطیل الشکل اوله رق بنا ایدلمسته مجبوریّت حاصل اولشدر .

یالکز دار و باصیق برقاییدن حول ایده بیلن ضیا ستونیه تنور ایدهن طولانی غات اودالری ؛ زمینده مفروش بیاض و کثیف قوم طبقه سی ، یونتلامش اتل کوتوکلری و داللریله مستور طاوانی ، بوایسلی و سیاه کوتوکلرك آراسندن صارقان یاپراقلر و اینجه داللریله انسان اوزرنده برتأثیر مضیق اجرا ایدر .

هراودانک اورتاسنده طوپراغه مدفون یرلی بر طوپراق مانغال کوریلور . غاتیلر قیشک صحرا اقلیمه مخصوص غایت شدید و مؤثر اولان صووقلرینی اقشامدن صباحه قدر آتش یا قهرق کچیرلر . محروقات ایسه منحصرأ خرمادالاری و اتل اغاجندن عبارت اولدیغی جهتله وسطنده کی مانغالدن مبدولاً انتشار ایدن دومان اودانک طوانلرینی حزن انکیز بررنک مائمی یه غرق ایدر .

بومنغالک همان یانی باشنده و اودانک بر جدارنده کوچک برسده تفریق ایدلمش اولان یتاق محلی زمینده کی قوم طبقه سندن دهها کثیف بر قوم ییغنی ایله دولدیریله رق طبیعی بر دوشه ک وظیفه سنی ایفا ایدر . بوتون بوتقرا تندن باشقه بواودالرده بعضاً تصادف ایدیلن دیوارلرده کی حجره لرله ، حجره کنارلرنده کوریلن قابا بربری تزینات نادر اتنددر .

جوانب اربعهسى اودالر ومطبخ كې مشتملات ايله محصور
ومحاط اولان حوليدن دار بر سرديون ايله يوقارى چىقىلدېنى
زمان اطرافى بىچق متره قدر ديوارله محاط وطين ايله مستور
اولان دام سطحه چىقىلر. بلده قوققن جبالنك طاشلق انكارى
اوزرىنه مېنى اولوب خانەلره مجارى لازمه وحقى اوستى قاپالى قويولر
بىله حفرى ئىكەن اولەمدىغىنىدن ھان عمومىتە ئىشالار دام
اوزرنده ياپىلمىشدر.

اطرافندە كى احاطە ديوارى سايە سىندە يازك سىرىن كىچەلرنده
اھالى محلىە دام اوزرنده ياتىمقىدە درلر. اكثر مېانى جەدىدە دە
«غرفه» تسميە ايدىلن فوقانى اودالر وارسە دە غاتلىلر كوندوزلرى
دھا سىرىن اولان زمين قاتلىرى تىرجىج ايدەرك فوقانى قاتلىرى
ذخيره انبارى اولق اوزره استعمال ايدرلر. اولرك كرىچىدن
ديوارلرى يازىن كوشك تاثيرىلە شدتە نىزارق نصف ايدىلن
صوكرەيە ندر حرارتى محافظە ايتدىكى جەتەلە كىچەلرى زمين
قاتلرنده وخصوصاً اودالردە ياتىق ئىكەن دكلر. غات رجاى
وعتارەسى عمومىتە دھا سرعتە كسب برودت ايدن خارج
بلدە دە كى قوملىقلر اوزرنده كىچەلە كچىر دىكلرى كى نسوان وكبار
ناس دام اوزرنده و آچىقىدە اولق اوزره، عقرب وامثالى سمدار
جشراتدن محافظە نفس ايچىن خرما دالارندن اورولش برنوع
قارىولە اوزرنده وا كثر ياتە خرما دالارندن معمول كولە
لكر آلتندە ياتارلر. زىرا صاف وپاىس صحرا اىلىمىنە مخصوص
شعشە ماھتابك اچىقىدە ياتانلرە تاثير ايدەرك باش آغرىسى
ويرمكە اولدىنى اھالى محلىە جە مېرىاتىدندىر.

بلده نك دارومعوج سوقاقلري يازك ياقيجي كوشيله قيزه رق
ايكي طرف ديوارلرينك انعكاساتيله بوغوجي بر درجه حرارت
حاصل ايدر. شالك سرين روزكارلرينه فارشي عظيم برسد حائل
تشكيل ايدن جبل توقه نك بلده يه متوجه جنوب اوچوروملري ده
زوال زمانندن صكره كي انعكاساتيله هوايي تحملسوز بر درجه
حرارته ايسال ايدر. بودار ومعوج سوقاقلرده تونل كي بعض
مسقف محللره تسادف اولنور. كونك قابله زمانتي كچيرمك
ايچين يرلي وبدوي بعض اشخاصك بوتونللك التته التجا ايدرك
قسماً اوزانوب اويودقلري وبرق سمنك ده مصاحبت ايتدكلري
كوريلور. صباحلري ايسه متحيزان ووجوه بلده نك ده بعض
ميدانچقلرده وبوسوقاق ايچلرنده طوپلانهرق، صباحك برودتيله
صوك درجه صوغومش اولان قوملر اوزرينه اوطور مق قابل
اوله مديني ايچين، ديوار ديلارينه چومه لهرك وبرصره ديزيله رك
ارقاقلري ديواره داياالي ساعتلرجه قونوشدقلري كوريلور.

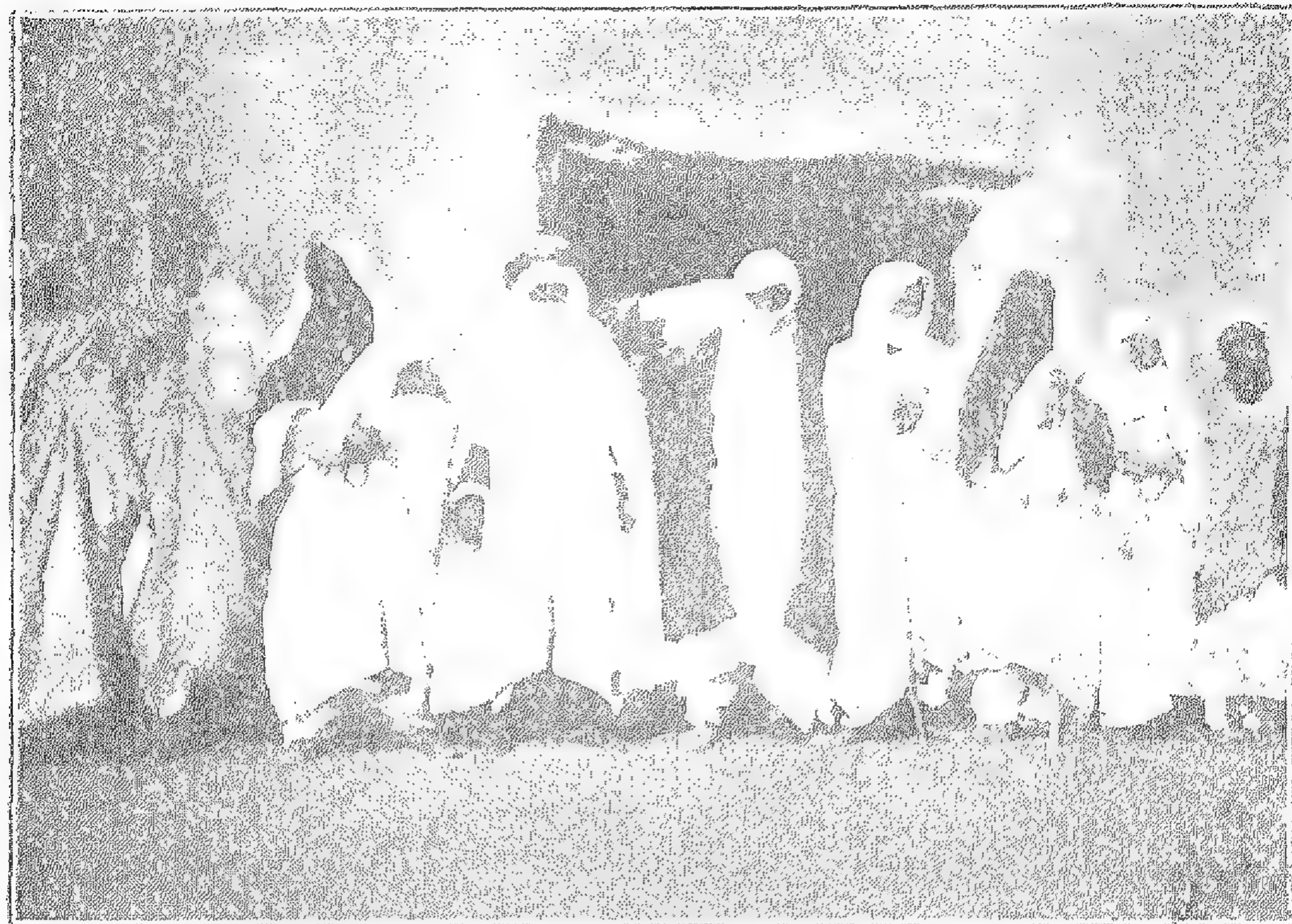
* * *

سورك جنوبندن باشليان خرمالق وباغچه لكلي غربه
دوغري بعضاً قوملق واكثر يتله اراضى لحقيه اوزرنده يشيل
جزيره لر تشكيل ايدرك دوام ايدر. اصل بلده ايله جنوبده
زنجي عتاره [*] نك ساكن اولديغي «تدرمت»، غريده توات
مهاجرلرندن انصارك توطن ايتديكلري «تونين» واروشلرينك

[*] وقتيله عتق ايدلش اولان اسراي قديمه نك تشكيل ايتدكلري
جماعته اطلاق اولنور.

حاصل ايتدىكى مثلثك همان وسطىنىڭدا ۋاسىل غات باغچەلىرىنىڭ
 كىنارلىرىدىكى بويۇك «عين چەت» مېنى جىۋارلىرىدا دىرت بىرچىلە
 كرىچىدىن انشا ايدىلىش اولان عىسكىر قىشلىقى كورپىلور. سوڭ
 زىمانلاردا قىر سىھراي كىيىر دىرىندىن تىجارەتلىنىدىغان ھاكىمىيەت ئىشلىرىنىڭ
 يىگانە ئىشلىرى اولان بويۇك، بىلەن داخلىنىدىغان قىلچە قىلچە دەپمۇ
 اولان بويۇك ئىشلىرى عىسكىرلىرىدىن سوڭ كىيىنكى دىققەتلىرى
 كۆندۈرۈلۈپ ئىشلىرىنى قوتى تىرىشچانلىقىدا ئىشلىرىنىڭدا.

تىرىشچانلىقىدا ئىشلىرىنىڭدا، قىسما يىقىق ۋەدىنىڭ
 دىۋارلىرىدا قىر ۋەدىنىڭ تىرىشچانلىقىدا، ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 بىرچىلىرى، مەيدان مازىلىرى دىۋارلىرىدا خاراكتېرلىرى بىلەن دىققەتلىرى
 مەيدان بىرچىلىرىدا ئىشلىرىنىڭدا داخلىنىدىغان ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 سوڭ قىلچىلىرىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 كۆندۈرۈلۈپ ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 غاتلىرىدىن بىرچىلىرى بويۇك، ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 سىھرايلىرىدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 تىرىشچانلىقىدا ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 دىۋارلىرىدا ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى
 ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ۋەدىنىڭدا ئىشلىرىنىڭدا ھاكىمىيەتلىرىدىن دىققەتلىرى

غاندیلر

غات باغچه لرنده برچای عالی

جوارده کی باغچه لرده زراعت ، منابع جاریه دن ویاخود مختلف وسائط جریه ایله قویولردن استحصال ایدیلن میاه ایله اسقا ایدلمک اوزره عمومیتله ایکی صورتله اجرا اولمقده در .
بلده خارجنده کی وادیلرده واقع بویوک مزارعه زراعت عمومیتله مفقود کیدر . بروادی بی تمامیه اسقایه کافی بویوک سیلرک حصوله خدمت ایده چک مبدول یاغمورلر آنجق ربع عصرده برک ره نصب اولان شیردندر . علی العموم افریقا صحاری وسیع سی میاننده بتغازی جنوبنده واقع لیبی چولندن صوکره اک قوراق اولان طرابلس جنوبنده کی صحرا قسمی بحر سفید یاغمورلری ایله سودان یاز یاغمورلری منطقه لری آراسنده وهر ایکسندن ده اوزاق بولمش اولق کی بر فلاکته محکومدر . غاته واصل اولدیم سنه جداً مبدول و طوفانی یاغمورلر یاغمش و بویوک وادیلر کاملاً سیل آلتنده قاهره قه نه زو فت وادیسنده آریه و بغدادی زرع اولنه بیلمشدی . یر لیلرک تأمیناته نظراً اوتوز سنه دنبری بومملکت بویله مبدول و نافع یاغمورلره حسرت ایمش .

بلده جوارنده و توابعنده بویوک، کوچک الی بی متجاوز میاه جاریه منبعلری وادر . بولردن «چت» ، «تونین» و «نابوس» کی بویوک منبعلرک درجه حرارتلری عمومیتله ۳۹ — ۴۰ سانتیگراد آراسنده متخالف اولدقلرینه نظراً اعظمی ۱۲۰۰ متره عمقندن وغایت درین بر طبقه مشترکدن کلمکده اولدقلرینه حکم اولنه بیلر . اکثر منابع بوم منطقه ده قوملرک تسلطنه دوچار اوله رق قایا بمقده درلر . بویوک منابع همان عمومیتله

حصەلەرە تەقسىم ايدىلىش ايسەدە مەنبەكك صو اخراجاتى دىكر
محلەتدە اولدىكى كى بورى وياضويوللارنىڭ قىرلىرى اعتبارىلە
تەقسىم ايدىلەش ، كۈن وساعت اعتبارىلە مناوبەيە ئوتۇش
اولدىڭىدىن بەزى حصەداران انجىقايى كۈندە بىر كۈرە باغچەسىنى
اسقايقە موفىق اولەرق بەزى صىجاق جنوب روزكارلىرىنىڭ
دواملە وزان ايتدىكى كۈنلەر مەزىراتىنىڭ قورودىغى كۈرەمك
بىدبىخلىغە دوچار اولورلار . مەنبەكك صولرىندە حصەلەرى اوليان
كوچىك باغچەلەر ايسە اكثراً صغىر ومركىب كى حيوانات ايلە
قويۇلدىن جەرايدىلەن صوللە اسقا اولتۇر .

على العموم غاتەدە ، فزان داخلىندە يەتتىن جىوبات ايلە بىر
بىر سەفەد حوضەسىندە يەتتىن سەزە ومىوئەلەك ھەم عامى
يەتتىن سەفەدە وفقطا شىجار مەشەركەك كەدە ئىلىلالمقدار
بولمىقىدە . سەزەلەرى تازە ايكەن تەاول ايتكى بىلىمەن بويىچە
غاتىلەر ، ذوقنى اكلايەمدىلەر بوانعام طىبەئىيەكك آز
يەتتىن سەفەدەدەر .

بويۇك بىرچوقۇرك كەمقىنى املا ايتىدىن صوكرە كوچىك
بىر جەدول ايلە خارچە اسالە ايدىلەن عىن صوينىڭ باشىدە بياض ،
سياه ؛ عسكەر ، عتارە ، عترىە ، ارىكك وقادىن بىرسورى خەلق
كوچىك طاشلار اوزرىندە چماشىرلىرىنى يىقادىن صوكرە قىزغىن
ويارلاق صارى قوملار كەمقىنى سەپەھنە يارلار . ايسىلاق چماشىر
قوملەر بولانەرقى صارى بىرەنك پىدايدەر ، بىر كۈرە تورودىدىن
صوكرە سەپەھنە بولانەرقى قوم دانەلەر دوشەرك بىرەنك
اصلىسى عودت ايدەر . شەكك و جنوب اھالىسىدىن ىرلى واجىبى

مختلف عرفلرک نمونه لرینه مجمع اولان منبعلرک کناري مملکتک اولدجه حرکتلی واکلنجه لی یزیدر . قافله زمانلری ایسه سوریلرله دوه لرك را کد صو سطحی اوزرینه اوزانمش بویونلری ، یکدیگرینی ایتدن قاقان باشلری ایله صوی سوزهرک ایچملری ، وبرجهتدن ده کمال ممنونیتله صاللانان نویروفرینک ایکی طرفه مطرداً و متماداً حرکتلری جداً کورینه جاک برمنظره تشکیل ایدر .

* * *

غات بلده سنک سکنه تدیه سی اقضای غربدن هجرت ایتمش غرب بریریلرندن اولوب بوکون انجق ایکی اوچ قاملیدن عبارتدرلر . سکنه موجوده حاضره ایسه عتاره ، تارش و تونینده مقیم تواتلی انصار و توات مهاجرلریله غدامسلیردن اولق اوزره مختلف محالردن مخلوط صنوف اهالیدر . ایلک دفعه اولق اوزره اجرا ایتمش اولدیفم ویرکو تعدادینه نظراً غات بلده سیله بوتون توابعنده یرلی اولهرق بلدی اهالی مجموعی انجق بیک اوچیوز نفوسه بالغ اولیوردی .

اصل غاتلی و انصار اولق اوزره اصل عائله لرده تولدات پک آز اولدیغی حالده عتاره نك خانه لرنده چوجقار قایناشمقده درلر . عین نسبت تولدات بو صورتله دوام ایده جک اولورسه عرق ابیضه منسوب احرار مرور زمانله غائب اوله جق ، عرق اسوددن اولان عتاره صنفی غلبه ایدهرک بر زمان کله جک که غات کاملاً زنجیلرله مسکون بربلده حالی آله جقدر .

غات بلده سی حاکمیت عثمانیه دن اول قدیم غاتلیلره

حاكميتلارنى قوتلە قبول ايتدیرمش اولان تواتلى انصار عائلهلرى طرفدن مستقلاً اداره اولونمش، عساكر عثمانیهك اشغالندن صوكره ايسه بو حاكميت مستقلايه بدل نفوذ حاكميت عثمانیهه نسبتاً موقعك ادارهسى انصار النده قالمشدى. بو حال، مأموریتىم تاريخه قدر دوام ايتمش وعادتا انصار ايچين برحق تاريخى كې نظر اعتباره آلمغه باشلامشدى.

غاتلير، عتاره لر وتارقيلرده باشليجه كسوه، غايت اوزون بردون اوزرينه قوللرى كنيش، ياقا ييرتاجى بويوك وبول برياض كوميك اولوب بونك اوزريندهه براز زنكين اولانلر كاربانلرله قانودن كلن قويولاچورد بويالى سودان كوملكى تلبس ايدرلر. توارقده اولديكى كې غاتليرجهده باشلارنى صارمق يوزلارنى و آغلارنى چككاريته قدر سياه برنقابله ستر ايتك عادتدر؛ هله احراردن برقاديته تصادف ايتدكلرى زمان توارق عادتته توفيقاً نقابلارنى چككرك يوزلارنى و تخصييص آغلارنى صيقي صيقي ستر ايدرلر. براز زنكين اولانلر آياقلايهه بويوك سودان مدسلرى (سوسلى وكنارلرى كنيش چاريقلر) تلبس ايدرلر. بوتون بوكسوهيه قيش موسمنده اغنياسى طرابلسيلرك بويوك چوخه بورنوسلارنى فقراسىده بياض يوك احراملرى علاوه ايدرلر.

غاتليرله توارقده عادات و اخلاق همان همان يكديكريته پك مشابهدر، خصوصاً تلبس و تزين جهتلرنده همان هيچ برفرق يوق كيدر. كاملاً زينتن عبات اولمق اوزره بوابتدائى ملبوسات اوزرينه تعليق ايديلن شيلر الكزياده جالب نظر دقدر.

غانلی برچوجق

فقیر و غنی بالجمله غاتلیلرک بویئنده اینجه دریدن بوکولمش
اوزون برنوع قوردونه مربوط برچوق نسخهلر کوریلور .
غائده انجق بوکپی نسخهلری یازمقله تأمین معیشت ایدن برسوری
شلرلاتانلر واردر . نورشون کچمز ، بیچاق ، ایشاه من ، اصابت
عینه مقابله ایدر ، شیطان شرینه مانع اولور . . . اولور اولور
بیکلرجه شیلره یزار برسوری دعالر ، عجیب اشکال وارقامی
حاوی مهر سلیمانلرک ، بعضاً مشین بعضاً تنکه ونادراً کوموش
محفظه لر ایچنده اوله رق بونوردونه دیزلمش اولدیغی کوریلور . همان
اکثریتله بو محفظه لر مستطیل الشکل اولوب حاملنک بویئنده
برسوری لوخه لر حالنده صاللانیر . بعضاً باشده کی صارغینک
وسطنده و آلنک اوستنده ده برقاچ « حجاب » (نسخه) صاللانیدی
کوریلور ؛ بعض حجابلر ایسه تام تپیه قونیلور . توارق
مشایخندن هوغار قبیله می شیخی « اتیسی Eteyssi » [*] نک
بویئنده تخمیناً اوچ کیلو ثقلتنده حجابله دولدرمش برقوردوندن
باشقه یاشئنده کی اوزون تونسکاری فسد یکر می درت عدد
مختلف الشکل کوموش محفظه لر منتظماً دیزلمش اولدیغی ایلک
کوردیکم زمان چوق استغراب ایتشدم .

[*] شیخ اتیسی دایسی « آهی تاغل Ahitaghil » ک هوغار
ریاستی زماننده فرانسزلرک فلاته ر میسیونته هجوم ایدن هوغار غزوه سنه
ریاست ایتش و او میسیونک محوینه سبب اولشدی . بالاخره دایسنک
وقوع وفاتیه هوغار رئیس اولمش ایسه ده فرانسزلرک هوغار ممالکنی
استیلالرندن صوکره ممالک عثمانیه هجرت ایتشدر .

بونسخه قوردوننده ایریلی، اوقاقلی دعا محفظه لرندن باشقه
هان عمومیتله برطاقم ادوات معلق بولنور که بولنورده اوزونجه
برسختیان قیطانه مربوط برچائی ایله جلد محفظه دروننده
برمقراصدن عبارتدر. قادین، ارکک بوتون غاتیلرک واکثر
توارقلرک اللرنده برر تسبیح بولنسی شرط اعظمدر. هان
عمومیتله قریب بر اکثریت توات معمولاتندن یاصی دانهلی
تسبیحلری طاشیرلر که اوجنده صاری دوکمه معدندن کوچک
برچنبره مربوط بردیش وقولاق طاقی معلق بولنور.

قادینلر عمومیتله ارککلرکی اوزون کوملک تلبس ایدر
و «آبروق» تسمیه ایتدکلری عادی بزدن دیکلمش بویوک
براورتویه صاریلر؛ اغنیا عائله لرنده ایسه قادینلر بو آبروقلریرینه
تواتدن کتیرلمکده اولان رنگلی احراملری استعمال ایتمکده درلر.
بویونلرنده عین نسخهلری حاوی قوردون ایله اللرنده تسبیحلری
واردر. یالکز قادینلرک صاج توالتی توارقلک عینی اولدیغی کی
یالکز باشلرینه کوچک برلاجورد بزاورتدکن صوکره مجامع
ناسده یوزلرینی آچیق براقمارلری ده توارق نسواننک عاداته
تماماً مشابهدر. غاتده نسوان احرارک آیاقلرینه کیدکلری کنیش
مداسلر درست یوریمکه مانع اولدیغندن آرقاسنده کی اوزون
توات احرامنک اتکلرینی یرلرده سوروکلیهرک ومداسلرینک
عدم مساعدده سندن دولایی ایکی طرفه صاللانهرق یوریمکده
اولان غاتلی برقادینک هیئت عمومیه سی اوزاقدن باقیلنجه پایتاق،
پایتاق یورویهن برپاغانه پک بکزر.

على العموم غات نسوانی صاج توالتلرنده تره یاغی استعمال

ایتمکده اولدقلری جهته برقاچ کون صوکره بویاغ تحلل ایدهرک
اودرجه کریه رایحه لر نشرینه باشلارکه ، بریاز کونی یوزلرجه
عتریه لرك صونقل ایتمک اوزره باب تشاغندن ایشله دیکلری
برساعتده اوراده بولنانلر بوقادینلرک صاحبلرندن انتشار ایدن
رایحه متعنه یه قارشى بورونلری طیقاما یه مجبور اولورلر . حتی
طرابلسلی تاجرلر بورایحه کریه نهک بورالرده اکثریتله اجرای
حکم ایدن امراض عینییه سبب اولدیغنه ذاهب اولورلر .

بوتون طرابلسک صحرا قسمنده کی بدویلرنده اولدیغی کی
توارقده وغات اهاالیسنده ده « نیله » تعیر اولنان قویولاجورد
رنکه برابتلای مخصوص واردرکه بورنک بادیه اهاالیسنده
صابونک فقدانندن متولد ضروری کیرلری ستره خدمت ایتدیکی
ایچین مقبول اولسی لازمکیور . توارقده وغاتیلرده ایسه
نیله یه ابتلا اودرجه ده درکه سوداندن کن قویولاجورد بویالی
منسوجاتی صوده ایصلا تهرق اللرینه وقوللرینه ، قادینلر ایسه
بوندن فضله اوله رق یوزلرینه ویاناقلرینه صیقی صیقی سورهرک
اوروپانسواننک بیاض ونبه پودره لرینک حاصل ایتدیکی لطیف الوانه
بدل یوزلرنده لاجورد لکه لر حصوله کتیرلر . توارق مشایخ
کبارندن بریله ایلک ملاقاتمه قولنده وبالخاصه دیرسک قسمنده کی
نیله یی تعاقب سنین ایله تقشر ایتش برحاله کوره رک
تعجب ایتشم . عرق اییضدن اولان غاتیلر وتواری
طانیمانلرک انسال معلومه بشر میاتنده برده عرق ازرقک
موجودیتته احتمال ویره چکی کلیور . زنجیه لرك فوق العاده
قانتازیه کونلرنده تره یاغنک تأثیریه پارلایان قویوسیه بویالی

صاچلری و قاشلریله پارلاق جلدلری اوستنه قیرمزی بویایله ترسیم ایدلمش دائره لر ایله مزین یاتاقلری ایسه پک غریب بر منظره حاصل ایدر .

* * *

غاتیلرک مفروشات و اثاث بیتیه لری : قالین بر قوم طبقه سیله مستور اوزون مستطیل اودا نك برکنارینه موضوع توات منسوجاتسندن اوزون تویلی برکلیمله ، ایچنه قیل دولدیرلمش سودان معمولاتسندن برقاج جلد یا صدیقندن عبارتدر . بوندن ماعدا برایکی شمعدان ایله تبارک طرابلسدن کتیردیگری اسکی سهاریه لردن بری اوزرینه موضوع چای طاقی ودها زنکینجه اولانلرک حجره لرند ایکی اوج کک صوی شیشه سی و برقاج طاقم بارداق و چناقندن عبارتدر .

بوتون مطبخ طاقلری زنکینلرده باقر ، فقراده طوپراق تجره لردن ؛ یکانه یمک طاقلری ایسه سوداندن کتیرلمش و سرور زمانله و مواد شحمیه نك مساماته تأثیر ایتسیله سیاه لاش تحت برقاواته دن عبارتدر .

صنعت طباحتده پک حال ابتدائیده درلر . باشلیجه اطعمه لری صوده قاینامش ات یخنیسی و بامیه ، ملو هیه ، قباق کبی سبز لرک قورولرندن اولق اوزره چوربا کبی قایناتیلیمش برتورلودن عبارتدر . بوتورلو قاواته نك ایچنه قونور ، یوقاریدن بوش قالان قسمنه ایجه خرما داللری برنوع افق پارماقلق کبی دیزیلدکن ویرلشدیرلدکن صوکره بونک اوزرینه اکملر ودها اوزرینه ده خرما یا پرافلرندن اورمه برقیاق (قطرون معمولاتسندن طباقلر) ، اویوق ایسه یالکز براورتو اورتیلرک اورتیه قونور .

غاتلير و بالخاصه فقراسي فوق العاده كونلر مستشا
اولق اوزره «غاجيره» و «دشيشه» ايله كفاف نفس ايدرلر .
غاجيره معمولات محليه دن اولان سرت كچي پينيري ايله قوري
خرمانك بر آراده دو كولسندن متحصل برنوع بولاماج اولوب
دشيشه ده آرپه نك قاوورواشيدر . ات يكلريني آنجق احوال
فوق العاده ده تناول ايدرلر . مع مافيه تونينده ساكن انصار دن
بعضلرينك ضياقتلرنده بولنه رق جداً لطيف طاتلير ، قورا بيه لر
احضار ايتكده اولدقلريني كوردم . فقط بوناك ده طرا بلسده
تربيه كورمش بر قاچ زنجيه نك موجوديتلرينه مديون بر فوق العاده لك
اولديغنه ده شبهه يوقدر .

بوتون آفريقاي شالي حواليسنده اولديني كبي بولرده ده
هر يمكن صوكره و خصوصاً صباحلري بول شكر له يшил چاي
ايچمك عادتى واردر . كونده بويله جه اوچ دفعه محقق صورتده
ايچديكلري بويشيل چاي و خصوصيله شكر ، عندلرنده اودرجه
قيمتلدر كه بر غاتلي پاره سنى وساثر ذى قيمت اشيا سنى زوجهنه
توديع ايدم بيلر ؛ فقط اينجه بر قوردونله بويته تعليق ايتمش اولديني
چاي و شكر قوطوسينك اناختاريني هيچ كيمسه يه امنيت ايدم من .
زيرا اوده چاي و شكر دشمنلري بك چوقدر .

غاتليرك حيات و معاشرت يتيلرنده اك ويوك حصه مصيبت
اركلركدر . توارقده اولديني كبي بولرده ده ابوينك اموال
عموميه غير منقوله سى قيز اولادلره انتقال ايدر ، بناء عليه
غاتده كي اموال غير منقوله هان كاملاً قاديئلرك اولوب رجالك
هيچ برشيلري يوقدر . اركل اولاد انجق ثمره مساعيسيله

کچینر و مال صاحبی اوله بیلر شه اولور . بوندن دولایی حیات عائله ده زوج ، زوجهنک حکمی التنده در . چوق کره لر کوریلشدور که اهمیتسز بر منازعه یتیه دن صوکره افتراق واقع اوله رق بیچاره ارکک بوتون مالی اولان صیرتنده کی اشیایی والتده کی اوزون عصاسیله قاپیدن دیشاری آتیلمشدر . مع مافیہ اکثر بوکی منازعه لره سبب اولانلر ارککلردر : پک صیق بر ترصد آلتنده بولندقلری حالدہ - بلکه ده بوشدت ممنوعیت سببیله - اُنک پیشنده قوشمغه چوق مراقلیدرلر . بو حاللری معلوم اولدینی ایچندر که ، غات قادینلری زوجهلرینی زنجیه لریله تحت ترصدده بولندیررلر ، ویاتسی نمازندن صوکره خارجدہ قالان وکیج وقت خانه یه عودت ایدنلری قاپی آچمایه رق وسوقاق اورتاسنده براقه رق جزالندیررلر . غات احرارندن بعضرینک بویله کچ قالمق یوزندن قاپی اوکنده صباحلادقلری روایت اولئیوردی . بوکی کچ قالمالر تعدد ایدنجه ارتق مناسبات یتیه ده عدم انتظام ونهایت افتراقه قدر دوام ایدن مجادلر باش کوستر . قادینلرک بوشدتنه مقابل ارککلر براز ده سربستلکلرینی توسیع ایده بیلیمک ایچین یاتسی نمازینی پک کچ قلمق صورتیله برچاره بوله بیلمشلردر .

بلده نک کبار نسوانی ، احرار زوجهلری علی العاده احوالده خانه لرندن چیقمازلر ، آنجق دوکون ، بایرام وفانتازیه کی فوق العاده احوالده وخصوصاً محرم بایرامی اولان « سبه ی با Sbeyha » فانتازیه لرنده جماعتله داملره چیقارق تماشا ایدرلر . برده ولادت نبوی کییجه سی بوتون رجال جوامعه ده مولود قرائت

ایتدکلرندن نسوان بویوک جمعیتلر تشکیل ایدهرک بلدهنک بوتون جوامعنی زیارت ایدرلر .

* * *

فانتازیهلر، علی العموم عتاره و عتیهلردن عبارت اولق اوزره ارکک وقادین بر جمعیت مختلفه طرفندن اجرا اولنان رقصلردر . احرارک بالفعل فانتازییه دخولی ورقص ایتسی صوکه درجه معیادتندر . ارکک وقادین صنفنک مختلف رقصلری عمومیتله قدیم بربری رقصلری اولدیغنه شبهه یوقدر . زیرا اشکال و اوضاع اعتباریه جنوباً سودان و شمالاً غربانک و خصوصاً فزانلیلر رقصلرینه هیچ مشابهتی یوقدر . فزان رقصلری اوضاع اعتباریه نه قدر شهوانی ایسه غات ارکک رقصلرنده اوضاع و حرکات حرییهلری، سلاح استعماللری، چویک و سریع خطوه لرله منتظم و مطرد یورویشلری و قادین رقصلرنده ایسه متحرک مرکز لر اطرافنده غایت ظریف دونوشلری ، فزان رقصلرینک تماماً ضدینه اوله رق، وجودک قسم علویسیله صوکه درجه ماهرانه هلزونلر ترسیم ایدیشلری و قوللرک سربست صالنتیلری ایله وجودک ایکی طرفه حرکتی جداً لطیف اوضاع رقصیه دندر . عمومی فانتازیهلر باشلیجه دوگونلرده، اعیاد دینی و حکومتک ایام رسمیه سنده و بوندن باشقه اوله رق غات و جانت اهاالیسیله عموم توارقجه پک اهمیتلی اعیاددن معدود اولان « سبهی با » بایرامنده اجرا اولنور . بوتون افریقایی شمالی اهاالیسنده خلافت امویه عاداتی بقیه سی اولان عشره محرم شملکترینه تور اقلرجه سبهی با اطلاق اولنور . بوفانتازییه محرمک اونجی

کیجه سی بویوک بر جمعیتله و اوکده داوول و زورنا اولق اوزره
 بلده نك اطرافنده کی مقبری زیارت واروا حی تطیب ایله باشلار
 و کیجه لی کوندوزلی اوچ کون دوام ایدر . غاتیلر سبه ی با
 کیجه سنه سنه مستقبله ده کی گذارش عمر لرینک تعین و تقدیر ایدیلدیکی
 بر کیجه نظریله باقارلر . او کیجه قادین وارکک خرما یاپراقلر ندن
 عجیب الشکل اکیللر اعمال و اونکله تزیین ایدرلر . قرق ضعیف
 ضیاسی التده هیچ اشیقسنز حرکت ایدن بوهیئت عظیمه مظالمه
 وحشیانه نعره لر آتهرق ، اللرنده کی اوزون نار دالاریله
 یکدیگر لرینی قوالیه رق و دری قالقانلرله کندیلرینی مدافعه ایدهرک
 بررقص عجیب ایله نطع مسافه ایدرلر . مولوی درویشی کی
 ایکی قوللرینی افقا آچش ، باشنی بر قوی اوزرینه یاتیرمش ،
 کوملکنی صاووره رق آیقیری خطوه لر و متقطع صچرا ایشلرله
 اوزون و ایصسز بر صحرا ده آتوب کیدن یوزلرجه آدم فرض
 ایدیکز ؛ بوهیئت مسحوره نك بر دیره توقف و عجیب حلقه لر
 تشکیل ایدهرک رقص ایتدکلرینی ، یکدیگرینی دوکهرک کندیلرینی
 مدافعه ایله یهرک ، وحشیانه نعره لر آتهرق جنونانه دورلر
 اجرا ایتدکلرینی تخیل ایدیکز و صوکره بوتون بوهیئته یک
 آهنگ و مطرد بر موسیقی ده علاوه ایدیکز ؛ ایشته سبه ی بانک
 ایلك کیجه قانتازی به سنک مقدمه سنی کورمش اولورسکز .

بلده نك خارجی ایله مقابر معلومه سی بویله جه طواف اواتهرق
 ارواح مجنون ایدلدکن صوکره شیلی میداته عودت ایدهرک
 اوراده موخش بر آهنگ ، عجیب بر موسیقی ایله تابصاج بر رقص
 پریشان اجرا اولنور .

غانده برعتریه فانتازیا قیافتده

سبهی بانك ايكنجی و اوچنجی كونلری اجرا اولنان رقصلر
ایسه برنجی کیجه نك زیارت قبور رقصه هیچ مقیس اوله من .
بوتلر غایت منتظم تلبس ایتمش برهیئت رقصیه طرفندن جداً
کوريله جك برانتظام ولطافته اجرا اولنور که بوتون فانتازیهلر
حقنده بر فکر مخصوص حاصل اوله بيلمك ایچین بورقصلری
تعریفه چالیشه جغم :

ارککلر اك قدیم توارق لباسی و قیافتنده و چاقمانلی ،
قاپسوللی اسلحه ناریه قدیمه ایله مسلح اوله رق فانتازییه داخل
اولورلر . غایت بویوک تونس فسارلی ، اوچ اوقهلق ماوی
پوسکوللر ، چهره بی تماميله سترایده جك قویولا جور دیارلاق نقابلرله
تزیین ایدرلر و ، رنگارنگ متعدد کوملکلر اوزرینه اوقه لرله نسخه لری
حاوی قوردونلر تعلیق ایدهرک قیرمزی پوسکوللی حائللرله
وجودلرینک نسیم علیاسنی صیقیجه صاره لر و کنیش سودان
شالوارلرینی صاری سخیاندن عرب « بلغه » (برنوع یئی)
لرینک اوزرینه دوکهرک جداً کوزل و جالب نظر برقیافتمده
رقص ایدرلر .

قادینلرایسه هر وقتکی لباسلرینک اوزرینه تمیز ویکی آبرو قلر
علاوه ، قولاقلرینه اون ، اون بش سائتمره قطرنده کنیش
کوموش حلقه لر ، صاچلرینک اوک طرفنه بر دیزی پارلاق کوموش
مسکوکات ، بویونلرینه کوموش نسخه لر و دائره وی الشکل
مزینات عجیبه تعلیق ایدهرک ویاغلی و سیاه بویالی صاچلرینک
اوجنه کوچک کوموش مسکوکات طاقه رق قویو سیاه جلدلری
اوزرینه سورولش آل رنگرله یوزلرینی تزیین ایدرلر .

قادیئلرده الکزیده جالب دقت اولان مزیناتدن بریده ماری ترز
تالهلرندن معمول یوزکلردر که بونظرده برایکی یوزوکی حامل
اولان آلت پارماقلری ارتق عدم حرکتی محکوم قالیر .
فانتازییه اجرا اولنان محاک اورتاسنده زورنا و اوچ، دورت
کوچک ترانپته دن عبارت یرلی موسیقیه طاقنی دیزیلر . یالکز
زورنا آرککلر طرفندن و ترانپته لر ایسه بتخصیص عتیه جماعتک
شیخه لری اولان نسوان طرفندن چالیر ، اطرافدن طویلانان
عطیه لر و هدیه لرده منحصرأ بوتلر پیننده تقسیم اولنور . موسیقیه
طاقنی رقص و مغنیه لری جمع ایچین اجرای آهنگه و برصف
اوزرینه دیزیلرک تخمیناً اون بش خطولهک بردآره ایچنده
ایلری و کیری بر حرکت مطرده اجرا سیه ابتدارایدیر . عتیه لر
موسیقیه نک صداسیه قوشارلر و دائرة رقصک محیطنده برهلال
تشکیل ایدرک تمنییه و برطرفندن ده ال چارپهرق رقصه اشتراک
ایدرلر . آرککلر محل رقصه واصل اولونجه دائره یه داخل اولوق
ایچین مطلق بر رفیق تدارکنه محتاجدرلر ؛ بوصورتله چیفت
چیفت ، اوموز اوموزه ویره رک و سربست قالان دیگر اللریله
سلاحلرینی باشلری اوستندد اویناتهرق و مطرداً صیچرایهرق
دآره یی ایکی دفعه دورایدیر و موسیقیه طاقنک آرقاسیه کچوب
صف تشکیل ایدرلر . بوتون بوصفلر ایلری ، کری حرکتله
سلاحلریله بیکرله جه اوضاع حربیه یی تقلید ایدرلر ؛ بعضاده
مقابل و مخاصم صفلر تشکیل ایدرک موسیقیه طاقنی اورتایه
آلیرلر و ارتق رقص بویله جه ساعتلرجه دوام ایدر . بوتون
بواثناده دائرة رقص اوزرنده کی صف نسوان ال چارپهرق ،

تغنى ايدەرك وايكى طرفه خفيف برصالتي ايله ساللانەرق حرڪات
رقصيه يە تبعيت ايدرلر . بوقادين صفنك صالنتيسنه اوزاقدن
باقيلديغى زمان جملەسنك مديد ومنتظم برموجه ايله متحرك
اولدقلىرى ظن اولنور .

بربر رقص قديمك برقوبيه سى اولان بو اويونلردن باشقه
غانده تواتليلرك برقوماندا ايله سلاح بوشالتملىرى فانتازيه لریده
اجرا اولنور . قادينلرك «تمهلوقى» تعبير ايتدكلىرى رقصلى ايسه
ارككلرك كنه نظراً دها صنعتكارانه ودها نظرربادر :

برمرکز مشترك و متحرك اطرافنده دونمكدە اولان ايكي
رقاصه فرض ايدىكز . هم برمرکز اطرافنده وهم يكدىكرى
اطرافنده عين زمانده دور اجرا ايتملىرى ، عين دقيقه ده آياق
اورەرق دونشلىرى ، وجودك اوست نسيله و غايت لاقيدانه
ساللانان قوللرك حرڪات رقصيه سيله هواده هلزونلر ترسيم
ايديشلىرى جداً جالب نظردر . انجق قادينلرك تمهلوقى قىلىرى
آلات موسقيه ايله اجرا اولماز . ينعقادينلردن عبارت بردائره
اورتاسنده كى رقصه لردىكلر لرينك تغنياتى ، تيزوچالاك الشافيردىلرى
آراسنده پروانه كى دونرلر . بورقاصنەلرك بعض اوضاع
پريشانلىرى لادانس سهرپانتينك بسض اشكالنه بك مشاهددر .
تمهلوقى اجرا ايدن رقصه لر وجودك ، خصوصاً قسم علويسنك
جداً لطيف اولان اوضاعنى تماميله كوسترملك اوزره بللرينه
صينى برقوشاق صاره رق كوملكدن ماعدا آبروق كى كنش
اورتولرى آرقايه اتارلر . وبوصورتله وجوده صيقيجه التصاق
ايدن كوملكك آلتدن دونشلرده كى اوضاع وجود تماميله

مشاهده اولنور . نمللوقی منحصرأ قادینلر طرفندن وقادینلر
آراسنده اجرا اولنور . بویوک فانتازیهلرده ایسه قادینلر یالکز
تغنی ایدهرک ارککلره رفاقت ایدرلر .

بویوک فانتازیهلردن ماعدا ایام عادیهده ، خصوصاً مهتابلی
کیجهلرده رقصلی جمعیتلر اجرا اولنور . اوزمان عتاره جمعیتک
کباری اویونه منفرداً داخل اولهرق هرکسک خصوصی هواسی
چالیر . بویکی فانتازیهلرده عتیه شیخهلری مملکتک احرارینه ،
توارق کبارینه ، مأمورین حکومت ، تجاره والحاصل هرکسه
کیدهرک براز تغنی واجرای طریله عطیه آلیرلر . دهافضلهجه
عطیه آله بیلیمک ایچین اکثریا بویکی شیلردن ذوق آلان مملکتک
احرارلی وتوارق کبارلی ایچین آیری آیری هوالر ترتیب ایدرلر .
بعض کره ایسه بوتوارق بالذات شیخیه مراجعتله کندلی باشنده
ساعتلرجه ترانپته سنی چالیدردقدن صوکره جیننده نه قدرپاره سی
وارسه چیقاریر ویررلر . غایت صیجاق برکون توارق احرارندن
عظمتفر وشللی پک سودن برکنجی باب تفاغنتک ایچ طرفنده
دیوارک دینه چومهلمش اولهرق باشنک اوزرنده اوچ ترانپته ایله
بر زورنادن عبارت عتاره موسیقهنسک جهنمی برشاتت ایله
اوندیکنی کوردیکم زمان فضله پاره قویارمق ایچین بیچاره بدوی
پرئسنی سرسم ایتمکده اولدقلرینه ذاهب اولهرق مانع اولمق
ایسته مشدم ؛ حالبوکه اوراده بوانانلر تارقینک بالذات دعوتی اوزرینه
باشی اوزرنده کندلی هواسی چالقمده اولدیغنی تأمین ایدهرک
بی مداخله دن منع ایتدیلر . بویکی نوع رقصدن ماعدا اونایکی

غاده كنج قيزلر ك رقصى

فانتازيه ده چاي صنديقلى ريله تزين ايتمش برعتريه

باشندن دون اولان کنج قیزلرک بر رقص مخصوصی ده واریسه ده
بک نادرأ اجرا اولمقده در .

* *

سنه ده مطرداً ومنتظماً ورود ایدن تجار قافله لری ، شال
و جنوبدن کلن مختلف عرق ونسلدن یبانهچیلری ، یریلری ،
توارقی ، حیات و معاشرت عجیه سی ، رقصاری وفانتازیله لریله
غات بلده سی زائری اوزرنده قولایجه زائل اولماز بر تاثیر اجرا ایدر .
بوکون بورنو تجارتک انقراضندن متولد موت ایله پنجه پنجه
اوغراشه اوغراشه زبون دوشمکده اولان مرزقک یانی
باشنده غات بلده سی منتظم موارداتیله صحرائک اورتاسنده بر حیات
کوسترمکده ، زنده وقوی ، زمانک هجوملرینه مقاومت ایتمکده در .
فقط قانو تجارتکاهی جنوبدن کینه کورفزینه انکلین
شومندوفريله ربط اولندیی و برجهتندن ده صحرای کبیر تجارتی
فرانسزلرک صرف ایتدیکی غیرتلردن دولایی تونس دوندیکی
وباشقه برعجرا آلدینی زمان صحرائک وسطنده بوزواللی غات
نه اوله جق ؟ اوده مرزق کی بلکده دهاسریع برانقراض ایله
سنه لرک بریکدیره جکی ردای غبار آلود نسیان آلتنده قاله رق
اونوتیله جق .

نور

شال ساحلندن وسطنه وچاد كولى ونيژريا حوضه لرينه متوجهاً
آفريقاي يوقايدن آشاغى يه دوغرى قطع ايدن تجار قافله لرندن
صسوريكز ؛ بوايىسز بوكيمسه سز صحارى وسيعه ده اونلره
الكزياده هييجان بخش اولان نه در ؟

ساكن ومطر دخطوه لرله كوچك طاشقلرك ستر ايتديكى كنيش
صحارلى ، واسع حماده لرى كچن ، بوتكناي مديد وعظيمك
بخش ايتديكى سكون واعتماد ايچنده دوه نك مطرد صارصينتيلرينه
تبعيت ايتمش اولان مستغرق تفكرات برتاجر ، انجق افقده اينجه
اوزون خيال متحر كيله بليرمكه باشلايان هجنسوارلى كوردىكى
آنده دوچار هييجان اولور . اوت ، هجنسوارلر ويرليرك تعريفي
وجهله مهريلر ، بونلر كيملر ؟ دوستلرمى ؟ دشمنلرمى ؟ ايسته بوتون
طالع كسب وكارينى صحارلك برتصادفته ربط ايدرك كيدن
بويوك برقافله تجارئك او آنده بوتون موجوديتنى لرزه دارايدن
اليم سؤاللى !

افقده كوريلن خياللر يانلاشير ، اينجه اوزون باجاقلرك
اوستنده ، نسبة ضعيف بروجود ايله اوزون بوينى وكوچك
قفاسى ، ساكن وپارلاق نظرى ايله هيئت عموميه سى جاذبه لى

وبوتون وحشتي ايله برابر كوزل اولان مهربلر (هجنلر)
اوزرنده لاجورد رنگلي كومكوره ساريلش ، يوزنده كي قويو
لاجورد نقابني چككسنة قدر اينديرمش دائما النده اويناديغي
اينجه وقيصه دميردن معمول مزرائغني هواده غيرمعين وكيفي
اشكال ترسيم ايده جك وجهله صاللايه رق دوه سنك بوينه
اياقلايله داياشمش وحشي قيافتلر ، فورتونج وبزم ايچين وهله
اولي ده پك موحتش اشكال تايايان اولمغه باشلار . ايسته توارق !
بوتون قافله كنيش برنفس آليز . اوت ، هرتورلو فناقلريله
برابر صحرا اقوامي ايچنده مدافعه سي قولاي ويا رضاءالري ممكن
اولان توارق ؛ يعني آچلق ، يوقسوزلق كي صحرا حياتنك
ايكي اليم شرط معيشتي التنده زبون ، عصرلرد نبري قوم شوسندن
غصب ونهب ايده رك ادامه حياته آليشمش برسوري صحرا
حيدودلري ! بو قافله دن ده يارضا لريله ويا خود جبراً قارينلريني
دويوره جق ، بر مقدارماً كولات وملبوسات قوپارد قدن صوكره
ينه يوللرنده دوام ايده جكلر ؛ بلكه ده هجوم وتعدى يه ده
جرات ايده جكلر .

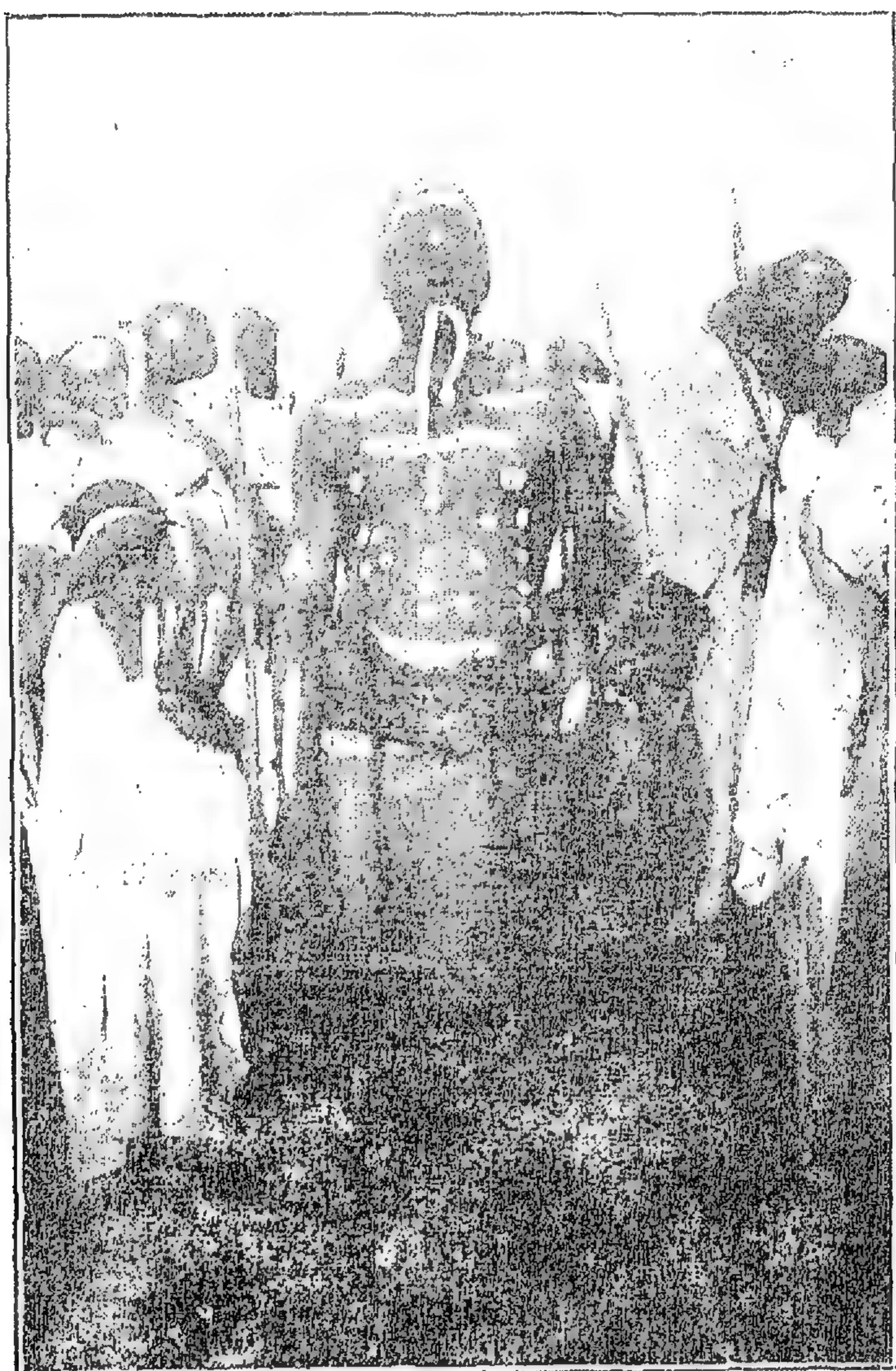
بونكله برابر ينه توارق صحرا اقوامي ايچنده خونريزلكده
پك مترقي اولان تيپولره نظراً ده اهورن عد اولمغه لايقدرلر .
توارق حقنده اوروپاليلرك وعصر اخير سياحارينك حاصل
ايتديرمش اولدقلري بعض ياكش فكرلر اراتق تصحيح اولمليدور .
بونلرله ايكي سنه متمادياً تاسده بولنه رق بلده ده ، سفرده ،
اردو كاھنده ، مرعالرنده ، چادرلرنده والحاصل بوتون صفحات
حياتيه لرنده اونلري تدقيقه ، ممكن اولديغي قدر روحلرينه نفوذ

ایتمکه موفق اولدیغ جهته بوخصوصده بر فکر اجمالی حاصل
ایتدیره جک قدر مختصر بر قروکی چیزمکه چالیشه جغم :

* *

بحر سفیدک جنوب ساحلرندن آطلس سلسله سنه قدر
اولان معموره لرده اجرای حکم ایدن فنیکه لیلر و بالاخره بونلری
تعقیب ایدن رومالیلر زماننده بوسلسله جبالک جنوب اتکلرنده
ساکن و «ژه تول» نامیه معروف کوچیه، وحشی، یاغما کر
وجدالجو برنسل صحراوی موجود و معلوم ایدی که بونلر دائماً
ساحل معموره لرنده کی اقوام مدنیه دوچار ضعف اولدجه
شاله دوغری آقین ایدهرک تخریباته باشلارلر و بواقوام اعاده
شوکت ایدنجه قوت اوکنده رجته مجبور اوله رق جنوبده کی
صحرا لرده یاشارلردی . بوژه توللردن قرون وسطی ده زناته
وصنهاجه ناملریله معروف اولان قبائل جسیمة بربرییه و شیمدی
موجود بولنان مختلف توارق قبائلی نشئت ایتشاردر .

تقابلی صنهاجه لردن بحث ایدرکن ابن خلدون بوندرک
اسلامیتدن اولکی ازمئه قدیمده قوملی صحرا لرك جهته جنوبیه -
سنده کی صحرا منطقه لرنده ساکن اولدقلرینی و جبال التل و اراضی
منبتهدن بویله جه اوزاق قالدقلرندن دولایی محصولات ارضیه یه
بدل دوه لرینک سوتی و آئی ایله تغدی ایتدکلرینی سبویلیور .
ممالك متمدنه یه تقریدن اجتناب ایدهرک حال انفرادده یاشارلردی
و جسور اولدقلری قدرده خشین اوله رق اجنبی حا کمیته هیچ
بر زمان سرفرو ایتمه مشاردر دیور . مورخ شهیرک بوتون
بو تعریفی بو کونکی توارقک حالیه تماماً مطابق و احوال روحیه لر یله

ييلان اوينادان برزنجي (دونقاراما)

متوافقدر . ینه ابن خلدون بوژه توللر احفادینسک یدنجی عصر میلادیده کی احوالنی توصیف صددنده : « منراغی النده دوه سینه را کباً دائماً صحرای کشت و کذار ایدهرک حیواناتی تکثیر و ابنا سبیلی نهب و غارتله مشغول اولورلردی » صورتنده کی تصویر یو کونکی توارقی تماماً نظرده تجسم ایتدیرر .

توارق کلهسی تارق کله مفرده سنک جمیدر که دوقوزنجی عصر هجریده بحر محیط ساحلرندن غدامسه قدر صحرا ده یاشایان قبائل بربریه دن « تارغا » قبیله سینه نسبتله عربلر طرفندن عموم توارق قبائل موجوده سینه علم ایدلمشدر . توارق کندیلرینی « ایموهاغ Imohag » ولسانلرینی « تاماهاغ Tamahag » تسمیه ایدرلر که بو کله لرك اسکی بربری اسامیسندن اولوب مصر قدیم مضبوطات تاریخیه سنده کی « تاماهو Tamahou » کله سیله مشابیه تامه سی واردر .

عموم توارقک صحرای کبیره یکوچود برحالدیه و بویوک برحکومت حالنده یاشامش اولدقلری تاریخچه مضبوطدر . دوقوزنجی عصر هجرییه قدر صحرای کبیره یاشایان قبائل « که ده لا Guedela » ، « لمتو Lemtounal » ، « مسوفا Messoufa » ، « لامتا Lamta » و تارغا قبیله لری اولوب بونلردن لمتونا برچوق زمانلر دیکرلری اوزرنده اجرای حکومت ایدهرک نئزریا نهرینه قدر بوتون صحرا قسمنه حکمران اولمشلردر .

ابن خلدون بونلردن بحث ایدهرک دیور که : « از جمله هجرتک ۲۲۲ نجی سنه سی وفات ایدن حکمدار « تلوتان » اعلاجنس هجن دوه لرینه را کب یوزیک هجنسواری مستصحباً اجرای

سفر ایدردی . التنجی عصر هجری ده الك مشهور - كمندارلری
اولان « تنزما Tenezma » بوتون صحرا ده اجرای حکومت
ایدیوردی . کند یستدن صوکره قومك وحدتی مختل اوله رق
هر قبیله آیری بر رئیسه تابع اولدی .

ابن خلدونك قید و اشارت ایتدیكى ملتونا بوكونكى جنوب
توارقندن اولان «اوله میدن» لرك اجدادی اولسی بك محتملدر .
حالا اوله میدنلر توارق میانده اك اصیل بر قبیله اولق اوزره
طانیلمقده درلر . هوغار و آزرغر توارق قبائلنك ساكن
اولدقلری صحرا قسمنك نقطه متوسطه سنده وبویوك آمادغور
مملحه سی جوارنده موجودیتی خبر ویریلن بر بلده قديمه خرابه سی
قديم توارق ها كمیتی زمانده مركز تجارت و حا كمیت اولدی
ظن اولنمقده در . ده ها جنوبده تومبوق تو بلده سی ده صنهاجه لر
طرفندن تأسیس اولنمشدی .

* * *

قسماً جزائر جنوبنده وقسماً فزانك صحرا قسملرنده
ونیدریا حوضه سنك قسم شالیسنده کی صحاری وسیعه ده داغیلش
اولان شیمدیكى توارق قبائلی جغرافیا علماسی طرفندن شمال
وجنوب توارقی نامیه باشلیجه ایکی قسمة تقسیم اولنورلر . شمال
توارقی جنوبیلره وخصوصاً کلهوی توارقنه نظراً ده انجیب
ومعتبر عداید ملکه درلر ، جنوبیلر عرق اسودله چو قه اختلاطدن
دولایی بك قاریشقدورلر .

شمال توارقندن « آزرغر Azgher » لرك نفوس عمومی
انجیق بش بیک و « هوغار Hoggar » لرك نفوس ایسه بوتون

توابعیله برابر آزرگك ایکی اوچ مثلی درجه سسنده تخمین
ایدلمکده در . بوقلت نفوسله توطن ایتدکلی واسع صحرا
منطقه لری مقایسه ایدیلجك اولورسه نه درجه داغنیق بر صورتده
یاشادقلی حقنده بر فکر مخصوص حاصل اولور. هوغار قبیله سی
صوك زمانلرده فرانسرلر طرفندن تحت تابعیته آلمش بولنیور.
توارقدن زیر اداره عثمانیه یه کچمش اولان آزرغر قبیله
جسیمه سی « وراغن Vraghen » ، « آمنه Emenen »
و « من غساتن Menghassaten » ناملریله اوچ بویوك قسمه
انقسام ایدر .

توارق ایکی صنف اجتماعی به منقسمدرلر : برنجی « آهاغغار
Ahaggar » احراردن و نجیب واصل خانداندن اولانلره ،
ایکنجی « ایمغات Imgad » عوام ناسه ونوعما اسرا صنفه
اطلاق اولنور . ایمغات و یاخود مغاطه لره توارق بیتنده
« که لاوللی » اسمی ده ویرلمکده در که تاماهاغ لساننده کچی
چوبانی معناسنی افاده ایدر. بو صنفلرک خارچنده هوغار قبیله سینه
منسوب « ایساق قامارن » قبیله لری وارد در که بونلر نیم آهاغغار
یعنی احرار ایله ایمغات آراسنده ومتوسط بر طبقه ده عدوا اعتبار
ایدلمکده درلر . ایمغات قبیله لری ازمنه قدیمه ده احرار قبیله لرک
تحت حکمنده یاشار برنوع اسرا صنفی ودها دوغریسی احرارک
جیشی مقامنده ایدیلر. بناء علیه مغاطه قبائلی انقسام داخلیده
احرار قبائلنه تابع اولوب مشیخت و ریاست احرارک حین
توارشده مغاطه ده حیوانات واموال سائره کی ارتا یکی رئیس
انتقال ایدر. کرک احرار و کرکسه مغاطه قبیله لرینک رئیس لرینه

«آمگار Amgar» (شیخ، اختیار) تسمیه اولنوب عمومه ریاست ایدن و سردار قوم مقامنده اولانلرده «آمونوقال Amonocal» (حکمدار) عنواتی ویررلر .

توارقده حسب و نسب و توارث کیفیتلری پدران اولیوب والده دندر . بونلر والدله مولود آراسنده کی مناسبت طبعیهده والده بی نظر اعتباره آلمشادر ؛ و بونی افاده ایچین آچیقجه : «چورجفك والده سی هیچ بر زمان مجهول اوله ماز پدری ایسه اوله دن» دیورلر . بناء علیه عندالتوارق احرار دن معدود اوله بیلمك ایچین مطلق صورتهده والده نك احرار قبیله لرندن اولسی لازمدر . قبائله ریاست و مشیخته تولى کیفیتلری ده والده دندر . بناء علیه بر شیخك وقوع وقاتنده اوغلی ایله قیزی بیتنده «طبل» نامی ویریلن مشیخت مقامی قزینه قالیر . بوقادین بالذات طبلك وارثه سی اولق اوزره اعتبار اولمقله برابر ریاست امورینی برادری ویا اوغلی کی عائله نك رجالندن برینه تودیع ایدر .

بربریلرك تاریمخنده قادینلرك دوغریدن دوغری یه اجرای حکومت ایتدینکرینه تصادف اولنور . بوجهل دن اولق اوزره آفریقای شمالیده واستیلای اسلام دورینك اوائلنده ظهور ایدن مشهور «کاهنه» وقعه سنی مثال اوله رق ذکر ایده بیلرلر :
خلفای امویه دن عبدالملك زماننده «ایفریقه» [*] والیسی

[*] آفریقای شمالینك عربلر طرفندن استیلانسی متعاقب شمیدیکی تونس ممالکی ایله جزائرك اقسام غربیه سنه ایفریقه نامی ویرلشدی، طرابلس غرب ولایتی ده بوافریقه دن عد اولنوردی .

اولان «زهیر» اطلس سلسله‌سندن قوپوب کلن بربر قبائلنک
سیل عصیاننه قارشى مغلوب اولش وایفریقیه‌ده برفرت عمومیه
ظهور ایتشدی . قبائل بربریه‌دن «زنهت» قبیله‌سندن بر قسم
اولان «جراوا» لرك قرالیچه‌سی «دیها» ویاخود «دامیا»
اسمنده‌کی قادین بو حرکت عمومیه‌بی اداره ایتشدی . بو قرالیچه
وقایی قبل‌الوقوع کشف ایتمکه شهرت‌شعار اولدیغندن عربلر
کندیسه کاهنه اسمنی ویرمشلردی . کاهنه‌نک مخا کمیتی اپی مدت
دوام ایتش وزهیرک خلفی اولان «حسن بن نعمان» ده غلبه
ایده‌رك عربلرک حرکاتی اشکال ایتک اوزره بوتون ایفریقیه
داخلنده‌کی معموره‌لری وواسع اورمانلری تخریب ایتدیره‌رك
مملکتی صحرایه قلب ایتدیرمشدی . کاهنه، حسن بن نعمان ایله
اولان ایکنجی مصادمه‌ده مقتول دوشمشدر .

تاریخک بوقیل مضبوطاتی من‌القدیم نسوان بربریه‌نک
رجاله نظراً ده‌ها فائق بر موقع اجتماعیه مالک اولدقلرینه
دلالت ایدر .

آزغرلر مملکتنده بولندیغ مدت طرفنده عموم آزغرك
رئیسى مقامنده «انقددزن Inkeddezen» بولمقده ایدی ؛
حالبوکه طبل انقددزنک تیزه‌سی طرفندن توارث ایدلش اولدیغی
حاله بوقادینک اوغلی شیخ «ماتوکو Matoukou» کوچک
اولدیغندن همشیره‌سنگ اوغلی توکیل ایتشدی .

آزغرك عموم رئیسى مقامنده اعتبار اولنان بوشیخ، حقیقتده
آزغرك اک مهم بر جزئی اولان وراغن قبیله‌سینه ریاست ایتمکه
اولوب قبائل سائره شیخلری اولان شیخ «أمود Emoud»

ایله « اوفنایت Oufinayt » بورئیسک هیچ برامرینه اطاعت
ایتمورلر وحتی آچیقجه مخالفت ایدیورلردی .
آزغرلر احرار ومقاطه اولق اوزره بروجه آتیدر:
غادن اعتباراً شال غربییه دوغری تاسیلی جبال
ووادیلرنده ساکن اولان وراغن قبیله سی احرار ومقاطه اولق
اوزره اون آلتی قبائل صغیره یه منقسمدر :

Kiel Erriquen	(*) کهل ادریکهن	احرار قبائلی
Kiel Izaben	کهل ایزابهن	
Kiel Imehrou	کهل ایمه هرو	
Kiel Indenden	کهل ایندندن	
Mekargassan	مقارغاسان	مقاطه قبائلی
Ifilalen	ایفی لالان	
Kiel Toubren	کهل توبرهن	
Kiel Ouhet	کهل او هت	
Kiel Intunein	کهل این تونین	
Kiel Erass	کهل اراس	
Ikerkomen	ایقرقومه ن	
Djeradjriven	جراجریوه ن	
Eziquequaten	ازیکه کاتن	
Fogassen Igdad	فوغاسن ایغداد	
Ivarvaren	ایواروارن	
Ifarakkanen	ایفاراق کاتن	

(*) تاماهاغ لساننده «کهل» صاحب، متوطن، مقیم معناسنده در.
بوکله یی تعقیب ایدن کلمات اکثریا بروادی ویاجبال ویا مرعا اسملریدر.
مثلا کهل ادریکهن قبیله سی غات جنوبنده واقع ادریکهن وادیسنده
ساکن اولان قبیله یه علم اولشدور.

آزغرك الكبويوك برقولى اولان وراغترك اصللرى جنوبى توارقدن اولوب اولوميده زلردن آيريلهوق غات جوارينه هجرت ايتمشلر و او جوارك اوزمانلر حاكم يكانهسى اولان امنه و من غساتن فيله لريله برخىلى محارب اتدن صوكره احراز غلبه و تأمين تفوقه موفق اولمشلردر . بوغالييتك كنديلريته بخش ايتديكى فكر تاسلطن و تجاوزدن دولايى آزغرك الك فنالردن واك متجاوزلر نندرلر . عين سيبه امنه و من غساتن فيله لرى ده وراغنه قارشى بارد بروضعده بولنهرق كتم خصوصيته مقتدر اوله ميورلر .

آزغرك وراغندن صوكره الك زياده كثر تلى اولان و تاسيلى جبالنك جنوب ورساننده و آدمار اووه سنده ساكن اولان امنه نيبه سنى اوراده بولنديغم وقت شيخ امودك رياستى آلتنده بولنيوردى . بوتون طرابلس غرب باديه لرنده و حتى نيم بلدى اعتبار ايدىلان قبائلده بيله نزاکت و آداب معاشرت جهتيه بر مثلنه دها تصادف ايدمه ديكم بوذات اورالرجه يالكز بر تارقى دئل شرفادن عد ايدلمكده در .

امنلر احراز و مغاطه اولهرق شويله جه تقسيم اولنيورلر:

Ihadanaren	ايهادانارن	} احراز قبائلى
Fogass Tobl	فوغاس طبل	
Kiel Eherer	كل اهرر	
Ibat Tanaden	ايبات تانادن	} مغاطه قبائلى
Ibat Aman	ايبات آمان	
Kiel Touven	كل تووهن	
Idjeressouten	ايجره سوتن	

أمنه من قبیله سی آزرگردن معدود اولدقلری ومن القدیم
غات حکومتنه تابع اولدقلری حالده نفوسجه قلمتدن دولایی
وراغنگ تعدیاتندن قورتیلمق ایچون اوللری هوغاره استناده
واورادن استعانهیه مجبور اولمشلردی .

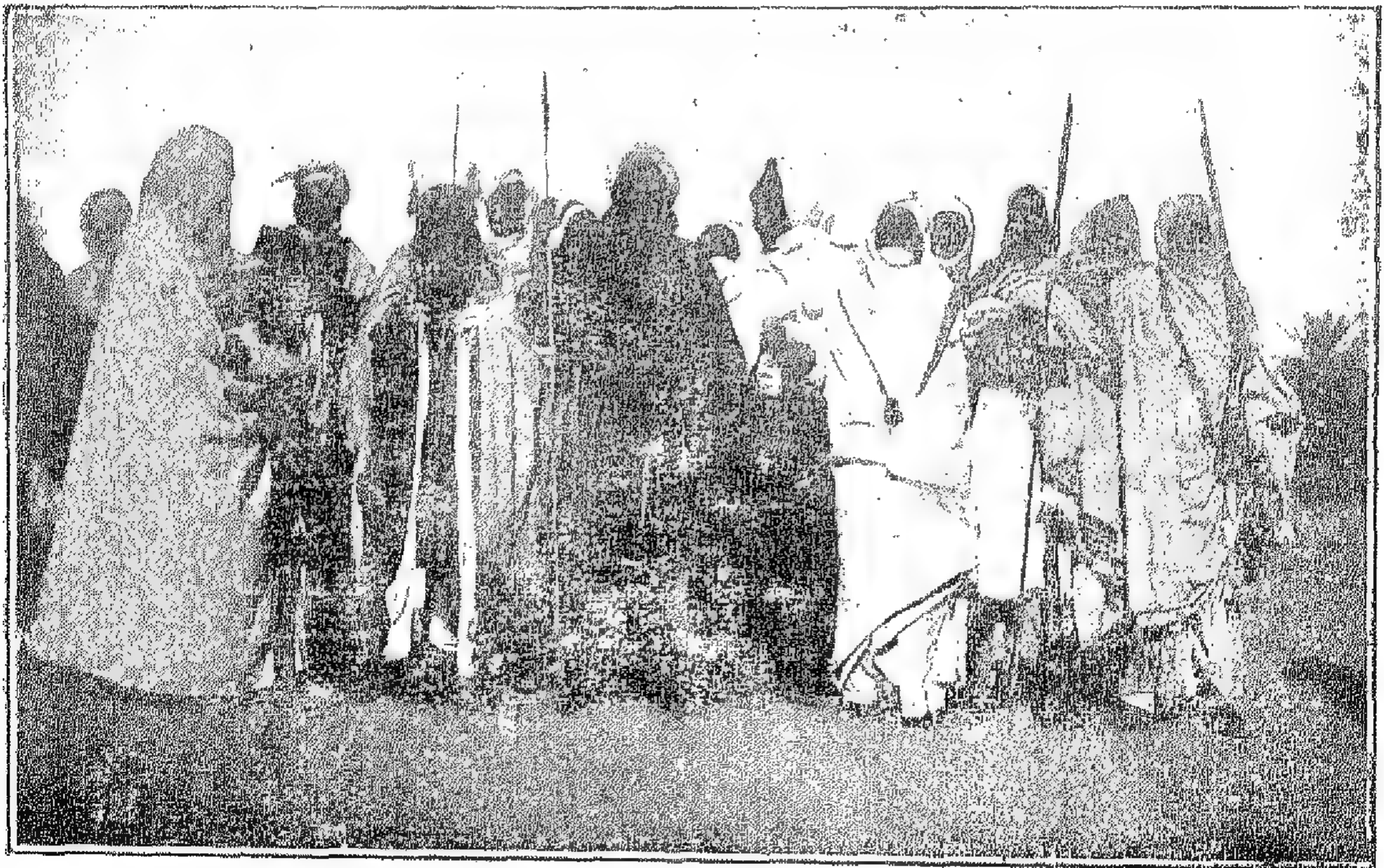
غانك شالندن فزانه وشرقه دوغری بوتون وادیلره
یایلمش اولان من غسان قبیله سی الك قدیم احرار توارقدن
اولوب کندیلرینه تابع اسکی مغاطهلری تمامیه منقرض اولمشدر .
غانده بولندیغ هنكامده من غسان قبیله سی شیخی اوفنایت ایدی .
هجتك اوزرنده پك کنج کورینن بویتمشك اختیار حقیقه
خوش صحبت واورالرده امثاله نادر تصادف اولنور مجلس آرا
بر آدمدی . اورالرجه آته پینیجیلک ایله ده شهرتی واردی .

* * *

توارق ارکک وقادین غاتیلرکی تلبس ایدرلر . اسکی توارقك
اوزون تونس فسارلی ، متعدد صاریق و یوز صارغیلری ،
مکلف و مزین بونوسلری ارتق نوادردندر ؛ انحق بوفنایت
وأتینی کی یتمشك ، سکسانك مشایخ قدیمه نك ایام مخصوصه ده
بو قیافتلری تلبس ایتدکلری کوریلور . شیعدی ایسه اساسی
اعتباریه صورت تلبس بر اولق اوزره دهها ساده اشکال
کوریمکده در . توارقده اساس ملبوسات بیاض پاتیسقه دن
دون وکوملکدن عبارت اولوب بر از دهها زنکینجه اولانلری
بونك اوزرینه سودان معمولاتندن اولان قویو لاجورد
رنکلی کوملکی تلبس ایدر ؛ مشایخ وکبار احرارده دهها اوسته
الوان مختلفه ده تونسکاری بونوسلر تلبس ایدرلر . احادناس

آزغر مشایخی ایله اجتماع

وراغن شیخی انقادده زن

ومخاطبه علی الاکثر عرب احراملرینه حتی قیش موسمنده
قوافل تجاریه ایله شالدن کتیریلن حاضر قیرمزی یورغانلره
بیله صاریلدقلری کوریلور .

توارق البسه سی میاننده اک زیاده غریب و جالب دقت
اولانی رجالک باش کسوه سی و یوز نقابلریدر. تأهل ایتمه مش
اولان کنجدر باشلرینه هیچ بر شی اکتسا ایتیه رک و یالکز
یوزلرینه نقاب قویهرق تپه لری آچیق کز مکده و رأسک تام
وسطندن بر خط تشکیل ایتک اوزره صاحیلرینی اوچ ، درت
سانتیم اوزون براقده درلر. متأهل رجال ایسه اوزون تونس
فسلری ، ماوی پوسکلر و فس اوزرینه لایعد دعا نسخهلری
دیگه رک ویوزلرینه یوقاریدن واشاغیدن ایکی قسم اولق اوزره
قویو لاجورد « توکولموست Toukioulmoust » (قویو
رنک نقاب) و اوزرینه بیاض « آشاش Echach » (بیاض
نقاب) صاره رق هیئت عمومیه سی اعتباریله هیچ کورمیه نلر
ایچین جداً قورقونج بر شکل المقدده درلر . مع مافیه بو شکل
غریب کیتدکجه ساده لشمکده اولوب عظیم تونس فسلری ارتق
نادراً کورلمکده در . یالکز هوغار رئیس ایتسی ده کورمش
اولدیغ یکر می درت عدد کوموشلی نسخه یی حامل قوجه تونس
فسی ارتق پک نادر اتدن اولمشدر . بیچاره آدم بو جسم فسی
دیک دور دیره بیلک ایچین انه کچن پاچاورالری ایچینه
درلیر مشدی .

قدیم لی بیینلرک نقاب استعمال ایتدکلرینه دائر قرون اولی
تاریخلرنده هیچ بر قید و اشاره تصادف اولونمور . انجق

ابن خلدون لثامه (نقاب) استعمال ایدن صنهاجهلردن بحث ایدیورکه بوکونکی توارقده اولوردندر . افریقانک قرون وسطی حکومت اسلامیهسندن اولان « مرابطين » حکومتی تشکیل ایدن بربریلرده نقابلی ایدیلر . اساسی اعتباریله صحرانک يك مؤثر اولان شعاعات شمسیهسنه و قوم ذراتیله مشبوع اولان روزگارلینه مقابله ایچین قبول و تطبیق ایدلمش اولمسی لازمکن بونقابلرک عربلردن منتقل بر عادت اولدیغنه شبهه یوندر .

ارکک ملبوسات و مزییناتسندن برده پوستکلی حمائلیلر و سخیانیدن معمول کمرله ایکی اوموز آتفیس و قوللره طاقیلان بویونوز پازوبندلر جالب نظر در .

قادینلرک ملبوساتجه ارککلردن فرقلری يك آز اولوب یالکز کوملکلر برده سورینهجک قدر اوزوندر . باشلرینه ایکی طرفدن صارفق اوزره قویو لاجورد بر آتی ایله هپسک اوزرینهده برعرب احرامی و یاخود بیاض بر آبروق (اورتو) کیپلر . قادین اولسون ارکک اولسون توارفک تلبس ایتدیکی « مدس » سودانده اعمال ایدیلان غایت کنیش و آیشک باش و ایکنجی پارماقلری آراسنه طاقیلان بر ایپله آیاقده سوزوکلنن ولاستی ایکی طرفه صاللانهرق یورومکه مجبور ایدن برنوع چاریقدر .

قادینلر غاتیلر کی ساده یاغله ساچلرینی تدهین ایدهرک ایکی طرفدن متعدد اورکولرله اوردکن صوکره آیری آیری ایکی طرفک اورکولرینی بر آرایه جمع ایدهرک بردوکومله ربط

ايدرلر . توارق نسوانی ده نیله بویاسنه صوك درجه رغبت ايدرلر .

توارقك دميردن اينجه واوزون حربهلرندن ماعدا ، قینی قرمزی مشیندن قبضه سی صلیب شکنده یاصی دمیر قلیج وینه مشین بریله زیکله بیله کلرینه مربوط اوزون قناری آلات خارجه لرینی وشیمدی عددی پك آزماش اولان سودان معمولاتندن بیاض دری قالقانده آلت مدافعهلرینی تشکیل ایدر . صوآیغری (هیپوپوتام) دریسندن معمول اولان وفوق العاده آلتیقیتی سایه سنده نلیج صربه لرینه مقاومت ایدن بو قالقانلر ارتق زینت مقامنده یالکز هجن اکرلرینك یان طرفنه تعلیق اولتمقده در .

ازمنه اولیه تاریخیه ده کی وحشی لیبی ینلرک حالی تعریف ایدرکن مورخلر هپ بونلری اوزون بر مزراقله مسلح ودریدن قالقانله مجهز ودریلرله ملبس ، نیم عریان برحاله تصویر ایتمکده درلر . بوکون بیله تاسیلی جبالنده یاشایان مغاطه نك بر قسمی یته کچی دریسندن تویلی اوزون لباسلرله تلبس ایتمکده اولدقلرینه نظراً صحرائك اعماقنده منسی قالمش اولان توارقك تعاقب اعصارایله بویوک بر اثر تکامل کوسترمدکلی اکلایشیلیور . حتی بو صنف وحشی مغاطه انجق ودان آویله تعیش ایتمکده وزراعت وفلاحت حقنده الابدائی معلوماتدن بیله محروم بولتمقده درلر .

توارق حالا بو آلات جارحه قولکسیونلرینی اوستلرنده طاشیمقده وکزدیرمکده ایسه لرده اسلحه ناریه نك تر قینسندن

دولايى اوزاقدن محاربه اصولنك تفوقنى ده تصديق ايتمش اولدقلرندن
 قاپسوللى چفتهلردن صوك زمان سيستملىنه قدر هر نوع اسلحه
 ناريه يه ده مالكدولر. فقط اكثريسى يونانلى اسلحه قاچاقچىلىرى سايه سنده
 آفريقانك تاوسطنه قدر ياسيلمش و كثرته تعمم ايتمش اولان
 غرا تفنكريله مسلحدولر. مع مافيه جيبخانهك فقدانى بو
 وحشيلر الندهكى غرالرك قوتى چوق تحديد ايتمكه و اك
 زياده هر نفرده تصادف ايديلن ۲۵ الى ۳۰ فشكدن عبارت
 جيبخانهك قسم اعظمى ده محلنده ايكنجى دفعه اوله رق
 دولديرلمش اولمغله سلاحك قيمت بالستيقه سنى تنقيص ايتمكه در.
 توارق اسلحه ناريه استعمالنده بك بجر كسزدولر. خصوصاً
 دقتسزجه قوللانمقده اولدقلىرى تفنكرلك اوتيه برى يه
 چارپيلان، قيريلان نشانكاه لوحه لى و كذا آرياجقلىرى
 آرتق انداخته غير صالح برحاله كلكده اولمغله برابر كنديلرينك ده
 بو خصوصدهكى وقوفسزلقلىرى بونا انضمام ايدنجه يوز متره
 داخلنده بره دفعه مى اصابت ايتديرملرى كوچلشور. دائماً
 يوكسك قوسله انداخت ايتدكلىرى جهته بونلرله حين
 مصادمه ده ايكي يوز متره يه قدر تقرب اولسجه ضايعات
 آزالور.

على العموم صحرا اقوامى بيتنده وقوعبولان مصادمه
 و محاربه لرده بك مهم ضايعات وقوعبولماز. اك عظيم مصادماتدن
 معدود اولان هوغار و آزغر محاربه مى فات بلده مى پيشكاهنده
 وقوعبولمشدى. غاتيلرك طرفين حقندهكى مبالغه لى عددلرله
 اولان حكايله لرينه نظراً بيك كشي يه قريب طرفين مخاصميندن

من غسان قبیله سی شیخی اوفنایت

انجق میدان معرکه ده قرق ایکی نفر مقتول قالمش و نهایت
آزغریلر بلده یه التجا ایتشلردر .

هوغارلرک فرانسه حاکمیتنی قبوله مجبور اولدقلری (تیت
Til) محاربه سنده ۲۹۹ نفر هوغار ، برفرانسز ملازمک
قومانداسنده وتوات یرلیرندن عبارت ۱۳۰ نفره قارشى هجوم
ایتمش وانجق میدان معرکه ده ۹۳ نفر قالمشدر. ایشته هوغارک
اسارتی انتاج ایدن و ۷ مایس ۱۹۰۲ ده وقوعبولان بو
معرکه عظیمه صحرا اقوامی میاننده خاطره سی ابدی قاله جق
وقایع حربیه دن معدوددر .

* * *

توارقک اصل مأوالری — عربانده اولدیغی کبی —
چادر اولیوب حصیره قورولمش چرکه در . قوملق بر زمینه
صاپلامش واعظمی ۱,۲۰ متره ارتفاعنده دوت بیوک قازیغک
اطرافنه صارلمش اکسز، اوزون بر حصیر دیوار تصورایدیکز؛
اشته بو سقفسز بنای عجیب بیتالتوارق در . ذاتاً کوندوز
ایچنده اوطورمدیغی بوماوای عجیبه انجق کیجه لری التجا
ایده رک اویومقده درلر . براز دها حاللیجه اولانلری بو حصیر
دیوارک اوزرینه برکوانکه لک قورارلر. کبار مشایخده تصادف
اولنان سودان سختیانندن معنول جلد چادرلر ایسه پک فادر
کوریلور .

مغاطه نك پک فقیر قسمی همان اکثریتله طاش قووقلارنده
و بویوک اتل آغاجلرینک دیبلرنده وینه بو آغاجک داللیله
وجوده کتیردیکلری چارداقلرده ساکن اولمقده درلر .

انجق غات بلده سی ایچنده بولسان توارق افریقای وسطی
اقوامنه مخصوص طرزده انشا ایدلش — طرابلس وفزانده کیلر
کبی — زربه لرده سا کندرلر .

مورخ شهر هرودوت لی بی یلردن بحث ایدرکن دیورکه:
«قویون سوریلرینک سوتی و آتیه تغدی و تعیش ایدر کوچیه
قبیله لردن عبارتدیلر . مسکنلری برواق و سازلردن اورمه
زربه لر اولوب ایستدکلری زمان محل آخره نقل ایدرلردی .»
هرودوتک بوتعریفی بو کون بیه لی بی یلرک احقادی اولان
توارقک مسکنلری و طرز معیشتلری حقنده عینیه واردر .

توارقده الک زیاده غیرمعین برشی وارسه اوده ما کولاتدر:
توارق نه بولورسه یر، هم پک چوت یر، مفرط بر حرص جوع
ایله یر؛ بولدیعی زمانده اک آز واک ابتدائی شیلره فناعت
ایدر وحتی کونلرجه آج قالیر. سکز کون آج قالان و معدنهک
مدهش اوجاننه تحمل ایده یلمک ایچین ایجه چکدیکی و قاصدی
قوشاغیله قارننک آراسنه کنیش و یاصی برطاش حقیقشدیران
بر تارقینی بالذات کوردیم . اوزون غزوه و شقاوتلرده
محیرالعقول صبر و تحمل آثاری کوسترهن بو صحرا چقاللری
بعضاده راکب اولدقلری دوه لرک قاتی الهرق ایچمک و یاخود
هور کوچنی یاره رق مواد شحمیه سنندن چیقارمق کبی بعض
غریب چاره لرده مراجعت ایتمکده و الحاصل ایچنده یاشادقلری
محیط عقامتک احکامنه تابع اولمقده درلر .

احوال عادیده توارقک باشلیجه طعامی دوه سوتیدرکه
فیضلی برسنهک مزهر فصل ربیعی بونلر ایچین موقت و فقط

مبسوط بر سفره ضيافتدر. بوندن باشقه کچی سوتندن معمول
سرت بر پنبير و نادراً — دوکون و سائره کچی احوال
فوق العاده ده — دوه آتی ، بوله بلرلر سه بغدادی و یا سائر
حبوباتدن اعمال ایتدکری، « تا کیله » (قومده پشمش توارق
اکمی) و نادراً خربا ، باشلیجه طعاملر ننددر. تاسیلی وادیلر نده
مبذولاً تصادف اولنان سبب اوتنک تخم لرنندن ده بر نوع حمیر
بولاماجی یاپارلر . بونلرک عنندنه اکلی جائز اولیان نبات
یوق کیدر . هر نوعی و بالخاصه عربلرک « ترتوت » تسمیه
ایتدکری قاره چالی کوکالری نده آتشده پیشیردرک اس
ایتمکده درلر . قارنجه یووالرینی آچهرق بو بیچاره حیوانلرک
بوتون یاز طاشیه، طاشیه بریکدیره بیلدکری بر آووج حبوباتی
بيله ائل ایتدکری نی سویلیه جک اولور سه م ، بو صحرا پر نسلرینک
نه درجه سفالتد، اولدفلرینی افاده ایتش اولوروم ظنندهیم .

اصول طباختری پک ابتدائی بر حالده در . کرک غاتیلر
و کرکسه توارق ایکی یاصی طاشی یکدیگرینه سورته رک
حبوباتی اون حاله فویتمده درلر . تمیز بر قوم طبقه سنی اتشله
ایچه قیزدیره رق و او محله صوطاسنده اولجه حاضرلش اولدفلری
صولی قوامده حمیری دوکهرک ، اوزرینی ده قیزغین قومه
اورته رک تا کیله تسمیه ایتدکری اکمی احضار ایتکده و ات
یمکری ایسه انجق ینه قیزغین طاش صفیحه لرینه یاپشدریلهرق
احضار اولنان بر نوع کبابدن عبارت بولتمکده در .

سائر عادی اون بولاماجلری ایله غاجیره پی و دوه سوتنی
ایسه تحته قواته لرد، اکل ایتکده درلر . انجق نظافتده کی

نقصانلارنی مدرک اولدقلارینی و هیچ برطعامی آل ایله اکل ایتیه رک منحصرأ قاشیقله یدکلرینی اعترافه مجبورز. بناء علیه برتارق ایچین قاشیق، نلیچی قدر مهم بر آلت اولوب هرسفره چیقیشنه کمال اهتمام و تقیدله هجن اکرینه ربط و تعلیق ایده جکی برشیدر. استعمال ایتدکلری اکری صاپلی سودان قاشیقنی اونداه اونوتش ویا غائب ایتش اولسه بیله هان بردال پارچه سی کسه رک و اوجنی یاصیلته رق قاشیق کی استعمال ایدر.

حالی مبسوط برتا قینک بوتون اثاث بیتیه سی کنیش برتوات کلیمی ایله ارزاق حفظنه مخصوص بر ایکی دری طور به دن و مطبخ طاقتی نامنده بر تخته هاوان، بر تخته قواته و صاری باقردن معمول کنیش بر صو طاسندن عبارت اولوب چادر سکنه سنک صو احتیاجی درت صیریقدن عبارت بر سهپایه مربوط و معلق طولوملرله تأمین اولنمقدهد.

بونلر طاووق، خوروس کی طيور اهلیه و علی العموم آو قوشلری اُتلری ایله یومورطه یمزلر. کندیلری حیوانات مذکوره نك چوبلکده تحری ارزاق ائناسنده بر طاقم فنا شیریده اکل ایتمکده اولدقلارینی بونا سبب کوستریورلر. حقیقتده ایسه بوده منشئی کندیلرنجه غائب اولمش عقائد باغله دندر[*]. مع مافیه هروسيله دن استفاده ایدهرک بلدیلری

[*] توارقلرک اجدادی اولان صنه اجه لرک تأسیس ایتش اولدقلری مرابطین حکومتی طرفندن دوچار هجوم اوله رق محو اولمش اولان «برغواطه» قبیله جسیمه سی نزدنده مرعی مذهب خارجی آیینی مقتضای اوله رق نماز وقتی خوروس صداسیله تعیین ایدلمکده

هوغار شیخی آتشی

جلد دن معمول توارق چادری او کنده قادیانلر

تحقير و تزيف و بو صورته غرور بدويانه سني تطين ايتك
توارك ضعيف نقطه سيدر :

بو سردار حيوانلري ياك بلديله لايق برشي اولديغني
سويليه رك تفاخر ايدرلر .

بوجمله دن اوله رق هوغار رئيسي شيخ آتيسي غاته كلديكي
زمان. اكيدا وائع اولان اجبارم اوزرينه حكومت قوناغنه
كلش ايسه ده ، يتمش بش ياشنده اولديني حالده ايلك دفعه
اولق اوزره دام آلتنه ، انجق حكومتك امرينه اطاعت ايچين
كيرمش اولديغني افاده فقط دام التنده برشي اكر و شربي كي
هوغار شيخنه ذلعد ايديله جك شي ياپمقدن عفو ايدلمسني
بيان ايدرك كنديسنه ويريلن قهوه يي رد ايتمشدي . حقيقه
كندنجه بلدي اولق مذلتني ارتكاب ايتمهك ايچين اوياشنه قدر
متعدد كره لر غاته كلديكي حالده بلديه داخل اوليه رق سور
خارجنده كي قوملقلرده ركز خيام ايدرمش .

عادات غريبه لرندن بري ده بينك حيوانلرينك آتي حقه ده كي
معامله لريدر : ار ككلرك راكب اولمش اولدقلري بر هجن
دوه سي ذبح ايديله جك اولورسه بو دوه نك اتندن قاديئار ك
اش ايتسي وعكس تقديرده ار ككلرك تناول ايتسي اك بيوك

اولسندن خوروس ، طاووق ويمورطه اكل اولمسي ممنوع ايدى .
مرا بطين بو آييني محو ايتمكه برابر بوتون اقوام فاتحه نك ممالك مفتوحه
عاداتنه محكوميتي تاريخجه مكرراً ثابت اولمش بر حقيقت اولديغندن
صنهاجه لرك ده اوراجه عادات بلده حكمتي آلمش اولان بو احكامه
اتباع ايتمش اوللري پك محتملدر .

معیاتدن محدوددر. توارق عنندنه بریبانجی کندی آرالرنده مسافرتله بولندیی زمانده ذبح ایتدیرهجکی حیواناتدن احرار توارقه پشمه مش ات تقدیم ایتسی حقارت عد اولنور. زیرا کندیلری حیوانات صاحبی یاایلا اهایلسندن اولدقلرندن بونی ذلعد ایدیورلر. طالبکه شیمدی بو عادت قدیمه صوری برشیدن عبارت قالدیغنی ده صوکره لری بالتجربه اکلادم.

* * *

توارق عربان قبائلی کبی مجتمعاً اقامت ایتزلر. انجق برتهلکه ظهورنده حیوانلرینی و بوتون نسوان وعجزه بی، مدافعه سی قولای بروادی به جمع ایتک مجبوریتی حاصل اولونجه عربانک نجمع اصولی کبی بر محله طویلاندقلری کوریلور. علی العاده احوالده اودرجه طاغنی اقامت ایدرلر که اساساً نفوسی قلیل اولان صحاری وسیعه ایچنده هر وادینک قعرینه، بویوک طاش قووقلرینه، اتل آغاجلری کومه لرینک ایچنه کیزلنمش، صوقولش اولان زربه لرینی و چادرلرینی کورمک قابل اولماز. هله آلیشماش بر آدم بونلری اوزاقدن قطعاً فرق ایده من. بر تارق چادرینی قوردییی قووغی قارداشنه بیله خبر ویرمن، تصادفاً برچوق آدم لر طرفندن مسکنی کوریلورسه همان تبدیل موقع ایدر. بومردمکریزانه حال انفراد بوتون صحرا اقوامنده جسارتدن زیاده خیانتله تأمین مقصده آلیشماش اوللرندن و بناء علیه یکدیگرلرینه قارشى عدم امنیتدن متولددر. ینه عدم امنیت و بناء علیه عدم تمرکز دن دولایی مکنلرنده پک لزوملی اومیان اثاث بیتیه وفضیه ارزاتنی ده شری طوز به لیه قویه برق

تاسيلينك يالچين اوچوروملري آراسنده موجود بيكلرجه قووقلره صاقلارلر. خصوصاً نفود موجوده لرني حتى زوجه واولادلرينه بيله ارائه ايتمهرك بو قيالرك اراسنه صاقلارلر. بوصورتله صاحبي وفات ايدهرك طاغلرده قالمش ايجه مسكوكات حتى اسكي تومبوقتو بازارندن كلن آلتون توزي ده اولديني تخمين اولمقده در. بو حال عموميتله شالي آفريقا بربريلرنده اسكي بر عادت اولديني دها شالده كي بربريلرك داغ تپه لرنده وبويوك اوچوروملرك كنارلرنده واقع قديم ارزاق مغاره لرندن اكلاشيلمقده در.

شيمديكي حاليه بوتون توارق قبائلي ديكر صحرا اقوامي كي عموميتله مسلم ومحمديدرلر.

قرون اوليه تاريخيده بربريلر تحت حاكميته كيردكلري اقوامك ديني ده قبول ايدهرك اديان واعتقادات مخصوصه لرني موقتاً فدا ايدرلردي. ميلاددن سكر عصر اقدم بربريلر معبودلري اولان «آمون» يرينه قارتاجايلرك «بعل» نام معبوديني اقامه ايتديلر. اونلره خلف اولان روماليلرك معبودلريني ده قبول ايدهرك قبل الميلاذ التنجي عصرده ده ينه اعتقادات اوليه لرينه رجوع ايتشاردي. بو وجهله بوتون اقوام غالبه وحاكمه نك اديان واعتقاداتي ظاهراً قبول ايتديكلري حالده باطناً هيچ بر عقيدة صحيحه صاحبي اوليه رق بر چوق زمانلر سحر باز قادينلره و بك باطل عقائده تبعت ايتدكلري كورولمشدر. اوچنچي ودرديجي عصر هجريده عرب فاتحلري تومبوقتويه قدر اولان بوتون صحرا ممالكني فتح واستيلا

ایتدکری آوانده بونلرکده اسلامیتی قبول ایتدکری وبوندن
 اقدام عیسویتله متدین بولندفلری محققدر .
 بوخصوصده معلومات تاریخیه صریحدر :

خلفای امویه دن «هشام» زمانده ایشریقیه والیسی اولان
 «عیدالله» اوغلی اسماعیلی «سوسه» عاملی تعیین ایدهرک عسکر
 قوماندانی اولان «الحیب بن ابوعبیده» نی کندیسنه ترفیق ایتدی،
 وصحرایه دوغری قوای عسکریه اعزامی امر ایتدی. عربلر
 بواسفار اثناسنده ، شیمدیکی توارقک اجدادی اولان نقابلی
 صنهاجه قبائل بربریسه دین اسلامی قبول ایتدیردیلر ،
 وسودانه قدر اولان صحرا ممالکنده توسیع دائره نفوذ ایتدیلر.
 شیمدیکی توارقده ایسه دین یوزلرنده کی نقاب کی عارضی
 برشی اولوب حقیقته دیندار اولمقدن زیاده روزکارلردن
 تفأل ایدن ، بعض جبال طائفه جنه مقر عد ایدهرک تقریدن
 تخاشی ایلان افکار باطلهیه محکوم جاهل اقوامدنرلر .
 بو قیلدن اوله رق غات جوارنده کی «ایدینه Idinen»
 و «اودان Oudan» داغلری پک معروفدر: ایدینه داغنده
 «شم هروش» وجهت شرقیه سنده ومقابلنده واقع اودانده
 ایسه «مان تاروجا» اسمارنده یکدیگرینه خصم ایکی جن
 حکمداری و بونلره تابع طوائف جنون ساکن بولنوب
 یکدیگرلریله محارب اولدقلرینه واسلحه ناریه استعمالیه بربرلرینه
 مرملر انداخت ایتدکلیرینه قانع اوله رق اوجوارده مبدولاً
 بولنان کلتلی مواد حدیدییه بی حاوی چاقیل طاشلرینکده
 بوجنلرک مرمیاتی اولدیغنی ادعا ایدرلر و بوجبال جوارینه

تقریباً صوڪ درجه قورقارلر . روزكارلرڪ سمت واستقامت و زانلرینه نظراً قافلہلرڪ نہ طرفدن كلہجكنی و بولوطلرڪ شكل و وضعیت و جهت سیر و حرکاتلرینه کوردهده ینہ قافلہلرڪ كلہجكنی و یاغزوہ باصیقنلری وقوع بولہجغنی تئال ایدر و عادتا بوقال واعتقادلرینه کورہ حرکت ایدرلر . برکون « البرکت » جوارنده توارق اکابرندن بری افقده بریکن کثیف بربولوطله شدتله اجرای فعل ایدن برق ورعدی ارائه ایدہرڪ « ایشته بوطرفدن دشمنك حرکتی خبری كلہجکدر » دیہ ادعا ایتشدی . بونلرڪ صحراده اك زیاده حائز اهمیت اولان روزكارلر و بولوطلردن معنا استخراج ایتملری محیطك الجنات ضروریہسنددر . انجق بو عقائد باطلہنك دوام واستمرارینه سبب اولان حال ، حقیقه بو نواحیده قوافلك وقت حرکت و غاته مواصلتلرینك مطرد و معین موسملرده واقع اولسی و علی الاکثر عین جهتدن وزان ایدن روزكارلره تصادف ایتسی کبی احوال طبیعیہ در .

توارقده ارواح میتهدن استعانه عادتیه واردر : غزوہ و یاغجار مالی سوقی ایچین دبار آخره عزیمتله طول مدت غیوبت ایدنلردن خبر آلق ارزو اولندیعی زمان و یا بوکبی بعض احوالده قادینلر برکنج قیزی سوسلیہرڪ « ایدی بی نه ن Idibinen » [*] تسمیه ایتدکلی ازمئه قبل التاریخیهدن قاله

[*] ایدی بی نه نلر ازمئه قبل التاریخیه فن مخصوصنده « مغالی تیک Mégolithique » ائاردن اولوب شكلاً بر « تومولوس Tumulus » ایله اطرافنه دیزلش بر صره « قروملهش Cromlech » دن عبارتدر .

مقابر قدیمه دن برینه کوتوردرلر . کنج قیز اوکیجه قبرك
اوزرنده اویویهرق ایرتسی صباح کندیسنی آلق ایچین کلن
نسوانه عالم منامده کوردیکی شیرلی نقل ایدرکه بعض کره لر
اساساً اولجه مخیله ده شدله تمرکز ایدن انطباعاتدن دولای
غزوه لره و ده ها بوکی صحرا حیاتنك مختلف صحنه لرینه عائد
اوله رق کورلسی طبیعی اولان رؤیالرده کی تصادف بو جاهل
قومك عقیده باطله سنی تأیید ایتکده در .

بوکون توارق قبائلنده مشهود اولان بو عادت فنیکه لیلر
زماننده طرابلس غربك سرت ساحلنده ساکن بولنان ندیم
لی بی یه نلردن « نرامون » لرده موجوددی . بونلر ارواح امواته
تعبد ایدرک ارواحه یمین ایدرلر و مزارلر اوزرنده استخاره
ایده رک حرکتلرینی اونا کوره اجرا ایدرلردی .

بین التوارق توارث بحثی یوقاریده ذکر اولنمشدی . ازمئه
قبل التاریخیه دن بلسکه ده — مناسبتی جهته — مغاره لر حیاتی
دورندن منتقل بو عاده تبعاً اولاد حسب ونسبجه پدوره دکن
والده یه تابعدر . بر تارق ، پدری ته درجه معتبر بر طائله دن
اولورسه اولسون والده نی احرار قبائلندن اولدقجه خالص
تارق یعنی اشراف قومدن اعتبار ایدیله من . بو اجلادن
بین التوارق دای و تیزه کی والده جهتندن اولان اقربا عمیجه
و حاله دن ده ها معتبر اولوب دای زاده لر و تیزه زاده لر اوزقارداش
مقامنده اعتبار ایدلمکده و پدر طرفندن اولانلر اجنبی
نیزه یه باقیمقده در . طبای وراثتده والده دن اولاده
و همیشه زاده لره انتقالی ایدرکه بو صورتله قادین طرفندن

بر وارث بولنه مزسه ینه بیوک والدہ لر وتیزہ لر طرفندن ایکنجی درجہ ده دیگر وارثلر تحری اولنور . غاتده بولندیغ ائنادہ اصل طبل ازغره صاحب اولان شیخ قدیم « اخنوخن Ahnouhen » ک قیزی ایدی .

بر تارقق اصل والدہ سنک قبیله سنندن عد اولنور و والدہ سنک قبیله سی ایله پدرینک منسوب اولدیجی قبیله ییتده بر حرب وجدال ظهور ایدہ جک اولورسه پدرینک حال حیاتنده بی طرف قله بیلسده وقاتندن صوکره داییلری طرفنی التزام ایدوک عمجه لر ی علیپنده استعمال سلاحدن بر آن حالی قلماز .

احرار دن اولوبده کفوی اولیان نسوان ایله ازدواج — که پت نادر و هر حالده معیوبدر — ایدنلرک اولادی نیم احرار دن عد اولنور لرسده طبله وراثتدن محروم قالیرلر .

* * *

آفریقای شالیده سقوطو حکمدارلی و نیثریا وادیسنه دوغری صحرای کیردن کچن طرق مواصله بی تعقیب ایدنلر و جزائر، تونس اقسام جنوبیه سننده کی بربرستان قطعہ سننده سیاحت ایدنلرجه مشهود و معلوم اولان احجار جسیمه اوزرنده محکوک اشارات « تی فی نهغ Tifinegh » خطوطیدر . تی فی نهغ محکوکات مختلفه سنندن طویلانیلان اشکال خطوطک مجموعی سکسانه قریبدر . توارق قبائلی عنندنه الآن مستعمل اولان بو حروف هر یرده فضله و اکسیک اختلاف ایله استعمال

اولمقده در . آزغر قبائلنك استعمال ايتديكي يكرمي درت
عدد حروف غير صوتيه دن عبارتدر :

پ	ن	⊖	ا
ت	ضی	+	ا
س	ف	⊙	...
ج	ی	✕	...
خ	ش
و	ه	∨	...
ز	و	∧	...
ر	ی	○	...
ظ	ی	⦿	...
ف	ی
ل	ی		...
م	ی

بوتون شالی افریقاده انجق ساحلرده مستعمره لر وجوده
کتیرمش اولان فنیکه لیرك لسان وعادتلری ساحلدن پك ایچریلره

کنج برتاری

دوغري نثوذ ايدهميهرك قبل الميلاذ بشنچي عصرده ارتق بولسان ساحلرده بيله اونودولمشدى . حالبوكه فنيكه ليلردن ده اول ، بوكون منشي مجهول اولان لى بى يهن خطوطنك شالي آفريقاده مستعمل اولديغي ، شرقده سينا شبه جزيره سندن افريقاي غربيده قناريه آطهرينه قدر بوقطعه داخلنده كشف ايدلمش اولان اثار قديمه ايله ثابتدر . هان اوتوز اوچنچي عرض دائره سنك جنوبندن نيثر ديا نهرينه قدر بوتون صحرا اقسامنده كي محكوكات حجرية دخی بتخصيص تي في نهغ حروفندن عبارتدر . قديم لى بى يهن خطي ايله بوكونكي تي في نهغ حروفي بيننده پك جزئي برفرق واردر .

اصل شايان حيرت اولان جهت شمدي بربري نامى التنده معروف اولان شالي افريقا اقوامنك ازمنه قبل التاريخيه دنبري استعمال ايتدكلى اشكال وخطوط مخصوصه لر ينك منشأ جهتيه ديكر خطوط قديمه ايله هيچ برمناسبتى اوليوب تماماً مستقل اولميدر .

فزان داخلنده وخصوصاً مساق سلسله جبالى ايله تاسيلي ده واقع واديلرده طاشلره محكوك اوله رق كثرته تصادف اولنان تي في نهغ خطي شيميديكي حالده بين التوارق نسوانه مخصوص كي در . نسوان توارق موسي وكتابتى كنديلرينه بر زينت تلنى و بناء عليه تعلم ايتديكلرندن احرار توارق تي في نهغ يازيسنى يازمى معايبدن عد ايدرلر . مع مافيه بعض مغاطه بو يازى بي يازمقده درلر . بو خطوط شمديكي حالده توارقجه مكاتبه و مخا برده استعمال اولميور . انجق طاشلر اوزرنده كي

محکوکات و خاطراته و بازوبندلر ، خنجر و قلیج فبضه‌لری ایله
 قالقان کبی آلات حربیه و آلات موسیقیه‌نک اقسام حشییه‌سنه
 اسم حکنه منحصردر . توارق مکتوبلری خطوط عربیه ایله
 و اورالرده فقیه تعیر ایدیلن شارلانلر طرفندن یازیلماقدهدر .
 بلای جهلک اکثریت بشره حاکم اولدیغی هر یرده اولدیغی کبی
 اوراده‌ده بو قبیله طفیلیات مضره بو ییچاره صحرا اقوامنه
 قورشون کچمز ، قلیج کسمز دعا نسخه‌لری یازه‌رق انواع
 علل وامراضه افسون و اوفوروک ایده‌رک کچنمکده‌درلر .
 توارق تغیناتی عربلرک کنه نظراً دهایک آهنگ و مطرددر .
 «ایمزاد» [*] تعیر اولنان بر نوع کوچک کمانک اوزرینه
 کریش آت قویروغندن چیقان بوغوق صدا و مطرد
 ویک آهنگ نعمات ، صحرانک وحشتی ایله پک متناسب بر تاثیر
 اجرا ایدر . ایمزاددن باشقه نسوان توارقجه فوللانیلان
 باشلیجه آلات موسیقیه ایکی طرفی دری قاپلی مدور و هلال
 شکلنده کوچک ترانپته‌لردر که بونلر انجق دوکون و سائربوکبی
 احوالده چالنیر . ایمزاد منحصرأ قادین چالغیسیدر ، ارککلردن
 کنجار بو مطربه‌لرک اطرافنه طویلانه‌رق تغنی و ایمزادک
 بوغوق وحشی نعماتنه رفاقت ایدرلر . احرارندن بیه کنجارک
 بر چوق کره‌لر تغنی ایتدیکلرینی ایشتمش اولدیغم جهته
 بو خصوصک توارقجه مقبول وحتی اکثر تغنیاتک روایات
 و حکایات حربیه‌یه تعلق جهتیله ایجابات رجلیتدن اولمسی
 لازمکلیور . اکثریسی غزوه‌لرده کی شقاو‌لره دائر نظم

[*] ایمزاد تاماهاغ لسانده قیل معناسنه‌در .

غابه سودن اشیای مجاریه سنی لتیرن له لوی نوازی

کنج برتارقی سفر قیافتنده

ایدیش اولان بو تغنیاتدن آرالرنده اقامتم اثناسنده ضبط
ایتدیکم ایکسینی احوال روحیهلرینه مثال اوله رق شورایه نقل
ایدیورم . بری تفاخر و دیکری بیان عشقی حاوی اولان
بو ایکی منظومه یی حروف عربیه ایله ضبط و تحریرده
مشکلاته بناءً بالجیوریه لاتین حروفیه یازیورم :

(۱)

تاماهاغ لساننده کی گفته سی :

ترجمه سی :

Nékide éfout sé douveyrat.

دویراته غزویه کیتدک .

Nouat abadé sé Sérirat.

سریر یوللرینی قطع ایتدک .

Noussin tiléhat ilazlazintat

دوله لری سرعاده اوتلارکن بولدق

Nikesaghil sezquerin dat.

بوئلری وطنمزه دوغری سوردک .

Foulsinén tindeghin hanin gat.

بو غیرتی غانده کیلرک (مونت)
شرفنه یاپدق .

Mounaghet ténenbivan tak-
mart.

«مومه غبته» [*] که پینرکی بیاضدر

Indértiké éngas dagtedellalt.

نه اولوردی قارداشی اونی دلالة
چیقارسه یدی .

Nékéf tilèmin dakimin tisagt.

بیگ اینسکه بیگ دیشی دوه ویریردم .

(۲)

Tran kounouven degh idmarin

«قونووه» [*] نك عشقی صدرده .

Istemsi valtenned allaghen

مزراق یاره سنک آتشی کییدر .

Diki kemiksin veziznahilem

اویله مزراق که خصم جاتک اوردی .

برنجی منظومه بو وحشی اقوامه لایق عادی بر داستان

اولمقدن باشقه بر قیمتی حائر دکلدن . ایکنجیسی ایسه او صحرالرک

محررق کونشی التنده سرشمش بر وجودده غیر مأمول
بر روح حساسک موجودیتی کوستریور .

غات بلده سی جوارنده خرما دالرنندن معمول زربه لر
اوکنده و یا بر مرعانک منفرد بر آتل آغاچی دیننده کوچوک
غروپلر کوریلور ؛ ایشته اوراده توارق کنجلی یاز
کیجه لرینک سیمین ماهتا بلرنندن بالاستفاده ایمزاد چالمقده
اولان بر قاچ کنج قادینک باشنه طوپلانیر و صباحلره قدر
حرب و معاشقات داستانلری اوقویه رق فخرک ایلک هر تلیخی
استقبال ایدرلر . بویله بر جمعیت طربه اختیارلرک اشتراک
ایتمدیکنی سونیک زائددر ظن ایدرم . بویکی جمعیتلرده بر کنج
قیزک اطرافنه نه قدر چوق دلیقانلی طوپلانیرسه قیزک ابویخی
طرفندن اودرجه ده حسن تلقی اولنمقده در . ایشته — دائمی
حرکت وجولاندن عبارت اولان صحرا حیاتی ایچنده پک نادر
اولان ازدواجلردن دولایی حیاتنک قسم اعظمی تک باشنه
کچیرمکه محکوم قالان توارق نسوانی ایچنده — اطرافنه
چوق آدم طوپلایه بیلن او بختیار کنج قیزلرده اک زیاده
معاشقات داستانلرینه موضوع تشکیل ایدرلر .

* * *

بین التوارق مراسم ازدواجیه بسیطدر . یالکز قبل العقد
قیز طرفندن تیزه و سائره کبی بوتون عجوزه لرک ارضاسی
و حرص و طمع لرینک تطمینی براز کوچجه برشیدور . بو
مشکلات اقتحام اولندقدن صوکره توارق عندنده مرعی
عادات قدیمیه توفیقاً اوغلان طرفی قیز طرفنه — بری

دوکونده ذبح اولنق اوزره — یدی دوه ویرمه مجبوردر .
 کلینک حلیات و ملبوساتندن باشقه قیز طرفنک عجزه لرینه ده
 البسه لر اهدا اولنق لازمکایر . زوجهنک مهری دیمک اولان
 بو آلتی دوه حال حاضرده عادی بر تعهد شفاهی درجه سینه
 تنزل ایتمش اولوب توارق رجالی طرفندن — ایلک غزوه ده
 غصب ونهب اولنه جق حیواناتدن حصه شقاوتنه نه دوشرسه
 اوندن تادیه اولنق امیدیه — آتی یه ترک اولنقده ایسه ده
 دوکونده ذبحی معتاد اولان بر دوه مطلق ویرلمکده در .

دوکون مراسم دینه سی غات جوارنده ایسه لر سنوسی
 زوایاسی مشایخی طرفندن بادیه لرده ایسه کندیلری طرفندن
 اجرا اولنور . مراسم سائر ایسه پک بسیطدر : کنج
 قادینلر طرفندن چالنان ترانپته هوالریله رجالک هجن یاریشلی
 وزنجیه لریک تمهللوقی وقصلری اجرا اولندقدن صوکره دوه آتی
 وسبط خیریه املای بطون ایدیله رک کلین وکوکلی — کلینک
 ابوینی جوارینه بنا ایدلمش اولان دوت دیواری حصیردن
 معمول وقیه مکوکبه آسماندن باشقه بر سققی اولیان حجه
 زفافه تودیع اولنور .

یکی تشکل ایدن عائله لر ، ایلک ذریتک تولدینه قدر آریجه
 صاحب بیت اوله مزلر . ارکک و قادین ، ایکی طرفده ، کیجه
 قرا کلغندن بالاستفاده حصیر زربه ده اجتماع و صباحلری افتراق
 ایدرلر . یکی کلین کوندوزلری ابوینک زربه سنده بولنور .
 ایلک چوجقلرینک تولدندن صوکره آریجه چادر قورمغه
 ومستقلاً یاشامغه باشلارلر .

توارق رجالی سنه نك بر چوق شهورینی سیر و سفرله
و مرعالرده حیوانلرینك آرقاسندن کز مکه امرار ایتدیگری
جهته قادینلر غات بلده سی و مضافاتی جوارنده اقامت ایدهرک
و غاتده کی تباردن و متمولاندن قارلرینی دیوره رق تسالنه
کچیرلر . فقط توارق نظرنده بو حال تسال اولیوب —
ایلریده ایضاح ایده حکم وجهله — شرط و حق حاکمیتدن
معدوددر .

على العموم صحرا اقوامنده اولدینی کی توارقده ده قلت
تولداتك باشلیجه سبی يك نظرده بو حیات سرسریانه اولدینی
ظن اولنه بیلسه ده عین قلت تولدات آفتك غات و مرزق کی
صحرا بلداننده کی یرلی و بلدی خلق میاننده ده عین صورتله
اجرای حکم ایتسی ، بو محیطك انحق بو قدر قلیل المقدار
بر عنصری بسلیه بیلمکده اولسی کی اسباب اساسیه طبیعه دن
متولد اولدینی حکمی و یردیرمکده در . وائما فزانك بوتون بلدی
اهالیسی مناسبات زوجیه بی سؤ استعمال ایتدیگرندن رجالده
ذریت قابلیتی تناقص ایتسکده ایسه ده عین آفته معروض اولان
سودان زنجی رجالنده بو سؤ استعمال کیفیتی تامیله وافع
اولقله برابر تولدات زیاده در . بناء علیه طرابلس قبائلی کاملاً
داخل اولق اوزره بالجمله صحرا اقوامنده قلت تولدات کیفیتی
طوپراغك کافی درجه ده محصول یتشدیره مامسی یعنی اوزرنده کیلرینی
بسلیه مامسی کی بر سبب طبیعیده آرانق ایجاب ایدر .

* *

مدافعه ایدیله جك اموال غیر منقوله سنك معدومیتی و حق

حيواناتي بيله اعاشه ايچون واسع بر منطقه ايچنده متبادياً
تبديل موقع ايتك مجبوري تي بوتون صحرا افوامني جين ايتشدرد .
عين عرقدن اولدقلري حالده شالي بربريلر نه قدر جسور
ايسلر توارق او درجه جباندرلر . تهلكه زماني قادينلري بيله
زوجلرينه فرار ايتكي توصيه ايدرلر و دشمنك نسوانه تعرض
ايتمه جكندن امين اوله رق يالكز قاليرلر . توارقچه فرار بويوك
بر هنردر .

بوندن باشقه صوك درجه خودكاملك ، وفاسزلق ،
يالانچيلىق و خيانت كي اكه مدهش نقيصه لري واردرد . بعض
كره لر بر تارقينك يالانچيلىق سببي تحري اولنديني زمان پاك
كولنج بر خودكاملك نتيجه سي اولديني اكلاشيلير . غاتليلرجه
معلومدر : خارجدن كلش بر تارق باب تفاغت اوكنده كي
طوپراق سدرلك اوزرينه ديزلمش اولان جماعتك آراسنه
صوقولونجه مطلق غزوه لر ، باصقين و برقافله نك دوچار تعرض
اولسي كي خبرلر ايجاد ايدهرلك نشر ايتمزسه راحت ايدهرمز .
بوندن مقصدي ايسه سكنه سي اكثرينه تجاردين اولان
وبناء عليه بوكي احوال ايله علاقه دار بولنان اهالي پيشده
برهيجان توليد ايدهرلك هر كسي معلومات طلبي ايچين كنديسنه
مراجعه مجبور ايتك و بو صورته اياغنه جلب ايتديكي اصحاب
مراقه عظمت صاته رق حب نفسي تطين ايتكدرد . بعضاً بويله
بر هوس طفلانه ايله ايجاد ايدلمش اولان بوكي اكاذيب بوتون
واديلر سكنه سي دوچار تلاش و هراس ايدهرلك امنيت و راحت
عموميه يي بيله سلب ايتديكني كوردرد . بعضاده قورقلاق

نتیجه سی اوله رق بیک تورلو یالان خبرلر اشاعه ایدرلر .
 یالانچیلقلری کندیلرنجه ده او درجه معلوم بر قضیه درکه بویوک
 برمیعاد (جمعیت استشاره) ده کبار مشایخدن بعضیلرینک اوزون
 اوزادی یه اکلاتدیغی برشیته طرف معارضک «باهو، باهو!»
 (یالان، یالان) دیه مقابله ایدهرک اسکات ایتدیکنی کوردیم. بیلیم
 بویله بر معامله یه معروض اولان ذات حدتلیورمی؟ هر حالده
 یوزنده کی نقاب کثیف، علائم وجهیه سندن برشی استدلاله
 مانع اولدیغی ایچین حاصل اولان تأثیری تعین ایدیله میور.

بر تارقی نفسندن باشقه سنی سومز؛ قرق ییلاق بردوستنی بیله
 اک کوچک براغبرارینه فدا ایدر. جیانتلری کندیلرینی
 دشمنلرینه قارشى خیانته سوق ایتشدیر. کندیلری ایچین
 قولای دشمنلری ایچین مخرب اولان بوصو، باصقین کی
 خیل حربیه دن باشقه حیانته قصد ایتک ایستدکلری یولجی
 وسیاح کی منفرد آدملری بیله اویقو حالتدن استفاده ایله
 اولدیرمک درجه سنه قدر ارتکاب خیانت ایدرلر. بوجمله دن
 اولق اوزره تاسیلی وادیلرینک بعضیلرنده مبدولاً تنبت
 ایتمکده اولان فلزلز [*] نیات سمدارینک تخمیلرینی صویه
 وسوته قارشیدیره رق تسمیمده ایدرلر.

[*] غات جوارنده وتنه زوافت وادیسی ایچینده بونبات پک
 چوقدر. هان هر سنه غاتده فلزلزدن تسم وقوعبولقده در. بوده،
 اکثر جنوبدن وزان ایدن صحرا روز کارلریله کلن چکرکه لرك قوراق
 موسملرده بیله یشیلکلرینی محافظه ایدن فلزلز اوتی اکل ایتلری
 واهالی محلیه نك چکرکه اکلمده کی آنها کلرندن ایلری کلیور.

توارق قبائلی اوروپالیره طانتدیران ایلک سیاح ۱۸۶۱ء غاتدن کچمش اولان «دویری» در. دویری» او وقتلر حقیقه شدت اداره سی ایله کندیسنی طاتمش اولان شیخ الازغر آخنوخن زماننده و شیخ مومی الیهک حمایه سی آلتنده وبالخاصه مبدولاً توزیع ایتدیکی هدیه لر سایه سنده وراغن قبیله سی آراسنده سیروسفر ایتش وعودتنده بوچاپولجی اشقیایی اوروپالیره صحرا شوالیه لری صورتیله تقدیم ایتشدی. ایشه بویاکلش ذهابک نتیجه سی اوله رق فرانسزلر توارق اراضی سی داخلنده برقاچ میسیونی خیانت و سوءقصد فدا ایتدکن صوکره توارقک اخلاقی اکلایه بیلمشلردر.

بوتون بو حاللریله برابر توارقده دیگر صحرا اقوامندن زیاده استقلال داعیه سی واردر. نه شکله اولورسه اولسون آخر برقومک حاکمیتی قبول ایتزلر. انجق قوته قارشى مغلوب اولدقلری حالده بیله ظاهراً مطیع کورینه رک قدیم بربریلرکی ایلک فرصته عصیان ایدر و اخذ ثاره قیام ایدرلر.

فرانسزلر طرفندن صحرائک خطوه خطوه استیلا ایدلسی توارقی اوتهدنبری طانمق ایسته مدکلری حکومت عثمانیه یه التجایه مجبور ایتشد. فقط بو حرکت حکومت عثمانیه یه محبتدن زیاده فرانسزلر طرفنده کی شدت و تعقیقاته مقابل بزم

چکرکه لک جهاز هضمی سنده هنوز تمثیل ایتشمش اولان اقسام نباتات السانلری تسمیم ایتمکده اولوب بوده سسک قیصله سی، علامت تجن کبی علامت مرضیه ای، تفاهر ایدیور. بویکی احواله یریلر بول قرمزى یدرله ساده یاغ ایچیرمکده درلر. بوضورتله تسممه مانع اولایلیبورلر.

حدود من داخلنده — نقصانی تشکیلاتی نتیجه سی اوله رق --
 واسع برتسا محله معامله ایدلسی یعنی تارق ایچین ینه بر درجه یه
 قدر حکومت خصوصیه مستقلا سی اجرایه مساعد بر محیط
 بولسی منفعته مینیدر .

ایشته بوتوارق حاکمی من القدییم تحت رعیتند کی مغاطه لردن
 آلدی عوائد سنویه ایله قالدیه رق اراضی سی داخلندن کلوب
 کچمکده اولان فبائلدنده — طوپراق باصدی حتی کبی — بر نوع
 عوائد مقطوعه ده آلمده ایدی . انجق کرک مغاطه و کرک سه
 غات والبرکت کبی بلدان اهالی سی ایله تجارتدن آلان بو عوائد
 و واردات ده بالاخره انقسام بوله رق عادتاً بوتون بو یوللردن
 کلوب کچن تجارت، یولجی و سیاحلر منسوب اولدقلری مملکتلره
 کوره بین المشایخ تقسیم اولونمشلردر . بوجمله دن اوله رق
 اوروپا سیاحلری ده تقسیم اوله رق فرانسلر و راغن مشایخنک،
 ایتالیا نلر کلین دندن قبیله سی ؛ انگلیزلر و پروسیالیر (آلمانیا
 اسمی بورالرده مجهولدر) من غساتن قبیله سی شیخلرینک
 حصه لرینه دوشمشلردر . روسلر و اوستریالیر و دیگر اوروپالیر
 بورالرده معلوم دکلدر .

ایشته بو عادت سقیمه یه یعنی بر حکومت ایچنده دیگر
 بر حکومتک بقاسنه قارشى اغماض عین ایدلمش اولسندن دولای
 وراغلرک آلدقلری آووج، آووج عوائدی حلول و نشوز
 ایچین اک ای بر سلاح اتحاد ایدن فرانسلر میسیونلری ینه
 بوتوارق مشایخنک سوقیه تاغاته قریب وادیلره قدر ایلر یلیرک
 بوکون ادعای ملکیت ایدیورلر . غاته وصولدن برقاج آی

توارق اکابرندن برشیخ

توارق غزوہ سی

صوکره قضا تشکیلاتنه ابتدار ایله عوائد مذکوره بی الغا ایتشدم. فقط چه فائده که ایدلش فناقلرک تعمیری قابل دکلدی. بو حاکمیت سوداسیله وزعم قطعیسيله درکه کندیلرندن باشقه شرکیمدن نه آلیرلرسه آلسینلر، آزلغنه، چوغلغنه باقیهرق بونی حقوق حاکمیتدن فرض ایدرلر. ایشته بو وجهله غات سوقاقلرنده سورو سورو کزه رک کندیلرینی جبراً تجاره دویورتان احرار توارق نسوانی حتی کندیلرینه بر آووج خرما و یا آریه بیله ویرلرله تحقیر و تذلیل کی عد ایتیه رک بونی برویرکی تحصیل ایدوجهسنه قبول ایتکده درلر. دیگر طرفدن رجال و نسوان مغاطه نک — حتی اک سفیل اولانلرنده بیله — بویله برحال کورولمز.

* *

توارقده رجال نقاب ایله یوزلرینی ستر ایدرلر، نسوان ایسه یوزلری آچیق جماعته داخل اولورلر. خصوصاً بونلرک عندنده قادینلرک یاننده نقابی صیره رق یوزینی و خصوصاً آغزینی کوسترمک، طعام ایتک اعظم معایبندر. بو خصوصه دائر عجیب بروقه حکایه ایدیورلر:

آزغرله هوغار بیتنده ظهور ایدن محاربات متعادیه نک مذاکرات صلحیه سی عقببنده وراغن مشایخ معتبره سندن «وانوکروف Vanoukrouf» دیگر مشایخ آزغرله برابر اونیش کونلک مسافه ده واقع هوغار قبیله لری نزدینه دعوت اولمشلر. اورایه وصوللرینی متعاقب عادت توارق وجهله نسوان قبیله حضورندن هجن یارشلری اجراسنه باشلامشلر. وانوکروفک باشنده کی ایچی

پاچاوره لرله دولديرلش اوزون تونس فسی ثقلتی حسیله یاریش
اثناسنده دوشهرك، نقانی ده برابر کوتورمش اولدیغندن یوزی
آچیلش وهمان دیکرلرینک معاونتیه باشنه بویوک بر احرام آتیه رق
اورادن چیقارلش وارتق قادینلره قارشى محجوبیتدن دولایی
هوغلرلر نزدنده اقامتی قابل اوله مدیغندن هچیندن اینه دن
مملکته عودت ایتشدیر .

یالکز نسوان دس اکابر قییه حضورنده ده نقابک
آچیلشی معایدن معدوددر .

توارق یکدیگریته قارشى صوڪ درجه عظمتفروشانه
معامله ایتکده درلر . خصوصاً میعاد تعبیر ایدیلن مجلسلرده
هپسی نقابلرینی صینی صینی چکرك ویکدیگریته قارشى پک
مغرورانہ اوضاع طاقه رق آغیر و قالین صدا ایله مکالمه پی پک
سوه درلر . خصوصاً بومیعاد مختلف قبائل جسیمه رؤسائی
بیتنده اولورسه ده جالب نظر در .

میعاد علی الاکثر قوملق بر محله طویلانییر . اولا اورایه
واصل اولش اولانلر بر قوس دائره تشکیل ایدهرك قوم
اوزرینه اوطوردرلر . تحتهدن اویولش توتون چوبوقلری
تلله نیر ؛ سرت سودان دریسندن انقیه قوطولری میدانه
چیقار ؛ یواشدن مکالمه باشلار . اوتهدن دیکر قییه ارکاننک
ظهور ایتدیکی کوریلور . بویکی کلنلر قابل اولدیگی قدر
صاللانہ ، صاللانہ یورومکه ، ممکن اولدیگی قدر آیاق سورویهرك
دیگرلرینه عظمتفر و شلق ایتکه غیرت ایتدکلری کی طرف
مقابل ده هیچ یرندن قیلدامیه رق مقابله بالمثله چالیشیر . نهایت

ملاقات اولور : هرايكي طرفدن صامتانه اللر اوزاديلر ، مصافحه باشلار ، هم نه مصافحه ، دوه چوبانلغندن وصوسزلقدن تحته كي تصلب ايتش اولان او پارماقلىك شدتله يكدىكرلرينه تماسلرندن عادتاً قورى بر « شاق ! » صداسى ايشيديلر ؛ فقط بو مصافحه ائناسنده بر كله بيله سويلىك اصوله مخالفدر .

بعض كره جماعتدن برى دالغين بولنور ويا ياريسنى چكمش اولدينى يشيل توتون توزندن عبارت انفيهك پارماقلىرىك اوجنده قالمش اولان بقيه سنى ده چكمله مشغول بولنورده اوزاتيلان الى كوره مزسه ايفاي سلام ايچين اياقده ، النى اوزاده رق بكليان تارقى هيچ سس چيقارماز و انجق پارماق شاقلاته رق ديكرينى ايقاظه چاليشير . بعدالمصافحه اوزون بر « ماتوله ن » (سلام و استفسار خاطر) سلسله سى باشلار كه طرابلس عربانىك بيتمز ، توكنمز استفسار خاطر مراسمه رحمت اوقوتور .

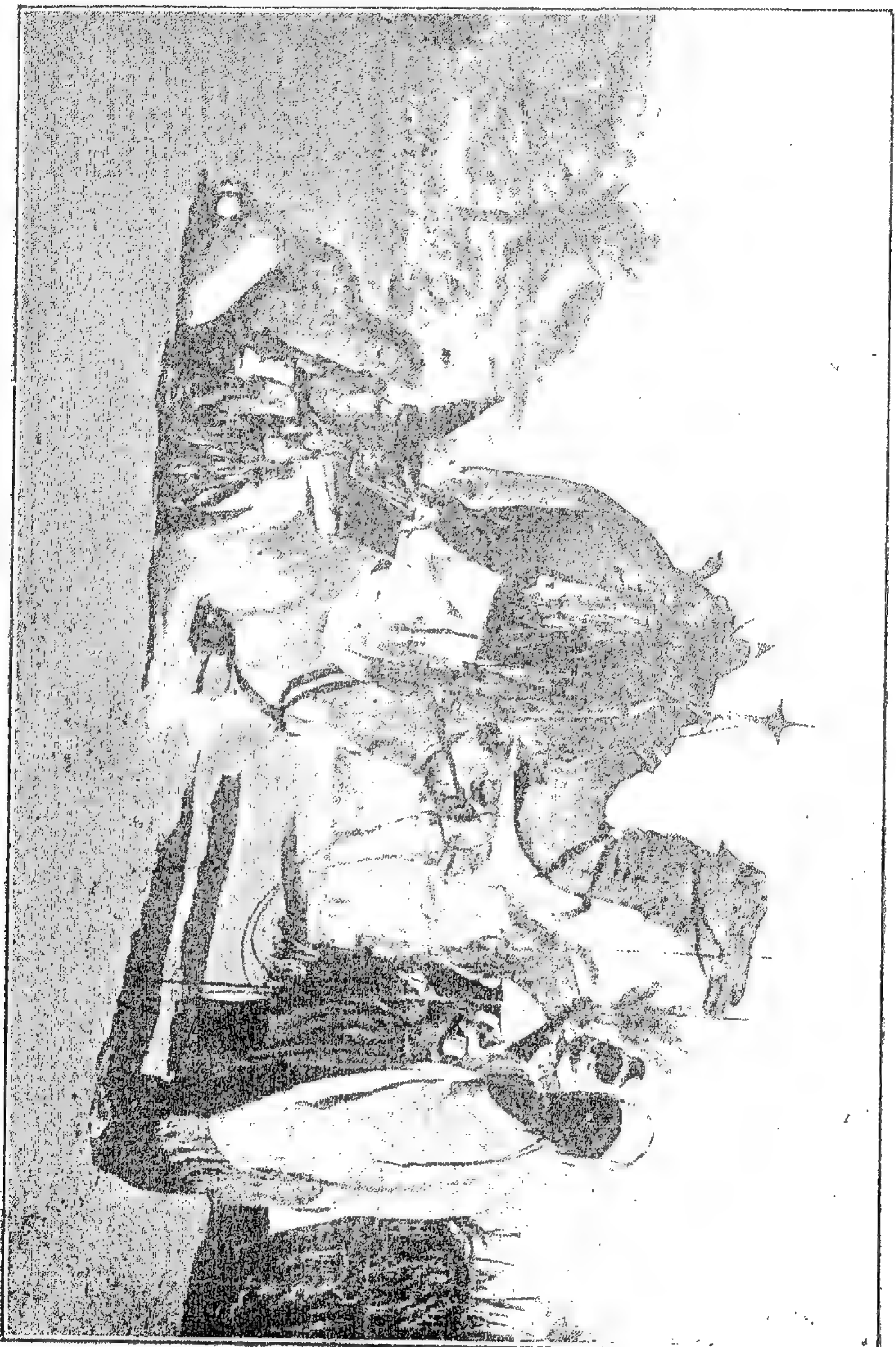
بوميعادلرده بالخاصه اكابر ناسك يكدىكرينه قارشى مغرورانه معامله لرى ايله دائره ميعادك محيط خارجيسنده اوطوران مغاطه نك اوطوردىنى يرده او كه دوغرى بوكيله رك نسبة مطيع ومنقاد طرز استماعلى نظر دقتى جاليدر . برميعاد محلى اوزاقدن بك غريب كورينور :

قومده صاپلانمش بر سوري مزراق اورمانى ايچنده ، كنيش قليجلرينى ديزلرى اوزرينه اوزاتمش سيه پوش بر سوري ارواح خيئه نك مجمعى ظن اولنور .

جوار قبائلک اموالنی یاغما ایتک حرص و طمعی یوزندن
توارق ، کرک مجاور همعرق قبائل و کرکسه تیو و عربان کی
دیگر صحرا اقوامیله همان دائمی دنیله حک بر حال حرب وجدالده
بولورلر . غزوه بونلرک فاکه ممنوعه لیدر : هر تورلو آفات
وبلیاته بویوزدن گرفتار اولدقلری ، دشمنلری ده بالمقابله
ماللرینی یاغما ایتدیقلری و بویوزدن راحتلی منسلب اولدی
حالده ینه غزوه دن باش آله مزلر . زیرا غزوه بونلرجه
بر تعامل مستحسن اوله رق حیات اجتماعیه لرینک باشلیجه
بروکنی تشکیل ایدیور . چو چقلقلرندن اعتباراً غزوه
حکایه لرینی ، بو حیات شقاوتک یتشدیردیکی قهرمانلری
و اونلرک مناقبنی دیکلیه دیکلیه بویویه رک بو شقاوتی باشلیجه
بر هنرکی تلقی ایتکده درلر .

توارقله تماس ایدنلره خفی دکلدرکه بونلرک عندنده
نهب وغارت و دشمن قبائلک مرطاده ساکن ساکن اوتلایان
حیواناتی سورهرک و کونلرجه قوشدیره رق مملکتلرینه کتیرمک
بویوک برهنر و شجاعتدن معدوددر . حتی حکایه ایدیورلرکه :
ایفای حج ایچین جبل عرفاتده بولورکن برتارق ، پیش جبلده
دوران و حجاج نقل ایتیش اولان یوزبیکلرجه دوه لری کوردیکی
زمان اللرینی اوغوشدیره رق و حریص نظرلرله اطرافنه
باقه رق : « آه ، شونلری بزم مملکته سورمک ایچین شوراده
برقاج کیشی اولسه یدق » دیمش .

بالکز علی العموم مغاطه احراردن زیاده حیوان صاحبی
وبناء علیه قبیله لر بیتنده ظهور ایدن حال حربدن اک زیاده

نوارق هجنری (مهری)

متضرر اولدقلرندن غزوه نك عليهنده درلر . فقط احرار هروقت مغاطه يه اجرای نفوذ ايدەرك بويچاره لري كرها غزوه يه سوق ايدرلر .

بعضاً غزوه — مثلاً قبيله دن برينك دوه سرقت ايتش اولمسي كي — عادي بر بهانه ايله باشلار . مال مسروقت اعاده سي ايچين صاحبي طرفندن ونوعبولان مراجعات ثمره دار اوله مينجه بوني غزت نئسنة لايق كوره مينهرك مقابله بالمشه قيام ايدر . بوصورتله نهب وغصب ونادرأده قتل نفوس كي احوال سنه لرجه دوام ايدر ودوه جيلرك خصم قبيله دن اولملي بهانه سيله تجار قافله لري ده ياغما ايدلمكه وطرق تجاريه نك امنيتي منسلب اولمغه باشلار .

بويله سنه لرجه دوام ايدن حال حرب چوق كره لر بوندن متضرر اولان تجارك توسطيله مبدل صلح وصلاح اولورسده مع التأسف فاتحه لرله ، دعا لرله بين القبائل عقد ايديلن صلح ومسالت چوق زمان دوام ايده من ، آجلق وچيلاقلق كي ايكي سائق بي آمانك تأثيري التنده بولنان بوسفيل صحرا اقوامي جزئي بر زمان صوكره كوچك بر بهانه ايله آج قورتلر كي ينه يكديكرينه صالغه باشلارلر .

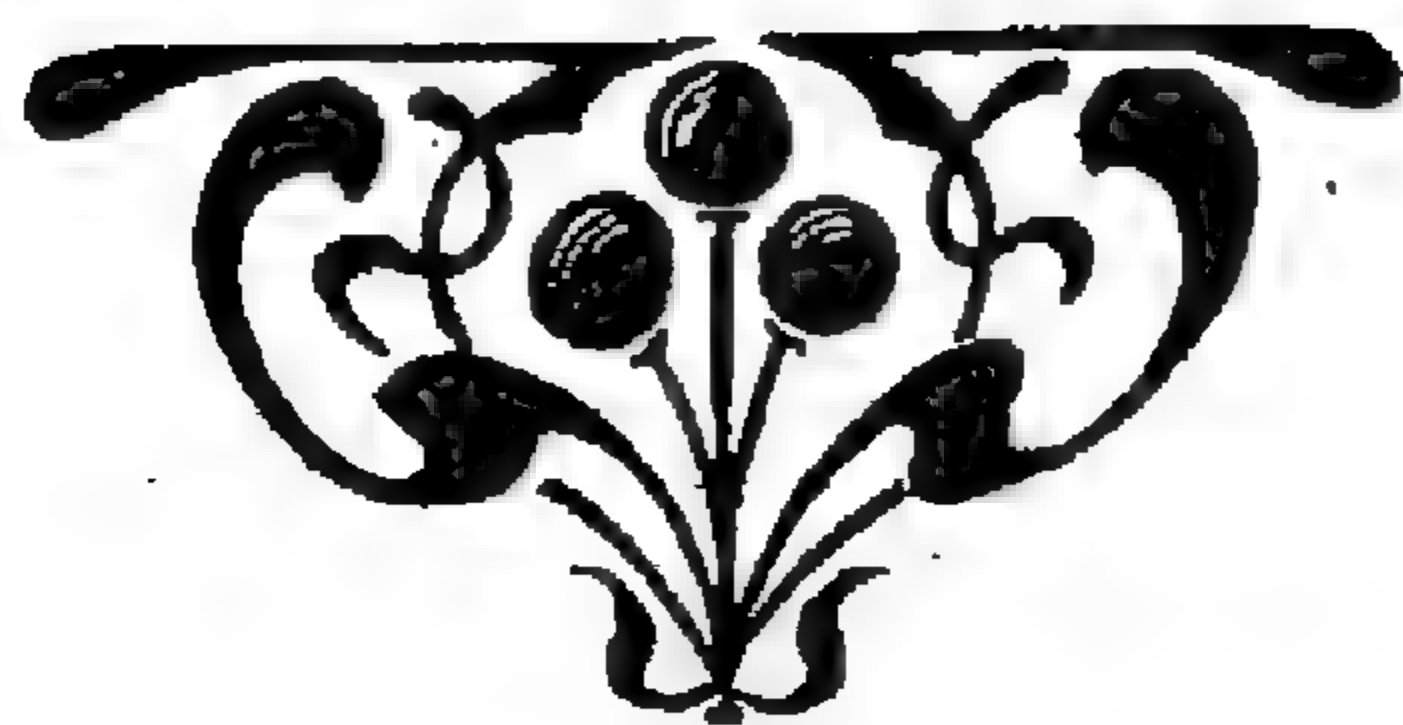
* * *

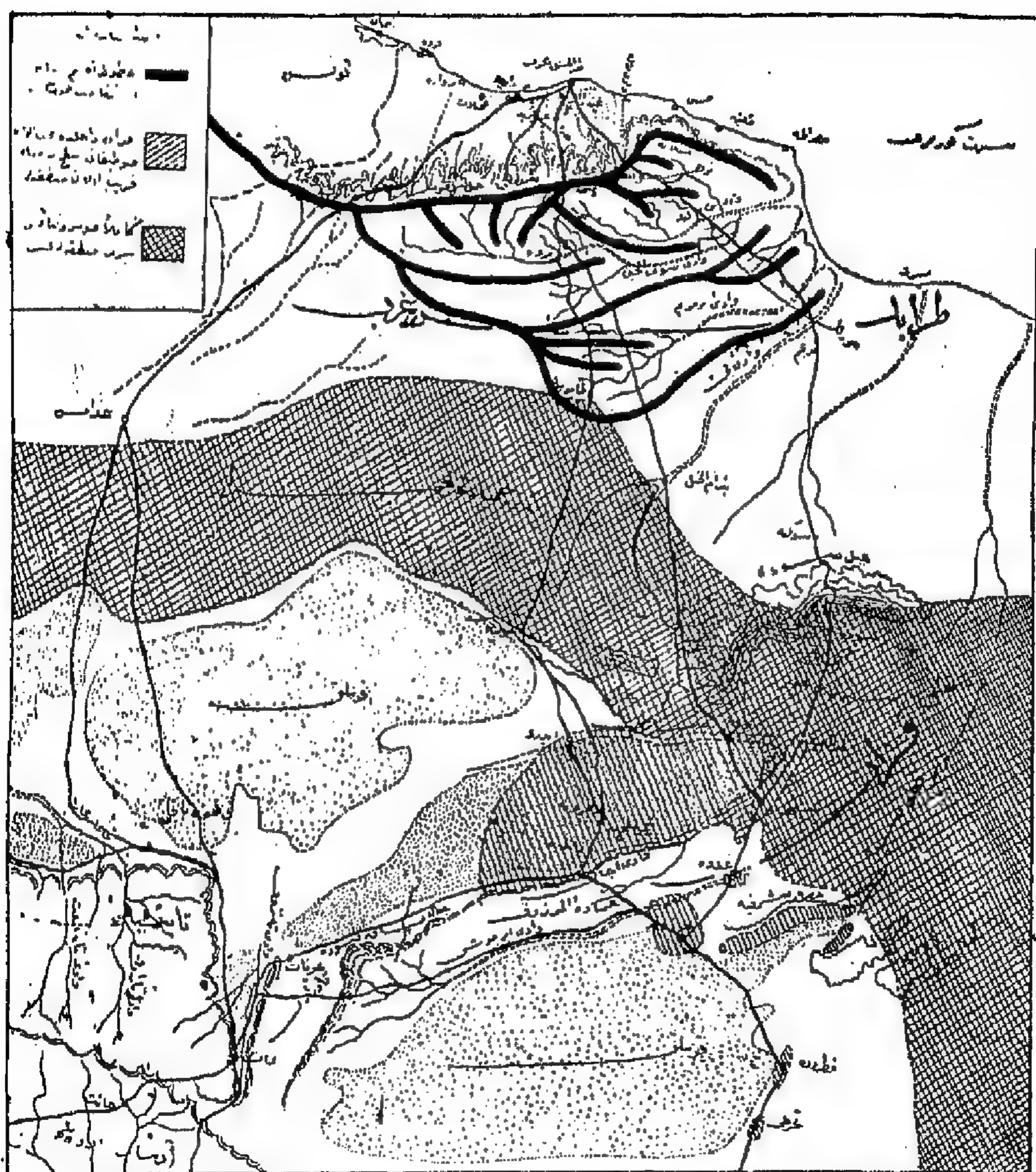
بوكونكي توارق كافة احوال وافعاليله اوتوز عصر اول افريقاي شالیده ساكن بربريلره تماميله مشاهددرلر . بو قوم سفيلك شوناچيز اثرده تصويرينه چاليشديغم الواح حياتيه لرينه

خاتمه اوله رق ساجلیالی مورخ قدیم «دیودور» ک لی بی یه نلر
حقنده کی شوسوزلرینی تکرار ایده جکم :

« حیوان کی یاشارلر ، آچیقده یاتارلر ، پک وحشیانه
شیرله تغدی ایدرلر ومسکنسز ، البسه سز ، یالکز کچی
دریسیله تستر ایدرلر . کرک تعقییده اولسون کرکسه رجعتده
دشمنلرینه سرعت سیرایله تفوق ایتکدن باشقه برغایه تعقیب
ایتمه وک اللرنده اوچ عدد حربه وطاش پارچه لری دولدیرلش
دری برطوره اولدیغی حالدده محاربه یه کیدرلر . عمومیتله
اجنیلره قارشى اولان معامله لرنده نه عهدده ونه ده بر قانونه
رعایت ایدرلر . »

ایشته تمامیه یکدیگریته بکزه یین اوتوز عصر اولکی
اجدادله بوکونکی احفاد !

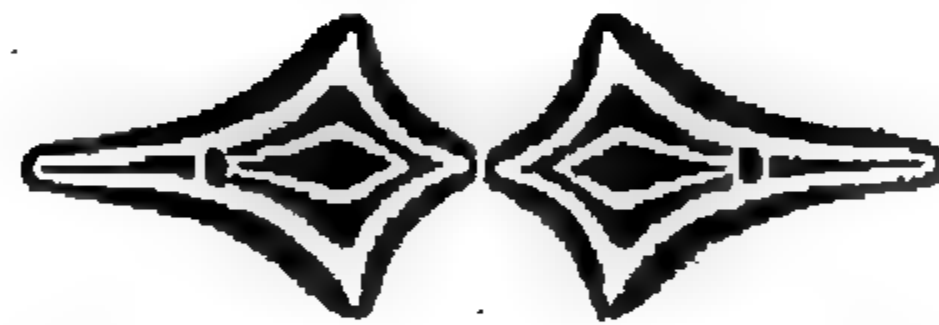

فهرست

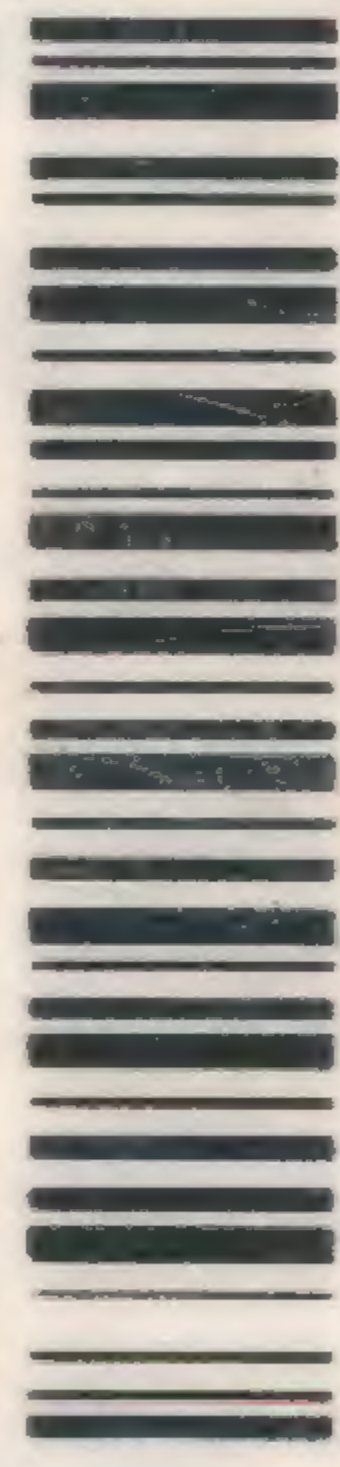
صفحه

۳	مقدمه
۹	طرابلس غرب بلده سی و جنوبیه کیدن یوللر
۶۹	عامره یولی
۸۹	فزانک منظره عمومیه سی و فزانلیلر
۱۱۷	مرزق بلده سی
۱۴۵	غات بلده سی
۱۷۸	توارق

Bibliotheca Alexandrina

0434465